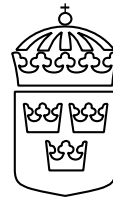

Regeringens proposition

2015/16:73

Billigare utbyggnad av bredbandsnät

Prop.
2015/16:73

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 17 december 2015

Margot Wallström

Anna Johansson
(Näringsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I denna proposition lämnas förslag till genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation. Direktivet syftar till att sänka kostnaderna för utbyggnad av nät för såväl fast som trådlöst bredband. Detta görs genom att befintlig fysisk infrastruktur används för utbyggnad, genom att bygg- och anläggningsprojekt samordnas och genom att byggnader utrustas med infrastruktur för att underlätta installation av bredband.

I propositionen föreslås att en ny lag införs, lag om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät. Vidare föreslås ändringar i väglagen, ledningsrättslagen, lagen om elektronisk kommunikation och plan- och bygglagen.

Enligt den nya lagen ska den som tillhandahåller ett allmänt kommunikationsnät eller viss infrastruktur vara skyldig att under vissa förutsättningar låta den som bygger ut bredbandsnät få tillträde till infrastrukturen. Vidare innebär lagen att ett offentligt organ som utför ett bygg- eller anläggningsprojekt i vissa fall är skyldigt att samordna projektet med utbyggnad av bredbandsnät. Detsamma gäller den som annars utför ett sådant projekt om det helt eller delvis är finansierat av offentliga medel. Lagen innehåller även bestämmelser om tvistlösning och tillsyn. Vidare ska det finnas en informationstjänst genom vilken den som bygger ut bredbandsnät ska kunna få kännedom om befintlig fysisk infrastruktur och om planerade och pågående bygg- och anläggningsprojekt.

Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2016 utom ändringen i plan- och bygglagen, som föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Lagtext	6
2.1	Förslag till lag om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät	6
2.2	Förslag till lag om ändring i väglagen (1971:948)	12
2.3	Förslag till lag om ändring i ledningsrättslagen (1973:1144)	13
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation	15
2.5	Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)	17
3	Ärendet och dess beredning	18
4	Bakgrund och utgångspunkter	18
4.1	Inledning	18
4.2	Den digitala agendan för Europa	19
4.3	Tillgången till höghastighetsbredband	20
4.4	Utbyggnadsdirektivet	21
5	Gällande rätt	22
6	En ny lag som genomför utbyggnadsdirektivet införs	26
7	Syfte och definitioner m.m.	27
7.1	Syfte med den nya lagen	27
7.2	Förhållandet till lagen om elektronisk kommunikation	28
7.3	Definitioner	29
7.4	Undantag för polis och totalförsvaret	32
7.5	Prövning enligt annan lag ersätts inte	33
8	Tillträde till fysisk infrastruktur	34
8.1	Skyldighet att medge tillträde	34
8.2	Twistlösning	44
8.3	Tillgång till utrymme och rätt till egendomsskydd	45
9	Samordning av bygg- och anläggningsprojekt	48
9.1	Skyldighet att samordna bygg- och anläggningsprojekt	48
9.2	Undantag för vissa bygg- och anläggningsprojekt	54
9.3	Twistlösning	55
10	Information och öppenhet	56
10.1	Informationstjänst för utbyggnad av bredbandsnät	56
10.2	Skyldighet att lämna information om befintlig infrastruktur	59
10.3	Skyldighet att medge undersökning av infrastruktur på plats	63
10.4	Förbud mot att röja uppgifter	65
10.5	Öppenhet och insyn avseende bygg- och anläggningsprojekt	66

10.5.1	Skyldighet att lämna information om bygg- och anläggningsprojekt	66
10.5.2	Undantag för vissa bygg- och anläggningsprojekt	70
10.6	Tvistlösning	71
11	Tidsgräns för tillståndsprövning	72
12	Krav på infrastruktur i byggnader	74
13	Tillträde till fysisk infrastruktur i byggnader	79
13.1	Skyldighet att ge tillträde till fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation i en byggnad.....	79
13.2	Tillträde till en byggnad som saknar fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation.....	88
14	Tvistlösning och tillsyn.....	90
15	Avgift för tvistlösning och tillsyn	93
16	Överklagande	96
17	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	100
18	Konsekvenser av genomförande av utbyggnadsdirektivet	101
18.1	Förslagen syftar till att sänka kostnaderna för utbyggnad av bredbandsnät	101
18.2	Aktörer som berörs av förslagen	102
18.3	Konsekvenser för olika aktörer.....	103
18.3.1	Konsekvenser för staten.....	103
18.3.2	Konsekvenser för kommuner.....	105
18.3.3	Konsekvenser för företag.....	105
18.3.4	Konsekvenser för enskilda.....	107
18.3.5	Konsekvenser för miljön	107
18.3.6	Övriga konsekvenser	108
18.4	Konsekvenser av tidpunkten för förslagets ikraftträdande	108
19	Författningskommentar	109
19.1	Förslaget till lag om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät.....	109
19.2	Förslaget till lag om ändring i väglagen (1971:948).....	125
19.3	Förslaget till lag om ändring i ledningsrättslagen (1973:1144)	126
19.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation	127
19.5	Förslaget till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)	130
Bilaga 1	Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014	132
Bilaga 2	Sammanfattning av promemorian Billigare utbyggnad av bredbandsnät	146
Bilaga 3	Promemorians författningsförslag	149
Bilaga 4	Förteckning över remissinstanserna	163

Prop. 2015/16:73	Bilaga 5	Lagrådsremissens lagförslag	164
	Bilaga 6	Lagrådets yttrande	176
		Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 17 december 2015	181
		Rättsdatablad.....	182

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2015/16:73

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät,
2. lag om ändring i väglagen (1971:948),
3. lag om ändring i ledningsrättslagen (1973:1144),
4. lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation,
5. lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900).

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät

Härigenom föreskrivs¹ följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Denna lag syftar till att främja utbyggnad av bredbandsnät. Lagen genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation.

Bestämmelser som genomför direktivet finns även i väglagen (1971:948), ledningsrättslagen (1973:1144), lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och plan- och bygglagen (2010:900).

2 § I denna lag avses med

bredbandsnät: elektroniskt kommunikationsnät som kan leverera tjänster för bredbandstillgång med en hastighet av minst 30 Mbit/s,

bredbandsutbyggare: den som avser att anlägga eller bygga ut ett bredbandsnät,

fysisk infrastruktur: passiva nätdelar som är avsedda att rymma andra nätdelar utan att själva bli aktiva, såsom kanalisationer, master, tillsynsbrunnar, manhål, kopplingsskåp, byggnader, ingångar till byggnader, antenninstallationer, torn och stolpar, och

nätinnehavare: den som tillhandahåller ett allmänt kommunikationsnät eller en infrastruktur avsedd för att tillhandahålla

1. en transporttjänst, eller

2. en tjänst för produktion, transport eller distribution av gas, el, uppvärmning eller vatten.

3 § Denna lag gäller inte fysisk infrastruktur som används för att tillhandahålla dricksvatten.

Denna lag gäller inte Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Försvarmakten, Försvarets materielverk och Fortifikationsverket.

4 § Bestämmelserna i denna lag ersätter inte föreskrifter om prövning enligt annan lag.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation, i den ursprungliga lydelsen.

5 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska pröva tvister (*tvistlösningsmyndighet*) enligt denna lag och utöva tillsyn (*tillsynsmyndighet*) över efterlevnaden av lagen och föreskrifter meddelade med stöd av lagen.

Prop. 2015/16:73

2 kap. Tillträde till fysisk infrastruktur

1 § En nätinnehavare ska på rättvisa och rimliga villkor medge tillträde till fysisk infrastruktur på begäran av en bredbandsutbyggare. Det åligger nätinnehavaren att söka sådana tillstånd som krävs för att tillträdet ska kunna realiserats och som bredbandsutbyggaren själv inte kan söka. Nätinnehavaren får avslå bredbandsutbyggarens begäran om det begärda tillträdet inte är rimligt med hänsyn till

1. den fysiska infrastrukturens tekniska lämplighet för tillträde,
2. brist på utrymme i den fysiska infrastrukturen,
3. personlig säkerhet och folkhälsa,
4. risk för skada för allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt,
5. driftsäkerhet för befintligt nät,
6. risk för att andra tjänster som infrastrukturen används för störs,
7. att nätinnehavaren erbjuder alternativt tillträde på rättvisa och rimliga villkor, eller
8. andra liknande omständigheter.

Första stycket ska inte tillämpas om bredbandsutbyggaren, enligt beslut som har fattats med stöd av 4 kap. 4 och 8 §§ lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, har rätt att begära tillträde till eller användning av den fysiska infrastrukturen. Första stycket ska inte heller tillämpas om nätinnehavaren enligt 4 kap. 14 § samma lag har förpliktats att tillhandahålla bredbandsutbyggaren samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av den fysiska infrastrukturen.

2 § En begäran om tillträde ska vara skriftlig och innehålla en redogörelse och en tidsplan för anläggandet eller utbyggnaden av bredbandsnätet i de delar som är relevanta för tillträdet.

3 § Nätinnehavaren ska senast två månader från mottagandet av en fullständig begäran om tillträde skriftligen meddela bredbandsutbyggaren om begäran medges eller avslås. Meddelandet ska innehålla nätinnehavarens villkor för tillträde eller de omständigheter som nätinnehavaren hänvisar till för att avslå begäran.

4 § Om nätinnehavaren och bredbandsutbyggaren inte når en överenskommelse om tillträde ska, om någon av dem begär det, tvistlösningsmyndigheten pröva tvisten.

Tvistlösningsmyndigheten ska så snart som möjligt avgöra tvisten. Beslutet ska meddelas senast fyra månader från det att begäran kom in till myndigheten, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

3 kap. Samordning av bygg- och anläggningsprojekt

1 § En nättinnehavare som är ett offentligt organ och som utför ett bygg- eller anläggningsprojekt ska på rättvisa, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor medge samordning av projektet och en bredbandsutbyggares projekt, om bredbandsutbyggaren begär det. Detsamma gäller för en nättinnehavare som utför ett bygg- eller anläggningsprojekt som finansieras helt eller delvis med offentliga medel. Nättinnehavaren får avslå bredbandsutbyggarens begäran om den begärda samordningen inte är rimlig.

Första stycket gäller inte bygg- och anläggningsprojekt

1. av mindre betydelse,
2. som avser fysisk infrastruktur som stöder samhällsviktig verksamhet om verksamhetens funktion kan påverkas negativt av en samordning, eller
3. om en samordning kan skada allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt.

2 § En begäran om samordning ska vara skriftlig och innehålla en redogörelse för bredbandsutbyggarens bygg- eller anläggningsprojekt i de delar som är relevanta för samordningen. En sådan begäran ska lämnas senast en månad innan nättinnehavaren ansöker om nödvändiga tillstånd hos behöriga myndigheter.

3 § Nättinnehavaren ska senast en månad från mottagandet av en fullständig begäran om samordning skriftligen meddela bredbandsutbyggaren om begäran medges eller avslås. Meddelandet ska innehålla nättinnehavarens villkor för samordning eller de omständigheter som nättinnehavaren hänvisar till för att avslå begäran.

4 § Om nättinnehavaren och bredbandsutbyggaren inte når en överenskommelse om samordning ska, om någon av dem begär det, tvistlösningsmyndigheten pröva tvisten.

Tvistlösningsmyndigheten ska så snart som möjligt avgöra tvisten. Beslutet ska meddelas senast två månader från det att begäran kom in till myndigheten, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

4 kap. Information

1 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska ansvara för en informationstjänst för utbyggnad av bredbandsnät genom vilken information om nättinnehavares befintliga fysiska infrastruktur och planerade och pågående bygg- och anläggningsprojekt kan göras tillgänglig elektroniskt för bredbandsutbyggare. Informationstjänsten ska även innehålla upplysningar om andra liknande tjänster där sådan information finns tillgänglig.

Informationstjänsten ska innehålla information om tillstånd som kan behövas för utbyggnad av bredbandsnät och om hur man ansöker om sådana tillstånd.

2 § En nättinnehavare ska på begäran av en bredbandsutbyggare lämna information om

1. den fysiska infrastrukturens lokalisering och sträckning,
2. typ av infrastruktur och nuvarande användning, och
3. kontaktuppgifter som behövs för att bredbandsutbyggaren ska kunna lämna en begäran om tillträde till nätinnehavaren.

Informationen ska lämnas på proportionella, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor senast två månader från det att begäran togs emot.

Om informationen finns tillgänglig genom informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät, kan skyldigheten enligt första stycket fullgöras genom att bredbandsutbyggaren hänvisas dit.

3 § En nätinnehavare ska på begäran medge att en bredbandsutbyggare på plats undersöker sådan fysisk infrastruktur som bredbandsutbyggaren kan komma att begära tillträde till enligt 2 kap. 1 §. En sådan undersökning ska medges på proportionella, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor. Nätinnehavaren får avslå bredbandsutbyggarens begäran om den begärda undersökningen inte är rimlig.

Om en begäran enligt första stycket medges, ska undersökningen ske senast en månad från det att begäran togs emot.

4 § En nätinnehavare som omfattas av 3 kap. 1 § ska göra följande information tillgänglig genom informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät eller någon annan elektronisk tjänst:

1. det planerade eller pågående bygg- eller anläggningsprojektets lokalisering och typ,
2. berörda delar av nätet,
3. beräknat datum för inledning av projektet och den tid projektet kan beräknas pågå, och
4. kontaktuppgifter till nätinnehavaren.

Informationen ska göras tillgänglig i sådan tid att en bredbandsutbyggare kan begära samordning enligt 3 kap. 1 §.

Nätinnehavaren ska uppdatera informationen senast två veckor från det att en förändring har inträffat.

5 § En nätinnehavare som har fått eller har ansökt om tillstånd till ett bygg- eller anläggningsprojekt ska på begäran ge en bredbandsutbyggare tillgång till sådan information som anges i 4 §. Detsamma gäller en nätinnehavare som avser att ansöka om sådant tillstånd de kommande sex månaderna. Om ett bygg- eller anläggningsprojekt inte kräver något tillstånd, ska nätinnehavaren på begäran lämna information om de bygg- och anläggningsprojekt som nätinnehavaren planerar att påbörja inom det närmaste året.

Nätinnehavaren ska på proportionella, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor göra informationen tillgänglig genom informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät inom två veckor från det att begäran togs emot.

Nätinnehavaren ska uppdatera informationen senast två veckor från det att en förändring har inträffat.

Om nätinnehavaren har gjort informationen tillgänglig genom en annan elektronisk tjänst än informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät, kan skyldigheten enligt första stycket fullgöras genom att bredbandsutbyggaren hänvisas till den tjänsten.

6 § En begäran enligt detta kapitel ska vara skriftlig och ange, när det gäller information, vilket geografiskt område eller, när det gäller undersökning, vilken fysisk infrastruktur begäran avser.

7 § Skyldigheterna i 4 och 5 §§ gäller inte för bygg- och anläggningsprojekt av mindre betydelse.

8 § Nätinnehavaren får begränsa tillgång till information eller undersökning enligt detta kapitel till följd av tystnadsplikt eller, om det är nödvändigt, med hänvisning till

1. nätets driftsäkerhet,
2. allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt,
3. folkhälsan, eller
4. affärs- eller driftsförhållanden.

I det allmännas verksamhet tillämpas offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) i stället för första stycket.

9 § Om nätinnehavaren och bredbandsutbyggaren inte når en överenskommelse om utlämnande av information eller undersökning enligt detta kapitel ska, om någon av dem begär det, tvistlösningsmyndigheten pröva tvisten.

Tvistlösningsmyndigheten ska så snart som möjligt avgöra tvisten. Beslutet ska meddelas senast två månader från det att begäran kom in till myndigheten, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

5 kap. Övriga bestämmelser

1 § Tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät som är anmälda enligt 2 kap. 1 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska betala en årlig avgift för tvistlösning och tillsyn enligt denna lag.

De avgifter som tas ut ska fördelas med skäligen andel mellan dem som är skyldiga att betala avgiften.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för tvistlösning och tillsyn enligt denna lag.

2 § Tvistlösningsmyndigheten får förelägga en part att tillhandahålla myndigheten de uppgifter och handlingar som behövs för att pröva en tvist enligt denna lag.

Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

3 § Tvistlösningsmyndigheten ska höra Försvarmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i ärenden som rör totalförsvaret och Säkerhetspolisen i ärenden som rör Sveriges säkerhet i övrigt.

4 § Tillsynsmyndigheten får förelägga den som har skyldigheter enligt denna lag att tillhandahålla myndigheten de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.

Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

5 § Tillsynsmyndigheten får besluta de förelägganden som behövs för att denna lag eller föreskrifter meddelade med stöd av lagen ska efterlevas.

Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

6 § En myndighets beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter meddelade med stöd av lagen får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

7 § Mål i förvaltningsrätt och kammarrätt som avser överprövning av beslut som rör samordning enligt 3 kap. 4 § och 4 kap. 9 § ska handläggas skyndsamt.

8 § En myndighets beslut enligt denna lag gäller omedelbart, om inte myndigheten bestämmer något annat.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

2.2 Förslag till lag om ändring i väglagen (1971:948)

Härigenom föreskrivs¹ att 44 § väglagen (1971:948) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

44 §²

Inom ett vägområde får inte utan väghållningsmyndighetens tillstånd

Inom ett vägområde får *det* inte utan väghållningsmyndighetens tillstånd

1. dras elektriska ledningar, vattenledningar eller andra ledningar,
2. utförs arbeten på en redan dragen ledning.

Väghållningsmyndigheten får meddela de föreskrifter om arbetet och om rätt till upplag eller annan anordning som behövs med hänsyn till vägens bestånd, drift eller brukande.

Tillstånd enligt första stycket behövs inte när tillstånd har meddelats enligt annan lag eller författning och anmälan om arbetet har gjorts hos väghållningsmyndigheten.

Om det på grund av inträffad skada krävs skyndsam reparation av en ledning som har dragits inom ett vägområde får arbetet påbörjas utan tillstånd eller anmälan. Ledningens ägare *skall* i så fall snarast underrätta väghållningsmyndigheten om arbetet.

Om det på grund av *en* inträffad skada krävs skyndsam reparation av en ledning som har dragits inom ett vägområde, får arbetet påbörjas utan tillstånd eller anmälan. Ledningens ägare *ska* i så fall snarast underrätta väghållningsmyndigheten om arbetet.

Om tillstånd enligt första stycket begärs för ledningar som ska ingå i ett elektroniskt kommunikationsnät för allmänt ändamål, ska väghållningsmyndigheten avgöra ärendet inom fyra månader från det att ansökan kom in till myndigheten, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till ärendets omfattning eller andra särskilda omständigheter. Överskrids denna tid, ska den som har begärt tillståndet underrättas om orsakerna till detta.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse 1987:459.

2.3 Förslag till lag om ändring i ledningsrättslagen (1973:1144)

Prop. 2015/16:73

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om ledningsrättslagen (1973:1144) dels att 11 a § ska ha följande lydelse, dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 23 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 a §²

Lantmäterimyndigheten får *förordna att ledningsrättshavaren har rätt att låta någon annan dra fram och använda ytterligare ledningar inom det upplåtta utrymmet. Ett sådant förordnande får meddelas endast om*

1. den ytterligare ledningen är av det slag som anges i 2 § första stycket 1, och

2. det med hänsyn till ledningens beskaffenhet finns ett behov av en sådan rätt.

Lantmäterimyndigheten får *ge ledningsrättshavaren rätt att låta någon annan dra fram och använda ytterligare ledningar inom det upplåtta utrymmet. Om lantmäterimyndigheten har meddelat ett sådant beslut, får ledningsrättshavaren själv dra fram och använda en eller flera av ledningarna i stället för att låta någon annan göra det.*

En sådan rätt som avses i första stycket får, i fråga om ledningsrätt för en anordning enligt 2 a §, avse framdragnings av en ledning av någon annan även om ledningsrättshavaren inte har dragit fram en egen ledning inom det upplåtta utrymmet.

Ett beslut enligt första stycket får meddelas endast om

1. den ledning som någon annan än ledningsrättshavaren ska dra fram och använda är av det slag som anges i 2 § första stycket 1,

2. det med hänsyn till ledningens beskaffenhet finns ett behov av en sådan rätt, och

3. beslutet är förenligt med 6–11 §§.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse 2006:43.

Vid prövningen av en fråga enligt första stycket skall bestämmelserna i 6–11 §§ tillämpas.

Om lantmäterimyndigheten har meddelat ett sådant förordnande som avses i första stycket, får ledningsrättshavaren själv dra fram och använda en sådan ledning som avses i förordnandet i stället för att låta någon annan göra det.

23 a §

Ett ledningsbeslut, ett beslut om tillträde eller ett beslut om inställande av förrättning ska, i en förrättning som avser en ledning som ingår i ett elektroniskt kommunikationsnät för allmänt ändamål eller en anordning enligt 2 a § för framdragnings av en sådan ledning, meddelas inom fyra månader från det att ansökan kom in till lantmäterimyndigheten, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till ärendets omfattning eller andra särskilda omständigheter. Om denna tid överskrids, ska sakägarna underrättas om orsaken till detta.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

Prop. 2015/16:73

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

dels att 7 kap. 10 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 4 kap. 13 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

13 b §

Den som äger eller annars råder över fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation i en byggnad är skyldig att uppfylla rimliga krav på tillträde till infrastrukturen för anläggning av ett elektroniskt kommunikationsnät med hög kapacitet. Tillträdet ska medges på rättvisa och icke-diskriminerande villkor. Skyldigheten gäller endast om anläggning av ytterligare infrastruktur bedöms olönsam eller fysiskt ogenomförbar.

Skyldigheten i första stycket gäller inte om tillträde redan ges till ett i byggnaden befintligt elektroniskt kommunikationsnät med hög kapacitet på objektiva, öppet redovisade, proportionella och icke-diskriminerande villkor och slutanvändarna inte kan anses gynnas av ett tillträde till byggnadens fysiska infrastruktur för elektronisk kommunikation.

7 kap.

10 §²

Uppkommer det en tvist mellan dem som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller till-

Uppkommer det en tvist mellan dem som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller till-

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse 2014:211.

hörande tjänster, eller mellan en sådan aktör och ett företag som drar nytta av en skyldighet i fråga om samtrafik eller andra former av tillträde, får en part hänskjuta tvisten för avgörande av tillsynsmyndigheten, om

hörande tjänster, eller mellan en sådan aktör och ett företag som drar nytta av en skyldighet i fråga om samtrafik eller andra former av tillträde, *eller om en överenskommelse om tillträde enligt 4 kap. 13 b § inte har nåtts inom två månader från det att en begäran mottagits*, får en part hänskjuta tvisten för avgörande av tillsynsmyndigheten, om

1. tvisten har samband med skyldigheter som följer av denna lag eller av föreskrifter, tillståndsvillkor eller beslut om förpliktelser som meddelats med stöd av lagen eller som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 531/2012 eller av rättsakter som avses i 1 § andra stycket eller 3 a §, eller

2. tvisten i övrigt rör villkor för samtrafik eller andra former av tillträde.

Myndigheten ska så snart som möjligt besluta i de frågor som tvisten gäller. Beslutet ska meddelas senast fyra månader från det att begäran kom in till myndigheten, om längre tid inte är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

Myndigheten ska så snart som möjligt besluta i de frågor som tvisten gäller. Beslutet ska meddelas senast fyra månader, *eller om tvisten gäller tillämpningen av 4 kap. 13 b § senast två månader*, från det att begäran kom in till myndigheten, om längre tid inte är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

2.5 Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)

Prop. 2015/16:73

Härigenom föreskrivs¹ att 8 kap. 4 § plan- och bygglagen (2010:900) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

4 §

Ett byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om

1. bärförmåga, stadga och beständighet,	
2. säkerhet i händelse av brand,	
3. skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljön,	
4. säkerhet vid användning,	
5. skydd mot buller,	
6. energihushållning och värmeisolering,	
7. lämplighet för det avsedda ändamålet,	
8. tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga, <i>och</i>	8. tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga,
9. hushållning med vatten och avfall.	9. hushållning med vatten och avfall, <i>och</i>

10. bredbandsanslutning.

Vad som krävs för att ett byggnadsverk ska anses uppfylla första stycket framgår av föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 2 §.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2. Äldre föreskrifter ska fortfarande gälla för åtgärder som kräver bygglov om ansökan om bygglov har gjorts före den 1 januari 2017 och för åtgärder som kräver anmälan enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 8 § om sådan anmälan har gjorts före denna tidpunkt.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation, i den ursprungliga lydelsen.

3 Ärendet och dess beredning

Den 15 maj 2014 antog Europaparlamentet och rådet direktiv 2014/61/EU om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation (utbyggnadsdirektivet). Direktivet finns i *bilaga 1*. Den 23 maj 2014 höll Näringsdepartementet ett informationsmöte där direktivet presenterades och synpunkter efterfrågades. En deltagarlista och de synpunkter som lämnades efter mötet finns tillgängliga i Näringsdepartementet (dnr N2013/02375/ITP).

Inom Näringsdepartementet har promemorian Billigare utbyggnad av bredbandsnät tagits fram. I promemorian lämnas förslag till genomförande av utbyggnadsdirektivet. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 2*. Promemorians författningsförslag finns i *bilaga 3*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*. Högsta förvaltningsdomstolen har efter att ha beretts tillfälle yttrat sig i frågan om överklagande. Remissyttrandena, liksom en sammanställning av dessa, finns tillgängliga i Näringsdepartementet (dnr N2015/02228/ITP).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 19 november 2015 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 5*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 6*. Regeringen har följt Lagrådets förslag utom när det gäller utformningen av 1 kap. 3 § i förslaget till lag om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät, se avsnitt 6, 7.1, 8.1, 9.1, 10.1, 11, 14 och 15 och författningskommentaren. Härutöver har vissa redaktionella och språkliga justeringar gjorts av lagtexten till följd av Lagrådets synpunkter.

4 Bakgrund och utgångspunkter

4.1 Inledning

Användningen av it och internet ökar stadigt inom alla delar av samhället och är sammantaget vår tids mest revolutionerande innovation. Med hjälp av digitaliseringen kan traditionella arbetsmetoder förändras, nya tjänster och affärsmodeller utvecklas. Denna samhällsförändring har ännu bara inletts och utvecklingen kommer att fortsätta. Digitaliseringen behövs för att möta utmaningar på flera samhällsområden på såväl internationell som nationell nivå. Den digitala ekonomin skapar även möjligheter för ökad handel över nationsgränser. Digitaliseringen är en viktig pusselbit för i princip alla sektorer i en modern och innovativ ekonomi och av strategisk betydelse för den sociala och territoriella sammanhållningen. Därför måste alla medborgare såväl som den privata och offentliga sektorn ha möjlighet att delta i den digitala ekonomin.

Grunden för det digitala samhället är en robust bredbandsinfrastruktur som kan leverera höga överföringshastigheter. En utgångspunkt för den europeiska bredbandspolitiken är att de investeringar som krävs för att få bredbandsnäten på plats i första hand ska göras av kommersiella aktörer.

Lagstiftningen ska således syfta till att skapa goda marknadsförutsättningar och undanröja hinder för utvecklingen. Det handlar bl.a. om att se till att det finns en relevant reglering som stimulerar investeringar i bredband och som säkerställer en effektiv konkurrens.

Det övergripande målet är att Sverige ska ha bredband i världsklass. En hög användning av it och internet är bra för tillväxten, konkurrenskraften och innovationsförmågan i landet. Det bidrar också till utvecklingen av ett hållbart samhälle. Enligt det riksdagsbundna målet bör alla hushåll och företag ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska kommunikationstjänster och service via bredband (prop. 2009/10:193, bet. 2009/10:TU18, rskr. 2009/10:297).

Sverige har en stark position när det gäller it-användning och bredband och har nått eller är på god väg att nå målen för bredbandsutbyggnad som regeringen satte upp i 2009 års Bredbandsstrategi för Sverige och målen i den digitala agendan för Europa, se dnr N2009/ 08317/ITP respektive avsnitt 4.2. Målen enligt strategin är att 90 procent av alla hushåll och företag i Sverige bör ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s år 2020 och att 40 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s år 2015. Internationellt sett har Sverige fortsatt en ställning som ett av världens mest digitaliserade länder. Detta har under det senaste decenniet bekräftats i en rad olika mätningar och index. Nämnas kan bl.a. Network Readiness Index (2015) som avser att mäta hur väl ett land är anpassat för att utnyttja fördelarna med it-utvecklingen, där Sverige placerades på tredje plats. I Internationella Teleunionens rapport *Measuring the Information Society Report 2014*, där ländernas utveckling inom it-området jämförs, hamnade Sverige på tredje plats efter Danmark och Korea.

4.2 Den digitala agendan för Europa

Europeiska unionens medlemsstater har ställt sig bakom målen i Den digitala agendan för Europa – Drivkraft för den europeiska digitala tillväxten (KOM[2010] 245 slutlig). I agendan slås fast att alla i Europa bör ha tillgång till grundläggande bredband senast år 2013 och att strävan för år 2020 är dels att alla i Europa ska ha tillgång till betydligt högre internet-hastigheter på över 30 Mbit/s, dels att 50 procent eller fler av de europeiska hushållen ska abonnera på internetförbindelser på över 100 Mbit/s. Med grundläggande bredband avser EU-kommissionen att det ska finnas en samhällsomfattande bredbandstäckning som baseras på en kombination av fasta och trådlösa nät.

Den digitala agendan är ett av sju huvudinitiativ inom ramen för den övergripande strategin för tillväxt 2010–2020, Europa 2020: En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla (KOM[2010] 2020 slutlig). I agendan beskrivs den nyckelroll som användningen av informations- och kommunikationsteknik måste ha för att Europa ska kunna uppnå sina ambitioner för 2020. Syftet med agendan är att lägga upp en plan för hur man kan maximera informations- och kommunikationsteknikens sociala och ekonomiska potential, i synnerhet internet, som ett mycket viktigt

4.3 Tillgången till höghastighetsbredband

Post- och telestyrelsens (PTS) *Bredbandskartläggning för 2014* visar att i stort sett samtliga hushåll och företag (99,9 procent) i landet har tillgång till grundläggande bredband. Dessutom har de senaste årens fiberutbyggnad medfört en ökad tillgång till bredband med hög överföringskapacitet. I oktober 2014 hade 61 procent av alla hushåll och företag i Sverige tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s. Det är en ökning med fyra procentenheter från samma tidpunkt året före. Tillgången till mobila bredbandstjänster ökar, störst är ökningen i områden utanför tätort och småort. I oktober 2014 hade 99 procent av alla hushåll och företag i Sverige tillgång till bredband via 4G. Motsvarande siffra för hushåll och företag utanför tätort och småort var 98 procent, vilket är en ökning med 2,5 procentenheter från oktober 2013. Bredbandskartläggningen visar också att 79,6 procent av befolkningen i Sverige hade tillgång till bredband om minst 30 Mbit/s i oktober 2014. Sammantaget bedöms förutsättningarna vara mycket goda för att uppnå målen i såväl 2009 års bredbandsstrategi som den digitala agendan för Europa, se avsnitt 4.1 och 4.2.

Samtidigt kan det konstateras att tillgången till höghastighetsbredband avtar i takt med att de geografiska avstånden ökar. För att den positiva utvecklingen ska fortsätta krävs således att alla parter på bredbandsområdet tar ansvar: it-användare, marknadens aktörer och den offentliga sektorn.

Elektroniska kommunikationer ska vara effektiva, säkra och robusta samt tillgodose användarnas behov. De elektroniska kommunikationerna ska i första hand tillhandahållas genom en väl fungerande marknad, men staten har ett ansvar på områden där allmänna intressen inte enbart tillgodoses av marknaden.

Tillgången till höghastighetsbredband ökar och utvecklingen går mot att konsumenterna efterfrågar allt högre överföringshastigheter. Enligt den ovan nämnda kartläggningen har andelen hushåll som har tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s och som abonnerar på en sådan bredbandstjänst ökat från 19 till 38 procent under perioden 2010–2013. Enligt PTS:s rapport *Svensk telemarknad 2014* ökar antalet bredbandsabonnemang med höga hastigheter. Den sista december 2014 fanns 1,2 miljoner abonnemang med hastigheter på 100 Mbit/s eller mer nedströms. Antalet abonnemang med 100 Mbit/s eller mer uppströms ökade kraftigt och uppgick till 573 000 vid samma tidpunkt. Efterfrågan på tjänster som kräver högre bredbandshastigheter driver utvecklingen av sådana tjänster. Det finns även ett omvänt förhållande som innebär att utbudet av alltmer avancerade tjänster stadigt växer vilket i sin tur driver efterfrågan. Det handlar inte bara om att tjänsterna kräver högre överföringskapacitet, utan även om att den simultana användningen av bredbandet ökar. Hushållens bredband ska räckas till flera personer som samtidigt utnyttjar olika tjänster. Dessutom ställer hushållen allt större kvalitetskrav vilket också påverkar behovet av överföringskapacitet. Mot bak-

grund av detta och den utveckling som hittills skett talar de flesta prognoser för ett kraftigt ökat behov av överföringskapacitet de kommande åren.

Prop. 2015/16:73

4.4 Utbyggnadsdirektivet

Som ett led i arbetet för att nå målen i den digitala agendan för Europa presenterade Europeiska kommissionen i mars 2013 ett förslag till förordning om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation. Efter förhandlingar av förslaget antog Europaparlamentet och rådet i maj 2014 rättsakten i form av ett direktiv: Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation (utbyggnadsdirektivet, i andra sammanhang även kallat grävdirektivet). Det övergripande syftet med direktivet är att sänka kostnader för utbyggnad av höghastighetsbredband, vilket i sin tur också bidrar till digitaliseringen av den offentliga sektorn och därigenom möjliggör en digital hävstångseffekt inom alla ekonomiska sektorer. Direktivet utgör även ett led i förverkligandet av EU:s inre marknadsakt II, Till sammans för ny tillväxt (KOM[2012] 573/3 slutlig). I akten betonas det att åtgärder som vidtas för att sänka kostnader och öka effektiviteten vid utbyggnaden av höghastighetsbredband är centrala för att skapa en digital inre marknad. Vidare konstateras att det trots framsteg fortfarande investeras för lite i utbyggnaden av höghastighetsbredband och att utbyggnaden kan skyndas på genom att undvika onödigt höga investeringskostnader.

I utbyggnadsdirektivet fastställs minimirättigheter och minimiskyldigheter som är tillämpliga i hela EU för att främja utbyggnaden av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation och samordning mellan olika sektorer i linje med den digitala agendan för Europa. Direktivet innehåller bestämmelser som ska åstadkomma ett effektivare utnyttjande av olika typer av befintlig infrastruktur för bredband, effektivare tillståndprocesser för att anlägga nät och ökad möjlighet till samförläggning av infrastruktur. Detta ska leda till billigare och snabbare utbyggnad av bredbandsnät. Bestämmelserna i direktivet ska inte påverka vad som gäller enligt de direktiv som redan finns på telekomområdet. För svensk del innebär det förenklat att vad som gäller enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, förkortad LEK, inte ska påverkas, se avsnitt 7.2. I huvudsak är det genom den lagen som Sverige har genomfört direktiven på telekomområdet, se avsnitt 5.

Utbyggnadsdirektivet täcker fem huvudsakliga områden:

1) *Tillträde till befintlig fysisk infrastruktur* – bestämmelser om rättighet och skyldighet att ge tillträde till befintlig infrastruktur av olika typer ska öka möjligheten till gemensamt utnyttjande av befintlig infrastruktur och därmed minska kostnaderna för grävning i samband med utbyggnad av höghastighetsnät. Direktivets bestämmelser riktar sig därför inte bara till tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät utan också till innehavare av annan infrastruktur, som t.ex. infrastruktur som används för el- eller transporttjänster.

2) *Samordning av bygg- och anläggningsprojekt* – ökade möjligheter till samordning av bygg- och anläggningsprojekt ska ge betydande besparingar och begränsa olägenheterna för det område som påverkas av utbyggnaden av höghastighetsnät.

3) *Öppenhet och insyn* – bestämmelser om öppenhet och insyn ska ge nödvändig information inför ett eventuellt tillträde och samordning av bygg- och anläggningsprojekt. En informationspunkt ska etableras där information kan tillgängliggöras.

4) *Utrustning i byggnader och tillträde till utrustning* – bestämmelser om hur såväl nyproducerade byggnader som byggnader som genomgår renoveringar ska utrustas i syfte att minska kostnaderna för utrustning av höghastighetsbredband till sådana hus och om tillträde till sådan utrustning.

5) *Tillståndsprocesser* – information om nödvändiga tillstånd ska underlätta för den som vill bygga ett höghastighetsnät och en tidsgräns inom vilken tillstånd ska meddelas ska påskynda processen.

5 Gällande rätt

I propositionen diskuteras utbyggnadsdirektivet i förhållande till flera olika svenska författningar. I detta kapitel redogörs närmare för vissa bestämmelser i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, i ledningsrättslagen (1973:1144) och i plan- och bygglagen (2010:900).

Lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

I lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, förkortad LEK, finns bestämmelser om elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster med tillhörande installationer och tjänster och om annan radioanvändning. I huvudsak är det genom LEK som EU:s regelverk för elektronisk kommunikation har genomförts. Regelverkets centrala delar består av fem direktiv:

– Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG av den 7 mars 2002 om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (ramdirektivet),

– Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/19/EG av den 7 mars 2002 om tillträde till och samtrafik mellan elektroniska kommunikationsnät och tillhörande faciliteter (tillträdesdirektivet),

– Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/20/EG av den 7 mars 2002 om auktorisation för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (auktorisationsdirektivet),

– Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/22/EG av den 7 mars 2002 om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (direktivet om samhällsomfattande tjänster), och

– Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG av den 12 juli 2002 om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sek-

torn för elektronisk kommunikation (direktivet om integritet och elektronisk kommunikation). Prop. 2015/16:73

I artikel 8 i ramdirektivet anges de syften som EU:s regelverk för elektroniska kommunikationer ska uppnå. Där framgår bl.a. att de nationella regleringsmyndigheterna ska främja konkurrens vid tillhandahållandet av elektroniska kommunikationstjänster samt tillhörande faciliteter och tjänster.

Allmänt om lagen

Enligt 1 kap. 1 § LEK syftar lagen till att enskilda och myndigheter ska få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer och största möjliga utbyte när det gäller urvalet av elektroniska kommunikationstjänster samt deras pris och kvalitet. Syftet ska främst uppnås genom att konkurrensen och den internationella harmoniseringen främjas. Post- och telestyrelsen, förkortad PTS, är den myndighet som tar emot anmälningar, prövar ansökningar, handlägger ärenden och utövar tillsyn enligt LEK och enligt föreskrifter meddelade med stöd av lagen.

Tillträde till nät och installationer enligt 4 kap. 8 § LEK

I de uppgifter som PTS har ingår att analysera ett antal relevanta produkt- och tjänstemarknader på området för elektronisk kommunikation och för varje marknad ta ställning till om det råder effektiv konkurrens (8 kap. 6 §). Om det kan konstateras att det inte råder effektiv konkurrens på en fastställd marknad, ska PTS identifiera företag med betydande marknadsinflytande (Significant Market Power, SMP-operatör). PTS ska, för att främja konkurrensen, ålägga en sådan operatör särskilda skyldigheter (4 kap. 4 §).

En SMP-operatör får förpliktas att uppfylla rimliga krav på tillträde till och användning av nät och tillhörande installationer i syfte att tillhandahålla elektroniska kommunikationstjänster (4 kap. 8 §). En sådan skyldighet kan avse bl.a. att operatören ska erbjuda samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av tillhörande installationer. En operatör som har ålagts en sådan förpliktelse får även förpliktas att iaktta kostnadstäckning eller tillämpa kostnadsorienterad eller annan prissättning för tillträdet (4 kap. 11 §).

Gemensamt utnyttjande av ledningar enligt 4 kap. 13 a § LEK

En operatör eller någon som äger ledningar i ett allmänt kommunikationsnät som operatören råder över, får efter ansökan av annan förpliktas att mot marknadsmässig ersättning tillhandahålla gemensamt utnyttjande av ledningar i en byggnad eller fram till första utlopps- eller förgreningsstället. En sådan skyldighet får åläggas endast om en anläggning av ytterligare infrastruktur bedöms olönsam eller fysiskt genomförbar (4 kap. 13 a §).

Med gemensamt utnyttjande avses dels uppdelning av flera enskilda ledningar inuti en fastighet där sådana kan användas för att nå olika slutkunder, dels samutnyttjande av en enskild ledning genom frekvensdelning (prop. 2010/11:115 s. 165 f.).

En operatör får, efter ansökan av en annan operatör, även i annat fall än som redogjorts för ovan förpliktas att mot marknadsmässig ersättning tillhandahålla sökanden samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av egendom eller annat, om det är av betydelse för att skydda miljön eller för att uppnå mål för fysisk planering eller om det krävs för att skydda folkhälsa eller allmän säkerhet (4 kap. 14 §).

Ledningsrättslagen (1973:1144)

Ledningsrättslagen gör det möjligt att under vissa förutsättningar utnyttja en fastighetsägares mark trots att fastighetsägaren inte samtycker till det, men med beaktande av dennes rätt till egendomsskydd enligt 2 kap. 15 § regeringsformen. Ledningsrättslagen är redan anpassad till att möjliggöra tillträde enligt beslut fattade med stöd av LEK.

Ledningsrättslagen gäller bl.a. för ledning som ingår i ett elektroniskt kommunikationsnät för allmänt ändamål (2 § första stycket 1). En anordning som ingår i ett elektroniskt kommunikationsnät för allmänt ändamål men som inte utgör en ledning anses ändå vara en ledning vid tillämpningen av lagen (2 § andra stycket). Lagen gäller även för tunnlar, kulvertar, rör och liknande anordningar (s.k. kanalisering) om anordningen senare ska användas för att dra fram t.ex. en ledning som ingår i ett elektroniskt kommunikationsnät för allmänt ändamål (2 a §). Ledningsrätt får upplåtas om vissa förutsättningar eller villkor är uppfyllda. Exempelvis får ledningsrätt inte upplåtas om ändamålet lämpligen bör tillgodoses på annat sätt eller om olägenheterna av upplåtelsen från allmän eller enskild synpunkt överväger de fördelar som kan vinnas genom den (6–11 §§). Lantmäterimyndigheten får förordna att ledningsrättshavaren har rätt att låta någon annan dra fram och använda ytterligare ledningar inom det upplåtna utrymmet. Ett sådant förordnande får meddelas endast om den ytterligare ledningen är en ledning av sådant slag som anges i 2 § första stycket 1 och det med hänsyn till ledningens beskaffenhet finns ett behov av en sådan rätt. Vid prövningen av en sådan fråga ska bestämmelserna i 6–11 §§ tillämpas (s.k. andrahandsupplåtelse, 11 a §).

Plan- och bygglagen (2010:900)

Grundläggande nationella bestämmelser om krav på byggnader finns i 8 kap. plan- och bygglagen (2010:900), förkortad PBL, och 3 kap. plan- och byggförordningen (2011:338), förkortad PBF. De närmare föreskrifterna finns i Boverkets byggregler, som verket har meddelat med stöd av bl.a. 10 kap. 3 och 8 §§ PBF. Med termen byggnad avses i plan- och bygglagstiftningen en varaktig konstruktion som består av tak eller av tak och väggar och som är varaktigt placerad på mark eller helt eller delvis under mark eller är varaktigt placerad på en viss plats i vatten samt är avsedd att vara konstruerad så att människor kan uppehålla sig i den (1 kap. 4 § PBL). I 8 kap. 4 § PBL finns nio olika krav på byggnaders tekniska egenskaper. Vad som krävs för att en byggnad ska anses uppfylla dessa tekniska egenskapskrav framgår av PBF och Boverkets byggregler (8 kap. 4 § andra stycket PBL). De tekniska egenskapskraven ska uppfyllas på så sätt att de uppfylls vid nybyggnad, ombyggnad och annan

ändring av en byggnad än ombyggnad (8 kap. 5 § första stycket 1 PBL) och de ska vid nybyggnad uppfyllas för hela byggnaden respektive vid ombyggnad uppfyllas för hela byggnaden, eller om detta inte är rimligt, den betydande och avgränsbara del av byggnaden som påtagligt förnyas genom ombyggnaden. Vid annan ändring av en byggnad än ombyggnad ska egenskapskraven uppfyllas i fråga om ändringen (8 kap. 5 § andra stycket och 2 § första stycket PBL). Vid ändring eller flyttning av en byggnad får kraven anpassas och avsteg från kraven göras med hänsyn till ändringens omfattning eller flyttningens syfte samt med hänsyn till byggnadens förutsättningar och till några lagbestämmelser om varsamhet och förbud mot förvanskning (8 kap. 7 § PBL).

Byggregelverket är inte fullständigt enhetligt för alla sorters byggnader. Särregler finns således för t.ex. byggnader som innehåller bostäder, en- och tvåbostadshus, fritidshus, komplementbyggnader, komplementbostadshus, byggnader med arbetslokaler, byggnader med lokaler för fritidshem, förskola, skola eller annan jämförlig verksamhet och byggnader med lokaler för handel, hantverk eller industri.

När det gäller genomförandet av en byggåtgärd finns en rad bestämmelser i PBL som har till syfte att säkerställa att kraven uppfylls. En byggåtgärd får således normalt inte påbörjas innan byggnadsnämnden har gett ett startbesked (10 kap. 3 § PBL). Byggherren ska se till att varje byggåtgärd genomförs i enlighet med de krav som gäller för åtgärden (10 kap. 5 § PBL). En plan för kontrollen av en byggåtgärd ska normalt upprättas med uppgifter om bl.a. vilka kontroller som ska göras och vilka arbetsplatsbesök som byggnadsnämnden bör göra (10 kap. 6 § PBL). För kontrollen av att varje byggåtgärd genomförs i enlighet med de krav som gäller för åtgärden, ska det normalt finnas en kontrollansvarig som har den kunskap, lämplighet och erfarenhet som krävs för uppgiften och som har en självständig ställning i förhållande till den som utför åtgärden (10 kap. 9 § PBL). Innan byggandet inleds hålls normalt ett tekniskt samråd, vid vilket byggherren bl.a. ska lämna de tekniska handlingar som krävs för att byggnadsnämnden ska kunna lämna ett startbesked (10 kap. 14 och 18 §§ PBL). Byggnadsnämnden får i ett startbesked bestämma de villkor som behövs bl.a. för att påbörja åtgärderna och nämnden får även därefter besluta om kompletterande villkor för byggåtgärderna eller för kontrollen om sådana villkor behövs för uppfyllandet av kraven (10 kap. 24 och 29 §§). I samband med avslutandet av åtgärderna ska normalt även ett slutsamråd hållas (10 kap. 30 § PBL). Det finns även i 11 kap. PBL samt 8 och 9 kap. PBF bestämmelser om tillsyn, ingripanden och påföljder.

6 En ny lag som genomför utbyggnadsdirektivet införs

Regeringens förslag: En ny lag ska införas för att genomföra utbyggnadsdirektivet.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser lämnar förslaget utan invändning. *TeliaSonera AB* delar uppfattningen att direktivet huvudsakligen bör genomföras genom en särskild lag. *Telenor AB* ser lagtekniska fördelar med att bryta ut samtliga delar ur lagförslaget som omfattar elektroniska kommunikationsnät och placera dessa i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, förkortad LEK. *Malmö stad* ställer sig kritisk till införandet av en helt ny lag och anser att huvudlagstiftningen även framöver bör vara LEK. *Com Hem AB* anser att tillträde till fysisk infrastruktur som tillhör leverantörer av elektroniska kommunikationstjänster bör hanteras i LEK och tillträde till övrig fysisk infrastruktur i en ny lag. *Colt AB* anser att direktivet bör genomföras i lagen om elektronisk kommunikation i stället för i en ny lag.

Skälen för regeringens förslag: EU:s regelverk för elektronisk kommunikation har i huvudsak genomförts genom LEK, se avsnitt 5. I lagen finns redan flera bestämmelser om tillträde till infrastruktur. LEK syftar till att enskilda och myndigheter ska få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer och största möjliga utbyte när det gäller urvalet av elektroniska kommunikationstjänster och deras pris och kvalitet. Syftet ska uppnås främst genom att konkurrensen och den internationella harmoniseringen på området främjas (1 kap. 1 §). Med effektiva elektroniska kommunikationer avses konkurrensutsatta och flexibla kommunikationer som tillhandahålls på icke-diskriminerande villkor (prop. 2002/03:110 s. 115). LEK är därmed till övervägande del en konkurrensfrämjande lag, även om den också innehåller vissa andra typer av bestämmelser. Syftet med utbyggnadsdirektivet kan i och för sig i vid mening sägas överensstämma med syftet med LEK. Direktivet syftar till att underlätta och skapa incitament för utbyggnaden av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation genom att främja en gemensam användning av befintlig fysisk infrastruktur och genom att möjliggöra en effektivare utbyggnad av ny fysisk infrastruktur så att sådana nät kan byggas till en lägre kostnad. Syftet ska inte uppnås främst genom konkurrens och direktivet är inte avsett att i första hand gynna konkurrensen. Det är i stället utbyggnad av höghastighetsnät som är det centrala, inte vilken eller hur många aktörer som bygger ut näten. Det kan i och för sig noteras att utbyggnadsdirektivet innehåller en bestämmelse om särskilda hänsyn för det fall den nationella regleringsmyndigheten för elektronisk kommunikation, i Sverige är detta PTS, har utsetts till tvistlösningsmyndighet för frågor om tillträde till befintlig infrastruktur som tillhör en tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät. I dessa fall ska myndigheten, om så är lämpligt, ta hänsyn till målen i artikel 8 i ramdirektivet. Inom dessa mål ryms konkurrensintresset. Detta gäller inte om en annan myndighet utses att lösa sådana tvister.

Bestämmelserna i utbyggnadsdirektivet och LEK avser inte samma krets av aktörer. LEK gäller elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster med tillhörande installationer och annan radioanvändning (1 kap. 4 §). En operatör är enligt samma lag den som innehar eller på annat sätt råder över ett allmänt kommunikationsnät eller tillhörande installation (1 kap. 7 §). Enligt artikel 2 i utbyggnadsdirektivet är en nätoperatör, förutom ett företag som tillhandahåller allmänna kommunikationsnät, även ett företag som tillhandahåller fysisk infrastruktur avsedd för tillhandahållandet av en tjänst för produktion, transport eller distribution av gas, el, uppvärmning, vatten, dräneringssystem eller transporttjänster (inklusive järnvägar, vägar, hamnar och flygplatser). Utbyggnadsdirektivet berör således aktörer i många olika branscher och, till skillnad från LEK, inte bara företag inom området elektronisk kommunikation. Regeringen anser att det inte är lämpligt att utvidga kretsen som ska tillämpa LEK till i stort sett alla tillhandahållare av infrastruktur, se avsnitt 7.3. Flera av dessa aktörer har inte någonting att göra med elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster, bortsett från att utbyggnadsdirektivet möjliggör tillträde till deras fysiska infrastruktur i syfte att bygga ut sådana nät.

Även om LEK och utbyggnadsdirektivet har flera beröringspunkter och strävar efter att främja elektronisk kommunikation i stort anser regeringen att skillnaderna motiverar att en ny lag införs för att genomföra utbyggnadsdirektivet.

Att reglerna skyldigheter för tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät i LEK och endast skyldigheter för övriga aktörer i den nya lagen, vilket *Com Hem AB* och *Telenor AB* föreslagit, framstår som mindre lämpligt. En sådan lösning skulle bl.a. innebära införande av likalydande bestämmelser i två olika lagar och riskerar att ge upphov till skillnader i tillämpningen. Till detta kommer de ovan nämnda skillnaderna i syfte mellan utbyggnadsdirektivet och de bakomliggande direktiven till LEK. En samlad reglering gör det också tydligare för berörda aktörer vilka skyldigheter och rättigheter de har. Mot denna bakgrund anser regeringen att en ny lag även bör omfatta tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät.

Inte alla artiklar i utbyggnadsdirektivet bör genomföras genom den nya lagen, eftersom direktivet innehåller bestämmelser som har ett nära samband med annan svensk lagstiftning. Vilka artiklar som i stället föranleder ändringar i befintlig lag framgår av följande avsnitt.

I det följande redogörs för de artiklar som behöver övervägas närmare vid genomförandet av utbyggnadsdirektivet.

7 Syfte och definitioner m.m.

7.1 Syfte med den nya lagen

Regeringens förslag: Den nya lagen ska syfta till att främja utbyggnad av bredbandsnät.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser lämnar förslaget utan in-
vändning.

Skälen för regeringens förslag: Enligt *artikel 1.1* i utbyggnadsdirektivet har direktivet till syfte att underlätta och skapa incitament för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation. Detta ska ske genom främjande av en gemensam användning av befintlig fysisk infrastruktur och genom att möjliggöra en effektivare utbyggnad av ny fysisk infrastruktur så att sådana nät kan byggas till en lägre kostnad. Enligt regeringen bör syftet med bestämmelserna uttryckligen slås fast i den nya lagen. Detta tydliggör skillnaden i förhållande till syftet med LEK och hur detta syfte ska uppnås. Lagens syfte har justerats språkligt till följd av synpunkter från *Lagrådet*.

7.2 Förhållandet till lagen om elektronisk kommunikation

Regeringens förslag: Den nya lagen ska inte tillämpas i fråga om tillträde till befintlig infrastruktur om bredbandsutbyggaren, enligt beslut som har fattats med stöd av 4 kap. 4 och 8 §§ lagen om elektronisk kommunikation, har rätt att begära tillträde till eller användning av den fysiska infrastrukturen. Den nya lagen ska inte heller tillämpas i fråga om tillträde om nätinnehavaren enligt 4 kap. 14 § samma lag har förpliktats att tillhandahålla bredbandsutbyggaren samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av den fysiska infrastrukturen.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser lämnar förslaget utan in-
vändning. *Kammarrätten i Stockholm* anser att det är bra att det tydligt anges att den nya lagen är subsidiär till lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK). *Telenor AB, Com Hem AB och Colt AB* anser att förslaget är formulerat på ett sätt som kan leda till osäkerhet om vilket regelverk som gäller i vissa fall. *Tele2 i Sverige AB, Telenor AB, Com Hem AB, IP-Only AB och Colt AB* anser att förslaget kan leda till att den som ska lämna tillträde enligt LEK åläggs mindre ingripande skyldigheter än den som har skyldigheter i enlighet med den föreslagna nya lagen och att detta kan ge orimliga effekter.

Skälen för regeringens förslag: Av *artikel 1.4* i utbyggnadsdirektivet framgår att om någon bestämmelse i direktivet strider mot en bestämmelse i ramdirektivet, tillträdesdirektivet, auktorisationsdirektivet, direktivet om samhällsomfattande tjänster eller direktivet om konkurrens på marknaderna för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (angående dessa direktiv, se avsnitt 5), ska bestämmelsen i de senare direktiven ha företräde. Detta ger att LEK, i den mån lagen genomför de nämnda direktiven, bör ha företräde framför den nya lagen om bestämmelserna kommer i konflikt med varandra. Detsamma gäller även beslut fattade med stöd av LEK. En sådan konflikt bör endast kunna uppkomma i fråga om tillträde. Detta påverkar framför allt bestämmel-

serna som genomför artikel 3 i utbyggnadsdirektivet, se avsnitt 8. Av detta följer att om en bredbandsutbyggare kan begära tillträde till den fysiska infrastrukturen med stöd av ett beslut enligt 4 kap. 4 och 8 §§ LEK ska den nya lagen inte tillämpas i fråga om tillträde till den fysiska infrastrukturen. Detsamma gäller om nätinnehavaren enligt 4 kap. 14 § LEK har ålagts en förpliktelse att tillhandahålla bredbandsutbyggaren samlokalisering när det gäller viss utpekad infrastruktur, t.ex. en mast. Regeringen anser att detta bör framgå uttryckligen av den nya lagen. Med anledning av remissinstansernas kommentarer vill regeringen klargöra att endast det faktum att en tillträdesskyldighet skulle kunna åläggas enligt LEK inte för med sig att den nya lagen inte ska tillämpas. Det nya lagen är vidare tillämplig även om PTS vid en marknadsanalys har prövat och kommit fram till att en aktör *inte* ska åläggas en tillträdesskyldighet enligt 4 kap. 8 § LEK. Frågan om den nya lagens förhållande till LEK bör hanteras i anslutning till regleringen om tillträde till befintlig infrastruktur, se avsnitt 8.1. När det gäller informationsskyldighet bör den nya lagen gälla oavsett om ytterligare informationskrav finns till följd av beslut enligt LEK, se vidare avsnitt 10. Regeringen instämmer i synpunkten, som flera remissinstanser framfört, att det kan uppkomma situationer då en nätinnehavare ålagts mindre betungande skyldigheter genom beslut meddelat med stöd av LEK, än vad som följer av den nya lagen. Att bestämmelserna i LEK ska ha företräde följer dock, som nämnts ovan, av direktivet.

7.3 Definitioner

Regeringens förslag: Termerna bredbandsnät, bredbandsutbyggare, fysisk infrastruktur och nätinnehavare ska definieras i den nya lagen.

Den nya lagen ska inte gälla fysisk infrastruktur som används för att tillhandahålla dricksvatten.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås inte ett uttryckligt undantag för fysisk infrastruktur som används för att tillhandahålla dricksvatten.

Remissinstanserna: De remissinstanser som uttalar sig om definitionerna understryker i huvudsak vikten av att dessa är tydliga och precisa. *Lantmäteriet* saknar ett resonemang om huruvida även en ekonomisk förening som bygger kanalisation och nät för bredband kan anses falla in under begreppet nätinnehavare. *AB Stokab* anför att begreppet nätinnehavare måste anses omfatta såväl koncern som företag enligt konkurrensrätten och den ekonomiska enhetens princip. *Colt AB* anser att det bör framgå i definitionen av fysisk infrastruktur att svart fiber inte omfattas. *Kammarrätten i Stockholm* förordar att direktivets begrepp höghastighetsnät för elektronisk kommunikation används i stället för att införa det nya begreppet bredbandsnät. *Post- och telestyrelsen*, *Jordbruksverket*, *Lantbrukarnas riksförbund* och *Sveriges kommuner och landsting* anser att definitionen av bredbandsutbyggare bör justeras så att byalag, motsvarande mindre lokala bredbandsutbyggare och helt nya aktörer omfattas.

Skälen för regeringens förslag: Enligt *artikel 2* gäller definitionerna i ramdirektivet även i utbyggnadsdirektivet. Dessa definitioner är till övervägande del införlivade i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, förkortad LEK, och i den mån termerna används i den nya lagen har de därmed samma betydelse som i LEK. Med ett allmänt kommunikationsnät avses således ett elektroniskt kommunikationsnät som helt eller huvudsakligen används för att tillhandahålla allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster och som stödjer informationsöverföring mellan nätanslutningspunkter. En elektronisk kommunikationstjänst är i sin tur en tjänst som vanligen tillhandahålls mot ersättning och som helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler i elektroniska kommunikationsnät. Regeringen bedömer att dessa definitioner inte behöver tas in i den nya lagen utan avsikten är att de ska ha samma betydelse som i LEK, varifrån ledning kan hämtas (jfr 1 kap. 7 § LEK).

I artikel 2 finns även definitioner som inte har någon motsvarighet i LEK. Enligt regeringen behöver endast ett par definitioner tas in i den nya lagen. Dessa behandlas nedan.

Med *bredbandsnät* avses ett elektroniskt kommunikationsnät (se 1 kap. 7 § LEK) som kan leverera tjänster för bredbandstillgång med en hastighet av minst 30 Mbit/s. I direktivet används i stället uttrycket *hög-hastighetsnät* för elektronisk kommunikation, men bredbandsnät får anses vara ett ord som är lättare att förstå och som på ett enkelt sätt beskriver vad som avses. Språkligt är det också lättare att använda.

Uttrycket *bredbandsutbyggare* finns inte i utbyggnadsdirektivet. I direktivet anges i stället i varje artikel vem som har rätt att framställa en begäran om t.ex. tillträde. Att använda ett sådant uttryck underlättar dock den lagtekniska utformningen av den nya lagen samtidigt som det är enkelt att ta till sig för den som ska tillämpa lagen. Det knyter även an till utbyggnadsdirektivets och lagens syfte – att främja utbyggnad av bredbandsnät. Regeringen instämmer i synpunkten att det tydligt bör framgå att även den som ännu inte tillhandahåller ett allmänt kommunikationsnät ska kunna göra bruk av rättigheterna i den nya lagen. Dessutom bör t.ex. byalag kunna utnyttja lagen för att anlägga sina nät, som ofta inte är allmänna kommunikationsnät. Med bredbandsutbyggare bör därför avses den som har för avsikt att anlägga eller bygga ut ett bredbandsnät. Detta överensstämmer med syftet med direktivet, som är att underlätta och skapa incitament för utbyggnaden av sådana nät, se även avsnitt 7.1.

Uttrycket *fysisk infrastruktur*, som det definieras i direktivet, avser passiva nätdelar som är avsedda att rymma andra nätdelar utan att själva bli aktiva. Det handlar om t.ex. kanalisationer, master, tillsynsbrunnar, kopplingsskåp, byggnader eller ingångar till byggnader, antenninstallationer, torn och stolpar. Fysisk infrastruktur innefattar således många olika typer av infrastruktur. Varken kablar, inbegripet svart fiber, eller nätelement som används för att tillhandahålla dricksvatten enligt definitionen i artikel 2.1 i rådets direktiv 98/83/EG av den 3 november 1998 om kvaliteten på dricksvatten räknas enligt direktivet som fysisk infrastruktur. Regeringen anser att det inte behöver anges uttryckligen i lagtexten att kablar och svart fiber inte utgör fysisk infrastruktur. Både kablar och svart fiber blir aktiva vid tillträde och är inte endast avsedda att rymma andra nätdelar. Däremot bör det uttryckligen framgå av lagtexten att infrastruktur som används för att tillhandahålla dricksvatten enligt

ovan nämnda definition inte omfattas av lagen. Vad gäller innebörden av antenninstallationer, se författningskommentaren i avsnitt 19.1.

Av exemplifieringen i utbyggnadsdirektivet framgår att ledningar utgör fysisk infrastruktur. Uttrycket kanalisation får bättre anses spegla det som avses med ledningar i den svenska språkversionen av direktivet (jfr Ds 2010:19, Bättre regler för elektronisk kommunikation, s. 153). Av exemplifieringen i direktivet framgår även att exempelvis järnvägsräls eller en väg i sig inte utgör fysisk infrastruktur i direktivets mening. Den som tillhandahåller en infrastruktur för en transporttjänst, t.ex. en väg, behöver alltså inte nödvändigtvis för den sakens skull inneha fysisk infrastruktur i direktivets eller den nya lagens mening. Vid genomförandet av direktivets bestämmelse i denna del bör uttrycket fysisk infrastruktur användas, trots att uttrycket kan ha en vidare innebörd i andra sammanhang.

Det föreslagna uttrycket *nätinnehavare* motsvarar direktivets term nätoperatör. Ordet nätoperatör riskerar, om det används i den nya lagen, att blandas ihop med termen operatör enligt LEK. Det senare omfattar endast den som tillhandahåller allmänna kommunikationsnät. Direktivets uttryck nätoperatör avser i stället, förutom tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät, även den som tillhandahåller en fysisk infrastruktur avsedd för att tillhandahålla en tjänst för produktion, transport eller distribution av gas, el, uppvärmning, vatten eller transporttjänster. I den nya lagen bör därför enligt regeringen uttrycket nätinnehavare användas i stället. Det bedöms bättre beskriva den vidare krets aktörer som avses i utbyggnadsdirektivet. Lagens definition av nätinnehavare bör inte referera till tillhandahållare av *fysisk* infrastruktur. Med hänsyn till att direktivet, liksom lagen, definierar fysisk infrastruktur särskilt är det lämpligt att i det aktuella sammanhanget referera till tillhandahållare av infrastruktur. En tillhandahållare bör kunna vara den som äger nätet eller infrastrukturen eller den som på annat sätt råder över dessa. Regeringen anser vidare, med anledning av vad *Lantmäteriet* framför, att en ekonomisk förening som byggt en kanalisation och nät för bredband endast är att betrakta som nätinnehavare om den kan anses vara en tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät enligt definitionen i 1 kap. 7 § LEK. Så kallade byanät, vilka i allmänhet drivs av sådana föreningar, är ofta inte allmänna kommunikationsnät. Se även uttrycket bredbandsutbyggare ovan.

Ett antal remissinstanser anför att definitionen av nätinnehavare är otydlig. Av skäl 13 i utbyggnadsdirektivet framgår att alla ägare eller innehavare av nyttjanderätter till större samhällsomfattande fysisk infrastruktur som lämpar sig för element av elektroniska kommunikationsnät, t.ex. nät för el, gas, vatten och avlopp, uppvärmning och transporter omfattas av direktivet. Enligt regeringens bedömning bör därför definitionen vara bred och så många aktörer som möjligt inkluderas. Regeringen anser även att definitionen i lagen bör ligga nära direktivets för att inte leda fel. Att aktörer kan komma att behöva tolka begreppet är oundvikligt. Ledning för tolkning av uttrycket får hämtas från direktivet och från kommande praxis kring detta. I direktivet används uttrycket företag, på engelska *undertaking*, men någon definition av det finns inte. Ledning för bedömning av vem som är en nätinnehavare bör mot denna bakgrund även kunna hämtas från praxis kring uttrycket företag i EU-rätten. Det

bör således handla om någon form av ekonomisk verksamhet, utan att verksamheten för den sakens skull måste bedrivas i vinstsyfte. Med företag avses inom konkurrensrätten varje enhet som bedriver ekonomisk verksamhet, oavsett enhetens rättsliga form och sättet för dess finansiering (se t.ex. EU-domstolens dom Höfner och Eiser, C-41/90, EU:C:1991:161, punkt 21–22). Även myndigheter eller andra offentliga organ kan vara företag i EU-rättslig mening.

Vissa begränsningar av vilka aktörer som träffas av utbyggnadsdirektivet kan samtidigt utläsas. Av definitionen av direktivets uttryck nätope-
rator följer t.ex. att det, utöver tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät, ska röra sig om någon som tillhandahåller en infrastruktur avsedd för att tillhandahålla vissa typer av tjänster. Exempelvis utgör inte sådana gemensamhetsanläggningar som nyttjas enbart av medlemmarna själva en infrastruktur som är avsedd för att tillhandahålla en tjänst. Den som förvaltar en sådan anläggning faller därför utanför definitionen.

7.4 Undantag för polis och totalförvar

Regeringens förslag: Den nya lagen ska inte gälla Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Försvarsmakten, Försvarets materielverk och Fortifikationsverket.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. I promemorians förslag undantas inte Försvarets materielverk och Fortifikationsverket från tillämpningen av den nya lagen.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har inga synpunkter på förslaget. *Affärsverket svenska kraftnät*, *Luftfartsverket*, *Försvarets materielverk* och *Fortifikationsverket* anser att de också bör bli undantagna från lagen. *Försvarsmakten* anser att Försvarets materielverk och Fortifikationsverket bör undantas av samma skäl som Försvarsmakten har undantagits från lagen. *IP-Only AB* anser att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap inte ska undantas från lagen, då ett generellt undantag för denna myndighet riskerar att undanta stora delar av en bredbandsutbyggares nät från skyldigheter. *Försvarets radioanstalt* delar uppfattningen att myndigheten inte är en nätinnehavare.

Skälen för regeringens förslag: Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Försvarsmakten, Försvarets materielverk och Fortifikationsverket råder över fysisk infrastruktur som är av särskild vikt för totalförsvaret och Sveriges säkerhet i övrigt. Dessa myndigheter skulle i vissa, om än begränsade, avseenden kunna komma att ses som nätinnehavare enligt uttryckets relativt vida definition, se avsnitt 7.3. Regeringen anser att det av säkerhetsskäl inte är lämpligt att dessa myndigheter t.ex. tvingas motivera varför tillträde till infrastruktur eller samordning inte kan medges eller att de blir part i ett tvistlösningsförfarande, se avsnitt 8 och 9. Dessutom omfattas dessa myndigheters infrastruktur normalt av säkerhetsskyddslagstiftning som förbjuder tillträde för obehöriga. Mot denna bakgrund anser regeringen att skyldigheterna enligt den nya lagen inte bör vara tillämpliga i förhållande till de nämnda myndigheterna. Detta är förenligt med utbyggnadsdirektivet, som inte syftar till att påverka medlemsstaternas försvar

eller polisiära verksamhet i övrigt. Regeringen delar således *Fortifikationsverkets* och *Försvarsmaktens* synpunkt att den nya lagen inte bör gälla Fortifikationsverket. Regeringen delar även *Försvarets materielverks* och *Försvarsmaktens* synpunkt att Försvarets materielverk inte bör omfattas av lagen.

Luftfartsverket och *Affärsverket svenska kraftnät* har framfört att även de bör undantas från lagens tillämpningsområde. När det gäller Luftfartsverket bedömer regeringen att myndigheten inte tillhandahåller allmänna kommunikationsnät eller en infrastruktur avsedd för tillhandahållandet av en sådan tjänst som anges i definitionen av nättinnehavare. Redan av det skälet omfattas inte myndigheten av de skyldigheter som nättinnehavare föreslås ha enligt den nya lagen. Det saknas därför skäl att undanta Luftfartsverket från den nya lagens tillämpningsområde. Affärsverket svenska kraftnät däremot torde falla in under definitionen och driva en sådan verksamhet som utbyggnadsdirektivet avser att träffa. Affärsverket bedriver självt varken försvarsverksamhet eller polisär verksamhet och bör därför enligt regeringen inte undantas från lagens skyldigheter. Regeringen vill i sammanhanget understryka att skyldigheterna enligt lagen inte är absoluta, t.ex. finns det möjlighet att avslå en begäran om tillträde till fysisk infrastruktur med hänvisning till driftsäkerhet eller risk för skada för totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt, se avsnitt 8.1.

7.5 Prövning enligt annan lag ersätts inte

Regeringens förslag: Den nya lagen ska inte ersätta prövning enligt annan lag.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har inga invändningar mot förslaget. *Sveriges advokatsamfund* anser att gränsdragningen mot annan lagstiftning behöver tydliggöras.

Skälen för regeringens förslag: Den nya lagen förpliktar, i likhet med vad som är möjligt genom beslut enligt LEK, nättinnehavare att vidta åtgärder vars tillåtlighet ska bedömas även efter andra regelverk. Bestämmelser om sådan prövning har, som Sveriges advokatsamfund anför, ett annat syfte än prövningen enligt den nya lagen och tar hänsyn till samhällliga och enskilda intressen som den föreslagna lagen inte omfattar. Det kan röra sig om t.ex. prövning enligt ledningsrättslagen (1973:1144), plan- och bygglagen (2010:900) eller miljöbalken. Den nya lagen är alltså inte avsedd att ersätta sådan prövning. Detta har stöd i såväl direktivets artikel 3.6 som artikel 7. Regeringen anser att detta uttryckligen bör framgå av den nya lagen. Det kan i sammanhanget noteras att det i ledningsrättslagen särskilt anges att vägrätt har en särställning, se 12 § fjärde stycket.

När det gäller vem som ska ansöka om tillstånd som är nödvändiga för att realisera tillträde, se avsnitt 8.1.

8 Tillträde till fysisk infrastruktur

8.1 Skyldighet att medge tillträde

Regeringens förslag: En nätinnehavare ska på rättvisa och rimliga villkor medge tillträde till fysisk infrastruktur på begäran av en bredbandsutbyggare. Det ska åligga nätinnehavaren att söka sådana tillstånd som krävs för att tillträdet ska kunna realiseras och som bredbandsutbyggaren inte själv kan söka. Nätinnehavaren ska få avslå en begäran om det begärda tillträdet inte är rimligt. En begäran om tillträde ska vara skriftlig och innehålla en redogörelse för utbyggnaden i de delar som är relevanta i förhållande till begäran om tillträde samt en tidsplan för utbyggnaden.

Nätinnehavaren ska senast två månader från mottagandet av en fullständig begäran om tillträde skriftligen meddela bredbandsutbyggaren om begäran medges eller avslås. Meddelandet ska även innehålla nätinnehavarens villkor för tillträde eller de omständigheter som nätinnehavaren hänvisar till för att avslå begäran.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslås att tillträde ska ske mot marknadsmässig ersättning och på skäliga villkor i övrigt. Dessutom föreslås en bestämmelse som bemyndigar regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela vissa föreskrifter. I promemorian föreslås inte att det i lag ska anges att det åligger nätinnehavaren att söka sådana tillstånd som krävs för att tillträdet ska kunna realiseras och som bredbandsutbyggaren inte själv kan söka.

Remissinstanserna: Några remissinstanser menar att det i promemorian använda uttrycket skäliga villkor är otydligt. Flera remissinstanser, däribland *Kammarrätten i Stockholm*, *Konkurrensverket*, *Post- och telestyrelsen (PTS)*, *Sveriges advokatsamfund*, *Svensk Energi*, *Telenor AB*, *Com Hem AB*, och *Colt AB*, anser att uttrycket marknadsmässig ersättning är otydligt. Flera remissinstanser förespråkar i stället att ersättningen ska vara kostnadsbaserad. *Lantmäteriet* anser att processkostnader bör beaktas vid bedömning av ersättningens storlek. Några remissinstanser anser att skyldigheten att inhämta tillstånd till andrahandsupplåtelse måste ligga på bredbandsutbyggaren och att det omvända förhållandet är orimligt. Andra ställer sig positiva till skyldigheten. Vissa remissinstanser från telekomsektorn anser att en sådan skyldighet för nätinnehavaren leder till orimliga effekter i förhållande till vissa beslut fattade av PTS. *Säkerhetspolisen* och *Göteborgs stad* anser att frågor om säkerhet bör klargöras och förtydligas. *Malmö stad*, *Göteborgs stad*, *Energigas Sverige* och *Swedegas AB* påpekar att det kan finnas avtalsförhållanden som påverkas av de föreslagna bestämmelserna. Några instanser, däribland *Vattenfall Eldistribution AB (Vattenfall)* och *IT Norrbotten AB*, efterlyser klargörande av vad som ska gälla vid flytt eller avveckling av fysisk infrastruktur. Flera remissinstanser, från främst telekomsektorn och energisektorn, anser att möjligheterna att neka tillträde är otydliga och bör förtydligas. Några remissinstanser har synpunkter på tidsfristerna i förslagen. *SmåKom*, *Lantbrukarnas riksförbund*, *Västra Götalandsregionen*,

Skälen för regeringens förslag

Tillträde till befintlig fysisk infrastruktur kan väsentligt sänka kostnaderna för utbyggnad av såväl fast som trådlöst bredbandsnät. Det kan t.ex. handla om att installera basstationer eller annan utrustning i någon annans master, torn eller stolpar eller om att lägga ner fiberkablar eller andra delar av ett bredbandsnät i någon annans kanalisation där det finns utrymme. En möjlighet att utnyttja sådan infrastruktur medför att bredbandsutbyggaren inte behöver gräva ner eller anlägga egen kanalisation. Bredbandsutbyggaren slipper därigenom grävkostnader, vilket underlättar en snabb utbyggnad. Sådana kostnader kan vara betydande för att anlägga ett bredbandsnät och lägre kostnader kan vara avgörande för om det är lönsamt att bygga ut ett bredbandsnät till ett visst område. Att använda den infrastruktur som redan finns kan även vara till fördel för miljön. Exempelvis kan upprepade grävarbeten innebära stora påfrestningar på miljön men även på omgivningen i övrigt, t.ex. boende i området. Om en fiberkabel kan dras i ett befintligt rör innebär det en avsevärd fördel jämfört med det ingrepp som krävs om nya rör ska grävas ner. Att olika aktörer delar på den fysiska infrastruktur som redan finns, när det är möjligt, är alltså positivt på flera olika sätt.

Skyldighet att ge tillträde

Någon generell skyldighet att ge tillträde till fysisk infrastruktur, såsom artikel 3.2 och 3.3 i utbyggnadsdirektivet kräver, finns inte i svensk rätt sedan tidigare. En skyldighet att ge liknande tillträde skulle i och för sig kunna åläggas en operatör efter ansökan av en annan operatör (4 kap. 14 § LEK). Ett sådant beslut kan dock endast fattas om det är av betydelse för att skydda miljön, uppnå mål för fysisk planering eller om det krävs för att skydda folkhälsan eller allmän säkerhet. Om det behövs av konkurrensskäl, skulle det även kunna vara möjligt att ålägga en telekomoperatör med betydande marknadsinflytande en liknande skyldighet (4 kap. 4 och 8 §§ LEK).

För att Sverige ska leva upp till direktivets krav, som syftar till att uppnå de positiva effekter som nämns ovan, krävs enligt regeringen att det införs en skyldighet som omfattar alla nätinnehavare och som inte är begränsad på det sätt som bestämmelserna i LEK är. Regeringen anser därför att den som är nätinnehavare bör vara skyldig att ge tillträde till fysisk infrastruktur på begäran av en bredbandsutbyggare. Villkoren för sådant tillträde och möjligheterna för en nätinnehavare att avslå en begäran om tillträde behandlas nedan. Uttrycket avslå har i propositionen, på förslag av *Lagrådet*, ersatt uttrycket neka som använts tidigare i lagstiftningsärendet. En skyldighet att lämna tillträde förutsätter att nätinnehavaren innehar fysisk infrastruktur. Det bör vidare vara en förutsättning att den som begär tillträde gör det med avsikten att anlägga ett bredbandsnät, se avsnitt 7.3 om definitioner av dessa uttryck.

I förarbetena till LEK anges att om det vilar på den som förpliktelsen riktar sig mot att söka tillstånd, får förpliktelsen anses innefatta en skyldighet att på saklig grund ansöka om nödvändiga tillstånd (se prop.

2002/03:110 s. 118). Motsvarande bör alltså enligt regeringen gälla för tillträde enligt den nya lagen. Flera remissinstanser framför åsikten att detta är en orimlig ordning och att bredbandsutbyggaren själv måste söka nödvändiga tillstånd eller sluta nödvändiga avtal. Regeringen vill mot bakgrund av dessa synpunkter klargöra att det endast bör ankomma på nätinnehavaren att söka tillstånd om det är nödvändigt för att tillträdet ska kunna realiseras. Om bredbandsutbyggaren själv kan söka ett tillstånd, åligger det givetvis denne att söka detta och nätinnehavarens medverkan är inte nödvändig. Samtidigt är det t.ex. inte möjligt för en bredbandsutbyggare att ansöka om omprövning av nätinnehavarens ledningsrätt för att möjliggöra en andrahandsupplåtelse eller att ansöka om ledningsrätt i lös egendom. Det finns ingenting som hindrar att bredbandsutbyggaren i praktiken sköter allt arbete med ansökan om ledningsrätt men i flera fall behöver den formella sökanden vara nätinnehavaren. Det kan här noteras att bestämmelsen i ledningsrättslagen om möjlighet till andrahandsupplåtelse tillkom för att göra tillträdesbestämmelser på telekomområdet praktiskt användbara, se vidare avsnitt 8.3. *Lagrådet* har föreslagit att skyldigheten för nätinnehavaren att i vissa fall söka om nödvändiga tillstånd ska framgå av lag. Regeringen delar denna uppfattning. När det gäller att sluta avtal bör det anses ingå i skyldigheten att nätinnehavaren ska försöka träffa nödvändiga överenskommelser om det är dennes tidigare överenskommelser med t.ex. en markägare som står i vägen för tillträdet. Självfallet bör bredbandsutbyggaren i normalfallet själv förhandla och försöka nå nödvändiga överenskommelser.

Flera remissinstanser framför att den i promemorian föreslagna ordningen för med sig att ett beslut om skyldigheter som en operatör med betydande marknadsinflytande som PTS har fattat blir mindre ingripande än vad som gäller enligt den nya lagen. Regeringen hänvisar med anledning av detta till avsnitt 7.2. Som framgår av avsnitt 8.3 har det hittills inte varit möjligt att mot en fastighetsägares vilja få rätt att upplåta tom kanalisation i andra hand. Regeringens resonemang utgår från att även förslaget i avsnitt 8.3, som möjliggör en sådan upplåtelse, genomförs.

Villkor för tillträdet

Enligt promemorians förslag ska tillträde medges mot marknadsmässig ersättning och på skäliga villkor i övrigt. Flera remissinstanser, däribland *PTS* och *Kammarrätten i Stockholm*, anför att uttrycket marknadsmässig ersättning är otydligt och försvårar rättstillämpningen. Uttrycket används i och för sig i flera bestämmelser i LEK, men i förarbetena till dessa bestämmelser anges att ledning för vad som är marknadsmässig ersättning i första hand får sökas i vad som fastställs av marknadens aktörer. I det nu aktuella fallet är det rimligt att utgå från att det mer regelmässigt inte finns någon marknad att jämföra med. Regeringen konstaterar också att uttrycket marknadsmässig ersättning inte förekommer i direktivet, vilket snarare utgår från kostnadstäckning (jfr artikel 3.5).

Regeringen, som i stort delar remissinstansernas synpunkter, anser att det är lämpligt att närmare knyta an till direktivets ordalydelse, vilket även underlättar en jämförelse med EU-rättslig praxis. Villkoren för tillträdet bör därför vara rättvisa och rimliga.

Vad en rättvis och rimlig ersättning innebär kan även det framstå som tydligt. Att på förhand uttala exakt vad sådan ersättning bör omfatta är inte möjligt, särskilt mot bakgrund av att vad som är en rättvis och rimlig ersättning kan variera beroende på typ av fysisk infrastruktur och vilken bransch som nätinnehavaren verkar i. Till ledning för tolkningen av uttrycken finns direktivets artikel 3.5, av vilken det framgår att nätinnehavaren i vart fall alltid ska ha en realistisk möjlighet att täcka sina kostnader. Regeringen anser att med kostnader i detta sammanhang bör avses uppskattade kostnader för tillträdet, inklusive kostnader för att söka ledningsrätt eller andra liknande processkostnader, ersättning till markägare och ökade kostnader för drift och underhåll. Det kan t.ex. handla om elkraft, kyla, olika typer av kontroller, extra utrustning, nödvändig anpassning av infrastrukturen och säkerhetsåtgärder. En viss schablonisering kan bli nödvändig mot bakgrund av att inte alla kostnader kan vara kända på förhand. Ersättning bör däremot inte utgå för uppenbart onödiga eller överdrivna kostnader. Kostnaderna bör alltså vara relevanta i förhållande till det begärda tillträdet. Nätinnehavaren bör inte heller få kompensation för förlorade monopolvinster eller ersättning för ett ökat konkurrenstryck eller liknande. Vid fastställande av ersättningsnivån bör även tillrådets inverkan på nätinnehavarens affärsplaner och investeringar beaktas. Normalt bör ett visst påslag utöver kostnaderna vara rättvist och rimligt. Det är inte meningen att prissättningen ska motverka investeringar i infrastrukturen. Detta är särskilt viktigt för de infrastrukturerna som används för att tillhandahålla elektroniska kommunikationstjänster med hög hastighet, då en sådan prissättning skulle kunna leda till att syftet med direktivet i praktiken motverkas (jfr skäl 19 i direktivet). Vid en bedömning av vilken ersättning som bör lämnas för tillträdet bör även beaktas de krav på ersättning som följer av nätinnehavarens rätt till egendomsskydd, se nedan.

Vid en eventuell tvist ska nätinnehavaren redogöra för kostnaderna och grunden för dessa. Några remissinstanser, däribland *Energimarknadsinspektionen* och *Svensk Energi*, ger uttryck för en farhåga att ersättningen ska komma att sättas på en sådan nivå att kostnader i förlängningen övervältras på andra kundkollektiv, t.ex. elkunder. Regeringen anser att en sådan ersättningsnivå varken vore rättvis eller rimlig och avsikten är inte att ersättningen ska sättas på en sådan nivå. Vid en eventuell tvistlösning bör tvistlösningsmyndigheten säkerställa att så inte sker. Det är inte genom subvention från andra branscher som kostnaderna för utbyggnad av bredbandsnät ska sänkas utan genom att utbyggnadsstättet görs effektivt, t.ex. genom infrastrukturdelning.

När det gäller prissättning i en tvist mellan en nätinnehavare och en bredbandsutbyggare som båda är tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät bör tvistlösningsmyndigheten beakta att konkurrensen i högre delar av värdekedjan kan påverkas av prissättningen.

Några remissinstanser menar att regeringen bör föreslå en viss metod som ersättningen ska beräknas efter. Någon sådan metod framgår inte av direktivet och det finns inte heller någon rekommendation. Någon särskild ekonomisk metod, utöver vad som framgår ovan, för beräkning av ersättningen bör enligt regeringen inte heller anges.

Att villkoren för tillträdet ska vara rättvisa och rimliga får anses utgöra både en garant för den som begär tillträde och en yttersta gräns för vad

nätinnehavaren är skyldig att göra och erbjuda. Även om det finns situationer då nätinnehavaren får avslå en begäran ska denne alltså i första hand försöka ange villkor som möjliggör tillträde. Villkor avseende förebyggande skyddsåtgärder för att trygga driftsäkerheten eller ansvar vid skada är exempel på villkor som bör kunna förekomma. Andra lagar eller förordningar som nätinnehavaren måste följa kan också påverka villkoren för tillträdet, t.ex. när det gäller bestämmelser som syftar till att skydda miljön eller allmän säkerhet (jfr skäl 18 i direktivet).

Ett par remissinstanser, t.ex. *Vattenfall* och *IT Norrbotten AB*, efterlyser ett klagörande av vad som ska gälla vid flytt eller avveckling av den fysiska infrastrukturen. Regeringen anser att det inte är frågor som bör regleras i lag utan något som parterna bör lösa sinsemellan när avtal sluts. Här finns en möjlighet att på förhand reda ut frågor om ansvar, kompensation eller övertagande av infrastruktur på det sätt som parterna önskar.

Möjlighet att avslå en begäran om tillträde

Nätinnehavaren bör ha möjlighet att avslå en begäran om tillträde i vissa situationer, när det begärda tillträdet inte är rimligt. För att tillträdesregleringen ska få effektivt genomslag och därmed främja utbyggnaden av bredbandsnät bör utgångspunkten vara att en nätinnehavares möjlighet att avslå en begäran är begränsad. Samtidigt är det inte rimligt att det ursprungliga nätets säkerhet eller för samhället viktiga funktioner riskeras. Regeringen anser därför att det i lag bör anges exempel på situationer när det kan vara befogat att avslå en begäran om tillträde. För att avgöra om det finns grund för att avslå begäran behöver hänsyn tas till omständigheterna i det enskilda fallet. För samtliga fall gäller att nätinnehavaren vid en eventuell tvist ska kunna motivera varför den anförda grunden för med sig att det begärda tillträdet inte är rimligt.

I de fall den fysiska infrastrukturen är en del av en samhällsviktig verksamhet bör möjligheterna att avslå begäran vara större. Ledning för bedömningen av vad som är en samhällsviktig verksamhet kan till exempel hämtas från den strategi som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har tagit fram: Ett fungerande samhälle i en föränderlig värld, Nationell strategi för skydd av samhällsviktig verksamhet (MSB266). Att en viss fysisk infrastruktur stöder en samhällsviktig verksamhet rättfärdigar dock inte med automatik att tillträde inte medges. Vidare är inte avsikten att säkerhetskrav enligt vad som framgår av annan lag eller förordning ska påverkas av den här föreslagna regleringen. Som *Säkerhetspolisen* påpekar kan säkerhetsskyddslagstiftningen vara tillämplig även för fysisk infrastruktur som försvars- eller polismyndigheter inte råder över.

De grunder för att avslå en begäran om tillträde, vilka till största del har sina motsvarigheter i direktivet, bör uttryckligen framgå av lag. Grunderna, som inte bör vara uttömmande, behandlas i det följande.

Den fysiska infrastrukturens tekniska lämplighet för tillträde kan vara avgörande för om tillträde kan medges. Det kan finnas infrastruktur som faller in under definitionen av fysisk infrastruktur men som rent tekniskt inte passar för anläggande av bredbandsnät. Om så är fallet bör en nätinnehavare kunna avslå begäran.

Brist på utrymme kan uppstå av olika skäl, varav ett är nättinnehavarens eget framtida behov av utrymme för sin verksamhet. *Sveriges advokatsamfund* anför att det bör krävas att det finns dokumentation som klart visar att den aktuella kapaciteten är nödvändig och faktiskt kommer att utnyttjas inom närtid för att denna avslagsgrund ska kunna användas. *E.ON Sverige AB*, *Svenska stadsnätetsföreningen*, *Svensk fjärrvärme AB* och *Svensk energi* anser tvärtom att det måste vara upp till varje nättinnehavare att avgöra hur mycket utrymme som behövs för framtida utbyggnad och att det är orimligt att kräva konkreta planer. Regeringen anser, mot bakgrund av direktivets lydelse och vad som anges i skäl 17, att det inte helt kan lämnas till nättinnehavaren att själv ange sitt framtida behov, utan krav på konkreta planer alls. Behovet bör därför vara konkretiserat, t.ex. genom att det finns planer för användning eller investeringar som är närliggande i tiden och avser ett avgränsat geografiskt område. Endast ett påstående om behov bör alltså inte vara tillräckligt för att avslå en begäran. Det bör däremot inte krävas att planerna visar att kapaciteten faktiskt kommer att utnyttjas i närtid på så sätt som Sveriges advokatsamfund föreslår. Vilka krav som kan ställas på behovet kan enligt regeringen variera mellan olika typer av fysisk infrastruktur. För samhällsviktig infrastruktur bör kravet på konkreta planer ställas lägre. När det gäller sådan infrastruktur är det inte heller alltid nättinnehavarnas investeringsplaner som bör styra, utan samhällets behov. Direktivet kräver inte heller att en nättinnehavare anlägger t.ex. ny kanalisation. Att det redan är fullt i ett kanalisationsrör bör således vara ett fullgott skäl att avslå begäran.

Krav för att tillgodose *personlig säkerhet* och krav som är nödvändiga för att *folkhälsan* inte ska äventyras bör också kunna motivera att begäran om tillträde avslås. När det gäller tillträde till fysisk infrastruktur som hör till t.ex. järnväg, väg eller el bör kraven på säkerhet fortsatt vara höga, och kan därmed innebära att det är befogat att avslå en begäran. Även tillhandahållare av sådan infrastruktur ska dock försöka uppfylla befogade krav på säkerhet genom villkor för tillträdet i stället för att avslå begäran. Säkerhetskrav enligt vad som framgår av annan lag eller förordning är, enligt vad som framgår ovan, inte avsedda att påverkas. Finns t.ex. krav på viss utbildning eller kunskaper för att någon ska få uppehålla sig vid en viss infrastruktur gäller dessa krav även fortsatt. Ytterligare tydliggöranden, som *Göteborgs stad* efterlyser, är svåra att göra eftersom olika infrastrukturer har olika krav på säkerhet.

Även *skada för allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt* kan motivera att en begäran om tillträde avslås. Även om Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Fortifikationsverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Polismyndigheten och Säkerhetspolisen är undantagna från den nya lagen och Försvarets radioanstalt och Totalförsvarets forskningsinstitut inte är nättinnehavare och därför inte har en skyldighet att lämna tillträde till sin fysiska infrastruktur, finns det ett antal nättinnehavare vars infrastruktur används för totalförsvarets eller polisiära ändamål. Tillträde till sådan infrastruktur för externa aktörer kan innebära att viktiga uppgifter röjs, vilket i sin tur kan få betydande konsekvenser för förmågan att hantera kriser eller motstå ett väpnat angrepp. Det är därmed befogat att en begäran om tillträde kan avslås med hänvisning till skada för allmän säkerhet, totalförsvaret eller för Sveriges säkerhet i övrigt. Tvistlösningsmyndigheten bör vid en eventuell tvist höra

Försvarsmakten respektive Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i fråga om vad som kan tänkas medföra skada för totalförsvarets militära respektive civila del. Tvistlösningsmyndigheten bör vidare höra Säkerhetspolisen om tvisten annars rör frågor om Sveriges säkerhet, se vidare avsnitt 14 om tvistlösning.

Driftsäkerheten för befintligt nät måste kunna tillförsäkras i tillräcklig utsträckning. En stor del av den fysiska infrastruktur som omfattas av den föreslagna tillträdesskyldigheten är mycket viktig för samhället och kraven på en upprätthållen driftsäkerhet, i enlighet med vad som anges ovan om samhällsviktig verksamhet, är höga. Avbrott i t.ex. elförsörjningen är inte acceptabelt. Behovet av att upprätthålla driftsäkerhet finns inte bara i samhällsviktig verksamhet utan alla nät och verksamheter har ett sådant behov. Därför bör en begäran om tillträde i vissa fall kunna avslås med hänvisning till driftsäkerheten. I likhet med vad som gäller enligt 5 kap. 6 b § LEK får uttrycket driftsäkerhet närmast anses ta sikte på nät- och systemintegritet, med vilket avses förmågan att upprätthålla avsedd funktion och skydd mot oönskad påverkan eller förändring i ett nät. Även krav på uthållighet vid extraordinära händelser i fredstid faller in under uttrycket.

Risken för att andra tjänster som infrastrukturen används för störs bör också kunna medföra att tillträde inte behöver medges. Det bör i så fall röra sig om en konkret och påvisbar risk för annat än försumbara störningar.

Tillgång till alternativt tillträde som nätinnehavaren erbjuder bör kunna påverka rimligheten i att medge tillträde. Vissa nätinnehavare tillhandahåller tillträde i grossistledet till fysisk nätinфраstruktur, vilket skulle tillgodose behoven för den som ansöker om tillträde, t.ex. svart fiber. Ett tillträde enligt den nya lagen skulle i en sådan situation kunna få negativ inverkan på nätinnehavarens affärsmodell och investeringsincitament. Detta skulle kunna leda till en ineffektiv duplicering av nätelement (jfr skäl 17 i direktivet). I sådana situationer bör det därför kunna vara befogat att avslå en begäran om tillträde. Det bör dock krävas att det alternativa tillträdet erbjuds på rättvisa och rimliga villkor, i enlighet med direktivets lydelse. *Svenska stadsnätetsföreningen* menar att ersättningen för det alternativa tillträdet måste få vara marknadsmässig. Regeringen anser att i uttrycket rättvisa och rimliga villkor ligger att nätinnehavarens priser har samband med kostnaderna, på liknande sätt som gäller för tillträde till fysisk infrastruktur. Ett sådant pris kan i och för sig vara ett marknadsmässigt pris, på en fungerande och konkurrensutsatt marknad. *AB Stokab* föreslår att det ska anges att villkoren för det alternativa tillträdet ska vara proportionella och icke-diskriminerande. Regeringen anser att det inte är lämpligt att frångå lydelsen i direktivet på det sättet. Förslaget innebär inte en prisreglering av det alternativa tillträdet utan att tillämpandet av rättvisa och rimliga villkor endast är en förutsättning för att kunna avslå en begäran om tillträde till den fysiska infrastrukturen i enlighet med vad som anges i direktivet. Det finns heller inget tvång att åberopa avslagsgrunden och därmed inte heller någon rätt till tillträde till t.ex. svart fiber.

PTS framför att den föreslagna bestämmelsen bör kompletteras med att det erbjudna tillträdet ska uppfylla det behov som bredbandsutbyggaren har. *Telenor AB* och *Colt AB* anför att tillträde till svart fiber inte alltid

utgör ett alternativ till tillträde till fysisk infrastruktur. Svenska stadsnätets föreningen framför motsatsvis att den som tillhandahåller svart fiber aldrig ska vara skyldig att lämna tillträde till den fysiska infrastrukturen. Telenor AB påpekar att ett vanligt scenario är att bredbandsutbyggare vill förbinda två platser med fiber och att bredbandsutbyggaren har eller bygger ett eget nät på en del av sträckan mellan dessa platser, men saknar kanalisation på en del av den totala sträckan. Enligt bolaget kan förslaget formulering tolkas som att en nätinnehavare som erbjuder svart fiber på hela sträckan kan neka kanalisationstillträde på delsträckan och i stället hänvisa till hyra av svart fiber på hela sträckan. Regeringen vill framhålla, vilket även framgår ovan, att bedömningen av avslagsgrunderna måste ske i varje enskilt fall. Det går inte att på förhand säga att en leverantör av svart fiber inte i något fall är skyldig att medge tillträde till sin fysiska infrastruktur. Varje begäran behöver prövas för sig. Regeringen vill mot bakgrund av remissinstansernas synpunkter tydliggöra att med alternativt tillträde avses även att tillträdet ska vara lämpligt med beaktande av bredbandsutbyggarens behov. Att erbjuda hyra av svart fiber på en annan sträckning än den som bredbandsutbyggaren har avsett i sin begäran bör t.ex. inte anses vara ett alternativt tillträde.

Några remissinstanser anser att regeringen bör klargöra att rätten att avslå en begäran om tillträde med hänvisning till att alternativt tillträde erbjuds, även gäller om det alternativa tillträdet erbjuds av ett bolag som är närtstående till nätinnehavaren. Regeringen anser att detta är beroende av om bolagen kan anses utgöra ett och samma företag, och får prövas i varje enskilt fall. Uttrycket företag har också behandlats i avsnitt 7.3.

Krav på begäran

Nätinnehavaren behöver viss information för att kunna ta ställning till en begäran om tillträde och eventuella villkor för tillträdet. En begäran om tillträde ska därför enligt regeringens förslag vara skriftlig och innehålla en redogörelse för utbyggnaden eller anläggandet samt en tidsplan för projektet. Redogörelsen och tidsplanen behöver endast lämnas avseende den del av projektet som är relevant i förhållande till begäran om tillträde. Kravet på redogörelse för projektet innebär alltså inte att den som begär tillträde måste avslöja mer än nödvändigt om sina affärsplaner.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela verkställighetsföreskrifter om innehållet i begäran och utformningen av begäran.

Nätinnehavarens svar på begäran

Anläggande av bredbandsnät är ofta brådskande och det är av vikt att den som begär tillträde snabbt får besked om huruvida tillträde medges eller inte. Nätinnehavaren bör därför lämna besked så snart det går och senast två månader från det att en fullständig begäran togs emot. Denna tidsfrist svarar mot det krav som ställs i direktivet. En längre tidsfrist, vilket ett par remissinstanser förespråkar, är därför inte möjlig att ange. En kortare tidsfrist, vilket andra remissinstanser förordat, skulle vara alltför betungande för nätinnehavarna. Det är riktigt, som vissa remissinstanser påpekar, att nätinnehavaren inte alltid inom denna tidsfrist kommer att hinna utverka eventuella nödvändiga tillstånd, t.ex. ledningsrätt. Det bör då vara

möjligt att villkora tillträdet med att nödvändiga tillstånd beviljas. För att en begäran ska anses vara fullständig måste den uppfylla de krav som ställs ovan. Bredbandsutbyggaren bör, som *Lagrådet* berör, begära mottagningsbevis eller på annat sätt försäkra sig om att nätinnehavaren har tagit emot begäran. Det omvända förhållandet, att nätinnehavaren ska stå risken för att en begäran, som denne inte känner till, kommer bort vore alltför betungande för nätinnehavaren. En nätinnehavare som upprepade gånger vägrar att bekräfta mottagandet kan komma att anses ha brutit mot skyldigheten att lämna tillträde och bredbandutbyggare kan begära tvistlösning, se avsnitt 8.2.

Nätinnehavarens svar på begäran ska vara skriftligt. Om begäran medges ska villkoren för tillträdet lämnas inom den angivna tiden. Om begäran avslås ska skälen för detta meddelas sökanden samtidigt. Skälen kan vara kortfattade men bör vara tillräckliga för att bredbandsutbyggaren ska kunna avgöra om nätinnehavaren har fog för att inte medge tillträde. Den som inte lämnar ett besked inom den angivna tiden får anses ha vägrat tillträde såväl som brutit mot skyldigheten att svara på begäran.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela verkställighetsföreskrifter om innehållet i svarsmeddelandet och utformningen av detta.

Förhållandet till nätinnehavarens rätt till egendomsskydd

Skyldigheten att ge tillträde till fysisk infrastruktur påverkar nätinnehavarens rätt att själv fritt förfoga över sin egendom. Bestämmelser om rätt till egendomsskydd finns i 2 kap. 15 § regeringsformen, i artikel 17 i EU:s stadga om grundläggande rättigheter och i artikel 1 i det första tilläggsprotokollet till den europeiska konventionen om de mänskliga fri- och rättigheterna. Det kan inledningsvis konstateras att grundläggande i samtliga bestämmelser är att en inskränkning från det allmänna sida av den enskildes rätt att använda sin egendom förutsätter att det finns proportionalitet mellan vad det allmänna vinner och vad den enskilde förlorar på grund av inskränkningen.

Enligt 2 kap. 15 § regeringsformen är vars och ens egendom tryggad genom att ingen kan tvingas avstå sin egendom till det allmänna eller till någon enskild genom expropriation eller något annat sådant förfogande eller tåla att det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad utom när det krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen. Enligt andra stycket samma bestämmelse ska den som tvingas avstå sin egendom genom expropriation eller något annat sådant förfogande vara tillförsäkrad full ersättning för förlusten. Ersättning ska också vara tillförsäkrad den för vilken det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad på ett sådant sätt att pågående markanvändning inom berörd del av fastigheten avsevärt försvåras eller att skada uppkommer som är betydande i förhållande till värdet på denna del av fastigheten. Ersättningen ska bestämmas enligt grunder som anges i lag.

Med expropriation eller annat sådant förfogande avses olika former av tvångsövertagande av förmögenhetsvärde som innebär ett överförande eller ianspråktagande av sådant värde. Den föreslagna skyldigheten avser varken expropriation eller annat sådant förfogande. Begränsningen av rätten att själv fritt förfoga över egendomen bör snarare anses utgöra en

s.k. rådighetsinskränkning (se prop. 2002/03:110 s. 185 och prop. 2005/06: 191 s. 17). Prop. 2015/16:73

Den fysiska infrastruktur som tillträde kan begäras till enligt förslaget ovan kommer oftast att utgöra lös egendom. Infrastrukturen kan dock i vissa fall även utgöra fastighetstillbehör. Rätten till skydd mot rådighetsinskränkningar enligt 2 kap. 15 § regeringsformen kan därför påverkas. Vid en bedömning av om denna påverkan är godtagbar bör det beaktas att utbyggnaden av bredbandsnät är av stort intresse för samhället. Gemensamt utnyttjande av befintlig infrastruktur bör sänka kostnaderna för utbyggnaden och kan förväntas medföra samhällsnytta genom att fler slutanvändare får tillgång till bredband med hög hastighet och bättre och mer prisvärda tjänster. Det är inte fråga om, som *Svensk energi* anför, att gynna enskilda bredbandsaktörer. Slutmålet med den utbyggnaden är att samhällets invånare ska få tillgång till snabba bredbandstjänster till en lägre kostnad och fortare än vad som annars skulle ha varit fallet. Sådana tjänster kan i dag sägas vara en förutsättning för att delta fullt ut i samhällslivet.

Det bör vidare beaktas att tillträde enligt förslaget ska medges på rättvisa och rimliga villkor och att det finns möjlighet att avslå begäran när det begärda tillträdet inte är rimligt. Ersättningen för tillträdet ska också vara rättvis och rimlig och nätinnehavaren får därigenom ersättning för sina kostnader och i normalfallet även en viss vinst, se ovan. Den aktuella rådighetsinskränkningen torde inte vara sådan att den inskränker användningen av mark eller byggnad på ett sådant sätt att pågående markanvändning inom berörd del av fastigheten avsevärt försvåras eller att skada uppkommer som är betydande i förhållande till värdet på denna del av fastigheten. Det bör, som framgår ovan, också beaktas att nätinnehavarens egen verksamhet inte ska påverkas märkbart och att det ska röra sig om fysisk infrastruktur där det finns plats och där nätinnehavaren inte har en plan för ytterligare egen användning. Som framgår ovan har nätinnehavaren rätt till en rättvis och rimlig ersättning. Denna bör vara tillräcklig även om rådighetsinskränkningen skulle anses vara av ovan nämnda art.

Utöver detta finns möjlighet till tvistlösning och rättslig prövning, se avsnitt 8.2. Regeringen anser därför att den föreslagna skyldigheten är förenlig med reglerna om egendomsskydd i regeringsformen. Ovanstående skäl för även med sig att skyldigheten är förenlig med rätten till egendomsskydd enligt artikel 17 i EU:s stadga om grundläggande rättigheter och artikel 1 i det första tilläggsprotokollet till den europeiska konventionen om de mänskliga fri- och rättigheterna. När det gäller egendomsskyddet för andra än nätinnehavare hänvisas till avsnitt 8.3.

Regeringens förslag: Om nätinnehavaren och bredbandsutbyggaren inte når en överenskommelse om tillträde ska, om någon av dem begär det, tvistlösningsmyndigheten pröva tvisten. Tvistlösningsmyndigheten ska så snart som möjligt avgöra tvisten. Beslutet ska meddelas senast fyra månader från det att en fullständig begäran kom in till myndigheten, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser har inga synpunkter på förslaget. *Tele2 Sverige AB* föreslår att den längsta tillåtna tiden för tvistlösningsförfarandet bör begränsas till två månader.

Skälen för regeringens förslag: Om en nätinnehavare och en bredbandsutbyggare inte kan komma överens om villkoren för tillträdet inom två månader eller om begäran om tillträde avslås ska det enligt artikel 3.4 och 3.5 i direktivet finnas en möjlighet att få tvisten löst av en tvistlösningsmyndighet. Regeringen föreslår därför att nätinnehavaren eller bredbandsutbyggaren ska kunna begära tvistlösning hos tvistlösningsmyndigheten om en överenskommelse om tillträde inte har nåtts. Tvistlösningsmyndigheten ska då pröva om tillträde ska medges och, i sådant fall, på vilka villkor detta ska ske.

En bredbandsutbyggare vars begäran har avslagits eller som har fått slutgiltigt besked om villkor som denne inte anser är rättvisa och rimliga redan innan två månader har gått bör kunna begära tvistlösning redan vid denna tidpunkt. Det bör därför enligt regeringen inte krävas att parterna förhandlar om tillträde i två månader innan tvistlösning begärs. Tvistlösningsmöjligheten gäller alltså i de fall en överenskommelse om tillträde eller villkoren för tillträdet inte har nåtts.

Som tidigare nämnts är anläggande eller utbyggnad av bredbandsnät ofta brådskande. Tvistlösningsmyndigheten ska därför avgöra tvisten så snart som möjligt och senast efter fyra månader från det att en fullständig begäran kom in till myndigheten. Om tvisten är särskilt omfattande eller om det finns andra särskilda omständigheter, ska tiden kunna förlängas. Tidsfristen om fyra månader svarar mot vad direktivet kräver. Regeringen delar inte *Tele2 Sverige AB:s* uppfattning att det finns anledning att frångå direktivets krav och kräva att tvistlösningsmyndigheten fattar beslut redan inom två månader.

Av allmänna rättsprinciper följer, i likhet med vad som föreskrivs i direktivet, att proportionalitetsprincipen ska tillämpas vid tvistlösningsmyndighetens prövning.

Hur tvistlösningsmyndigheten bör utses och vilken myndighet som kan vara lämplig för uppdraget behandlas i avsnitt 14.

Regeringens förslag: En rätt till andrahandsupplåtelse enligt 11 a § ledningsrättslagen ska, i fråga om kanalisation enligt 2 a § samma lag, få avse framdragning av ledning av någon annan även om ledningsrättshavaren inte har dragit fram en egen ledning inom det upplåtna utrymmet.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser tillstyrker eller har inga inläggningar mot förslaget. *Lantmäteriet* anser att förslaget är logiskt men påpekar att omfattningen inte bör vara av en sådan art att ledningsrättshavaren inte själv kan dra de ledningar som denne har avsett dra. *Lantmäteriet* delar bedömningen att förslaget inte kräver ändrade ersättningsregler i ledningsrättslagen. *Malmö stad* anser att förslaget får anses som ytterligare en belastning och att möjligheterna till ersättning därför ska utökas. *Lantbrukarnas riksförbund* anser, utöver vad som tas upp i promemorian, att frågan om s.k. avtalsöverskott behöver ses över. *Vattenfall Eldistribution AB* (*Vattenfall*) avstyrker förslaget med hänsyn till att ansvaret för nätägaren att vara avtalspart med fastighetsägaren för annans räkning ökar. *IP-Only AB* och *Svensk Energi* anser att fler förändringar bör göras i ledningsrättslagen.

Skälen för regeringens förslag

Ledningsrätt

Enligt artikel 3.1 i utbyggnadsdirektivet ska varje nätoperatör ha rätt att erbjuda företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät tillträde till sin fysiska infrastruktur i syfte att bygga ut bredbandsnät. När det gäller möjligheten till tillträde och samlokalisering finns det i dag i svensk rätt inte något allmänt hinder för operatörer att träffa frivilliga överenskommelser om tillträde och samlokalisering, så länge överenskommelsen ligger inom de ramar som övriga regelverk ställer upp, t.ex. avseende bygglov (jfr prop. 2005/06:191 s. 10). Detta understryks ytterligare av den föreslagna bestämmelsen om skyldighet att ge tillträde till fysisk infrastruktur under vissa förhållanden. Regeringen anser därför att det inte behövs en bestämmelse om rätt att ge någon annan tillträde till infrastrukturen i sig.

Även om det alltså enligt svensk rätt finns möjligheter för en nätinnehavare att ge tillträde till sin egen infrastruktur betyder inte det att nätinnehavaren därigenom har rätt att ge någon annan rätt att nyttja det *utrymme* där infrastrukturen finns belägen. Vid utbyggnad av bredbandsnät är det vanligtvis nödvändigt att utnyttja utrymme inom någon annans fastighet för att dra fram ledningar. Rätten att dra ledningar över någons annans mark kan tryggas på olika sätt. Ledningens ägare och fastighetens ägare kan träffa avtal om nyttjanderätt eller om servitut. Det finns också en upplåtelseform genom myndighetsbeslut, ledningsrätt, som regleras i ledningsrättslagen (1973:1144). Ledningsrättslagen gör det möjligt att under vissa förutsättningar utnyttja fastighetsägarens mark trots att fas-

tighetsägaren inte samtycker till det, men med beaktande av dennes rätt till egendomsskydd enligt 2 kap. 15 § regeringsformen. Ledningsrättslagen är redan anpassad till att möjliggöra tillträde enligt beslut fattade med stöd av LEK.

Ledningsrättslagen gäller, som framgår av avsnitt 5, bl.a. för ledning som ingår i ett elektroniskt kommunikationsnät för allmänt ändamål (2 § första stycket 1). En anordning som ingår i ett elektroniskt kommunikationsnät för allmänt ändamål, men som inte utgör en ledning, anses ändå vara en ledning vid tillämpningen av lagen (2 § andra stycket). Lagen gäller även för tunnlar, kulvertar, rör och liknande anordningar (s.k. kanalisation) om anordningen senare ska användas för att dra fram bl.a. en ledning som ingår i ett elektroniskt kommunikationsnät för allmänt ändamål (2 a §). Lantmäterimyndigheten får förordna att ledningsrättshavaren har rätt att låta någon annan dra fram och använda ytterligare ledningar inom det upplåtta utrymmet. Ett sådant förordnande får meddelas endast om den ytterligare ledningen är en ledning av sådant slag som anges i 2 § första stycket 1 och det med hänsyn till ledningens beskaffenhet finns ett behov av en sådan rätt. Vid prövningen av en sådan fråga ska bestämmelserna i 6–11 §§ tillämpas (s.k. andrahandsupplåtelse, 11 a §).

Vid införandet av bestämmelsen om andrahandsupplåtelse uttalade regeringen att det inte var tillfredsställande att en andrahandsupplåtelse skulle vara helt beroende av fastighetsägarens medgivande. En sådan ordning skulle innebära exempelvis att fastighetsägaren kunde förhindra samutnyttjande som ledningsrättshavare är skyldig att medverka till enligt LEK. Regeringen föreslog därför att det skulle införas en lagreglerad rätt för en ledningsrättshavare att utan fastighetsägarens medgivande kunna erbjuda någon annan rätt att självständigt utnyttja det utrymme som har upplåtits med ledningsrätt. Alla som har beviljats ledningsrätt har möjlighet att få ett förordnande om andrahandsupplåtelse och därmed få rätt att låta någon annan dra fram och använda ledningar som ingår i ett elektroniskt kommunikationsnät för allmänt ändamål, om övriga villkor i 11 a § är uppfyllda. Det bör, som framgår av avsnitt 8.1, åligga en nättinnehavare som kan ansöka om ledningsrätt och rätt till andrahandsupplåtelse att göra detta. En redan existerande ledningsrätt utan förordnande om rätt till andrahandsupplåtelse kan omprövas enligt 33 §. Den nättinnehavare som har ett nyttjanderättsavtal med en fastighetsägare som motsätter sig tillträde till infrastrukturen kan alltså behöva ansöka om ledningsrätt och ett förordnande om rätt till andrahandsupplåtelse enligt 11 a §, under förutsättning att villkoren för att få ledningsrätt är uppfyllda.

Ett av kriterierna i 11 a § är att det ska finnas ett behov av en sådan rätt med hänsyn till ledningens beskaffenhet. Typfallet för detta har ansetts vara när ledningsrättshavaren, till följd av bestämmelserna i LEK angående samutnyttjande och tillträde, är skyldig att ge en annan operatör rätt att sätta upp en anordning inom en basstation eller telestation (se prop. 2003/04:136 s. 30). Efter införandet av den nya lagen bör antalet ledningar som är av en sådan beskaffenhet att det finns ett behov av en rätt till andrahandsupplåtelse öka.

Den som har fått ledningsrätt för en anordning enligt 2 a § ledningsrättslagen (kanalisation) omfattas i och för sig av möjligheten att få ett förordnande om rätt till andrahandsupplåtelse men den ledning som har

upplåtits i andra hand får inte dras fram förrän ledningsrättshavaren själv har dragit fram en ledning som omfattas av ledningsbeslutet för kanaliseringen. Det är alltså inte möjligt att dra fram en ledning i en tom kanalisation med stöd av en andrahandsrätt (se prop. 2004/05:175 s. 279 och s. 303). Mot bakgrund av syftet med utbyggnadsdirektivet, som bl.a. är just tillträde till kanalisation, och med hänsyn till att en möjlighet till andrahandsupplåtelse redan finns i ledningsrättslagen, bör det enligt regeringen vara möjligt att dra fram en ledning i en tom kanalisation med stöd av en andrahandsrätt, även med beaktande av egendomsskyddet, se avsnittet nedan. Regeringen föreslår därför att ledningsrättslagen ändras för att möjliggöra en sådan framdragning. Bredbandsutbyggare får då större möjligheter än i dag att tillträda tomma kanalisationer. Detta bör leda till lägre kostnader för utbyggnad och mindre behov av nya grävarbeten. *Vattenfall* anför i sitt remissvar att det i dag finns en fungerande modell där separata avtal tecknas där både Vattenfall och bredbandsbolaget avtalar om rättigheter och skyldigheter samt ersättning med fastighetsägaren. Regeringen vill tydliggöra att det fortfarande kommer att vara möjligt att sluta sådana avtal som Vattenfall hänvisar till. Regeringens förslag möjliggör tillträde när fastighetsägaren inte vill sluta avtal. Om parterna löser situationen med kommersiella avtal, behövs inte ett beslut om ledningsrätt. Rätten att tillträda infrastrukturen i sig måste givetvis bedömas enligt bestämmelsen om skyldighet att ge tillträde till infrastrukturen, se avsnitt 8.1. *IP-Only AB* föreslår att det ska införas en rätt till andrahandsupplåtelse utan förrättning och ändrad ersättning om upplåtelsen är till ringa men för fastighetsägaren. Ett liknande förslag har lämnats i ett tidigare betänkande (SOU 2002:83), men har avvisats av regeringen (prop. 2003/04:136 s. 20). Det saknas förutsättningar att inom ramen för genomförandet av utbyggnadsdirektivet ta upp denna fråga. Samma sak gäller de framförda förslagen avseende en rätt att ansöka om omprövning av någon annans ledningsrätt, som *Svensk Energi* föreslår, och frågan om avtalsöverskott, som *Lantbrukarnas riksförbund* tar upp.

Vad gäller *Lantmäteriets* synpunkt om att omfattningen inte bör vara av en sådan art att ledningsrättshavaren inte själv kan dra de ledningar som denne tänkt dra, hänvisas till avsnitt 8.1 och möjligheten att avslå en begäran om tillträde.

Förhållandet till egendomsskyddet

Enligt *artikel 3.6* ska artikel 3 i utbyggnadsdirektivet inte påverka äganderätten för ägaren av den fysiska infrastrukturen i de fall då den inte ägs av nätoperatören och inte heller äganderätten för andra tredje parter, som markägare och ägare av privata egendomar.

Möjligheten i 11 a § ledningsrättslagen till förordnande om rätt till andrahandsupplåtelse har ansetts förenlig med bestämmelserna om egendomsskydd i 2 kap. 15 § regeringsformen (se prop. 2003/04:136 s. 22 och prop. 2004/05:175 s. 279), se även redogörelse i avsnitt 8.1. Den föreslagna ändringen i ledningsrättslagen bör normalt inte vara nämnvärt mer betungande för markägaren än vad som gäller i dag. Ändringen innebär endast att den ordning i vilken ledningarna dras fram kan komma att bli omvänd i förhållande till vad som är fallet enligt nu gällande lagstiftning. Ändringen bedöms vara viktig för att skyldigheten att ge till-

träde till infrastruktur ska få avsedd effekt och utbyggnaden av bredbandsnät påskyndas. Utbyggnaden av bredband är av stort allmänintresse och ledningsrättslagen tillförsäkrar parterna en prövning i varje enskilt fall, ersättning till fastighetsägaren och en möjlighet till överklagande av ett beslut om ledningsrätt. När ersättning för en andrahandsupplåtelse fastställs tas redan enligt gällande rätt hänsyn till den ytterligare belastning för fastighetsägaren som detta innebär. Regeringen anser därför, i likhet med Lantmäteriet, att någon ändring i ledningsrättslagen inte behövs i denna del. Mot denna bakgrund anser regeringen att den föreslagna ändringen i ledningsrättslagen är förenlig med 2 kap. 15 § regeringsformen.

9 Samordning av bygg- och anläggningsprojekt

9.1 Skyldighet att samordna bygg- och anläggningsprojekt

Regeringens förslag: En nätinnehavare som är ett offentligt organ och som utför ett bygg- eller anläggningsprojekt ska på rättvisa, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor medge samordning av projektet och en bredbandsutbyggares projekt, om bredbandsutbyggaren begär det. Detsamma gäller för en nätinnehavare som utför ett bygg- eller anläggningsprojekt som finansieras helt eller delvis med offentliga medel. Om den begärda samordningen inte är rimlig, ska nätinnehavaren få avslå begäran.

En begäran om samordning ska vara skriftlig och innehålla en redogörelse för bredbandsutbyggarens bygg- eller anläggningsprojekt i de delar som är relevanta för samordningen. En sådan begäran ska lämnas senast en månad innan nätinnehavaren ansöker om nödvändiga tillstånd hos behöriga myndigheter.

Nätinnehavaren ska senast en månad från mottagandet av en fullständig begäran om samordning skriftligen meddela bredbandsutbyggaren om begäran medges eller avslås. Meddelandet ska innehålla villkoren för samordningen eller de omständigheter som nätinnehavaren hänvisar till för att avslå begäran.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. I promemorians förslag framgår inte uttryckligen att offentliga organ omfattas av skyldigheten och där föreslås även en bestämmelse som bemyndigar regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela vissa föreskrifter.

Remissinstanserna: *Post- och telestyrelsen* (PTS) och *Konkurrensverket* anser att samordningsskyldigheten bör utvidgas till att omfatta alla offentliga aktörer, oavsett om projekten finansieras med offentliga medel eller inte. *IT & Telekomföretagen* och *IP-Only AB* anser att det är otydligt vad som avses med helt eller delvis offentligt finansierade projekt.

Konkurrensverket menar att det i promemorian använda uttrycket skäligen villkor är otydligt. *Trafikverket* anser att nätinnehavaren bör ha längre tid på sig för att svara på en begäran om samordning och föreslår att denna ska vara fyra månader. *Kammarrätten i Stockholm* anser att det inte framgår klart av förslaget om en nätinnehavare ska vara tvungen att avvakta en förhandling och eventuell tvistlösning eller om nätinnehavaren kan fortsätta med projektet under tiden detta pågår. Flera länsstyrelser är positiva till förslaget. *Länsstyrelsen i Västerbottens län* understryker att det är viktigt att hänsyn tas till alla parter vid kostnadsfördelning och att den görs utifrån den åverkan som bredbandsförläggningen orsakar. *Svensk Energi, E.ON Sverige AB* och *Svensk fjärrvärme AB* är positiva till att helt privat finansierade projekt inte åläggs tvingande skyldigheter om samordning. *Vattenfall Eldistribution AB* (Vattenfall) menar att bredbandsutbyggare bör åläggas en skyldighet att efter mottaget beslut om samordning senast inom en månad återkomma till nätinnehavaren med en beställning eller beslut gällande samordning. *Kraftringen Nät AB* är positivt inställt till förslaget men anser att det kan påverka nya och gamla avtal med markägare. Bolaget anser vidare att nätinnehavare måste få täckning för sina kostnader och påpekar att elnät och gasnät är reglerade verksamheter med fastställda intäktsramar. *IT & Telekomföretagen* och *IP-Only AB* framhåller att utgångspunkten enligt direktivet är att den som samordnar bygg- och anläggningsprojekt ska få täckning för sina merkostnader men anser inte att det omhändertas i förslaget. *Svenska stadsnätetsföreningen* menar att förslaget är rimligt och förordar även att om en nätinnehavare har fått tillstånd av en kommun att gräva för att anlägga bredband så bör samordningsansvaret också ligga på kommunen. *Jordbruksverket* och *Lantbrukarnas riksförbund* är positivt inställda till en mer reglerad skyldighet att underlätta samordning och ser det som viktigt för utbyggnaden av bredband i hela landet. *TeliaSonera AB* påpekar att det bygg- eller anläggningsprojekt som bredbandsutbyggaren vid begäran om samordning ska redogöra för kommer att vara affärskänslig information och därför måste hanteras konfidentiellt hos nätinnehavaren.

Skälen för regeringens förslag

Av artikel 5.2 i utbyggnadsdirektivet framgår att medlemsstaterna ska säkerställa att varje nätinnehavare som genomför ett bygg- eller anläggningsprojekt som finansieras helt eller delvis med offentliga medel, under vissa förutsättningar medger samordning av bygg- och anläggningsprojektprojekt.

Samordning kan sägas innebära att två eller flera aktörer som planerar var sitt bygg- eller anläggningsprojekt kommer överens om att bygga eller gräva samtidigt. Samordning av bygg- och anläggningsprojekt kan leda till betydande besparingar vid en utbyggnad av bredbandsnät och därmed påskynda utbyggnaden. Att olika aktörer arbetar tillsammans kan även leda till positiva effekter för miljön, t.ex. genom att antalet grävarbeten minskar. I glesbygd kan ett samarbete medföra att endast en arbetsväg behöver anläggas och att eventuella behov av skogsröjning minimeras. I stadsmiljö kan samordning av projekt även underlätta trafiksituationen för väg- och gångtrafikanter. För omgivningen kan flera av varandra oberoende grävprojekt innebära stora påfrestningar. Samordning sker

redan i dag i viss utsträckning men det skulle vara önskvärt om det skedde i fler fall med hänsyn till de potentiella vinsterna för samhället.

I svensk rätt saknas tvingande bestämmelser om samordning av bygg- och anläggningsprojekt för nätinnehavare. Sådana bestämmelser skulle öka andelen samordnade projekt. Det förefaller dock mindre lämpligt att införa en skyldighet för samtliga nätinnehavare att samordna bygg- och anläggningsprojekt med bredbandsutbyggares projekt. Det skulle begränsa nätinnehavarnas frihet alltför mycket. Regeringen anser att det är rimligt att bygg- och anläggningsprojekt som det allmänna är med och finansierar utförs på ett sätt som medför största möjliga samlade nytta. Mot denna bakgrund och för att Sverige ska leva upp till direktivets krav, bör det införas en skyldighet för nätinnehavare som planerar ett bygg- eller anläggningsprojekt som är helt eller delvis finansierat med offentliga medel att under vissa förutsättningar samordna projektet med en bredbandsutbyggarens projekt, om bredbandsutbyggaren begär det.

För helt privat finansierade projekt bör det däremot inte finnas en motsvarande skyldighet. I promemorian nämns som exempel på ett sådant privat projekt att ett elnätsföretag helt finansierar ett projekt med avgifter från kunder. Regeringen anser att alla projekt som utförs av nätinnehavare som också är offentliga organ bör vara att anse som helt eller delvis offentligt finansierade, oavsett om finansieringen sker genom anslag eller genom avgifter som får disponeras av organet. Det är rimligt att sådana offentliga organ bidrar till att uppnå största möjliga nytta för samhället. Det bör därför i lagen framgå att alla nätinnehavare som är offentliga organ omfattas av skyldigheten. Detta bör även underlätta tolkningen och tillämpningen av den föreslagna bestämmelsen, vilket några remissinstanser efterlyser. Uttrycket offentliga organ bör motsvara de organ som omfattas av reglerna om offentlig upphandling, t.ex. statliga och kommunala myndigheter och kommunala bolag. Avsikten är dock inte att bestämmelsen ska påverka tolkningen av lagen (2007:1091) om offentlig upphandling.

Nätinnehavare som har fått olika former av bidrag, stöd eller annan offentlig finansiering för sitt projekt bör därmed också träffas av skyldigheten att samordna bygg- och anläggningsprojekt. För att en skyldighet att samordna ska inträda krävs vidare att bygg- eller anläggningsprojektet har ett samband med den fysiska infrastruktur som gör att nätinnehavaren anses vara just en nätinnehavare, t.ex. genom anläggning av sådan infrastruktur. Avsikten med begäran ska vara att bygga ut eller anlägga ett bredbandsnät, vilket följer av att en skyldighet enligt bestämmelsen endast kan finnas om det är en bredbandsutbyggare som begär samordning.

Att samordna bygg- och anläggningsprojekt behöver inte vara liktydigt med en samförläggning, vilket förenklat kan sägas betyda att t.ex. två rör läggs i samma schakt. En samordning kan även resultera i annat samarbete kring arbetet, t.ex. gemensamt utnyttjande av en arbetsväg eller maskiner. Det bör krävas att projekten ska utföras geografiskt mycket nära varandra.

Det bör inte ha någon betydelse för bestämmelsens tillämpning om nätinnehavaren utför projektet själv eller använder en underentreprenör. I direktivet framgår detta genom uttrycket direkt eller indirekt.

I promemorian föreslås att samordningen ska ske på skäligen villkor. Regeringen anser att det är lämpligt att närmare knyta an till direktivets ordalydelse. Det bör därför anges i bestämmelsen att samordningen ska

ske på rättvisa, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor. Detta bör underlätta en jämförelse med EU-rättslig praxis. Sådana villkor kan t.ex. avse säkerhet eller fördelning av kostnader.

Om den begärda samordningen inte är rimlig bör begäran kunna avslås. Det bör exempelvis inte anses som rimligt om samordningen medför merkostnader för nätinnehavarens ursprungliga projekt, t.ex. på grund av förseningar eller annat, om bredbandsutbyggaren inte står för dessa. Samordning bör inte heller anses vara rimlig om kontrollen över samordningen inte kan ligga kvar hos nätinnehavaren. Krav på t.ex. driftsäkerhet kan också medföra att samordning inte är rimlig. Vissa undantag från skyldigheten behandlas i avsnitt 9.2. *Tele2 Sverige AB* efterlyser att det i lagen anges när en begäran inte är rimlig. Regeringen bedömer att det inte är möjligt att ange detta i generella termer och att det i stället behöver avgöras i varje enskilt fall vad som är rimligt. Viss vägledning för denna bedömning bör kunna hämtas från vad som gäller för tillträde till fysisk infrastruktur, se avsnitt 8.1.

Svenska stadsnättsföreningen framför att samordningsansvaret bör ligga hos kommunen om denna har gett en nätinnehavare tillstånd att gräva för att anlägga bredband. Det finns ingen möjlighet enligt direktivet att ålägga kommunen en sådan skyldighet. Det finns dock inget som hindrar att nätinnehavaren och kommunen kommer överens om att ansvaret för den praktiska samordningen ska ligga hos kommunen, så länge nätinnehavaren lever upp till sina skyldigheter enligt den nya lagen. När det gäller *Malmö stads* fråga om löpande underhåll och arbete med gatubeläggning hänvisas till möjligheten till undantag som behandlas i avsnitt 9.2.

En begäran om samordning ska vara skriftlig och lämnas till nätinnehavaren senast en månad innan nätinnehavaren ansöker om tillstånd hos behöriga myndigheter. Framställs begäran senare bör nätinnehavaren inte vara skyldig att gå med på att samordna projekten. I sammanhanget kan det nämnas att bredbandsutbyggaren bör begära mottagningsbevis eller på annat sätt försöka få bekräftat att nätinnehavaren har tagit emot begäran, se avsnitt 8.1. Det framgår inte av direktivet vilken typ av tillstånd som avses. Tillstånd får dock enligt regeringen anses omfatta t.ex. bygglov och marklov. Om flera tillstånd är nödvändiga bör det vara rimligt att tiden räknas från det att den sista ansökan om tillstånd lämnas in. Det kan vara mycket svårt för den som vill begära samordning att veta när denna tidpunkt inträffar. Regeringen anser därför även att nätinnehavaren ska göra viss information om planerade bygg- och anläggningsprojekt tillgänglig för bredbandsutbyggare, se avsnitt 10.5.1. Som *Lagrådet* berör är det möjligt för en nätinnehavare att som en reaktion på en begäran om samordning försöka undvika sin samordningsskyldighet genom att ansöka om tillstånd och göra gällande att begäran om samordning inkommit för sent. Regeringen konstaterar att detta skulle innebära ett brott mot informationsskyldigheten, och tillsynsmyndigheten bör vidta åtgärder mot en nätinnehavare som agerar på det sättet. Eftersom samordningsskyldigheten träffar offentliga organ och projekt som är helt eller delvis offentligt finansierade bör dock risken för att en sådan nätinnehavare agerar på detta sätt vara begränsad. Mot denna bakgrund finns inte tillräckliga skäl för att sanktionera brott mot informationsskyldigheten med

straff eller liknande. Vad som gäller för projekt som inte kräver något tillstånd får avgöras i varje enskilt fall.

En begäran om samordning ska innehålla en redogörelse för bredbandsutbyggarens projekt i de delar som är relevanta för samordningen. *Telia-Sonera AB* menar att redogörelsen kommer att innehålla affärskänslig information. Regeringen vill i detta sammanhang understryka att den information som bör lämnas är den som nätinnehavaren behöver för att ta ställning till begäran. Kravet på redogörelse för projektet innebär alltså inte att den som begär tillträde måste avslöja mer än nödvändigt om sina affärsplaner. Vad gäller begäran i övrigt, se avsnitt 8.1.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela verkställighetsföreskrifter om innehållet i begäran och utformningen av denna.

Nätinnehavaren bör senast en månad från mottagandet av begäran skriftligen meddela den bredbandsutbyggare som har begärt samordning om begäran medges eller inte. Om en begäran medges, ska meddelandet även innehålla villkoren för samordningen. Medger nätinnehavaren inte samordning ska i stället de omständigheter som nätinnehavaren hänvisar till för att avslå begäran anges. Den som inte lämnar ett besked inom den angivna tiden får anses ha vägrat samordning såväl som brutit mot skyldigheten att svara på begäran.

Trafikverket menar att tiden för att svara på en begäran är för kort. Av direktivet framgår inte uttryckligen inom vilken tid nätinnehavare ska svara på en begäran om samordning. Regeringen anser, i likhet med vad som angavs i promemorian, att avsikten i direktivet, vid en jämförelse med artikel 5.3, är att svar ska lämnas senast en månad från mottagandet av begäran. Regeringen anser därför att svarstiden bör vara en månad. *Vattenfall* föreslår att bredbandsutbyggaren ska åläggas en skyldighet att efter mottaget beslut om samordning senast inom en månad återkomma till nätinnehavaren med en beställning eller beslut gällande samordning. Regeringen delar uppfattningen att det är viktigt att ledtider begränsas och att projekt inte ska försenas. Regeringen bedömer dock att en särskild bestämmelse i likhet med *Vattenfalls* förslag inte behövs. Det är möjligt för nätinnehavaren att ställa upp tidsmässiga villkor, särskilt mot bakgrund av att en begäran inte kan anses rimlig om nätinnehavarens projekt försenas av samordningen. Dessutom bör det ligga även i bredbandsutbyggarens intresse att utbyggnaden fortskrider. Med anledning av synpunkten från *Kammarrätten i Stockholm* bör det framhållas att nätinnehavaren inte ska behöva avbryta sitt projekt i avvaktan på förhandling eller tvistlösning. Det är därför viktigt att bredbandsutbyggaren så tidigt som möjligt framställer sin begäran om samordning och att tvistlösning sker i enlighet med de tidsramar som föreslås, se avsnitt 9.3.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela verkställighetsföreskrifter om innehållet i och utformningen av svarsmeddelandet.

Genom den föreslagna skyldigheten genomförs artikel 5.2. Enligt artikeln får medlemsstaterna även föreskriva regler om kostnadsfördelning i samband med samordningen. *Länsstyrelsen i Västerbottens län, Kraftringen Nät AB, IT & Telekomföretagen* och *IP-Only AB* framför synpunkter på vad som anges i promemorian avseende kostnadsfördelning. Som anges i promemorian finns det i dag inga regler om kostnadsfördelning på detta

område, men det har utvecklats en viss praxis om fördelningen i olika branscher, t.ex. kostnadskatalogen EBR som Svensk Energi och Skanova avtalar om varje år. När det gäller större exploateringsprojekt är ofta ett flertal aktörer inblandade och det möter svårigheter att på förhand förskrivna hur kostnaderna ska fördelas mellan dessa. Hänsyn tas i dessa fall till markförhållanden, behov av grävning, återställning och en rad andra omständigheter. Olika branscher har även olika förväntningar på avkastningsnivå. Regeringen anser att det vore olämpligt att störa sådana avtal mellan de samordnande parterna. Risken är att reglerna blir för statiska på en föränderlig marknad. En förhandsreglering av hur kostnaderna ska fördelas i projekt som är offentligt finansierade riskerar även att resultera i oavsiktliga förmögenhetsöverföringar mellan det offentliga och privata nätinnehavare. Mot denna bakgrund anser regeringen att särskilda regler om kostnadsfördelning inte bör införas. Villkor om kostnadsfördelning bör dock vara rättvisa, icke-diskriminerande och öppet redovisade i likhet med övriga villkor för samordning.

Artikel 5.1 i direktivet handlar om rätten att förhandla om samordning. Av skälen till direktivet framgår att rättsliga restriktioner där huvudregeln är att förhandlingar om samordning av bygg- och anläggningsprojekt hindras bör förbjudas (se skäl 24). Det finns i svensk rätt inte några hinder för en nätinnehavare och en tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät att förhandla om samordning av bygg- och anläggningsprojekt. En sådan samordning av projekt sker också redan i dag. Mot bakgrund av att sådana restriktioner som avses i direktivet saknas föranleder artikel 5.1 inte någon särskild lagstiftningsåtgärd.

Förhållandet till 2 kap. 17 § regeringsformen

Justitiekanslern efterlyser i sitt remissvar en analys av förslaget förhållande till näringsfriheten i 2 kap. 17 § första stycket regeringsformen. Bestämmelsen i regeringsformen anger att begränsningar i rätten att driva näring eller utöva yrke får införas endast för att skydda angelägna allmänna intressen och aldrig i syfte att enbart ekonomiskt gynna vissa personer eller företag. Regeringen anser att den föreslagna bestämmelsen inte hindrar nätinnehavarna från att bedriva näring. Nätinnehavaren, som är ett offentligt organ eller som annars bedriver ett projekt som är helt eller delvis offentligt finansierat, ska enligt bestämmelsen inte drabbas av förseningar eller extra kostnader av samordningen. Nätinnehavaren kan fortsätta med sitt projekt och får behålla kontrollen över projektet men ska, på rättvisa, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor, samordna projektet med en bredbandsutbyggares projekt. Bredbandsutbyggnad är dessutom mycket viktigt för samhället och bestämmelsen syftar i förlängningen till att ge människor i hela landet möjlighet till snabb bredbandsuppkoppling till överkomliga priser. Syftet är alltså inte att gynna bredbandsutbyggarnas ekonomi. Sammanfattningsvis anser regeringen att förslaget är förenligt med rätten att bedriva näring.

9.2 Undantag för vissa bygg- och anläggningsprojekt

Regeringens förslag: Skyldigheten för en nätinnehavare att samordna bygg- och anläggningsprojekt ska inte gälla för bygg- och anläggningsprojekt av mindre betydelse. Skyldigheten ska inte heller gälla om projektet rör fysisk infrastruktur som stöder samhällsviktig verksamhet om en samordning kan påverka verksamhetens funktion negativt eller om samordningen kan skada allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har inga synpunkter på förslaget. *Trafikverket* anser att projekt med sträckning om någon eller några kilometer inte är intressanta för bredbandsutbyggare, med undantag för t.ex. broar och tunnlår, och bör hänföras till kategorin bygg- och anläggningsprojekt av mindre betydelse. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* är positiv till det föreslagna undantaget men efterlyser ett förtydligande av vad som kan anses vara projekt av mindre betydelse. *Svenska Stadsnätets förening* är positiv till förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt *artikel 5.5* får medlemsstaterna bevilja undantag från skyldigheterna för bygg- och anläggningsprojekt av mindre betydelse vad gäller värde, omfattning eller varaktighet eller när det gäller kritisk nationell infrastruktur.

Samordning av exempelvis grävarbeten är positivt enligt vad som anges i avsnitt 9.1. Det är dock långt ifrån alla bygg- och anläggningsprojekt som lämpar sig för samordning och som kan gynna bredbandsutbyggnaden. Det kan t.ex. röra sig om till omfattningen mycket begränsade arbeten eller brådskande reparationsarbeten där arbetet endast pågår en kort tid. En skyldighet att samordna projektet kan då vara orimligt betungande för nätinnehavaren. Detsamma gäller om bygg- eller anläggningsprojektet har ett mycket lågt värde, särskilt om nätinnehavarens omsättning är låg och projektet är av begränsat kommersiellt intresse. Det kan t.ex. gälla mindre bredbandsprojekt på landsbygden, t.ex. byalag, om nu ett sådant har passerat tröskeln för att anses utfört av en nätinnehavare. Det finns således skäl att undanta vissa bygg- och anläggningsprojekt från skyldigheterna. Mot bakgrund av detta föreslår regeringen att bygg- och anläggningsprojekt av mindre betydelse ska vara undantagna från samordningsskyldigheten. Regeringen anser att det inte är lämpligt att i lagtexten ge exempel på vad som avses med projekt av mindre betydelse. De närmare gränserna för vad som ska anses utgöra ett sådant projekt får avgöras i praxis.

Vissa bygg- och anläggningsprojekt som nätinnehavare utför avser infrastruktur som stöder samhällsviktig verksamhet. Ytterligare andra projekt kan avse infrastruktur av vikt för allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt. Om en samordning av projekt skulle kunna riskera sådan infrastrukturens funktion eller annars innebära risk för skada för allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt, ska skyldigheten att samordna projekt inte gälla. Regeringen föreslår därför ett sådant undantag från skyldigheten. I risk- och skadebedömningen bör

hänsyn även tas till framtida behov av reparationer och drift. Om det uppstår tvist om detta undantags tillämplighet, bör tvistlösningsmyndigheten höra Försvarsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap eller Säkerhetspolisen, se avsnitt 14. Vid bedömning av vad som utgör samhällsviktig verksamhet bör ledning till exempel kunna hämtas från den strategi som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har tagit fram: Ett fungerande samhälle i en föränderlig värld, Nationell strategi för skydd av samhällsviktig verksamhet (MSB266).

9.3 Tvistlösning

Regeringens förslag: Om nätinnehavaren och bredbandsutbyggaren inte når en överenskommelse om samordning ska, om någon av dem begär det, tvistlösningsmyndigheten pröva tvisten. Myndigheten ska så snart som möjligt avgöra tvisten. Beslut ska meddelas senast två månader från det att begäran kom in till myndigheten, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har inga synpunkter på förslaget. *Svensk fjärrvärme AB* ifrågasätter om det är realistiskt att ställa upp en så kort tidsfrist med beaktande av att god kvalitet måste kunna garanteras i tvistlösningsförfarandet.

Skälen för regeringens förslag: Om en nätinnehavare som är skyldig att samordna bygg- och anläggningsprojekt och den som begär samordning inte kan komma överens om villkoren för samordningen, eller om begäran avslås, ska det enligt artikel 5.3 och 5.4 i direktivet finnas en möjlighet att få tvisten löst av en tvistlösningsmyndighet. Regeringen föreslår därför att nätinnehavaren eller bredbandsutbyggaren ska kunna begära tvistlösning om en överenskommelse om samordning inte har nåtts. Tvistlösningsmyndigheten ska då pröva om samordning ska medges och, i sådant fall, på vilka villkor detta ska ske. En bredbandsutbyggare vars begäran har avslagits eller som har fått slutgiltigt besked om villkor som denne inte anser vara rättvisa, icke-diskriminerande eller öppet redovisade redan innan en månad har gått från det att begäran lämnades, bör kunna begära tvistlösning redan vid denna tidpunkt. Det bör därför enligt regeringen inte krävas att parterna förhandlar om samordning i en månad innan tvistlösning begärs.

Samordning av bygg- och anläggningsprojekt är ofta brådskande och tvistlösningsmyndigheten bör så snart som möjligt avgöra den tvistiga frågan. Om inte längre tid är nödvändig på grund av tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter, bör beslut meddelas senast två månader från det att en fullständig begäran kom in till myndigheten. Möjligheten att fatta beslut senare än två månader från det att en fullständig begäran kom in till myndigheten bör tillämpas restriktivt mot bakgrund av parternas behov av ett snabbt besked. Ett försenat bygg- eller anläggningsprojekt kan kosta mycket pengar och ett projekt som redan är avslutat kan inte ge upphov till samordning. Tvistlösningsmyndigheten måste förhålla sig till mycket snäva tidsramar, som *Svensk fjärr-*

värme AB påpekar. Förslaget svarar dock mot de krav som ställs i direktivet.

Av allmänna rättsprinciper följer, i likhet med vad som föreskrivs i direktivet, att proportionalitetsprincipen ska tillämpas vid tvistlösningsmyndighetens prövning.

Hur tvistlösningsmyndigheten bör utses och vilken myndighet som kan vara lämplig för uppdraget behandlas i avsnitt 14. Möjligheten att överklaga tvistlösningsmyndighetens beslut behandlas i avsnitt 16.

10 Information och öppenhet

10.1 Informationstjänst för utbyggnad av bredbandsnät

Regeringens förslag: Den myndighet som regeringen bestämmer ska ansvara för en informationstjänst för utbyggnad av bredbandsnät genom vilken information om nätinnehavares fysiska infrastruktur och planerade och pågående bygg- och anläggningsprojekt kan göras tillgänglig elektroniskt för bredbandsutbyggare. Informationstjänsten ska också innehålla upplysningar om andra liknande tjänster där sådan information finns tillgänglig.

Informationstjänsten ska även innehålla information om tillstånd som kan behövas vid utbyggnad av bredbandsnät och hur man ansöker om sådana tillstånd.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian används termen informationspunkt och det föreslås inte att den ska innehålla upplysningar om andra liknande tjänster.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har inga synpunkter på inrättandet av en informationspunkt. Flera försvarsmyndigheter framhåller att informationspunkten kommer att bli en känslig punkt där en stor mängd data kommer att samlas och att det i promemorian saknas ett informations-säkerhetsperspektiv. *Försvarets radioanstalt* efterfrågar överväganden och analys kring vilka aktörer som kommer att få tillgång till informationspunkten. *Totalförsvarets forskningsinstitut* anser att det bör åläggas den myndighet som utses som ansvarig för informationspunkten att genomföra en grundlig riskanalys för att klargöra vilka risker som kan kopplas till den information som kommer att lagras i informationspunkten. *Lantmäteriet* menar att det finns mycket som talar för att informationspunkten på sikt bör kompletteras med mer information och påminner om fastighetsregistret. *Tillväxtverket och Länsstyrelsen i Jönköpings län* ställer sig positiva till en informationspunkt. Flera remissinstanser, däribland *Företagarna*, *SmåKom* och *Lantbrukarnas riksförbund*, anser att förslaget är viktigt och kan leda till en effektivare bredbandsutbyggnad. Flera remissinstanser tillstyrker att Post- och telestyrelsen (PTS) utses till ansvarig myndighet för informationspunkten och anser att en utbyggnad av PTS webbtjänst Ledningskollen är att föredra. *Tillväxtverket* menar att det är lämpligt att informationen tillgängliggörs elektroniskt via PTS i samarbete

med de bredbandskoordinatorer som regeringen beslutat att inrätta i varje län. *AB Stokab* anför att det är viktigt att utforma lagen så att de system som redan finns kan fylla funktionen av informationspunkt i direktivets mening.

Skälen för regeringens förslag: Av artiklarna 4 och 6 i direktivet framgår att varje medlemsstat ska ha en informationspunkt, via vilken minimi-information om befintlig fysisk infrastruktur och bygg- och anläggningsprojekt kan göras tillgänglig elektroniskt. Vidare framgår av artikel 7.1 att relevant information om villkor och förfaranden för beviljande av tillstånd som behövs för utbyggnaden av bredbandsnät ska finns tillgänglig via informationspunkten.

En central åtgärd för att minska kostnaderna vid utbyggnad av bredbandsnät är att befintlig infrastruktur används effektivt. Bredbandsutbyggare behöver därför på olika sätt få information om var det finns lämplig infrastruktur som kan användas för ändamålet. Information är även avgörande för möjligheten att förhandla och avtala om samordning av bygg- och anläggningsprojekt. Den som vill bygga ut eller anlägga ett bredbandsnät kan behöva flera olika tillstånd och därför behöva ha kontakt med flera olika myndigheter. Förfarandet för att ansöka om tillstånd kan skilja sig åt beroende på tillståndstypen, och den som söker tillstånd kan t.ex. behöva lägga olika underlag till sin ansökan för att den ska anses komplett. En tjänst genom vilken samlad information kan nås underlättar för den som ska söka tillstånd och bör bidra till att fullständiga ansökningar snabbare kan lämnas in till rätt myndighet. På detta sätt bör även handläggningstiderna hos myndigheterna kunna förkortas och processen som helhet effektiviseras. Samlad information bör på det hela taget underlätta utbyggnad av bredbandsnät.

Mot denna bakgrund bör en särskild informationstjänst inrättas. I enlighet med *Lagrådets* förslag anser regeringen att uttrycket informationstjänst är lämpligare än det i lagrådsremissen använda ordet informationspunkt. Regeringen anser dock att tjänsten bör benämnas informationstjänst för utbyggnad av bredbandsnät. Genom denna informationstjänst bör det vara möjligt att göra viss information om befintlig fysisk infrastruktur och pågående bygg- och anläggningsprojekt tillgänglig på elektronisk väg, se även avsnitt 10.2 och 10.5.1. Bredbandsutbyggare bör kunna ta del av informationen men det utesluter inte att informationstjänsten kan användas även av andra intressenter, om den myndighet som ansvarar för tjänsten anser att det kan ske med beaktande av relevanta krav på informationssäkerhet. Vid sökningen bör olika geografiska områden kunna anges. Det bör även vara möjligt för en bredbandsutbyggare att få tillgång till information om tillstånd som kan behövas vid utbyggnad av bredbandsnät. Denna information bör omfatta beskrivningar av vilka tillstånd som kan bli aktuella att söka, hur det går till att ansöka och hur en komplett ansökan ska se ut. Informationen bör kunna göras tillgänglig genom länkar eller liknande. Vad gäller information om tillstånd bör inspiration vid utformandet av informationstjänsten kunna hämtas från webbplatsen vindlov.se som är en informationsplats om tillståndprocessen för vindkraftverk. Den närmare utformningen av tjänsten bör överlåtas till den myndighet som får i uppdrag att ansvara för densamma.

Det finns i dag flera olika tjänster som kan användas för att hitta information om infrastruktur. Informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät bör även innehålla upplysningar om hur andra liknande tjänster

kan hittas, exempelvis genom länkar. Det bör röra sig om större och mer omfattande tjänster, t.ex. fastighetsregistret, Geodataportalen och tjänster som större kommuner tillhandahåller.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att det i lagen ska anges att det ska finnas en informationstjänst för utbyggnad av bredbandsnät med ovan angivna egenskaper. Därigenom uppfylls kravet på inrättandet av en informationspunkt, som det uttrycks i direktivet.

Enligt regeringen bör en myndighet ansvara för informationstjänsten. Det bör framgå av lagen att regeringen utser den myndigheten. Myndigheten kan utses genom ändring i myndighetens instruktion. I ansvaret för informationstjänsten bör inte ligga att aktivt samla in eller kartlägga infrastrukturen i landet. En viktig uppgift för den myndighet som får ansvar för tjänsten är att säkerställa en hög nivå av informationssäkerhet och genomföra en riskanalys av hur den ska konstrueras och hur och av vilka aktörer den ska kunna användas, som *Totalförsvarets forskningsinstitut* och *Försvarets radioanstalt* påpekar.

Det finns flera myndigheter som skulle kunna vara lämpliga att ansvara för informationstjänsten. Exempelvis tillhandahåller länsstyrelserna ofta redan i dag information om olika tillstånd som kan behövas om en aktör vill anlägga ett bredbandsnät. De viktigaste delarna av informationstjänsten kommer troligen att vara de som rör information om befintlig fysisk infrastruktur och om pågående bygg- och anläggningsprojekt. En lämplig utgångspunkt när en myndighet ska utses är därför de tjänster eller portaler som redan finns och som delvis omfattar sådan information, även om syftet med dessa tjänster kan vara ett annat i dag. Det finns två sådana tjänster som förefaller vara mer lämpade än andra: PTS webbtjänst Ledningskollen och Geodataportalen som Lantmäteriet ansvarar för. I promemorian finns en redogörelse för dessa tjänster. Där anges att med vissa justeringar kan Ledningskollen eller motsvarande tjänst uppfylla direktivets krav. Som flera remissinstanser framför kan PTS därför vara en lämplig myndighet att ansvara för informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät.

Samarbetet med andra myndigheter, t.ex. Lantmäteriet, kan regleras i annan form än genom lag, om det visar sig att behov finns av en sådan reglering.

Regeringens förslag: En nätinnehavare ska på begäran ge bredbandsutbyggare tillgång till information om sin fysiska infrastrukturens lokalisering och sträckning, typ och nuvarande användning och kontaktuppgifter.

En sådan begäran om information ska vara skriftlig och ange vilket geografiskt område som begäran avser.

Nätinnehavaren ska på proportionella, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor göra informationen tillgänglig för bredbandsutbyggaren senast två månader från det att begäran togs emot.

Om informationen finns tillgänglig genom informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät, ska skyldigheten att lämna information kunna fullgöras genom att bredbandsutbyggaren hänvisas dit.

Nätinnehavaren ska få begränsa tillgången till informationen till följd av tystnadsplikt eller, om det är nödvändigt, med hänvisning till nätets driftsäkerhet, allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt, folkhälsa eller affärs- och driftsförhållanden. I det allmännas verksamhet ska i stället offentlighets- och sekretesslagen tillämpas.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian används termen informationspunkt och där föreslås även, utöver vad direktivet kräver, en skyldighet för nätinnehavare att lämna grundläggande information om befintlig fysisk infrastruktur utan föregående begäran till informationspunkten och närmare information efter förfrågan. I promemorian föreslås också en bestämmelse som bemyndigar regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela vissa föreskrifter.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser, däribland *Säkerhetspolisen*, *Totalförsvarets forskningsinstitut* och *Svensk Energi*, framhåller att den information som förslaget omfattar kan vara känslig. Vissa av instanserna, bland andra *Försvarets radioanstalt*, framhåller särskilt att det innebär risker att samla informationen på ett och samma ställe och efterfrågar en analys ur ett säkerhetsskyddsperspektiv, mot bakgrund av att det är troligt att informationspunkten kommer att ge en omfattande bild av Sveriges fysiska infrastruktur och bygg- och anläggningsprojekt. *Konkurrensverket* anser att förslaget framstår som onödigt resurskrävande och kan komma att innebära en ökad byråkratisk börda för staten och andra ägare av infrastruktur. *Tele2 Sverige AB* och *Com Hem AB* anser att förslaget leder till administrativa bördor och kostnader som överstiger nyttan med informationspunkten. Några remissinstanser ifrågasätter behovet av att all information finns tillgänglig via informationspunkten och pekar på existerande tjänster. Flera remissinstanser framhåller att det är viktigt att nuvarande system och rutiner kan användas för att uppfylla informations-skyldigheten och att det, för att undvika administrativa kostnader, är viktigt att en informationsskyldighet inte innebär krav på att komma in med mer information än den som Ledningskollen innehåller i dag. *AB Stokab* (Stokab) och *Svenska stadsnätetsföreningen* är kritiska till att nätinnehavare

som tillhandahåller svart fiber ska behöva lämna information om befintlig infrastruktur. *Lantmäteriet* framför att informationen om befintlig fysisk infrastruktur i princip motsvarar den som registreras vid bildande av ledningsrätt. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* anser att den minimiinformation som skyldigheten föreslås avse är bra men att vissa begrepp bör förtydligas. *Länsstyrelsen i Uppsala län* ser behov av samlad information och är positiv till att det ska vara tvingande för nätinnehavare att använda informationspunkten. *Sveriges advokatsamfund* ser införandet av en informationspunkt som nödvändigt för att uppnå önskad effekt och att det får anses ändamålsenligt att gå utöver vad direktivet kräver. *Malmö stad* påpekar att skyldigheten att lämna information är kostnadskrävande och anser att det måste gå att föra vidare kostnader till bredbandsutbyggarna. Svensk Energi anser att nätinnehavarna bör få kostnadstäckning för framtagandet av svar på begäran om närmare information. Några remissinstanser, däribland *Vattenfall Eldistribution AB* (Vattenfall) och *Telenor AB* har synpunkter på tidsgränserna i förslaget. *Colt AB* stöder förslaget och förordar även att nätinnehavaren ska ange infrastrukturens tillgänglighet och kondition. *Kammarrätten i Stockholm efterlyser*, mot bakgrund av den stora mängden information som enligt promemorians förslag ska finnas i informationspunkten, en möjlighet till undantag från informationsskyldigheten. *Swedegas AB* menar att det bör utredas närmare vilka möjligheter det finns att meddela undantag från skyldigheten att tillhandahålla information och skyldigheten att tillåta undersökning på plats.

Skälen för regeringens förslag: Syftet med informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät, tidigare i lagstiftningsärendet benämnd informationspunkten, är bl.a. att tillgången till information om befintlig fysisk infrastruktur ska öka och att ett gemensamt utnyttjande av infrastruktur därmed ska gynnas. Den som överväger att begära tillträde till någon annans fysiska infrastruktur behöver en viss minsta information för att kunna göra ett informerat val. Information om den fysiska infrastrukturens lokalisering, sträckning, typ och nuvarande användning tillsammans med kontaktuppgifter till nätinnehavaren bör vara tillräcklig för detta syfte, vilket även framgår av direktivet.

I promemorian föreslås att alla nätinnehavare ska vara skyldiga att göra grundläggande information om infrastrukturens lokalisering, typ av infrastruktur och nuvarande användning och kontaktuppgifter tillgänglig via informationstjänsten. I promemorian föreslås även att en nätinnehavare på skriftlig begäran av en bredbandsutbyggare ska lämna den närmare information om infrastrukturen som behövs för att bredbandsutbyggaren ska kunna utforma en begäran om tillträde. Direktivet kräver inte att nätinnehavare tillgängliggör minimiinformation genom informationspunkten, som informationstjänsten kallas i direktivet. Där anges i stället att nätinnehavaren, för det fall informationen inte finns i informationspunkten, efter förfrågan ska göra informationen tillgänglig för en bredbandsutbyggare. Flera remissinstanser framför att en skyldighet som går utöver vad direktivet kräver för med sig stora administrativa kostnader och en ökad byråkrati för nätinnehavarna och för den myndighet som ska ansvara för informationstjänsten. Även aktörer från telekomsektorn, alltså bredbandsutbyggarna, anför att kostnaderna kommer att överstiga nyttan och att det inte är något större problem att identifiera nätinnehavare. Ett antal remissinstanser påpekar även att det redan i dag finns olika tjänster där infor-

mation finns och att det finns en risk för arbetskrävande dubbelregistrering av information. Flera remissinstanser framför också att det finns risker med att samla mycket information om fysisk infrastruktur på samma ställe.

Regeringen konstaterar att antalet nätinnehavare är stort och att uttrycket fysisk infrastruktur omfattar en stor mängd olika infrastrukturer, t.ex. brunnar och stolpar. Det rör sig således om många offentliga och privata aktörer som enligt promemorians förslag ska lägga ner arbete och pengar på att registrera all sin fysiska infrastruktur, trots att många nätinnehavare aldrig kommer att få en förfrågan om tillträde. Mot bakgrund av vad remissinstanserna anför anser regeringen att det saknas skäl att föreslå en bestämmelse som innebär en större börda för nätinnehavarna än vad direktivet kräver. Nätinnehavaren bör därför enligt regeringen endast vara skyldig att på skriftlig förfrågan från en bredbandsutbyggare lämna information till bredbandsutbyggaren om den fysiska infrastrukturens lokalisering och sträckning, typ och nuvarande användning samt kontaktuppgifter för inlämnande av begäran om tillträde till infrastrukturen. En sådan skyldighet minskar även de risker som vissa remissinstanser påtalar kan uppstå om mycket information samlas på ett och samma ställe. Informations-tjänsten för utbyggnad av bredbandsnät kommer således inte att ge den omfattande bild av Sveriges fysiska infrastruktur som t.ex. Försvarets radioanstalt avser i sitt remissyttrande. Som anges i avsnitt 10.1 är det oavsett detta en viktig uppgift för den myndighet som får ansvar för informations-tjänsten att säkerställa en hög nivå av informationssäkerhet för denna.

Information om infrastrukturens typ bör omfatta även sådana uppgifter om mått, storlek och material som behövs för att utforma en begäran om tillträde. Tillräckliga skäl saknas för att, som *Colt AB* föreslår, ange att nätinnehavarna ska lämna mer information än vad direktivet kräver.

En begäran om information ska vara skriftlig. I begäran ska det geografiska område som begäran gäller specificeras. Svar på en begäran om information bör, i enlighet med vad som anges i direktivet, lämnas senast två månader från mottagandet av begäran om information. Det har inte framkommit tillräckliga skäl för att skärpa denna tidsgräns. Bredbandsutbyggare bör begära mottagningsbevis eller på annat sätt försäkra sig om att nätinnehavaren har tagit emot begäran, se avsnitt 8.1.

I promemorian föreslås att informationen ska lämnas på skäliga villkor. Regeringen anser att en skrivning närmare direktivets krav är lämpligare och att det därför bör anges att informationen ska lämnas på proportionella, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor. Detta bör underlätta en jämförelse med EU-rättslig praxis. Utrymmet för villkor bör vara begränsat men t.ex. villkor som förbjuder röjande av vissa uppgifter, om uppgifterna är för känsliga för att lämnas ut för större spridning, bör anses proportionella. Villkor bör även kunna avse mer praktiska detaljer, t.ex. hur informationen ska lämnas. Vissa remissinstanser anför att nätinnehavaren bör få ersättning för kostnader för framtagande av svar till bredbandsutbyggaren. Regeringen anser att den aktuella typen av information är av sådan art att nätinnehavaren oftast enkelt kan sammanställa den och lämna den till bredbandsutbyggaren. Ersättning för att lämna information bör därför inte lämnas i normalfallet. Det kan dock finnas tillfällen då utlämnandet kräver mer arbete och en ersättning kan då anses proportionell.

Om informationen finns tillgänglig genom informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät, kan skyldigheten att lämna informationen fullgöras genom att bredbandsutbyggaren hänvisas dit. Även detta överensstämmer med direktivets krav.

Nätinnehavaren bör enligt regeringen få begränsa tillgången till informationen till följd av tystnadsplikt eller, om det är nödvändigt, med hänvisning till nätets driftsäkerhet, allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt, folkhälsa eller drifts- och affärsförhållanden. Nätinnehavaren bör göra en bedömning av om information är av denna karaktär och om informationen således inte bör tillgängliggöras via informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät eller lämnas ut. Regeringen delar *Polismyndighetens* uppfattning att denna prövning innebär ett stort ansvar för nätinnehavarna och anser att det är viktigt att informationssäkerhetsfrågor tidigt finns i fokus i arbetet med informationstjänsten. I sammanhanget bör det noteras att tystnadsplikt som t.ex. följer av annan lag gäller. Den som har kunskap om känslig infrastruktur kan därför behöva göra en bedömning med avseende även på vilka bestämmelser som gäller i övrigt. I det allmännas verksamhet tillämpas offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL. Exempel på bestämmelser i OSL som kan bli tillämpliga är 15 kap. 2 § (försvarssekretess), 18 kap. 8 § (säkerhets- eller bevakningsåtgärd), 18 kap. 13 § (risk- och sårbarhetsanalys m.m.), 19 kap. 1 § (myndighets affärsverksamhet, affärs- och driftförhållanden), 31 kap. 16 § (affärsförbindelse med myndighet) och 31 kap. 17 § (affärsförbindelse med vissa bolag m.m.).

För de nätinnehavare som tillhör det allmänna gäller givetvis även fortsatt skyldigheten att skyndsamt lämna ut allmänna handlingar eller uppgifter ur allmänna handlingar i enlighet med vad som följer av tryckfrihetsförordningen och OSL.

När det gäller *Svenska stadsnätetsföreningens* och *Stokabs* ståndpunkt att tillhandahållare av svart fiber inte ska vara skyldiga att lämna information om sin fysiska infrastruktur vill regeringen påpeka att tillhandahållare av svart fiber inte är undantagna från direktivets skyldighet att lämna tillträde utan att det rör sig om en möjlighet att avslå en begäran om tillträde till den fysiska infrastrukturen vid en prövning i det enskilda fallet, se även avsnitt 8.1. Därför bör även tillhandahållare av svart fiber omfattas av informationsskyldigheten, även om svart fiber i sig inte faller under uttrycket fysisk infrastruktur.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan vid behov meddela verkställighetsföreskrifter om hur skyldigheten ska uppfyllas.

Genom de föreslagna bestämmelserna genomförs direktivets krav på informationsskyldighet för nätinnehavaren, inklusive möjligheten att begränsa tillgången till information, samt rätten till viss information.

En nätinnehavare som inte innehar någon fysisk infrastruktur enligt definitionen i avsnitt 7.3 har inte någon information att lämna och omfattas därför inte av ovan nämnda skyldigheter.

Mot bakgrund av att den informationsskyldighet som nu föreslås är väsentligt annorlunda utformad än den som föreslås i promemorian anser regeringen att informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät inte bör finansieras genom avgifter.

Regeringen anser vidare att det saknas skäl att föreskriva om generella undantag från skyldigheten, trots att direktivet ger en sådan möjlighet.

Detta gäller särskilt mot bakgrund av utformningen av den bestämmelse som nu föreslås, som för med sig att informationstjänsten inte kommer att innehålla den stora mängden information som t.ex. *Kammarrätten i Stockholm* avser i sitt remissvar.

Prop. 2015/16:73

10.3 Skyldighet att medge undersökning av infrastruktur på plats

Regeringens förslag: En nätinnehavare ska på begäran medge att en bredbandsutbyggare på plats undersöker sådan fysisk infrastruktur som den senare kan komma att begära tillträde till. En sådan undersökning ska medges på proportionella, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor. Nätinnehavaren får avslå bredbandsutbyggarens begäran om den begärda undersökningen inte är rimlig.

Begäran ska vara skriftlig och ange vilken infrastruktur som begäran avser.

Om begäran beviljas, ska undersökningen ske senast en månad från det att begäran togs emot.

Nätinnehavaren får begränsa undersökningen till följd av tystnadsplikt eller, om det är nödvändigt, med hänvisning till nätets driftsäkerhet, allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt, folkhälsa eller affärs- och driftsförhållanden. I det allmännas verksamhet tillämpas i stället offentlighets- och sekretesslagen.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: *Totalförsvarets forskningsinstitut* framför att det inte anges i förslaget hur lång tid en nätinnehavare har på sig att lämna ett nekande svar. *Affärsverket svenska kraftnät* ställer sig frågande till om offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, kan tillämpas när det gäller undersökning på plats. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* anser att det är viktigt med en möjlighet till undersökning av infrastrukturen men saknar uppgifter om eventuell ersättning för nätinnehavare som deltar vid undersökningen. *Vattenfall Eldistribution AB (Vattenfall)* anser att förslaget ska kompletteras med att en undersökning på plats endast kan ske under förutsättning att undersökande part, utöver gällande lagar och regelverk, också uppfyller nätinnehavarens regler och riktlinjer. *Telenor AB* föreslår att undersökning på plats ska medges inom två veckor från en sådan begäran. *Colt AB* framhåller att det är bättre att lägga undersökningsskyldigheten på nätinnehavaren om en närmare undersökning behövs.

Skälen för regeringens förslag: Syftet med en undersökning på plats är att en bredbandsutbyggare ska kunna bedöma förutsättningarna för att i ett senare skede begära tillträde till nätinnehavarens fysiska infrastruktur. En skyldighet om att tillåta en sådan undersökning på plats krävs enligt artikel 4.5 i direktivet och saknas i svensk rätt. Regeringen föreslår därför att en sådan skyldighet införs i den nya lagen. Eftersom direktivet kräver att en sådan skyldighet införs är det inte möjligt att, som *Colt AB* anför, i stället införa en skyldighet för nätinnehavaren att undersöka sin infrastruktur. Regeringen bedömer dessutom att det finns bredbandsut-

byggare som själva vill undersöka infrastrukturen för att avgöra om en begäran om tillträde bör framställas.

I promemorian föreslås att undersökningen ska ske på skäliga villkor. Regeringen anser att en skrivning som ligger närmare direktivets är lämpligare och att det därför bör anges att undersökningen bör medges på proportionella, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor. Detta bör underlätta en jämförelse med EU-rättslig praxis. Nätinnehavaren bör normalt ha rätt till ersättning för proportionella kostnader som undersökningen på plats ger upphov till. Detta behöver inte anges särskilt i lagen. Vilka dessa kostnader är får prövas i varje enskilt fall. Nätinnehavaren får avslå en begäran om undersökning om den begärda undersökningen inte är rimlig. I uttrycket rimlig bör ligga att det inte är uteslutet att tillträde kan medges vid en eventuell begäran. Det bör också krävas att platsundersökningen kan ske på ett säkert sätt, både med hänsyn till personlig säkerhet och till driftsäkerhet. Om särskilda förhållningsregler finns i lag eller annan författning måste dessa givetvis följas, som *Vattenfall* framför. Huruvida regler som nätinnehavaren själv har satt upp ska följas får däremot prövas i förhållande till vad som kan anses vara proportionella, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor.

En platsundersökning som kräver att en verksamhet stoppas eller hindras mer än marginellt är normalt inte att anse som rimlig, detta gäller särskilt om infrastrukturen är samhällsviktig. En begäran om undersökning som kräver större grävarbeten kan normalt inte heller anses rimlig. I detta sammanhang bör det även noteras att rätten till undersökning inte medför rätt att nyttja eller utföra arbeten på annans mark utan markägarens tillstånd. Markägarens tillstånd kan således behöva inhämtas och utan ett sådant kan begäran om undersökning komma att avslås. Även annan tredje mans intressen kan behöva beaktas.

Nätinnehavaren ska enligt regeringens förslag få begränsa undersökningen till följd av tystnadsplikt eller, om det är nödvändigt, med hänvisning till nätets driftsäkerhet, allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt, folkhälsa eller affärs- och driftförhållanden. *Affärsverket svenska kraftnät* ifrågasätter om OSL kan tillämpas vad gäller undersökning på plats. OSL innehåller bestämmelser om tystnadsplikt i det allmännas verksamhet och om förbud att lämna ut allmänna handlingar. Bestämmelserna avser förbud att röja uppgift, vare sig detta sker muntligen, genom utlämnande av allmän handling eller på något annat sätt (se 1 kap. 1 § OSL). Det är alltså inte tillåtet att röja hemliga uppgifter genom att låta någon få reda på uppgifterna vid en undersökning. OSL kan således tillämpas även vid undersökning. Vid sådana förhållanden bör det anges att i det allmännas verksamhet ska i stället OSL tillämpas. Exempel på bestämmelser i OSL som kan bli tillämpliga anges i avsnitt 10.2. Dessutom finns regler om tillträdesförbud i säkerhetsskyddslagen (1996:627) och i skyddslagen (2010:305), vilka inte är avsedda att påverkas av den nya lagen. Detta behöver inte anges särskilt i lagen.

Platsundersökningen bör ske på en tid som passar både nätinnehavaren och bredbandsutbyggaren, dock senast inom en månad från det att begäran togs emot. *Totalförsvarets forskningsinstitut* framför att det inte framgår inom vilken tid ett nekande ska ske. Regeringen anser att den som inte har fått genomföra en undersökning inom en månad från begäran får anses ha fått avslag på sin begäran. Därigenom behövs ingen reglering av

när ett sådant svar ska lämnas. *Telenor AB* framför att undersökningen bör ske två veckor efter begäran. Regeringen anser att det skulle vara alltför belastande för vissa nätinnehavare och ge för lite tid för planering. Anledning att frågå direktivets krav på undersökning inom en månad från begäran saknas därför. Bredbandsutbyggaren bör begära mottagningsbevis eller på annat sätt försäkra sig om att nätinnehavaren har tagit emot begäran, se avsnitt 8.1.

En rätt till undersökning innebär inte att bredbandsutbyggaren på egen hand har rätt att undersöka platsen. Rätten innebär inte heller någon självständig rätt att beträda infrastrukturen.

En begäran om platsundersökning ska vara skriftlig och specificera de delar av den fysiska infrastrukturen som bredbandsutbyggaren kan komma att begära tillträde till. Detta är nödvändigt för att nätinnehavaren ska kunna pröva begäran och ställa upp nödvändiga villkor.

10.4 Förbud mot att röja uppgifter

Regeringens bedömning: Det behöver inte införas någon bestämmelse i den nya lagen för att säkerställa att bredbandsutbyggare inte röjer känsliga uppgifter.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Flertalet remissinsanser har inga synpunkter på bedömningen. *Kammarrätten i Stockholm* ifrågasätter om en civilrättslig bestämmelse räcker för att skydda känsliga uppgifter och föreslår att man överväger en straffsanktionering för röjande av sådana uppgifter.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt *artikel 4.8* i direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att de företag som tillhandahåller allmänna kommunikationsnät och som får tillgång till information enligt artikel 4 vidtar lämpliga åtgärder för att säkerställa att konfidentialitet upprätthålls och drifts- och affärshemligheter skyddas.

Nätinnehavare förväntas inte göra känslig information tillgänglig via informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät eller på begäran, se avsnitt 10.2. Nätinnehavare har möjlighet att begränsa tillgången till information till följd av tystnadsplikt eller, om det är nödvändigt, med hänvisning till nätets driftsäkerhet, allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt, folkhälsa eller drifts- och affärsförhållanden. Det är alltså möjligt att skydda känsliga uppgifter eller att tillgodose en tystnadsplikt som gäller i förhållande till infrastrukturen. Samma möjlighet finns avseende undersökning av infrastruktur. En nätinnehavare skulle i ett enskilt fall kunna anse att viss information visserligen kan lämnas till en bredbandsutbyggare men att en större spridning skulle kunna vara skadlig. Det är då möjligt att ställa upp avtalsvillkor som anger att bredbandsutbyggaren inte får röja uppgifterna. Sådana villkor får anses proportionella, se avsnitt 10.2. Med hänsyn till nämnda möjlighet att skydda känsliga uppgifter får syftet med artikel 4.8 anses tillgodosett av en sådan civilrättslig möjlighet att begränsa utrymmet för att röja känsliga uppgifter. Regeringen bedömer därför att det inte behövs någon särskild bestämmelse för att genomföra artikeln i svensk rätt.

10.5 Öppenhet och insyn avseende bygg- och anläggningsprojekt

10.5.1 Skyldighet att lämna information om bygg- och anläggningsprojekt

Regeringens förslag: En nätinnehavare som är ett offentligt organ och som planerar eller utför ett bygg- eller anläggningsprojekt ska vara skyldig att göra minimiinformation om projektet tillgänglig via informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät eller någon annan elektronisk tjänst. Detsamma ska gälla en nätinnehavare som planerar eller utför ett bygg- eller anläggningsprojekt som är helt eller delvis offentligt finansierat. Informationen ska göras tillgänglig i sådan tid att en bredbandsutbyggare kan begära samordning av bygg- och anläggningsprojekt. Nätinnehavaren ska uppdatera informationen inom två veckor från det att en förändring inträffat.

Med minimiinformation avses lokalisering och typ av projekt, berörda delar av nätet, beräknat datum för inledning av projektet och projektets varaktighet samt kontaktuppgifter till nätinnehavaren.

En nätinnehavare ska även vara skyldig att på skriftlig begäran från en bredbandsutbyggare ge minimiinformation om ett planerat bygg- eller anläggningsprojekt, oavsett hur detta finansieras. Nätinnehavaren ska på proportionella, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor tillhandahålla informationen via informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät inom två veckor från mottagandet av begäran. Det ska i begäran framgå vilket geografiskt område som begäran avser. Skyldigheten gäller i förhållande till ett bygg- eller anläggningsprojekt för vilket tillstånd har beviljats, tillstånd har sökts eller för vilket nätinnehavaren avser att ansöka om tillstånd för inom sex månader. När det gäller bygg- eller anläggningsprojekt som inte kräver något tillstånd ska nätinnehavaren lämna information om de bygg- och anläggningsprojekt som nätinnehavaren planerar att påbörja inom det närmaste året. Nätinnehavaren ska uppdatera informationen senast två veckor från det att en förändring inträffat. Om nätinnehavaren har gjort informationen tillgänglig elektroniskt genom någon annan elektronisk tjänst än informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät, kan skyldigheten fullgöras genom att bredbandsutbyggaren hänvisas dit.

Nätinnehavaren ska få begränsa tillgången till informationen till följd av tystnadsplikt eller, om det är nödvändigt, med hänvisning till nätets driftsäkerhet, allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt, folkhälsa eller affärs- och driftsförhållanden. I det allmänna verksamheten tillämpas i stället offentlighets- och sekretesslagen.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. I promemorians förslag används termen informationspunkten. I promemorians förslag framgår inte uttryckligen att offentliga organ omfattas av skyldigheten. Där föreslås också en bestämmelse som bemyndigar regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela vissa föreskrifter.

Remissinstanserna: *Säkerhetspolisen och Försvarets radioanstalt* menar att det kan finnas risker med att samla och tillgängliggöra information om planerade och pågående bygg- och anläggningsprojekt på ett ställe. *Affärsverket svenska kraftnät, Göteborgs stad och Polismyndigheten* påminner om att många uppgifter kan vara känsliga. *Com Hem AB* anser att skyldigheten att registrera information om planerade bygg- och anläggningsprojekt är rimlig då det kan förbättra förutsättningarna för samförläggning. *Sveriges Kommuner och Landsting* påpekar att det redan finns system och tjänster på plats och anser att det är viktigt att nuvarande system och rutiner kan användas för att uppfylla nätinnehavarnas informationsskyldighet. *Konkurrensverket* anser att förslaget framstår som onödigt resurskrävande. *IT & Telekomföretagen* anser att det är otydligt när och hur information om bygg- och anläggningsprojekt ska publiceras. *IP-Only AB* och *TeliaSonera AB* anser att förslaget för med sig att nätoperatörer tvingas avslöja sina planer för konkurrenter och att det kan påverka bredbandsutbyggnaden negativt och motverka regleringens syfte. *IP-Only AB* anser vidare att det bör klargöras om det är meningen att projekt ska senareläggas för att uppfylla informationsskyldigheten och att det bör tydliggöras vilka typer av tillstånd som avses. Flera remissinstanser har synpunkter på tidsfristerna i förslaget och fristernas förenlighet med hur bygg- och anläggningsprojekt bedrivs. Vissa instanser, däribland *Trafikverket, Svensk Fjärrvärme AB* och *Sveriges Kommuner och Landsting*, framhåller att det inte alltid krävs tillstånd för bygg- och anläggningsprojekt och att tidsgränsen i förslaget inte är anpassad till detta. *Post- och telestyrelsen* anser att det bör förtydligas att det är det första tillståndet som söks i ett projekt som avgör när tiden för informationsskyldigheten inträffar. *Colt AB* menar att skyldigheten att lämna information på begäran ska gälla även om nätinnehavaren har gjort den tillgänglig elektroniskt på annat sätt. *AB Stokab* anser att det bör anges i lagen att nätinnehavare som kan erbjuda svart fiber på likvärdiga villkor inte ska omfattas av informationsskyldigheter och upplyser om att bolaget redan i dag lämnar information till befintliga tjänster.

Skälen för regeringens förslag: Information om att ett bygg- eller anläggningsprojekt planeras är avgörande för en bredbandsutbyggares möjligheter att inleda en förhandling om samordning eller att lämna en begäran om samordning. Mot denna bakgrund kräver direktivet att alla nätinnehavare, inte bara de som är skyldiga att faktiskt samordna projekt, på förfrågan lämnar viss information om pågående bygg- och anläggningsprojekt. Den minimiinformation som bör vara tillräcklig för att uppnå syftet är lokalisering och typ av projekt, berörda delar av nätet, beräknat datum för när projektet ska påbörjas, den tid projektet beräknas pågå och kontaktuppgifter till nätinnehavaren.

Det kan enligt regeringen ifrågasättas om en skyldighet att svara på en förfrågan är tillräcklig för att bredbandsutbyggaren ska få tillgång till tillräcklig information och för att informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät ska kunna utgöra den källa till kunskap som är avsikten. Det kan vara svårt för en bredbandsutbyggare att veta vem frågan ska ställas till och vid vilken tidpunkt. Informationsbrist bör innebära störst problem i förhållande till projekt för vilka det finns en samordningsskyldighet, eftersom skyldigheten att samordna projekten endast gäller om begäran har nått nätinnehavaren en månad innan tillstånd söks, se avsnitt 9.1. För en

breddbandsutbyggare kan det vara mycket svårt att veta när denna tidpunkt inträffar. Regeringen föreslår därför att det ska införas en skyldighet för nätinnehavare som omfattas av den nämnda samordningsskyldigheten att göra minimiinformation om ett planerat eller pågående bygg- eller anläggningsprojekt tillgänglig genom informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät eller någon annan elektronisk tjänst utan föregående förfrågan. Skyldigheten träffar således offentliga organ och nätinnehavare som planerar eller utför bygg- eller anläggningsprojekt som är helt eller delvis finansierade med offentliga medel. I promemorian föreslås att informationen ska göras tillgänglig sex månader innan tillstånd söks för projektet, om det inte finns särskilda skäl. Flera remissinstanser anför att många projekt inte kräver tillstånd samt att det kan vara väldigt svårt för nätinnehavaren att avgöra när det återstår sex månader till dess att ett tillstånd ska sökas. Mot bakgrund av detta anser regeringen att informationen senast bör göras tillgänglig i sådan tid att en breddbandsutbyggare kan framställa en begäran om samordning, se avsnitt 9.1. Syftet med bestämmelsen är att ge breddbandsutbyggaren tillräckligt med information för att kunna avgöra om samordning är ett alternativ vid utbyggnad och ge denna en möjlighet att framställa en sådan begäran. Informationen bör alltså tillgängliggöras i god tid innan tiden löper ut, både formellt och med avseende på den tid det rent praktiskt kan ta att utforma en begäran. Regeringen vill understryka att det inte är meningen att nätinnehavare ska skjuta upp sina projekt för att hinna lämna information i tid.

Flera remissinstanser har framfört att promemorians förslag är betungande och resurskrävande. I promemorian föreslås bl.a. att informationen skulle göras tillgänglig via vad som där kallas informationspunkten. För att underlätta för nätinnehavarna föreslår regeringen att informationen även ska kunna göras tillgänglig elektroniskt på annat sätt. På detta sätt kan flera befintliga system och tjänster användas. Dessa system bör vara enkelt åtkomliga för breddbandsutbyggarna. Detta kan inte anses orimligt betungande för en nätinnehavare som är offentlig eller som utför ett bygg- eller anläggningsprojekt som finansieras i vart fall till en del av offentliga medel. Det minskar dessutom de säkerhetsrisker som vissa remissinstanser angett. All information om de aktuella bygg- och anläggningsprojekten kommer alltså inte att finnas i informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät. Som angetts tidigare är det ändå en viktig uppgift för den myndighet som får ansvar för tjänsten att säkerställa en hög nivå av informationssäkerhet, se även avsnitt 10.1 och 10.2. Det ger även en bättre överensstämmelse med vad som föreslås nedan avseende utlämnande av information på begäran.

Nätinnehavaren bör vara skyldig att uppdatera informationen om den förändras. Detta bör ske inom två veckor från förändringen. Några remissinstanser anför att det är för kort tid för att uppdatera informationen. Regeringen anser att tiden är skäligen med hänsyn till breddbandsutbyggarens behov och de korta tidsramar som många projekt har. Dessutom föreslås att även andra tjänster än informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät ska kunna användas. *Trafikverket* anför att det kan vara svårt att redovisa ett korrekt startdatum för ett bygg- och anläggningsprojekt, eftersom det kan vara avhängigt fastställelseprövning och överklaganden. Regeringen delar *Trafikverkets* uppfattning att sådana omständigheter kan försvåra möjligheten att lämna uppgift om startdatum. Skyl-

digheten omfattar dock endast att uppge ett beräknat datum och skulle detta datum visa sig inte längre stämma ska nätinnehavaren uppdatera informationen.

För samtliga nätinnehavare, som kommit till ett visst skede i sin planering av ett bygg- eller anläggningsprojekt, bör enligt regeringen gälla en skyldighet att lämna information på begäran, i enlighet med vad direktivet föreskriver. Sådan information ska göras tillgänglig via informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät inom två veckor från begäran, vilket också är i enlighet med vad direktivet kräver. Skyldigheten kommer i praktiken att sakna betydelse för en sådan nätinnehavare som redan följt den ovan föreslagna skyldigheten för offentligt finansierade projekt. Bredbandsutbyggaren bör begära mottagningsbevis eller på annat sätt försäkra sig om att nätinnehavaren har tagit emot begäran, se avsnitt 8.1. Det bör framgå av begäran vilket geografiskt område som är aktuellt för utbyggnad av bredbandsnät. Utan denna information kan inte nätinnehavaren avgöra vilken information som ska göras tillgänglig via informationstjänsten. Informationen ska lämnas på proportionella, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor, se avsnitt 10.2. Nätinnehavaren bör vara skyldig att uppdatera informationen på samma sätt som anges ovan. Detta anges inte i direktivet men får anses ändamålsenligt. Skyldigheten gäller i förhållande till bygg- eller anläggningsprojekt för vilka tillstånd har beviljats, tillstånd har sökts eller för vilka tillstånd förväntas sökas inom sex månader. Vissa remissinstanser har framfört att det är otydligt vad som avses med tillstånd. Med tillstånd bör avses t.ex. marklov, bygglov, ledningsrätt osv. Med tillstånd avses även andra typer av besked från myndighet som behövs för att projektet ska kunna påbörjas. Informationsskyldigheten bör inträda redan i förhållande till det första tillstånd som förväntas sökas. För de bygg- och anläggningsprojekt som inte behöver några tillstånd bör gälla att nätinnehavaren ska lämna information om de bygg- och anläggningsprojekt som nätinnehavaren planerar att påbörja inom det närmaste året.

Några instanser, t.ex. *TeliaSonera AB*, har framfört en farhåga att nätinnehavare ska behöva dela med sig av affärskänslig information till sina konkurrenter och att detta ska hämma bredbandsutbyggnaden. Det skulle strida mot direktivet att på förhand ytterligare begränsa vilken information som ska lämnas ut. Däremot bör nätinnehavaren givetvis inte behöva dela med sig av information om affärs- eller driftförhållanden som är känslig. Det får prövas i varje enskilt fall om informationen är av den arten, se vidare nedan och avsnitt 10.2.

Enligt artikel 6.2 i utbyggnadsdirektivet kan nätinnehavaren avslå en begäran om information om bygg- och anläggningsprojekt om nätinnehavaren har gjort informationen allmänt tillgänglig i elektroniskt format eller om tillgången till informationen säkerställs genom informationspunkten. Mot denna bakgrund anser regeringen att skyldigheten att på begäran lämna information bör kunna uppfyllas inte bara genom att göra den tillgänglig via informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät utan även genom att nätinnehavaren hänvisar bredbandsutbyggaren till en annan informationstjänst, t.ex. en webbsida, där informationen finns tillgänglig. Det bör alltså krävas att informationen har gjorts tillgänglig även för andra bredbandsutbyggare än den som har begärt informationen.

Detta motsvarar i praktiken promemorians förslag om att skyldigheten att lämna information inte skulle gälla om nätinnehavaren gjort den begärda informationen tillgänglig elektroniskt på annat sätt.

Regeringen anser att det inte finns tillräcklig anledning att föreslå en hårdare reglering för nätinnehavarna än vad direktivet kräver, på det sätt som *Colt AB* föreslår. Detta medför också att koncentrationen av information på ett och samma ställe bör bli mindre och att riskerna ur ett informationssäkerhetsperspektiv blir lägre. All information om bygg- och anläggningsprojekt kommer alltså inte att finnas i informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät.

Den minimiinformation som bör göras tillgänglig för samtliga projekt, antingen direkt eller efter begäran, är densamma som nämns ovan. Denna information bör vara tillräcklig för bredbandsutbyggaren.

Vad gäller *AB Stokabs* invändning att skyldigheten inte bör gälla tillhandahållare av svart fiber hänvisas till avsnitt 8.1 och 10.2.

Nätinnehavaren ska enligt regeringens förslag få begränsa tillgången till informationen till följd av tystnadsplikt eller, om det är nödvändigt, med hänvisning till nätets driftsäkerhet, allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt, folkhälsa eller affärs- och driftsförhållanden, se vidare avsnitt 10.2. Exempel på bestämmelser i OSL som kan bli tillämpliga anges i avsnitt 10.2.

För de nätinnehavare som tillhör det allmänna gäller dessutom skyldigheten att skyndsamt lämna ut allmänna handlingar eller uppgifter ur allmänna handlingar i enlighet med i tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela verkställighetsföreskrifter om hur skyldigheterna att lämna information ska fullgöras.

10.5.2 Undantag för vissa bygg- och anläggningsprojekt

Regeringens förslag: Om ett bygg- eller anläggningsprojekt är av mindre betydelse, ska skyldigheten att lämna information om projektet inte gälla.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har inga synpunkter på förslaget. *Colt AB* anser att det inte bör finnas några undantag eftersom det riskerar att minska informationspunktens betydelse. *IP-Only AB* ställer sig bakom ett undantag för mindre bygg- eller anläggningsprojekt men ifrågasätter om det är lämpligt med ett generellt undantag för landsbygdsprojekt och anser att det är alternativkostnaden för att vid ett senare tillfälle anlägga bredbandsinfrastruktur som bör vara avgörande.

Skälen för regeringens förslag: Samordning av grävarbeten är positivt eftersom det sänker kostnaderna för anläggning och kan ge en ökad utbyggnad av bredband, oavsett vilket geografiskt område som avses. Det är dock långt ifrån alla bygg- och anläggningsprojekt som skapar förutsättningar för samordning och som gynnar bredbandsutbyggnaden. Artikel 6.5 i direktivet ger därför en möjlighet att bevilja undantag från skyldigheterna för bygg- och anläggningsprojekt av mindre betydelse.

Det kan t.ex. röra sig om till omfattningen mycket begränsade arbeten eller brådskande reparationsarbeten där arbetet endast pågår en kort tid. En informationsplikt är då orimligt betungande för nätinnehavaren. Det samma gäller om bygg- och anläggningsprojektet har ett mycket lågt värde, särskilt om nätinnehavarens omsättning är låg och projektet är av begränsat kommersiellt intresse. Detta kan t.ex. gälla vissa mindre bredbandsprojekt på landsbygden, t.ex. sådana som utförs av byalag, under förutsättning att den som utför projektet har passerat tröskeln för att falla in under definitionen av nätinnehavare. Regeringen bedömer därför att det finns skäl att undanta vissa bygg- och anläggningsprojekt från skyldigheterna. Mot bakgrund av detta föreslår regeringen att en nätinnehavare inte ska vara skyldig att lämna information om bygg- eller anläggningsprojekt av mindre betydelse. Regeringen vill klargöra att det, till skillnad från vad *IP-Only AB* anför, inte är fråga om ett generellt undantag för projekt på landsbygden. Alla projekt på landsbygden är givetvis inte av mindre betydelse.

Direktivet ger även en möjlighet att undanta bygg- och anläggningsprojekt som rör kritisk infrastruktur från skyldigheten att lämna information. När det gäller sådan infrastruktur anser regeringen att det inte finns anledning att föreskriva ett generellt undantag. Nätinnehavare har möjlighet att begränsa tillgången till information till följd av tystnadsplikt eller, om det behövs, med hänvisning till bl.a. nätets driftsäkerhet, allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet. Detta bör vara tillräckligt för att skydda den avsedda typen av projekt, se avsnitt 10.5.1.

10.6 Tvistlösning

Regeringens förslag: Om nätinnehavaren och bredbandsutbyggaren inte når en överenskommelse i fråga om information eller undersökning ska, om någon av dem begär det, tvistlösningsmyndigheten pröva tvisten.

Myndigheten ska så snart som möjligt avgöra tvisten. Beslut ska meddelas senast två månader från det att begäran kom in till myndigheten, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har inga synpunkter på förslaget. *Affärsverket svenska kraftnät* anser att det bör förtydligas att en myndighets beslut ska prövas enligt den ordning som gäller enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 4.6 och 6.4 i utbyggnadsdirektivet ska det finnas möjlighet att få tvister om informations-skyldigheterna, som redogörs för i avsnitten ovan, lösta av ett tvistlösningsorgan.

Tillgång till information är det första steget i den snabba process som en utbyggnad av ett bredbandsnät utgör. I de fall en tvist uppkommer bör det därför finnas tillgång till en snabb lösning. Om nätinnehavaren och bredbandsutbyggaren inte kan komma överens bör därför, om någon av dem begär det, en tvistlösningsmyndighet pröva tvisten. Ett tvistlösnings-

beslut bör meddelas senast två månader från det att begäran kom in till myndigheten, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter. Den rätt till information som tvisten kan röra är den information som bredbandsutbyggaren kan få tillgång till efter begäran. En tvist bör inte kunna avse om nätinnehavaren har gjort uppgifter tillgängliga på rätt sätt via informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät eller någon annan tjänst, utan föregående begäran. En nätinnehavares agerande i sådant avseende är en fråga för tillsyn, se vidare avsnitt 14. En sekretessbedömning i samband med ett utlämnande av allmän handling kan inte bli föremål för tvistlösning enligt den nya lagen utan får prövas i föreskriven ordning. Detta framgår redan av annan lagstiftning och regeringen anser att det inte behöver förtydligas ytterligare.

Direktivets krav på tvistlösning i anledning av tillgång till information eller undersökning bör således enligt regeringen uppfyllas genom att möjligheter till sådan tvistlösning införs i den nya lagen.

I avsnitt 14 behandlas frågan om vilken myndighet som bör vara tvistlösningsmyndighet.

11 Tidsgräns för tillståndsprovning

Regeringens förslag: Det ska införas en tidsgräns om fyra månader för provning av ärenden om tillstånd enligt väglagen och ledningsrättslagen som rör utbyggnad av bredbandsnät.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: *Lantmäteriet* anser att det är nödvändigt att det framgår av bestämmelsen i ledningsrättslagen (1973:1144) att endast ledningsbeslut och tillträdesbeslut ska omfattas av tidsgränsen. *Lantmäteriet* avstyrker att ledningsbeslut för annat huvudändamål än elektronisk kommunikation eller en anordning enligt 2 a § ledningsrättslagen ska omfattas av tidsgränsen och att ett yrkande om andrahandsupplåtelse ska göra att beslutet omfattas av tidsgränsen. *Lantmäteriet* poängterar även att förslaget kan leda till att andra förrättningar prioriteras ned till förmån för bredbandsförrättningar. *Trafikverket* avstyrker på samma grund. När det gäller förslaget om ändring av väglagen (1971:948) leder detta enligt *Trafikverket* inte till någon skillnad mot i dag då handläggningstiden är kortare än fyra månader. Även *Svensk Energi*, *Swedegas AB* och *E.ON Sverige AB* påpekar att förslaget medför att tillståndsprocessen för andra projekt kommer att ta ännu längre tid, vilket kan få negativa konsekvenser för utbyggnad av övrig nätinfrastuktur. *Göteborgs stad* menar att om förslaget genomförs så behövs uppföljning av påverkan på andra tillståndsprovningar. *Vattenfall Eldistribution AB* är positivt till att det införs en tidsbegränsning på fyra månader för tillståndsprovningen enligt såväl väglagen som ledningsrättslagen men anser att *Lantmäteriet* bör få förstärkta resurser för att inte andra förrättningar ska bli lidande. *Telia-Sonera AB* anser att en tidsgräns för beslut enligt väglagen bör vara en månad för att vara positiv för bredbandsutbyggnaden. Bolaget anser

vidare att den tidsgräns som föreslås för ärenden om ledningsrätt förvisso är bra men framstår som för kort för att vara realistisk. *Colt AB* föreslår att beslut i en ledningsrättsförrättning ska fattas inom en månad och anser att fyra månader är alldeles för lång tid.

Skälen för regeringens förslag: Artikel 7.3 i direktivet ställer krav på att beslut i vissa tillståndsfrågor meddelas inom viss tid. Detta syftar till att säkerställa att tillståndsförfaranden inte utgör hinder för investeringar eller har en negativ inverkan på den inre marknaden. Enligt direktivet kan ett beslut om tillstånd vara av underförstådd eller uttrycklig karaktär.

Det framgår inte tydligt i direktivet vilka typer av tillstånd som artikeln omfattar. Regeringen delar promemorians bedömning att direktivet avser de tillstånd som har en mer direkt koppling till utbyggnad av just bredbandsnät. I svensk rätt omfattas därför beslut om ledningsrätt enligt ledningsrättslagen (1973:1144), beslut om rätt att dra ledning i vägområde enligt 44 § väglagen (1971:948) och möjligen tillstånd enligt plan- och bygglagen (2010:900).

Av direktivet framgår att i de fall en uttrycklig tidsgräns finns i en författning ska denna inte påverkas. Så är fallet t.ex. med beslut om lov och förhandsbesked enligt 9 kap. 27 och 28 §§ PBL där en tidsgräns om tio veckor respektive två år stadgas. Någon ändring av PBL behövs därför inte i denna del.

I ledningsrättslagen och i väglagen finns inga tidsgränser för tillståndsprövningen. Beslut om ledningsrätt enligt 22 § ledningsrättslagen, inklusive beslut om andrahandsupplåtelse enligt 11 a § och omprövning enligt 33 § som begärs i syfte att anlägga bredbandsnät, bör därför i linje med direktivets krav som regel fattas inom fyra månader från det att ansökan kom in till myndigheten. Detsamma bör gälla i fråga om tillstånd enligt 44 § väglagen. Regeringen föreslår därför att bestämmelser som anger en sådan tidsgräns införs i dessa lagar. Regeringen delar *Lantmäteriets* uppfattning att det bör framgå av bestämmelsen i ledningsrättslagen att ledningsbeslut och beslut om tillträde omfattas. *Lagrådet* har påpekat att även beslut om inställande av förrättning bör omfattas. Regeringen delar *Lagrådets* uppfattning. Regeringen anser även att ett förtydligande bör göras, för att underlätta tillämpningen av bestämmelsen. I lagrådsremissen nämns att beslut om förhandstillträde enligt 25 § ledningsrättslagen ska meddelas inom fyra månader. Ett sådant beslut förutsätter emellertid att ett beslut om tillträde enligt 24 § har fattats. Lagtexten bör därför utformas så att det tydligare framgår att även de besluten ska fattas inom fyra månader.

Regeringen anser även att det är nödvändigt för ett korrekt genomförande av direktivet att bestämmelsen omfattar beslut om ledningsrätt som behövs för att tillträde enligt den nya lagen faktiskt ska kunna lämnas, se avsnitt 8.1 och 8.3. Av detta följer att beslut om ledningsrätt även för andra huvudändamål än elektronisk kommunikation måste omfattas, i den mån ett sådant är nödvändigt för att en nättinnehavare ska kunna lämna tillträde till sin fysiska infrastruktur genom andrahandsupplåtelse. Det bör krävas att nättinnehavaren faktiskt har fått en begäran om tillträde, om huvudändamålet med ledningsrätten är annat än elektronisk kommunikation.

Flera remissinstanser anser att förslaget kan föra med sig att andra projekt prioriteras ned till förmån för bredbandsutbyggnaden. Mot bakgrund av direktivets krav är det inte möjligt att föreslå en längre tidsfrist för

beslutsfattandet. Den prioritering som bredbandsutbyggnaden därmed ges enligt EU-rätten får anses motiverad. Regeringen har förtroende för att Lantmäteriet kommer att prioritera ärenden efter bästa förmåga och kommer att följa utvecklingen i detta avseende.

Regeringen anser, till skillnad mot *TeliaSonera AB* och *Colt AB*, att det inte finns tillräckliga skäl för att ställa hårdare krav på beslutsfattande än vad direktivet kräver. Samtidigt gäller att ett beslut bör meddelas så snart som möjligt.

Fyramånadersfristen bör räknas från det att ansökan om tillstånd är fullständig och kan läggas till grund för en prövning. Om ansökan behöver kompletteras, börjar tiden alltså inte löpa förrän så har skett.

Tiden bör kunna förlängas om det behövs på grund av ärendets omfattning eller andra särskilda omständigheter. Förlängning av tiden bör vara motiverad endast om det är nödvändigt och möjligheten till förlängning bör tillämpas restriktivt. För det fall sökanden själv önskar en längre handläggningstid får detta anses utgöra en sådan särskild omständighet som motiverar att tidsfristen förlängs. Om tidsfristen överskrids, ska parterna underrättas om orsakerna till detta.

Direktivets bestämmelse om att varje avslag ska vara väl motiverat baserat på objektiva, öppet redovisade, icke-diskriminerande och proportionella kriterier kräver ingen förändring av svensk rätt eftersom detta redan gäller för myndigheters tillståndsprövning genom förvaltningslagens (1986:223) bestämmelser och allmänna förvaltningsrättsliga principer.

Av direktivets lydelse får anses följa att tidsgränsen om fyra månader inte är avsedd att påverka frister för prövning av överklaganden. Den nya bestämmelsen bör därför inte gälla vid domstolars eller andra organs prövning av överklaganden av beslut enligt de aktuella lagarna.

12 Krav på infrastruktur i byggnader

Regeringens förslag: Ett byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om bredbandsanslutning.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Boverket* tillstyrker att regler om bredbandsanslutning tas in i plan- och bygglagen (2010:900), förkortad PBL, samt i plan- och byggförordningen (2011:338), förkortad PBF. Verket anser dock att bestämmelsen bör ges en egen paragraf och har synpunkter på reglernas närmare utformning. *Länsstyrelsen i Gävleborgs län* föreslår att kravet på bredbandsanslutning inte införs som ett eget egenskapskrav utan att det ska omfattas av det sjunde tekniska egenskapskravet om lämplighet för det avsedda ändamålet. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* ser flera svårigheter med förslaget, t.ex. hur byggnader som saknar möjlighet till anslutning till stamnät ska hanteras, och anser att förslaget måste utredas ytterligare. *Länsstyrelsen i Örebro län* anser att det är olämpligt att använda termen fritidshus eftersom det inte finns någon definition av den i plan- och bygglagstiftningen. *Fastighetsägarna* avstyrker att ett

nytt väsentligt egenskapskrav införs i PBL. *Göteborgs stad* anser att lagstiftningen bör beakta att det finns fastigheter som av exempelvis kulturhistoriska skäl inte är lämpliga för att bygga in en fysisk trådbunden infrastruktur. *SmåKom* tycker att det är utmärkt att nya byggnader och renoveringsobjekt ska ha höghastighetsfärdig fysisk infrastruktur. *Hi3G Access AB* anser att det även måste ställas krav på att byggnadsverk ska medge tillräcklig genomsläppning av radiosignaler för mobilt bredband. *SABO AB Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag (SABO)* tillstyrker förslaget och framhåller att föreskrifter som rör accesspunkt, kanalisation, tekniska egenskaper m.m. bör utarbetas i samråd med branschen.

Skälen för regeringens förslag: För att konsumenter och andra slutanvändare ska kunna få tillgång till bredband krävs att bredbandsnät byggs ut och kan nå de byggnader där bostäder och arbetsplatser finns. Att utrusta byggnader i efterhand med den utrustning som krävs för bredbandstillgång kan ge upphov till stora kostnader och kan utgöra en betydande del av den samlade kostnaden för utbyggnad av bredbandsnät. Dragnig av ledningar, kanalisation eller annan utrustning redan under konstruktionen av en byggnad medför däremot endast begränsade tilläggskostnader. Artikel 8.1 och 8.2 i direktivet ställer krav på att nya byggnader och byggnader som genomgår omfattande renoveringar ska utrustas med viss infrastruktur. I Sverige sker detta redan i stor utsträckning, särskilt vad gäller flerbostadshus.

Överlag har alltså många, men inte alla, byggnader utrustats med den aktuella typen av infrastruktur på frivillig väg. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att det införs krav på att ett byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om bredbandsanslutningar. Bestämmelsen bör placeras i PBL, där bestämmelser om tekniska egenskaper redan finns. Regeringen anser, även med beaktande av vad *Boverket* och *Fastighetsägarna* anför, att krav på utrustning för bredbandsanslutning utgör ett tekniskt egenskapskrav och att det därför är naturligt att bestämmelsen placeras på samma ställe som övriga sådana egenskapskrav. Det måste dock anses vara ett nytt tekniskt egenskapskrav som inte faller in under något av de redan gällande kraven. I likhet med vad som gäller för de befintliga egenskapskraven i PBL bör regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer få meddela föreskrifter om vad som krävs för att ett byggnadsverk ska anses uppfylla lagkravet på bredbandsanslutning (8 kap. 4 § andra stycket och 16 kap. 2 § 3 PBL). Befintliga bemyndiganden i PBL bedöms vara tillräckliga för att regeringen ska kunna införa nya bestämmelser i PBF, för att precisera lagkravet. I likhet med det befintliga systemets uppbyggnad bör det i PBF tas in de preciseringar som är av mer politisk natur medan föreskrifter med huvudsakligen tekniskt innehåll överläts till en myndighet (jfr prop. 2009/10:170 s. 512 och prop. 1993/94:178 s. 104 f.). Med stöd av befintliga bemyndiganden kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriva att det föreslagna egenskapskravet, i enlighet med vad som anges i direktivet, endast behöver uppfyllas för byggnader och inte andra byggnadsverk, skyltar eller ljusanordningar.

I direktivet används uttrycket omfattande renoveringsprojekt. Ett omfattande renoveringsprojekt är enligt direktivet ett bygg- och anläggningsprojekt i slutanvändarens lokaler som omfattar strukturella änd-

ringar av hela den fysiska infrastrukturen i byggnaden eller en betydande del av den och som kräver bygglov. I PBL används sedan tidigare termen ombyggnad. Enligt 1 kap. 4 § PBL avses med ombyggnad en ändring av en byggnad som innebär att hela byggnaden eller en betydande och avgränsbar del av byggnaden påtagligt förnyas. Frågan är om det är nödvändigt att införa direktivets term omfattande renoveringsprojekt i PBL eller om termen ombyggnad i stället kan användas. Det kan antas underlätta rättstillämpningen om befintliga termer används i så stor utsträckning som möjligt (jfr prop. 2013/14:174 s. 130). I definitionen av omfattande renoveringsprojekt anges att det handlar om strukturella ändringar av hela eller en betydande del av den fysiska infrastrukturen i byggnaden. Även uttrycket fysisk infrastruktur i byggnader finns definierat i utbyggnadsdirektivet. Det omfattar fysisk infrastruktur och installationer som är avsedda att rymma fasta och trådlösa nät. Det handlar således inte om vilket byggprojekt som helst. En ändring av en byggnad som innebär en sådan påtaglig förnyelse som avses i 1 kap. 4 § PBL bör även innebära en ändring av hela eller en betydande del av den fysiska infrastrukturen i byggnaden. Mot denna bakgrund bör termen ombyggnad kunna användas. De tekniska egenskapskraven ska normalt uppfyllas vid nybyggnad, ombyggnad och annan ändring av en byggnad än ombyggnad, om inte annat följer av föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 2 § PBL. Med stöd av bestämmelsens femte punkt kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter som anger att kravet inte behöver uppfyllas vid annan ändring av en byggnad än ombyggnad. Tanken att kravet på bredbandsanslutning enbart ska gälla vid nybyggnad och ombyggnad avviker från hur de tekniska egenskapskraven vanligtvis ska uppfyllas. Kravet på bredbandsanslutning skiljer sig emellertid från de övriga tekniska egenskapskraven på så vis att övriga krav huvudsakligen tar sikte på människors hälsa och säkerhet, vilket inte kravet på bredbandsanslutning gör. Av den anledningen anser regeringen att det inte finns skäl att ställa krav på bredbandsanslutning i större omfattning än vad som följer av direktivet.

Alla nya byggnader eller sådana byggnader som genomgår en ombyggnad bör utrustas med någon typ av infrastruktur för bredband, såsom kanalisation, t.ex. tomma rör, som kan göra det möjligt att tillhandahålla en bredbandstjänst, vid den punkt där en slutanvändare kan anslutas till ett allmänt kommunikationsnät. Denna punkt brukar också kallas nätanslutningspunkt (jfr 1 kap. 7 § LEK). Endast byggnader där det finns en slutanvändare, dvs. bostäder eller arbetsplatser, avses omfattas av skyldigheten. I direktivet uttrycks detta som ”i slutanvändarens lokaler”. Att det rör sig om den typen av byggnader kan klargöras i PBF. Skyldigheten innebär att det ska vara möjligt att tillhandahålla bredband i en nätanslutningspunkt i varje lokal som är avsedd att brukas av slutanvändare. Den avser endast hur byggnaden ska utrustas och det rör sig således inte om en skyldighet att faktiskt ansluta sig till ett bredbandsnät. Skyldigheten ska inte enbart gälla flerbostadshus utan även t.ex. villor och lokaler där det finns arbetsplatser.

Alla nya flerbostadshus och flerbostadshus som genomgår en ombyggnad bör i sin tur även utrustas med en accesspunkt genom vilken en bredbandsutbyggare kan få tillträde till infrastrukturen i byggnaden. Detta kan anges i PBF och svarar mot åtagandet enligt direktivet, vilket inte inne-

håller motsvarande krav för andra byggnader än flerbostadshus. Termen accesspunkt definieras i artikel 2.11 i utbyggnadsdirektivet, varifrån ledning kan hämtas. Accesspunkten kan sägas vara den punkt där ett bredbandsnät i området ska kunna kopplas samman med byggnadens nät, som i sin tur leder fram till nätanslutningspunkten. Om en slutanvändare önskar ansluta sig till ett bredbandsnät ska det således, förenklat uttryckt, finnas en punkt där tillhandahållaren av bredband kan ansluta sitt nät via infrastrukturen i byggnaden och nå slutanvändaren vid en nätanslutningspunkt. Den föreslagna bestämmelsen medför inte en rätt att använda accesspunkten och infrastrukturen, se även avsnitt 13.1. Accesspunkten bör kunna placeras antingen i eller utanför byggnaden.

Av skälen till direktivet framgår att utbyggnaden av bredbandsnät fram till slutanvändaren ska främjas, samtidigt som teknikneutralitet säkerställs (se skäl 29). Det innebär bl.a. att infrastruktur i byggnader i största möjliga mån ska medge anslutning av slutanvändare i dessa byggnader till allmänna kommunikationsnät som kan ha olika överföringstekniker. Det kan exempelvis bli fråga om allmänna kommunikationsnät som använder sig av trådlösa tekniker, såsom antenner inomhus eller radiolänk på byggnadens tak. Det bör inte krävas mer än en infrastruktur för bredband i byggnaden och en accesspunkt för byggnaden. Flera byggnader kan även dela en accesspunkt, t.ex. ett nodrum. Av definitionerna i direktivet (artikel 2.3 och 2.8) följer att infrastrukturen ska kunna användas för nät som kan leverera tjänster för bredbandstillgång med en hastighet av minst 30 Mbit/s. Hastigheten bör framgå av de bestämmelser som preciserar lagkravet. Det bör där således anges, som Boverket påpekar, att det rör sig om ett höghastighetsnät för elektronisk kommunikation. Byggnadens infrastruktur bör vara utformad så att alla dess slutanvändare samtidigt och uthålligt kan använda tjänster med minst denna hastighet, även om den kapaciteten inte kan garanteras individuellt i hela det allmänna kommunikationsnätet.

Frågan om var en accesspunkt placeras och hur den är ordnad bör bli föremål för en bedömning av byggherren i det enskilda fallet, bl.a. med hänsyn till de lokala förutsättningarna för att ansluta till ett bredbandsnät. Som anförs ovan bör regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer med stöd av befintligt bemyndigande kunna meddela sådana föreskrifter som behövs för tillämpningen. Föreskrifterna bör kunna inkludera minimistandarder för byggande av kanalisation samt accesspunktens tekniska egenskaper och storlek. I likhet med infrastruktur för energi, vatten och avlopp är infrastruktur för bredband i byggnader en del av försörjningssystemet för en grundläggande samhällsnytta. Boverket är förvaltningsmyndighet för sådana och angränsande frågor om bl.a. byggd miljö, fysisk planering, byggande och förvaltning av bebyggelse samt boende. Boverket utfärdar med stöd av PBF föreskrifter och allmänna råd om exempelvis tillgänglighet, bostadsutformning, driftutrymmen och energihushållning. Boverket skulle därför kunna vara en lämplig myndighet att ge ut föreskrifter även på det aktuella området. *SABO* anför att det är viktigt att sådana föreskrifter tas fram i samråd med branschen. Regeringen konstaterar att den som bedöms beröras av en myndighets föreskrifter normalt får möjlighet att lämna synpunkter på dessa innan de beslutas.

Vissa remissinstanser har haft synpunkter på möjligheten till undantag från ovan nämnda krav. Det kan finnas fall då krav på utrustning skulle vara oskäligt betungande i förhållande till en viss grupp av byggnader. Det bör därför enligt regeringen vara möjligt att undanta vissa kategorier av byggnader från skyldigheterna. Direktivets artikel 8.4 ger också medlemsstaterna en sådan möjlighet. Ett fullgörande av skyldigheterna kan vara oskäligt betungande eller annars oproporionellt exempelvis på grund av ekonomiska förhållanden, miljöskäl när det gäller byggnader av kulturhistorisk vikt, eller om en byggnad t.ex. saknar förutsättningar att anslutas till elnätet. I fråga om befintliga byggnader finns det i 8 kap. 7 § PBL bestämmelser om att egenskapskraven får anpassas och avsteg från kraven får göras med hänsyn till ändringens omfattning eller flyttnings syfte samt med hänsyn till byggnadens förutsättningar och till bestämmelserna om varsamhet och förbud mot förvanskning. Dessa bestämmelser innebär att behovet av att generellt undanta vissa kategorier av byggnader minskar. För vissa kategorier av byggnader är det inte rimligt att det nya egenskapskravet ska gälla ens i något fall, t.ex. i fråga om fritidshus, komplementbyggnader och komplementbostadshus. Regeringen bedömer att termen fritidshus kan användas då den sedan tidigare används i PBL (4 kap. 42 §, 8 kap. 6 § och 9 kap. 7 §). Även byggnader som används för totalförsvarets ändamål eller som annars är av vikt för Sveriges säkerhet bör undantas. Som anförs ovan bedöms befintliga bemyndiganden i PBL vara tillräckliga för att regeringen ska kunna införa nya bestämmelser i PBF eller i myndighetsföreskrifter för att precisera det nya egenskapskravet, inklusive att undanta kategorier av byggnadsverk.

Krav på att byggnadsverk ska medge tillräcklig genomsläppning av radiosignaler för mobilt bredband som *Hi3G Access AB* förespråkar omfattas inte av direktivet och inte heller av den promemoria som har remitterats. Det saknas möjligheter att inom ramen för detta direktivs genomförande behandla sådana frågor.

13 Tillträde till fysisk infrastruktur i byggnader

13.1 Skyldighet att ge tillträde till fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation i en byggnad

Regeringens förslag: Den som i en byggnad äger eller annars råder över fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation ska vara skyldig att, om anläggning av ytterligare infrastruktur bedöms olönsam eller fysiskt ogenomförbar, uppfylla rimliga krav på tillträde till infrastrukturen för anläggning av ett elektroniskt kommunikationsnät med hög kapacitet. Tillträdet ska medges på rättvisa och icke-diskriminerande villkor.

En sådan skyldighet ska inte gälla om tillträde redan ges till ett befintligt elektroniskt kommunikationsnät med hög kapacitet på objektiva, öppet redovisade, proportionella och icke-diskriminerande villkor, under förutsättning att slutanvändarna inte kan anses gynnas av ett tillträde till den fysiska infrastrukturen i byggnaden.

Om en överenskommelse om tillträde inte har nåtts inom två månader från det att begäran om tillträde togs emot, ska en part kunna hänskjuta frågan till en tvistlösningsmyndighet. Tvistlösningsmyndigheten ska besluta i tvisten så snart som möjligt, och senast två månader från det att begäran om tvistlösning kom in till myndigheten, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. I promemorian föreslås att tillträdet ska ske mot marknadsmässig ersättning och på skäliga villkor i övrigt.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm* anser att utformningen av den föreslagna bestämmelsen riskerar att ge upphov till besvärliga tolkningsfrågor. Flera remissinstanser anser att uttrycken marknadsmässig ersättning och skäliga villkor är otydliga. *IP-Only AB* framhåller att det är orimligt att bredbandsleverantören ska betala marknadsmässig ersättning till fastighetsägaren i de fall när hyresgästen redan har betalat för fastighetsnätet genom t.ex. en hyreshöjning. *Konkurrensverket* menar att förslaget är ändamålsenligt och i linje med ambitionerna i direktivet men att underlaget inte är tillräckligt för att man ska kunna tillstyrka förslaget. *Lantmäteriet* anser att ledningsrättslagen är tillräcklig som instrument för att genomföra direktivets regler om tillträde till infrastruktur i byggnader. Myndigheten avstyrker därför förslaget. Myndigheten föreslår, för det fall regeringen ändå vill införa en ny tillträdesregel i LEK, att den då uppstående parallella lagstiftningen hanteras genom en ny bestämmelse i ledningsrättslagen. Även *Fastighetsägarna* framhåller ledningsrätten som redan etablerad och i huvudsak väl fungerande samt ifrågasätter proportionaliteten i åtgärden. *Västra Götalandsregionen* anför att vad som nu föreslås länge har varit en efterlängtd åtgärd då det är billigare med fiber om bredbandsutbyggaren kan få tillträde till befintliga

installationer i byggnader. *Com Hem AB* menar att den vägledande principen vid utformning av den nya lagen bör vara att slutanvändare alltid gynnas av effektiv konkurrens och att förslaget motverkar utvecklingen av en sådan konkurrens på marknaden. *SABO AB Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag* (SABO) anser att det bör tydliggöras när det undantag från tillträdesskyldigheten som tar sikte på att nätinnehavaren erbjuder tillgång till alternativt tillträde på skäliga villkor ska vara tillämpligt. *Post- och telestyrelsen* (PTS) anser att något undantag från bestämmelsen inte ska kunna medges och att ett sådant riskerar att ytterligare befästa förhållanden som sannolikt leder till högre priser för konsumenter. PTS anser även att ersättning vid tillträde till fysisk infrastruktur i byggnader ska vara rättvis och icke-diskriminerande i likhet med direktivets formuleringar och föreslår att även att rätten till ersättning i 4 kap. 13 a § LEK ska formuleras på detta sätt. *TeliaSonera AB* anser att regleringen bör genomföras genom bestämmelser i den nya lagen och inte i LEK samt att i enlighet med direktivet i stället föreskriva att rimliga krav på tillträde ska tillgodoses enligt rättvisa och icke-diskriminerande villkor. *Telenor AB* och *Colt AB* föreslår annorlunda formulerade och utökade skyldigheter. *Svensk Energi* och *E.ON Sverige AB* framhåller att nätinnehavare har samordningsansvar för sina anläggningar enligt arbetsmiljölagstiftningen och påpekar att det därför är viktigt att reglera hur tillträde till anläggningen ska hanteras. *Justitiekanslern* framhåller att det kan ifrågasättas om den föreslagna bestämmelsen är förenlig med rätten till egendomsskydd men finner inte skäl att ifrågasätta de slutsatser som redovisas i promemorian.

Skälen för regeringens förslag

Tillträde

I artikel 9.2 och 9.3 i direktivet finns bestämmelser om skyldighet att ge tillträde till fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation i en byggnad. I artikel 2.2 7 p i direktivet används uttrycket fysisk infrastruktur i byggnader. Med detta avses fysisk infrastruktur eller installationer i slutanvändarens lokaler, inklusive element under gemensamt ägande, som är avsedda för att rymma fasta och/eller trådlösa nät, när sådana accessnät kan leverera elektroniska kommunikationstjänster och koppla samman byggnadens accesspunkt med nätets termineringspunkt. Det rör sig alltså inte om annan infrastruktur än sådan som är avsedd för elektronisk kommunikation.

För den som anlägger ett bredbandsnät kan det innebära betydande stordriftsfördelar att redan vid utbyggnaden kunna koppla samman nätet med en byggnads accesspunkt, oavsett om det vid den tidpunkten finns en abonnent eller inte. Kostnaden för att senare ansluta en kund blir då avsevärt lägre. Det bör även vara till fördel för kunden att snabbt kunna få tillgång till de bredbandstjänster som kan tillhandahållas genom sammankopplingen. För att det ska vara möjligt krävs antingen att bredbandsoperatören får tillgång till byggnadens passiva fysiska infrastruktur för elektronisk kommunikation, t.ex. kanalisation, eller att bredbandsoperatören anlägger egen infrastruktur så att kunden kan anslutas till bredbandsnätet. Att anlägga egen infrastruktur är emellertid inte alltid tekniskt möjligt eller ekonomiskt effektivt. I båda fallen uppstår dock potentiellt posi-

tiva effekter ur konkurrenshänseende eftersom det skapar möjligheter för slutanvändaren att välja mellan flera bredbandsnät.

I svensk rätt saknas bestämmelser, som är jämförbara med direktivets, om skyldighet att ge tillträde till fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation i en byggnad. En liknande tillträdesskyldighet skulle i och för sig kunna åläggas en operatör i ett enskilt fall enligt 4 kap. 14 § LEK men bara om det är av betydelse för att skydda miljön, uppnå mål för fysisk planering eller om det krävs för att skydda folkhälsan eller allmän säkerhet. Den nämnda bestämmelsen omfattar även annan infrastruktur än sådan som återfinns i byggnader. Bestämmelsen i 4 kap. 13 a § LEK avser i stället tillträde till de ledningar som kan finnas i den passiva fysiska infrastrukturen, exempelvis i kanalisationen, och inte till infrastrukturen eller kanalisationen i sig.

Lantmäteriet anser att ledningsrättslagen är tillräcklig som instrument för att genomföra direktivets regler om tillträde till infrastruktur i byggnader. Regeringens bedömning är att bestämmelsen i direktivet går längre än vad ledningsrättslagen medger och att den av följande skäl bör genomföras genom en ny regel i LEK.

Ledningsrätt kan upplåtas i en fastighet, där det finns en byggnad med infrastruktur för elektronisk kommunikation. Ledningsrätt är dock ingen generell rätt av det slag som föreslås, utan uppstår som en följd av en förrättning på villkor att ett antal förutsättningar som närmare framgår av lagen är uppfyllda. För en sådan förrättning gäller även andra tidskrav än vad som ska gälla för tvistlösning enligt direktivet. Bestämmelsen i direktivet gör ingen skillnad på huruvida fysisk infrastruktur i byggnader är lös eller fast egendom. Ledningsrättslagen gäller dock bara fast egendom eller tomträtt (se 1 §). Vidare finns konsument- och konkurrensaspekter på tillämpningen av regeln. En bedömning på sådana grunder behöver göras vid prövningen av om undantag ska medges från regeln, se nedan. Slutligen finns i 4 kap. LEK liknande regler, inklusive regler som kommer att gälla som *lex specialis* i förhållande till den nedan föreslagna regeln, om tillträde till nät och tillhörande installationer, gemensamt utnyttjande av ledningar i byggnader och annan samlokalisering av egendom. Vid tillämpningen av dessa regler görs liknande bedömningar, bl.a. när det gäller lönsamhet av anläggning av ytterligare infrastruktur, kostnadsberäkningar och konkurrensfrågor, som blir aktuella i tillämpningen av den föreslagna regeln.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att det införs en skyldighet för den som äger eller annars råder över fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation i en byggnad att uppfylla rimliga krav på tillträde till infrastrukturen. Både fastighetsägare, operatörer enligt LEK och andra kan äga eller förfoga över fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation i en byggnad. De som kommer att omfattas bör i praktiken motsvara de som omfattas av regeln i 4 kap. 13 a § LEK angående tillträde till de ledningar som kan finnas i sådan infrastruktur. Avtal som reglerar rätten att använda infrastruktur i byggnader ska inte medföra att skyldigheten inte gäller. Som konstaterades i förarbetena till 4 kap. 13 a § LEK, förekommer inte minst att fastighetsägare ingår långa avtal med operatörer där operatörerna ges en exklusiv rätt att etablera och använda nätinfrastruktur och att andra tjänsteleverantörers möjligheter att etablera ett nät eller tillhandahålla tjänster till slutanvändarna i huset därmed förhind-

ras (se prop. 2010/11:115 s. 80). Den nya bestämmelsen bör omfatta även situationer när sådana upplåtelse skett. Den bör alltså även omfatta dem som ingått sådana avtal såväl som dem som av andra skäl kan förfoga över infrastrukturen.

Lantmäteriet föreslår, för det fall regeringen ändå vill införa en ny tillträdesregel i LEK, att den parallella lagstiftning som då uppstår hanteras genom en ny bestämmelse i ledningsrättslagen som ska användas vid prövning av om ledningsrätt ska beviljas eller inte. Bestämmelsen bör enligt Lantmäteriet ange att vad som i föreläggande av tvistlösningsmyndigheten enligt LEK föreskrivs om ledningens framdragning ska gälla utan hinder av bestämmelserna i 6–10 §§ ledningsrättslagen om villkor för upplåtelse av ledningsrätt. Regeringen anser att en sådan bestämmelse inte bör införas. Tanken är inte att tvistlösningsmyndigheten alltid ska fatta ett beslut utan endast i de frågor där det uppstår en tvist, se nedan. Tvistlösningsmyndigheten bör dessutom överlåta åt parterna att besluta om så mycket som möjligt. Till exempel ska myndigheten inte besluta om ledningens sträckning, om det inte är just sträckningen som är föremål för tvisten. Lantmäteriets resonemang utgår vidare från att det alltid kommer att behövas ett beslut om ledningsrätt som kompletterar den föreslagna skyldigheten. Regeringen bedömer att så inte behöver vara fallet, så länge fastighetsägaren äger eller förfogar över infrastrukturen för elektronisk kommunikation. Även den fastighetsägare som kan hindra infrastrukturägarens tillgång till infrastrukturen får anses förfoga över denna. Den fastighetsägare som varken äger eller på något sätt förfogar över infrastrukturen för elektronisk kommunikation i byggnaden bör dock ses som en sådan tredje man som avses i artikel 9.6 i direktivet, vilken anger att artikeln inte ska påverka äganderätten för tredje parter som byggnaders ägare. I sådana fall, om inte fastighetsägaren och den tillträdessökande kan komma överens, kan den som äger infrastrukturen behöva ansöka om ledningsrätt med tillhörande rätt till andrahandsupplåtelse, på samma sätt som angetts vad gäller fastighetsägare och nätinnehavare i avsnitt 8, för att tillträdet ska kunna realiseras. Normalt bör dock fastighetsägaren anses förfoga över infrastrukturen. Fastighetsägarens kostnader och olägenheter bör vanligen vara begränsade i förhållande till det värde som i realiteten tillförs byggnaden genom den investering för vilken tillträde söks. Även det talar för att behovet att använda sig av ledningsrätt begränsas.

Det saknas möjlighet att inom ramen för detta lagstiftningsärendet gå längre än vad som har föreslagits i promemorian, på det sätt som *Colt AB* och *Telenor AB* förespråkat.

Ett typexempel på ett krav som inte är rimligt är tillträde till byggnader som används för totalförsvarets eller polisiära ändamål eller där ett tillträde kan innebära skada för Sveriges säkerhet. Det är inte heller rimligt med krav på tillträde som kan ge upphov till märkbara driftstörningar för befintliga tjänster. Tillämpningen av proportionalitetsprincipen (se 1 kap. 2 § LEK) medför att tillträdet även i övrigt måste vara proportionellt. Sammantaget följer att tillträde till exempelvis byggnader som försvarsmyndigheterna, Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen råder över för sin verksamhet är uteslutet. Skydds- eller säkerhetskrav enligt andra författningar måste även fortsatt respekteras och kan innebära att ett tillträde inte kan ske (jfr 1 kap. 5 § LEK) Det bör även gälla sådana arbetsmiljö-

rättsliga krav som *Svensk Energi* och *E.ON Sverige AB* har tagit upp i sina remissvar. Regeringen vill i sammanhanget påpeka att skyldigheten omfattar tillträde till fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation och inte till vilken fysisk infrastruktur som helst.

Skyldigheten bör, i enlighet med direktivet, endast gälla om anläggning av ytterligare fysisk infrastruktur bedöms olönsam eller fysiskt ogenomförbar. Ett exempel på olönsam nyanläggning kan vara om det redan finns rör för elektronisk kommunikation i byggnaden, och att placera eller bygga in nya sådana rör medför kostnader som inte är obetydliga jämfört med kostnaden för att samförlägga nät i de existerande rören. Ett exempel på nyanläggning som är fysiskt ogenomförbar kan vara om det i byggnaden i praktiken inte finns plats för de nya rör som skulle krävas för ett ytterligare nät. Uttrycket olönsamhet bör, av samma skäl som angavs vid införande av artikel 4 kap. 13 a §, ha både en samhällsekonomisk och en företagsekonomisk betydelse (se prop. 2010/11:115 s. 81). Utgångspunkten för tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster är emellertid att dessa ska tillhandahållas på marknadsmässiga grunder. Till det kommer att den ekonomiska effektiviteten i en investering ofta speglas i dess företagsekonomiska lönsamhet.

Syftet med skyldigheten är att abonnenter eller slutanvändare i byggnader ska kunna anslutas. Bestämmelsen tar därmed sikte på konstruktioner som innehåller bostäder eller lokaler för verksamheter annat än enbart överföring av elektronisk kommunikation. Master, torn, stolpar och kopplingsskåp kan inte anses utgöra byggnader utan enbart fysisk infrastruktur i den mening som avses i artikel 2 i direktivet (se 1 kap. 4 § PBL avseende definitionen av byggnad). För en allmän diskussion om förutsättningarna för upplåtelse och utnyttjande av infrastruktur för elektronisk kommunikation i byggnader, se propositionen Bättre regler för elektroniska kommunikationer (prop. 2010/11:115 s. 78 f.).

I promemorian föreslås att villkoren för tillträdet ska vara skäliga, vilket i promemorian bedöms motsvara direktivets uttryck rättvis och icke-diskriminerande villkor. Regeringen delar *TeliaSonera AB:s* och *PTS* åsikt att den föreslagna bestämmelsen bör ligga så nära direktivet som möjligt, vilket underlättar jämförelse med EU-rättslig praxis. I bestämmelsen bör därför samma uttryck som i direktivet användas. Villkoren för tillträdet ska alltså vara rättvisa och icke-diskriminerande, se vidare nedan.

Inverkan på privat egendom bör minimeras, bl.a. genom att den tillträdande parten säkerställer att de påverkade delarna av byggnaden återställs fullständigt. Detta, tillsammans med ersättning för tillträdet, är viktigt för att skyldigheten ska anses förenlig med egendomsskyddet, se nedan. Detta kan komma att påverka de villkor som kan ställas med anledning av tillträdet. I uttrycket rättvisa villkor bör även ligga att tillträdet bör ske vid den för parterna sammantaget mest lämpliga punkten.

Konkurrensverket menar att förslaget är ändamålsenligt men att underlaget inte är tillräckligt för att man ska kunna tillstyrka förslaget. Regeringen konstaterar att en regel som den föreslagna behöver införas för att uppfylla artikel 9 i direktivet och hänvisar i övrigt till konsekvensavsnittet.

Enligt *artikel 9.1* i direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att varje tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät har rätt att på egen be-

kostnad bygga ut sitt nät fram till accesspunkten (angående accesspunkten, se avsnitt 12). I Sverige saknas regler som kan hindra sådan utbyggnad annat än de olika former av tillstånd som täcks in av bestämmelserna i artikel 7 i direktivet. Regeringen bedömer därför att det inte behövs någon ny bestämmelse för att genomföra direktivets krav. En skyldighet att ge tillträde till accesspunkten bör omfattas av de regler om tillträde till byggnaders fysiska infrastruktur för elektronisk kommunikation som föreslås ovan.

Ersättning

Ett av de viktigaste villkoren för tillträdet är det som gäller ersättning. Detaljerna i hur ersättningen ska beräknas bör inte slås fast i lag. Av rättssäkerhetsskäl bör däremot de principiella grunderna för beräkning av ersättningen anges. I promemorian föreslås att ersättningen ska vara marknadsmässig. Vissa remissinstanser invänder mot förslaget. Flera av dessa anser att uttrycket är otydligt. Regeringen konstaterar att uttrycket marknadsmässig ersättning inte används i direktivet. Uttrycket används i och för sig i flera bestämmelser i LEK, däribland i bestämmelser som är mycket lika den föreslagna. Dock anges i förarbetena till dessa bestämmelser att ledning för vad som är marknadsmässig ersättning i första hand får sökas i vad som fastställs av marknadens aktörer. En rimlig utgångspunkt i det nu aktuella fallet är däremot att det mer regelmässigt inte finns någon lämplig marknad att jämföra med, på samma sätt som angetts i avsnitt 8.1. Det är vid sådana förhållanden bättre att inte frångå utbyggnadsdirektivets lydelse. Således bör ersättningen enligt regeringen vara rättvis och icke-diskriminerande, i likhet med övriga villkor för denna typ av tillträde. Det kan även noteras att både rättvis och icke-diskriminerande är uttryck som används i LEK, om än inte i ett gemensamt sammanhang.

Att som *PTS* föreslår även ändra ersättningsgrunden i 4 kap. 13 a § låter sig dock inte nu göras eftersom det saknas beredningsunderlag som kan ligga till grund för en sådan ändring.

Även vad en rättvis och icke-diskriminerande ersättning innebär kan framstå som otydligt. Att på förhand uttala exakt vad denna ersättning bör omfatta låter sig inte göras på ett ändamålsenligt sätt. Ersättningen bör dock bestämmas utifrån de rådande förutsättningarna i varje enskilt fall och för det första täcka eventuella direkta kostnader som exempelvis administrativa kostnader och kostnader i samband med lämnande av tillfälligt tillträde för genomförande av arbete. För det andra bör ersättningen inkludera kompensation för ingrepp i förfoganderätten. Storleken av den sistnämnda kompensationen bör kunna variera beroende på ingreppets art och omfattning och ta hänsyn till eventuella tillförda värden. Ersättningen bör både framstå som rättvis för de berörda i det enskilda fallet och så långt det är möjligt från en allmän marknadsmässig utgångspunkt. En sådan ersättning kan naturligtvis aldrig innebära kompensation för förlorade monopolvinster och bör inte heller omfatta ersättning för ett ökat konkurrenstryck eller liknande, då det skulle gå emot syftet med direktivet. Se vidare vad som angetts om ersättning i avsnitt 8.1.

Bestämmelsens placering

Den föreslagna regleringen har sådana likheter med befintliga bestämmelser i LEK att den bör placeras i den lagen. Härtill kommer att syftet med den nya regleringen får anses vara att gynna konkurrensen, vilket överensstämmer med syftet med bestämmelserna i LEK. Den nya regleringen bör anpassas språkligt till de uttryck som används i LEK, se författningskommentaren i avsnitt 19.4. I stället för bredbandsnät bör uttrycket elektroniskt kommunikationsnät med hög kapacitet användas, vilket motsvarar termen bredbandsnät. Genom den föreslagna bestämmelsen genomförs artikel 9.2 och 9.3 i direktivet, bortsett från den del som rör tvistlösning.

Twistlösning

Om en överenskommelse om tillträde inte kan nås inom två månader, ska det enligt direktivet finnas en möjlighet att få tvisten löst av en tvistlösningsmyndighet. Såsom framgått tidigare föreslås att den nya skyldigheten att ge tillträde bör införas i LEK. I 7 kap. 10 § LEK finns en bestämmelse om tvistlösning för tvister enligt den lagen. Denna bestämmelse bör även omfatta tvister avseende tillträde till fysisk infrastruktur i byggnader. Regeringen föreslår därför att lagen ändras i linje med detta och att en tvist om den aktuella typen av tillträde eller om villkor för tillträdet ska avgöras inom två månader. Om tvisten är särskilt omfattande eller om det finns andra särskilda omständigheter ska tiden kunna förlängas, i enlighet med vad som redan gäller enligt LEK.

Twistlösningsmyndigheten bör vid en tvist beakta proportionalitetsprincipen och utfärda ett bindande beslut för att lösa tvisten, i enlighet med vad som anges i direktivet. När det gäller villkor som inte har med pris att göra kan tvistlösningsmyndigheten söka ledning i hur liknande frågor på angränsande marknader avgjorts, exempelvis i fråga om villkor för tillträde till nät hos företag med betydande inflytande enligt LEK.

Eftersom bestämmelsen föreslås placeras i LEK bör PTS lösa även denna typ av tvister. Någon särskild bestämmelse om detta behövs inte eftersom PTS redan är den myndighet som löser tvister enligt LEK. På detta sätt genomförs vad som stadgas om tvistlösning i artikel 9.3.

Undantag från skyldigheten

Syftet med artikel 9 och skyldigheten att ge tillträde till fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation i byggnader kan sägas vara att olika bredbandsutbyggare ska kunna nå slutanvändare och att de sistnämnda därmed ska få tillgång till bredband från dessa. När en byggnad är utrustad med ett bredbandsnät och alla bredbandsutbyggare med en aktiv abonnent i byggnaden kan få tillträde till nätet på objektiva, öppet redovisade, proportionella och icke-diskriminerande villkor skulle det egentliga syftet med artikel 9 kunna anses vara uppfyllt även om tillträde till själva infrastrukturen i byggnaden inte har getts (jfr skäl 31). Direktivets artikel 9.4 ger därför medlemsstaterna en möjlighet att meddela undantag från skyldigheten att ge tillträde till infrastruktur i byggnader.

Vid en bedömning av om undantag ska meddelas från den föreslagna skyldigheten bör utgångspunkten vara vilket mervärde eller vilken skada ett undantag skulle ha för slutkunderna på längre sikt. Ett undantag kan

innebära hinder mot paralleletablering, men frånvaron av undantag kan också påverka existerande eller potentiella nya affärsmodeller som skapar mervärde för slutanvändarna. Som *Com Hem AB* påpekar bör en vägledande princip vara att slutanvändare alltid gynnas av effektiv konkurrens, såväl i ett fastighetsnät som i parallella nät. Av proportionalitetsprincipen följer dock att regler som ingriper i äganderätten inte ska vara mer omfattande än vad som krävs för att uppnå reglernas syfte. *PTS* anser att något undantag från bestämmelsen inte ska kunna medges och att ett sådant riskerar att ytterligare befästa förhållanden som sannolikt leder till högre priser för konsumenterna. Regeringen anser att om förhållanden råder som sannolikt leder till högre konsumentpriser än annars, bör undantaget inte tillämpas, mot bakgrund av de närmare kriterier som utvecklas nedan.

Om tillträde redan ges till ett befintligt elektroniskt kommunikationsnät med hög kapacitet som når slutanvändarna i en byggnad, på objektiva, öppet redovisade, proportionella och icke-diskriminerande villkor och slutanvändarna inte kan anses gynnas av ett tillträde enligt den föreslagna skyldigheten, bör syftet med direktivets bestämmelse anses uppfyllt genom den förstnämnda möjligheten till tillträde. Någon skyldighet att lämna tillträde bör i en sådan situation inte gälla och mot denna bakgrund föreslår regeringen att ett undantag införs. Regleringsmyndigheten, som termen är enligt LEK, kan inom ramen för ett tvistlösningsförfarande och efter att en part har gjort gällande att förutsättningarna för undantag är uppfyllda pröva om undantaget är tillämpligt. Regeringen vill understryka att huvudregeln är att tillträde ska lämnas och att det åligger den som påstår att förutsättningarna för undantaget är uppfyllda att redovisa dessa förutsättningar. *SABO* har framfört åsikten att det bör vara den som söker tillträde som ska visa att förutsättningarna inte är uppfyllda. Detta framstår som mindre lämpligt både eftersom det handlar om ett undantag från huvudregeln, och då infrastrukturägaren eller den som förfogar över infrastrukturen bör ha bäst förutsättningar att redovisa villkoren för tillhandahållandet och situationen för sina kunder.

Vid en undantagsprövning bör konsekvenser för utbyggnaden av bredband och konkurrenssituationen i alla nivåer av värdekedjan noggrant övervägas. I frågan huruvida slutanvändarna kan anses gynnas av ett tillträde enligt den aktuella regeln bör ligga en bedömning av vilken möjlighet olika operatörer har att uthålligt tillhandahålla differentierade och innovativa kommunikationstjänster, med de tekniska och andra villkor för tillträde till det befintliga nätet som ges. Sådana villkor kan exempelvis vara så kallade *service level agreements* (SLAs) eller avse kapacitet. Innovativa tjänster som tillhandahålls genom olika operatörer kan t.ex. vara inom området e-hälsa eller telematik. Om en tillämpning av bestämmelsen kan antas leda till ett långsiktigt ökat direkt eller indirekt konkurrenstryck med sänkta priser eller ett ökat utbud av tjänster som följd, måste detta anses vara till nytta för slutanvändarna. I bedömningen av om så är fallet kan regleringsmyndigheten använda sig av olika beräkningar, exempelvis av vad som kan anses utgöra monopolprissättning. Av betydelse för bedömningen blir också vilken reell valfrihet slutanvändarna har mellan olika tjänster som förmedlas i nätet och hur konkurrenskraftiga priserna för dessa tjänster är, sett till marknaden som helhet. Nätet måste också ge slutanvändarna tillgång till en kapacitet som

motsvarar eller överskrider den kapacitet som tillhandahålls på marknaden i allmänhet. Även möjligheten att använda sig av ny teknik med högre överföringshastighet bör ha betydelse för bedömningen.

Tillträde på olika nivåer i förädlingskedjan, t.ex. till passiva fiberpar eller en mer förädlad tillträdeprodukt av en kommunikationsoperatör, kan ligga till grund för undantaget. Det ligger i sakens natur att ju mer förädlad en tillträdesprodukt är, desto närmare behöver regleringsmyndigheten överväga om den har sådana kvalitativa egenskaper att den kan ligga till grund för ett sådant undantag. Fördelen med passivt tillträde är att tjänstleverantören själv kan kontrollera kapacitet, kvalitet och i större utsträckning faktorer som t.ex. felavhjälpning. Att som PTS föreslår i andra hand endast medge undantag när fysiskt tillträde ges till ledningarna i byggnaden vore att föregripa andra potentiella lösningar som kan uppnå regelns syfte.

För att uppfylla kriterierna för ett undantag från den aktuella bestämmelsen behöver den geografiska punkten för tillträde till det befintliga elektroniska kommunikationsnätet inte vara liktydlig med byggnadens accesspunkt, utan tillträde kan ske i en mer central punkt i nätet, t.ex. vid en trafikutbytespunkt.

Förhållandet till egendomsskyddet

Eftersom infrastruktur inuti byggnader normalt utgör fast egendom om den ägs av fastighetsägaren innebär den nu föreslagna bestämmelsen att fastighetsägares grundlagsfästa egendomsskydd enligt 2 kap. 15 § regeringsformen påverkas i de fall bestämmelsen medför att fastighetsägarens möjlighet att fritt disponera infrastrukturen begränsas. Det torde röra sig om en s.k. rådighetsinskränkning (se prop. 2010/11:115 s. 83), jämför även avsnitt 8.1. Vid en bedömning av om en sådan inskränkning är godtagbar bör följande beaktas.

Direktivet syftar enligt artikel 1.1 till att underlätta och skapa incitament för utbyggnaden av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation. Av skälen till direktivet framgår att de åtgärder som vidtas med stöd av direktivet bör bidra till att säkerställa en snabb och omfattande utbyggnad av höghastighetsnät och samtidigt bibehålla en effektiv konkurrens. Vidare uttalas att sådana åtgärder i hög grad kan bidra till skapandet av en digital inre marknad. Enligt 1 kap. 2 § LEK får åtgärder som vidtas med stöd av lagen inte vara mer ingripande än som framstår som rimligt och ska vara proportionella med hänsyn till lagens syfte och andra i lagen angivna intressen.

Den föreslagna bestämmelsen om tillträde till fysisk infrastruktur i en byggnad syftar till att underlätta utbyggnaden av bredbandsnät och att i slutändan ge abonnenter möjlighet att ansluta till ett sådant nät. En sådan utbyggnad är av stor vikt för samhället och kan förväntas medföra samhällsnytta i form av bättre och mer prisvärda tjänster till slutanvändare. Skyldigheten gäller endast om ytterligare infrastruktur bedöms olönsam eller fysiskt ogenomförbar och tillträdet ska ske på rättvisa och icke-diskriminerande villkor. Tillträdet ska även ske mot ersättning, där hänsyn ska tas till eventuella ingrepp i egendomsskyddet. Den aktuella rådighetsinskränkningen torde inte vara sådan att den inskränker användningen av mark eller byggnad på ett sådant sätt att pågående markan-

vändning inom berörd del av fastigheten avsevärt försvåras eller att skada uppkommer som är betydande i förhållande till värdet på denna del av fastigheten. Den ovan nämnda ersättningen bör vara tillräcklig även om inskränkningen skulle anses vara av denna art. Härtill kommer att den som begär tillträde ska minimera inverkan på privat egendom. Mot denna bakgrund bedömer regeringen att den föreslagna bestämmelsen är förenlig med reglerna om egendomsskydd i regeringsformen.

De angivna skälen medför även att den föreslagna bestämmelsen är förenlig med rätten till egendomsskydd enligt artikel 17 i EU:s stadga om grundläggande rättigheter och artikel 1 i det första tilläggsprotokollet till den europeiska konventionen om de mänskliga fri- och rättigheterna.

13.2 Tillträde till en byggnad som saknar fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation

Regeringens bedömning: En ny bestämmelse om förpliktelse att lämna tillträde till byggnader som saknar fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation, för anläggande av sådan infrastruktur, behövs inte.

Promemorians förslag och bedömning: Överensstämmer inte med regeringens. I promemorian föreslås en ny bestämmelse i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation möjliggöra förpliktelse att ge tillträde till en byggnad som saknar fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation.

Remissinstanserna: *Lantmäteriet* anser att ledningsrättslagen (1973:1144) är tillräcklig som instrument för att genomföra direktivets regler om tillträde till byggnader. *Lantmäteriet* avstyrker förslaget och delar inte bedömningen att en förpliktelse att ge tillträde till en byggnad kan liknas vid en rådighetsinskränkning. Myndigheten anser vidare att ersättning för intrång i fast egendom måste rymmas inom ramen för full ersättning och omfattas av expropriationslagens ersättningsbestämmelser. *Tele2 Sverige AB* ställer sig kritiskt till att bestämmelsen inte torde bli tillämplig då operatörer vill få tillträde till byggnader för att anlägga traditionell mobil bredbandstäckning. *IP-Only AB* ser positivt på att fastighetsägare inte ska kunna förhindra att slutkunden nås i de fall det saknas fastighetsnät för bredband. Däremot anser bolaget att det förefaller orimligt att fastighetsägaren ska ha rätt till ersättning för ett bredband som installeras och bekostas av bredbandsutbyggaren och påpekar att fastigheten normalt ökar i värde. *TeliaSonera AB* framhåller att den föreslagna regleringen riskerar att motverka etableringen av bredbandsinfrastruktur till och i fastigheter och påpekar även att det uppkommer en oklarhet när det gäller prioritet mellan lagar. Bolaget ifrågasätter om en rätt till marknadsmässig ersättning är i enlighet med direktivet och framhåller att ledningsrättslagens och expropriationslagens bestämmelser kan antas ge en väsentligt lägre ersättning. *SABO AB Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag (SABO)* tillstyrker förslaget. *Fastighetsägarna* ifrågasätter om intresset av bredbandsutbyggnad i strid med fastighetsägares vilja är så stort att det motiverar en sådan urholkning av egendomsskyddet som förslaget kan leda till. *Fastighetsägarna* ifrågasätter vidare om tvist-

lösningensmyndigheten är lämplig att pröva denna typ av frågor och anser att utgångspunkten bör vara att fastighetsrättsliga frågor prövas av allmän domstol.

Skälen för regeringens bedömning: Om en byggnad saknar fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation, t.ex. kanalisering, en accesspunkt eller någon annan passiv infrastruktur, kan en bredbandsutbyggare få svårt att nå till en slutanvändare som finns i byggnaden. Slut användarens möjlighet att få bredband minskar då. Det finns därför ett behov av en möjlighet för en bredbandsutbyggare att få tillträde till byggnaden för att anlägga ett bredbandsnät och artikel 9.5 i direktivet syftar till att möjliggöra detta. Eftersom en sådan möjlighet kan kräva att infrastruktur installeras i byggnaden är det rimligt att det förutsätter ett beslut av myndighet. Det går redan i dag att under vissa förutsättningar ansöka om ledningsrätt för anläggande av infrastruktur i byggnader. I promemorian anges att direktivet ställer upp andra krav än vad ledningsrättslagen gör och att en ny bestämmelse därför borde införas. Regeringen delar dock *Lantmäteriets* bedömning att nu gällande bestämmelser i ledningsrättslagen är tillräckliga för att efterleva direktivets krav, särskilt mot bakgrund av vad som anges i artikel 9.6. Detta bör även råda bot på den oklarhet vad gäller tillämplig lag som *TeliaSonera AB* påpekar. Ledningsrättslagen är utformad för att tillgodose både intresset av att anlägga ledningar i fastigheter och att tillgodose fastighetsägarens intressen och rätt till egendomsskydd. Ledningsrättslagen innehåller även bestämmelser om ersättning. Konkurrensintresset, som gör sig gällande i förhållande till förslaget om tillträde till redan existerande infrastruktur för elektronisk kommunikation, gör sig inte heller lika starkt gällande när det gäller byggnader som helt saknar sådan infrastruktur, eftersom syftet med den aktuella regeln i direktivet snarast är att ge användare tillgång till bredband över huvud taget.

Enligt direktivet ska en abonnent ha gett sitt godkännande för att tillträde ska kunna bli aktuellt. Detta krav finns inte uttryckligen i ledningsrättslagen. Regeringen bedömer att en bredbandsutbyggare vanligen inte har ett intresse av att, utan att ha en abonnent, mot fastighetsägarens vilja installera infrastruktur för bredband. Dessutom tillåter direktivet att nationella bestämmelser som bättre uppnår syftet med direktivet behålls. Det bör även vara möjligt för *Tele2 Sverige AB* att ansöka om ledningsrätt för installation av basstation på en byggnad, vilket bolaget även anger i sitt remissvar. Regeringen delar inte bolagets bedömning att ledningsrättslagen inte är lämpad för detta ändamål.

Av ledningsrättslagen följer att ersättning till ägaren av byggnaden bestäms enligt 4 kap. expropriationslagen. Dessa bestämmelser om ersättning bör anses förenliga med direktivets krav. *TeliaSonera AB* har ifrågasatt om en rätt till ersättning är förenlig med direktivet. Regeringen kan dock inte se att en bestämmelse av detta slag skulle vara förenlig med rätten till egendomsskydd utan en rätt till ersättning.

Någon ny bestämmelse för att genomföra artikel 9.5 i direktivet, med hänsyn även till artikel 9.6, i svensk rätt behövs sammanfattningsvis inte. Ledningsrättslagens bestämmelser har redan ansetts vara förenliga med egendomsskyddet enligt 2 kap. 15 § regeringsformen. Någon förändring i nuvarande tillämpning är inte avsedd och en ny bedömning av bestämmelsernas förenlighet med egendomsskyddet behöver därför inte göras.

Regeringens förslag: Den myndighet som regeringen bestämmer ska pröva tvister enligt den nya lagen och utöva tillsyn över efterlevnaden av lagen och föreskrifter meddelade med stöd av lagen.

Tvistlösningsmyndigheten ska höra Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i frågor som rör totalförsvaret och Säkerhetspolisen när det gäller frågor om Sveriges säkerhet i övrigt.

Tvistlösningsmyndigheten ska kunna förelägga parterna att komma in med de uppgifter och handlingar som behövs för att kunna pröva en tvist enligt lagen.

Tillsynsmyndigheten ska kunna förelägga den som har skyldigheter enligt lagen att tillhandahålla de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen. Ett sådant föreläggande ska få förenas med vite.

Tillsynsmyndigheten ska kunna meddela de förelägganden som behövs för att lagen eller föreskrifter meddelade med stöd av lagen ska efterlevas. Ett sådant föreläggande ska få förenas med vite.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. I promemorian föreslås att tillsynsmyndigheten ska kunna meddela de förbud som behövs för tillsynen.

Remissinstanserna: *Domstolsverket* påminner om att det av 11 kap. 5 § regeringsformen framgår att rättstvister mellan enskilda inte utan stöd av lag får avgöras av andra myndigheter än domstol och föreslår därför att den tvistlösningsmyndighet som ska pröva tvisterna uttryckligen anges i den nya lagen. Verket ifrågasätter vidare om det är lämpligt att samma myndighet både löser tvister och utövar tillsyn över den nya lagen. *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* ifrågasätter om inte samrådsskyldigheten borde gälla i förhållande till myndigheten såväl i ärenden som rör totalförsvaret som i ärenden som rör Sveriges säkerhet i övrigt. *Sveriges Kommuner och Landsting* föreslår att tvistlösningsmyndigheten åläggs att samråda med Lantmäteriet i frågor som rör tvister där nätinnehavaren inte är en tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät. *IT & Telekomföretagen*, *Sveriges advokatsamfund* och *Kammarrätten i Stockholm* ställer sig bakom att PTS föreslås få ansvaret för tvistlösningen. Några remissinstanser, t.ex. *Svensk Energi* och *Svensk Fjärrvärme*, ger uttryck för att det är viktigt att tvistlösningsmyndigheten är opartisk och besitter eller har tillgång till erforderlig kompetens, i vart fall genom krav på samråd med expertmyndigheter. Vissa av dessa instanser, t.ex. *E.ON Sverige AB*, ifrågasätter att PTS utses till tvistlösningsmyndighet samtidigt som myndigheten är främjandemyndighet för bredbandsutbyggnad. *Affärsverket svenska kraftnät* avstyrker att en tvistlösningsmyndighet ska kunna överpröva verkets bedömning av vad som äventyrar Sveriges elförsörjning och verkets möjlighet att fullgöra sitt uppdrag som systemansvarig myndighet.

Enligt artikel 10.1 ska medlemsstaterna säkerställa att varje uppgift som åligger ett nationellt tvistlösningsorgan utförs av ett eller flera behöriga organ. Enligt artikel 11 i utbyggnadsdirektivet ska medlemsstaterna fastställa bestämmelser om sanktioner för överträdelse av nationella åtgärder som antas i enlighet med direktivet och vidta alla åtgärder som krävs för att säkerställa att sanktionerna tillämpas. De sanktioner som fastställs ska vara ändamålsenliga, effektiva, proportionella och avskräckande.

Lagrådet har framfört att det bör klargöras om en eller flera myndigheter ska vara tvistlösningsmyndighet och tillsynsmyndighet. Regeringen anser att det är lämpligt att samma myndighet prövar tvister enligt den nya lagen och utövar tillsyn över efterlevnaden av lagen. Myndigheten kan då ta till vara den kunskap som inom ramen för såväl tvistlösning som tillsyn upparbetas om de olika inblandade branscherna. Regeringen bör beordras att utse den myndighet som ska vara tillsynsmyndighet och tvistlösningsmyndighet. Detta medför att lämplig myndighet kan utses och även bytas på ett mer flexibelt sätt än om myndigheten utses direkt i lag. Regeringen anser att det är förenligt med 11 kap. 5 § regeringsformen att tvistlösningsmyndigheten inte namnges i lagen och att det, till skillnad från vad *Domstolsverket* föreslagit, är tillräckligt att det i lagen framgår att en myndighet ska få i uppdrag att lösa tvister. Till exempel lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, förkortad LEK, är utformad på ett liknande sätt (jfr 1 kap. 3 § och 7 kap. 10 § LEK). Det kommer även att vara möjligt att överklaga tvistlösningsmyndighetens beslut till domstol, se avsnitt 16.

I likhet med den bedömning som görs i promemorian anser regeringen att PTS skulle kunna vara en lämplig tvistlösningsmyndighet och tillsynsmyndighet.

På detta sätt står det även klart att en och samma förvaltningsrätt kommer att pröva överklagade beslut, se vidare avsnitt 16, vilket *Lagrådet* också önskat få belyst.

Vidare om tvistlösning

I promemorian föreslås att tvistlösningsmyndigheten ska samråda med Försvarmakten respektive Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i frågor som rör totalförsvaret och med Säkerhetspolisen när det gäller frågor om Sveriges säkerhet. Flera remissinstanser anser att tvistlösningsmyndigheten ska samråda med eller höra andra myndigheter än de föreslagna. Regeringen anser inte att det behövs en skyldighet att höra fler myndigheter än de som föreslås i promemorian. Det skulle ge en alltför tungrodd tvistlösning och påverka myndighetens möjlighet att efterleva de korta tidsfrister som direktivet och den nya lagen anger. Utöver de nämnda myndigheterna bör det enligt regeringen vara tillräckligt att tvistlösningsmyndigheten efter behov hör t.ex. den myndighet som normalt sett hanterar frågor som rör den aktuella infrastrukturen eller Lantmäteriet i frågor som rör tillträde till fast egendom. Behovet att höra andra myndigheter bör minska allteftersom praxis utvecklas angående tillträde till en viss typ av infrastruktur. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att tvistlösningsmyndigheten alltid ska höra Försvarmakten respektive Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i

frågor som rör totalförsvaret, och Säkerhetspolisen när det gäller Sveriges säkerhet.

Det kan uppstå situationer när en myndighet själv är en nättinnehavare och part i tvistlösningsärendet. Myndigheten agerar då i egenskap av nättinnehavare och frågan om tillträde bör inte anses utgöra myndighetsutövning. Det är inte lämpligt att en sådan myndighet hörs av tvistlösningsmyndigheten i annan egenskap än part. En sådan myndighet får i stället som part anföra skälen för varför tillträde inte medges och förklara eventuella tekniska frågor. Tvistlösningsmyndigheten kan då t.ex. ställa riktade frågor till parten om infrastrukturen. Behovet, som nämns i promemorian, av att höra andra myndigheter i syfte att nättinnehavaren ska känna ett större förtroende för myndigheten som tvistlösare gör sig inte heller gällande på samma sätt när nättinnehavaren är en myndighet. Vidare är det, när det gäller tvistlösning där nättinnehavaren är en myndighet, viktigt att hålla isär nättinnehavarens roller. Det som nättinnehavaren gör i egenskap av myndighet, t.ex. tillståndsprövning enligt annan lag, omfattas inte av de frågor som tvistlösningsmyndigheten ska lösa, även om de i sak är näraliggande. Regeringen anser att det är möjligt för en myndighet att lösa tvister som uppkommit i samband med att en annan myndighet har agerat i egenskap av nättinnehavare. Regeringen är vidare av uppfattningen att sådana invändningar som *Affärsverket svenska kraftnät* nämner i sitt remissvar rimligen väger mycket tungt vid tvistlösningsmyndighetens prövning. I sammanhanget kan också konstateras att tvistlösningsmyndigheten enligt förslaget ovan ska höra Försvarsmakten respektive Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i frågor som rör totalförsvaret.

Som nämnts ovan ligger det närmast till hands att PTS löser tvister enligt lagen. Eftersom PTS är nationell regleringsmyndighet enligt ramdirektivet ska myndigheten, när så är lämpligt, ta hänsyn till målen i artikel 8 i ramdirektivet vid lösning av tvister om tillträde till befintlig infrastruktur mellan två tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät, där en av dessa agerar i egenskap av nättinnehavare och den andre i egenskap av bredbandsutbyggare. Detta kan anges i instruktionen för PTS eller annan förordning.

Angående möjlighet att överklaga tvistlösningsmyndighetens beslut, se avsnitt 16.

För att en tvistlösningsmyndighet ska kunna utföra sitt arbete är möjligheten att kunna inhämta uppgifter och handlingar av avgörande betydelse. Detta gäller särskilt när tvisterna kräver ett så snabbt beslut som bestämmelserna i den nya lagen medför. En bestämmelse som ger tvistlösningsmyndigheten denna möjlighet föreslås därför. En part som inte kommer in med nödvändiga uppgifter bör kunna föreläggas att vid vite göra detta. Det är nödvändigt för att myndigheten ska kunna förhindra ett beteende som motverkar syftet med lagstiftningen. Det är också av vikt för rättssäkerheten och möjligheten till korrekta beslut. Åtgärden att förelägga en part ska vara proportionell i förhållande till den skada, olägenhet eller risk som föreligger. För vitesförelägganden gäller bestämmelserna i lagen (1985:206) om viten. Genom de föreslagna reglerna får tvistlösningsmyndigheten verktyg som svarar mot direktivets krav att säkerställa att parter samarbetar med tvistlösningsmyndigheten.

Tillsynsmyndighetens möjlighet att hämta in de uppgifter och handlingar som behövs för tillsynen är grundläggande för en fungerande tillsyn. Utan denna får myndigheten svårt att agera. Tillsynsmyndigheten bör därför få möjlighet att inhämta upplysningar och handlingar samt meddela behövliga förelägganden, om det behövs för att inhämta sådana.

Om någon bryter mot lagens bestämmelser eller mot föreskrifter meddelade med stöd av lagen bör tillsynsmyndigheten också få meddela ett föreläggande. Åtgärden ska vara proportionell i förhållande till den skada, olägenhet eller risk som föreligger. Förelägganden enligt lagen bör få förenas med vite. Tillsynsmyndigheten bör i varje enskilt fall avgöra om det är nödvändigt att förena ett föreläggande med vite och vilken storlek vitet i så fall ska ha i enlighet med reglerna i lagen (1985:206) om viten. På detta sätt uppfylls direktivets krav på ändamålsenliga, effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner.

I lagen bör det inte anges hur tillsynen närmare ska bedrivas. Det ankommer på tillsynsmyndigheten att utforma en lämplig tillsynsverksamhet. I de fall en part har begärt tvistlösning bör frågan lösas genom ett tvistlösningsbeslut. Det är inte meningen att tillsynen ska ersätta tvistlösningsbeslutet och lösa situationer mellan två parter.

Angående möjlighet att överklaga tillsynsmyndighetens beslut, se avsnitt 16.

15 Avgift för tvistlösning och tillsyn

Regeringens förslag: Den som tillhandahåller allmänna kommunikationsnät och är anmäld enligt 2 kap. 1 § lagen om elektronisk kommunikation ska betala avgift för tvistlösning och tillsyn enligt den nya lagen. De avgifter som tas ut ska fördelas med skälig andel mellan dem som är skyldiga att betala avgiften. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om avgifter för tvistlösning och tillsyn enligt den nya lagen.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslås att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska bemyndigas att meddela föreskrifter om skyldighet att betala avgift för tillsyn och tvistlösning enligt den nya lagen.

Remissinstanserna: *AB Stokab* (Stokab) anser att eftersom ingen avgift föreslås åläggas den som ansöker om prövning kommer det inte finnas någon återhållande effekt på den som önskar tvist om frågan. Stokab anser att detta medför att, trots att införandet av den nya lagen inte kommer att medföra att det investeras mer i fibernät, de som faktiskt investerar i fibernät åläggs att betala för alla de kostnader som tvistlösningsförfarandena kommer att medföra. Stokab anser att detta varken är proportionellt eller ändamålsenligt. *Hi3G Access AB* anser att den föreslagna lösningen inte är lyckad då kostnaderna inte nödvändigtvis hamnar hos intressenten med nytta eller mest nytta. Bolaget anser att det är bättre och mer rättvist att kostnaderna fördelas baserat på faktiskt nytt-

jande. *Kammarrätten i Stockholm* anser att kostnaderna för tvistlösning behöver analyseras vidare, inte minst med tanke på att avgiften för operatörerna ska motsvara tvistlösningsmyndighetens kostnader för tvistlösning. *Kammarrätten* anser vidare att avgiftsuttaget riskerar att bli betungande för de avgiftsskyldiga. *Svenska stadsnätetsföreningen* framhåller att förslaget leder till ökade kostnader för telekomsektorn och att hänsyn måste tas till ekonomiska förutsättningar och storlek. *IT & Telekomföretagen* anser att det inte är rimligt att en lag som syftar till att göra utbyggnaden kostnadseffektivare ger upphov till en administrativ koloss som ska finansieras av de som förväntas investera i infrastrukturen. *IP-Only AB* anser att det är orimligt att vältra över kostnaderna på parterna för att i tillämpningen försöka reda ut de otydligheter som den nya lagstiftningen medför. *Hela Sverige ska leva* framhåller att avgifter måste vara anpassade efter organisationernas storlek och påpekar att byalag och de stora operatörerna inte har samma finansiella resurser. *Post- och telestyrelsen (PTS)* anser att bestämmelserna om finansiering bör samlas i en i stället för tre bestämmelser.

Skälen för regeringens förslag

Avgift för tillsyn

Enligt regeringens skrivelse En tydlig, rättssäker och effektiv tillsyn (skr. 2009/10:79) bör en tillsynsavgift motsvaras av en tydlig motprestation och ha principen om full kostnadstäckning som mål. Uttrycket avgift kan även inbegripa fall där vederlaget utgörs av en s.k. kollektiv motprestation. Tillsynsavgifter tas i normalfallet ut från samtliga tillsynsobjekt, vilket i det här fallet är nätinnehavarna. Antalet nätinnehavare enligt den nya lagen är dock stort och det är svårt att på förhand identifiera vilka som faktiskt faller in under definitionen, som är bred. Det skulle därför medföra stora problem och administrativa kostnader att ta ut tillsynsavgift från dessa. Ytterligare en anledning till att det ter sig olämpligt att låta alla nätinnehavare betala en avgift för tillsyn är att det sannolikt är så att flertalet aktörer som träffas av definitionen av nätinnehavare aldrig kommer att få en begäran om tillträde eller samordning.

Ett alternativ är att i stället låta dem som har nytta av att den nya lagen efterlevs och fungerar betala en avgift, dvs. bredbandsutbyggarna. Det bör i detta sammanhang noteras att bredbandsutbyggarna kan ha dubbla roller enligt den nya lagen och således även kan ingå i kollektivet nätinnehavare. Att ta ut en avgift av bredbandsutbyggarna medför således att de får bära övriga nätinnehavares kostnader för tillsyn. Regeringen anser att bredbandsutbyggarnas nytta av att den nya lagen följs av alla bör anses så stor att det ändå kan vara motiverat.

Bredbandsutbyggare är enligt definitionen den som har för avsikt att anlägga eller bygga ut ett bredbandsnät, se avsnitt 7.3. Det är svårt att på förhand avgöra vem som kommer att ha för avsikt att anlägga eller bygga ut ett bredbandsnät. Alla tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät får därför anses vara potentiella bredbandsutbyggare, även om avsikten att anlägga ett bredbandsnät enligt den nya lagen inte finns vid varje givet tillfälle. Avgiften bör därför tas ut av tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät. Gruppen betalningsskyldiga bör även begränsas till tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät av sådant slag som vanligen

tillhandahålls mot ersättning. Detta motsvarar den krets tillhandahållare som ska vara anmälda enligt 2 kap. 1 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK).

Avgift för tvistlösning

Redan direktivet ger medlemsstaterna en möjlighet att låta tvistlösningsmyndigheten ta ut avgifter för att täcka kostnaderna för tvistlösningen. Som ovan nämnts kan det konstateras att den som har nytta av en myndighets arbete också ska vara med och bidra till att täcka kostnaderna. Regeringen anser därför att det är rimligt att tvistlösningsfunktionen finansieras genom avgifter.

Som anges i promemorian finns det flera olika möjliga alternativ när det gäller vem som bör betala en avgift för tvistlösning enligt den nya lagen. Inledningsvis kan det konstateras att tvisterna kommer att uppstå mellan bredbandsutbyggare och nätinnehavare. Normalt lär begäran om tvistlösning komma från bredbandsutbyggaren, även om så inte måste vara fallet.

Vissa remissinstanser har framfört att avgiften bör belasta den som direkt orsakar kostnaden och har direkt nytta av förfarandet, nämligen den som begär tvistlösning eller i vart fall är inblandad i ett tvistlösningsförfarande. Denne är lätt identifierbar och kretsen som ska betala avgiften kan därför enkelt avgränsas. Regeringen anser dock att det finns en risk att kostnaden för att begära tvistlösning med en sådan lösning blir mycket hög och verkar avskräckande, särskilt för mindre aktörer. Vidare skulle i så fall en mindre grupp aktörer behöva dela på myndighetens kostnader för förfarandet. En alltför hög avgift riskerar att föra med sig att tvistlösningsförfarandet inte används och därmed ge en sådan återhållande effekt som *AB Stokab* efterlyser. Regeringen anser däremot att ett sådant avgiftsuttag inte skulle vara ändamålsenligt och inte heller i enlighet med direktivets syfte. Detta gäller även om en viss schablonisering av avgiften skulle kunna vara möjlig.

Enligt regeringen talar övervägande skäl för att avgiften för att finansiera tvistlösning enligt den nya lagen bör betalas av hela den krets som lagen är till fördel för, vilket är bredbandsutbyggarna. Alla tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät får, i likhet med vad som anges ovan, anses vara potentiella bredbandsutbyggare. Tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät bör därför betala en årlig avgift för tvistlösning enligt lagen. Vissa remissinstanser, som *Hi3G Access AB*, anför att en sådan lösning medför att även den som inte har nytta av lagen får betala en avgift. Regeringen anser att nyttan av att det finns en tvistlösningsorganisation gör sig gällande även om ingen tvistlösningsansökan har lämnats in och även om det medför att en tillhandahållare kan behöva betala en avgift utan att just vid det tillfället ha för avsikt att anlägga ett bredbandsnät med stöd av den nya lagen. Tvistlösningsmekanismen är ett enkelt och snabbt förfarande vars existens kan ge trygghet och verka som ett påtryckningsmedel i förhandlingar. Den ger även klarhet och en praxis som kan användas i framtida förhandlingar. Regeringen anser att detta är till fördel för alla tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät och gynnar bredbandsutbyggnaden som helhet. Det får därför anses finnas en kollektiv motprestation till nytta för tillhandahållare av allmänna kom-

munikationsnät. Det är lämpligt att avgränsa avgiftskollektivet till tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät av sådant slag som vanligen tillhandahålls mot ersättning. Detta motsvarar den krets av tillhandahållare som ska vara anmälda enligt 2 kap. 1 § LEK.

Närmare om avgifterna

Mot ovan nämnda bakgrund bör det anges i den nya lagen att den som är tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät och som är anmäld enligt 2 kap. 1 § LEK ska betala en årlig avgift för tillsyn och tvistlösning enligt lagen. I promemorian föreslås ett bemyndigande till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet att betala en avgift. Regeringen anser däremot att det är lämpligt att skyldigheten framgår av lag, i likhet med vad som gäller för avgifter enligt LEK.

Den årliga avgiften bör sammantaget motsvara tvistlösningsmyndighetens kostnader för tvistlösning enligt lagen respektive tillsynsmyndighetens kostnader för tillsyn enligt lagen. Detta är huvudregeln vid avgiftsuttag och behöver inte anges särskilt. Avgiften bör också fördelas med skälig andel mellan dem som ska betala avgiften. Detta bör framgå av bestämmelsen. En skälig fördelning kan t.ex. baseras på tillhandahållarnas omsättning. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör få meddela föreskrifter om avgifterna. Regeringen bör i sådana föreskrifter kunna ange att tvistlösnings- och tillsynsmyndigheten får disponera över de inkomna medlen. Grunderna för den skäliga fördelningen och den exakta nivån på avgifterna kan också fastställas i föreskrifter. Konkurrensen bör inte påverkas negativt av denna typ av avgiftsuttag.

16 Överklagande

Regeringens förslag: En myndighets beslut enligt den nya lagen eller enligt föreskrifter meddelade med stöd av den nya lagen ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Mål om samordning och information om samordning enligt den nya lagen ska handläggas skyndsamt i förvaltningsrätt och kammarrätt.

Beslut enligt lagen ska gälla omedelbart om inte myndigheten bestämmer något annat.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. I promemorian lämnas inte något förslag om att handläggningen av vissa mål i domstol ska ske skyndsamt.

Remissinstanserna: *Högsta förvaltningsdomstolen* tillstyrker förslaget att mål enligt den föreslagna lagen ska kunna överklagas till domstolen som sista instans och framhåller att det inte finns skäl av en sådan tyngd som fordras för att skära av instansordningen. *Kammarrätten i Stockholm* avstyrker förslaget. Domstolen framhåller, mot bakgrund av att kammarrätten är sista instans i mål enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK), att den föreslagna ordningen riskerar att allvarligt försvåra praxisbildningen och att handläggningen i kammarrätten av mål

enligt LEK fördröjs. Domstolen menar även att skyndsamhet förutsätter enhetliga regler och pekar på att det i LEK, till skillnad från i den föreslagna lagen, finns särskilda bestämmelser om inhibition, preklusion och särskilda ledamöter i rätten. *Förvaltningsrätten i Stockholm* framhåller att kammarrätten är sista instans i mål enligt LEK och efterlyser en mer ingående analys av frågan om skyndsamhet vid handläggning av mål enligt den nya lagen. Domstolen noterar även att det i förslaget inte finns några bestämmelser som motsvarar de särskilda reglerna i LEK om inhibition, preklusion och särskilda ledamöter i rätten. Även *Sveriges advokatsamfund*, *Telenor AB*, *Com Hem AB* och *Colt AB* anser att instansordningskedjan bör förkortas i den nya lagen på samma sätt som i LEK och att det skyndsamhetskrav som gäller enligt LEK även ska omfatta mål enligt den nya lagen. *Malmö stad* menar i stället att en förkortad instanskedja inte är möjlig eftersom lagstiftningen innebär intrång i ett område som normalt inte är tillgängligt utan stöd i lag och ställer sig således bakom promemorians förslag. *Affärsverket svenska kraftnät* anser att om myndigheten inte ingår i den krets som undantas från lagens tillämpningsområde, ska dess beslut överklagas till regeringen och inte till allmän förvaltningsdomstol. Affärsverket anser även att det, mot bakgrund av konsekvenserna för samhället och för Sveriges säkerhet, är lämpligare att ett beslut ska ha vunnit laga kraft innan det får verkställas. *Svensk Fjärrvärme AB* och *E.ON Sverige AB* anser att det är mer lämpligt att den här typen av ärenden överklagas till mark- och miljödostol.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 10.6 i utbyggnadsdirektivet ska beslut som fattas av en tvistlösningsmyndighet eller myndighet som ansvarar för informationspunkten kunna överklagas till domstol. Att beslut enligt den nya lagen överklagas till regeringen, som *Affärsverket svenska kraftnät* föreslagit, svarar således inte mot direktivets krav. Det ligger vidare nära till hands att Post- och telestyrelsen (PTS) utses till tvistlösnings- och tillsynsmyndighet. Beslut som PTS fattar med stöd av LEK överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Regeringen bedömer att målen enligt den nya lagen inte kommer att ha en sådan fastighetsrättslig prägel att mark- och miljödostolen bör utses till överprövande instans. Regeringen anser således, i linje med promemorians förslag, att beslut enligt den nya lagen eller enligt föreskrifter meddelade med stöd av lagen bör få överklagas till allmän förvaltningsdomstol, där förvaltningsrätten är första instans.

Förvaltningsrättens avgöranden får i sin tur överklagas till kammarrätten. Kammarrättens avgörande i ett mål enligt LEK får inte överklagas och flera remissinstanser har framfört att, till skillnad från vad som föreslås i promemorian, motsvarande instansordning bör gälla för mål enligt den nya lagen. Regeringen konstaterar att det är viktigt att avgöranden av mål enligt den nya lagen inte drar ut på tiden. För samhället är det viktigt att bredbandsutbyggnaden går framåt och för bredbandsutbyggarna kan en affärsplan vara beroende av snabba besked. För att prövningen enligt den nya lagen ska fylla sin funktion behöver den alltså ske relativt snabbt. Regeringen delar vidare promemorians bedömning att en förkortad instanskedja är en mycket ingripande åtgärd som kräver tungt vägande skäl. När en sådan instansordning infördes i LEK anförde regeringen att det i första hand var behovet av snabba avgöranden som motiverade en avvikelse från allmänna principer om möjligheter till över-

prövning. Detta hängde samman med måltypernas särskilda karaktär, och det fanns starka intressen från både enskild och allmän synpunkt att företagen skulle få snabba besked och att de konkurrensfrämjande besluten skulle få effekt så snart som möjligt. Regeringen uttalade vidare att det annars fanns risk för negativa konsekvenser på marknadens utveckling och för samhället i stort liksom för att syftet med bestämmelserna i LEK skulle motverkas (se prop. 2006/07:119 s. 29). En skillnad mellan LEK och den nya lagen är att den senare innehåller skyldigheter som följer direkt av lagen medan skyldigheter enligt LEK förutsätter att PTS fattar enskilda beslut om vilka skyldigheter som ska gälla och för vem. Det betyder att en stor del av marknadsregleringen enligt LEK är möjlig att överklaga (jfr prop. 2006/07:119 s. 15 f.), vilket också är en av de särskilda omständigheter som avsågs när instanskedjan förkortades.

Beslut enligt den nya lagen har inte den marknadsreglerande karaktär som LEK-målen ofta har. Behovet av skyndsamhet bör redan av denna anledning vara något mindre för mål enligt den nya lagen än för mål enligt LEK. Den nya lagen ålägger även aktörer i vitt skilda branscher tämligen ingripande skyldigheter. Rättssäkerhetsskäl talar emot att deras möjlighet att få sin sak prövad begränsas. Tillsammans för dessa omständigheter med sig att behovet av snabba avgöranden inte ensamt kan anses tillräckligt för att införa en förkortad instansordning vad gäller den nya lagen.

Regeringen konstaterar att vissa av de frågor som kan uppstå enligt den nya lagen även kan uppkomma i mål enligt LEK. Dessutom är flera uttryck och definitioner desamma i de två lagarna. För att motverka detta finns både i direktivet och i den föreslagna lagen en bestämmelse som för med sig att LEK har företräde i vissa situationer och den nya lagen alltså inte blir tillämplig, se avsnitt 7.2. *Kammarrätten i Stockholm* har framfört att olika instansordningar riskerar att leda till en försvårad praxisbildning. Kammarrätten befarar dessutom att olika instansordningar kan föra med sig att de särskilda bestämmelser som syftar till en snabb handläggning i domstol av mål enligt LEK inte får avsedd effekt. *Högsta förvaltningsdomstolen* konstaterar i sitt remissvar att den föreslagna lagen visserligen har en del beröringspunkter med LEK, men att det också finns skillnader. Domstolen pekar särskilt på att betungande åligganden införs för en relativt vid krets. Regeringen delar uppfattningen att det vore olyckligt om olika instansordningar skulle föra med sig att de särskilda bestämmelserna för handläggning av mål enligt LEK inte får avsedd effekt. Regeringen anser emellertid att det inte står klart att kopplingen mellan den föreslagna lagen och LEK är sådan att effekten med stor sannolikhet kommer att uppstå. Vid sådana förhållanden bör rätts-säkerheten för de enskilda som åläggs skyldigheter särskilt beaktas. Mot denna bakgrund anser regeringen att det saknas sådana särskilda omständigheter och tungt vägande skäl som krävs för att förkorta instansordningen. Regeringen kommer att följa utvecklingen vad gäller handläggningstid och praxisbildning, eftersom det är av stor vikt att de marknadsreglerande LEK-målen inte påverkas negativt på ovan nämnda sätt.

Flera remissinstanser har pekat på andra regler i LEK som syftar till en skyndsam handläggning och vissa av instanserna har väckt frågan om inte samma ordning bör gälla för mål enligt den nya lagen. För att prövningen enligt den nya lagen ska fylla sin funktion behöver den ske rela-

tivt snabbt, i enlighet med vad som angetts ovan. Att regleringen i stort syftar till en snabb handläggning framgår av de korta tidsgränser som gäller för tvistlösningsmyndighetens beslut. Regeringen anser dock att detta inte är ett tillräckligt skäl för att införa ett generellt krav på skyndsamt handläggning i domstol för överprövning av beslut enligt den nya lagen. Det kan här noteras att inte heller alla beslut enligt LEK ska handläggas skyndsamt, utan ett urval har gjorts. Tvister om samordning bör enligt regeringen anses särskilt känsliga vad gäller handläggningstid. Som framgår i avsnitt 9.1. är det inte meningen att nättinnehavaren ska stoppa sitt bygg- eller anläggningsprojekt i avvaktan på en prövning av tvistlösningsmyndigheten eller domstol. Det vore inte önskvärt då många av de aktuella bygg- och anläggningsprojekten kommer att vara mycket angelägna ur ett samhällsperspektiv. Möjligheten till samordning kan alltså försvinna om handläggningen inte sker snabbt, både hos tvistlösningsmyndigheten och i domstol. Bredbandsutbyggaren riskerar därmed att inte kunna göra bruk av sin rätt. Mot denna bakgrund anser regeringen att överklaganden av beslut i tvister om samordning bör handläggas skyndsamt i förvaltningsrätt och kammarrätt. Eftersom kännedom om att ett bygg- eller anläggningsprojekt pågår eller kommer att påbörjas är avgörande för möjligheten att begära samordning bör även beslut i tvister om utlämnande av information om bygg- och anläggningsprojekt handläggas skyndsamt i domstol. Regeringen anser vidare att det inte finns tillräckliga skäl för att lägga till tvister enligt den föreslagna 4 kap. 13 b § LEK i uppräknningen i LEK av mål som ska handläggas skyndsamt.

När det gäller övriga särskilda bestämmelser i LEK som pekats på av remissinstanserna kan följande anföras. Den särskilda bestämmelsen om inhibition i LEK infördes bl.a. mot bakgrund av att en praxis utvecklats där många av PTS beslut inhiberades. Detta fick till följd att det tog lång tid innan myndighetens konkurrensreglerande beslut fick effekt (se prop. 2006/07:119 s. 21). Regeringen anser när det gäller den nya lagen att det inte finns anledning att frångå bestämmelsen i förvaltningsprocesslagen (1971:291) om möjlighet för en domstol att inhibera beslut. Denna bestämmelse bedöms ge tillräckligt utrymme för att en domstol ska kunna ta hänsyn till syftet med lagen och de allmänna intressen som ligger bakom den.

I LEK finns även en bestämmelse om preklusion, dvs. att en part inte får återropa nya omständigheter eller bevis efter att en viss tid har passerat. Sådana bestämmelser är ovanliga i förvaltningsprocessen. När regeln infördes i LEK var det för att komma till rätta med att parterna erfarenhetsmässigt gav in processmaterial sent och i förarbetena talas i sammanhanget till och med om illojal processföring (se prop. 2006/07:119 s. 32). Regeringen anser att det inte finns anledning att anta att parterna kommer att agera på liknande sätt i samband med mål enligt den nya lagen. Att införa en preklusionsregel är en ingripande åtgärd, eftersom det tar bort en parts möjlighet att återropa nya omständigheter eller bevis. Det kan inte heller bortses från att sådana regler skapar en viss risk för materiellt oriktiga domar. Rättssäkerhetsskäl, särskilt i förhållande till de aktörer som inte tillhör telekomsektorn och som kan sakna processvana, talar enligt regeringen mot att en preklusionsregel ska införas.

De särskilda ledamöterna i mål enligt LEK är ekonomiska experter. Det är i och för sig troligt att även mål enligt den nya lagen kommer att

gälla frågor om ersättning i stor utsträckning. Det är dock möjligt att så inte blir fallet utan att t.ex. frågor om driftsäkerhet eller teknisk lämplighet blir dominerande. Att redan nu ange att ekonomiska experter ska delta vid prövningen vore därför att gå händelserna i förväg. Dessutom kommer målen enligt den nya lagen inte att innehålla den typ av konkurrensrättsliga marknadsbedömningar som målen enligt LEK ofta gör. Regeringen anser mot denna bakgrund att det inte redan nu kan avgöras om det behövs särskilda ledamöter vid prövningen av mål enligt den nya lagen.

De flesta beslut som fattas enligt lagen kommer att gälla tidskritiska skeenden och det är av vikt att laga kraft inte behöver avvaktas. Regeringen föreslår därför att en bestämmelse om att myndighetens beslut ska gälla omedelbart införs. Mot bakgrund av möjligheten att begära inhibition av myndighetsbeslut delar regeringen inte Affärsverket svenska kraftnäts oro över att en sådan bestämmelse kan få negativa konsekvenser för samhällsviktiga funktioner. Myndigheten bör även kunna bestämma att ett beslut ska gälla från en senare tidpunkt.

17 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Bestämmelserna som genomför utbyggnadsdirektivet ska träda i kraft den 1 juli 2016, förutom ändringarna i plan- och bygglagen som ska träda i kraft den 1 januari 2017.

Äldre föreskrifter i plan- och bygglagen ska fortfarande gälla för ansökningar och anmälningar som gjorts före den 1 januari 2017.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har lämnat förslaget utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel 13 i utbyggnadsdirektivet följer att medlemsstaterna ska tillämpa de åtgärder som genomför direktivet från och med den 1 juli 2016. Av artikel 8.1 och 8.2 framgår att bestämmelserna om skyldighet att utrusta byggnader på visst sätt, se avsnitt 12, ska tillämpas i anledning av uppförande av byggnader eller ombyggnationer där ansökan om bygglov inkommit till den myndighet som ska pröva ansökan efter den 31 december 2016.

Mot denna bakgrund ska de föreslagna bestämmelserna träda i kraft den 1 juli 2016, förutom de föreslagna ändringarna i plan- och bygglagen (2010:900) som i stället ska träda i kraft den 1 januari 2017. Äldre föreskrifter i plan- och bygglagen ska fortfarande gälla för ansökningar och anmälningar som har gjorts före den 1 januari 2017.

18 Konsekvenser av genomförande av utbyggnadsdirektivet

18.1 Förslagen syftar till att sänka kostnaderna för utbyggnad av bredbandsnät

Syftet med utbyggnadsdirektivet, vilket de här föreslagna reglerna avser att genomföra i svensk rätt, är att sänka kostnaderna för att bygga ut bredbandsnät. Bestämmelserna i direktivet ska bidra till att målen för EU:s digitala agenda för år 2020 nås. I agendan sattes målet att alla i Europa bör ha tillgång till grundläggande bredband senast år 2013 och strävan att alla i Europa år 2020 ska ha tillgång till betydligt högre internethastigheter, över 30 Mbit/s, och att 50 procent eller fler av de europeiska hushållen ska abonnera på internetförbindelser på över 100 Mbit/s. Det är viktigt att målen uppfylls eftersom möjligheten att använda informations- och kommunikationsteknik är central för den politiska strategin Europa 2020: En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla. Strategin syftar bl.a. till en hållbar ekonomi med tillväxt och ökad koordinering mellan medlemsstaterna genom smart tillväxt, hållbar tillväxt och tillväxt för alla. Strategin Europa 2020 och Den digitala agendan för Europa behandlas i avsnitt 4.2. Utbyggnadsdirektivet är även ett led i förverkligandet av EU:s inre marknadsakt II, se avsnitt 4.4.

Vid genomförandet av direktivet i svensk rätt har regeringen ambitionen att ta tillvara de förhållanden som redan har medfört relativt sett hög utbyggnadsgrad i Sverige och samtidigt öka möjligheterna till tillträde till fysisk infrastruktur, samordning av bygg- och anläggningsprojekt och anslutning av byggnader. Några remissinstanser ställer sig tveksamma till om förslaget, som det är utformat i den remitterade promemorian, leder till några betydande kostnadsänkningar och om det bidrar positivt till fortsatt bredbandsutbyggnad. Mot bakgrund av bl.a. dessa synpunkter föreslår regeringen skyldigheter som till viss del skiljer sig från de som föreslås i promemorian. Regeringens förslag ligger närmare direktivets krav och innebär t.ex. lägre kostnader för att göra information tillgänglig.

En viktig faktor för bredbandsutbyggarnas vilja att investera i utbyggnad är att det finns en förväntad efterfrågan från slutanvändare. Enligt Post- och telestyrelsen (PTS) ökade antalet abonnemang på mobilt bredband med tio procent under 2014. Mängden överförd data i mobilnäten ökade med 35 procent och det totala antalet abonnemang på fast bredband ökade med fyra procent under samma tidsperiod. Störst andel av tillväxten i abonnemang avseende fast bredband stod abonnemangen via fiber för. Antalet sådana abonnemang ökade med 17 procent under perioden. Efterfrågan på snabbt bredband ökar och vid utgången av 2014 fanns 1,4 miljoner abonnemang med hastigheter på 100 Mbit/s eller mer nedströms, att jämföra med 1,2 miljoner ett år tidigare.

Det finns således en tydlig efterfrågan på såväl fast som mobilt bredband och ett växande behov av it-infrastruktur med hög överföringskapacitet. Vilken inverkan förslagen kommer att få på den faktiska utbyggnaden av bredbandsnät är beroende av flera faktorer, exempelvis

dess påverkan på bredbandsutbyggarnas vilja att investera i utbyggnad. Investeringsviljan beror bl.a. på hur slutkundernas efterfrågan ser ut. Givet utvecklingen av slutkundernas efterfrågan på såväl mobilt som fast bredband, avspeglat i abonnemangsutveckling, mängd överförd data i mobilnäten och efterfrågan på hastigheter över 100 Mbit/s eller mer, gör regeringen bedömningen att investeringsviljan bör påverkas positivt av att nya regler införs som syftar till att kostnaderna för bredbandsutbyggnad sänks. En ökad utbyggnad av bredband kommer att möjliggöra en ökad användning av it i hela samhället, något som bidrar till att stärka Sveriges förutsättningar att skapa fler jobb genom ökad konkurrenskraft, tillväxt och innovationskraft och samtidigt främja en hållbar utveckling.

En framgångsfaktor för att de nya reglerna ska leda till ökad utbyggnad bedöms vara att det finns information tillgänglig som gör att bredbandsutbyggarna kan göra informerade val om var det finns möjligheter att sänka sina kostnader genom tillträde till befintlig fysisk infrastruktur och samordning av bygg- och anläggningsprojekt. Den föreslagna informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät bedöms kunna leda till att bredbandsutbyggarna i högre utsträckning kan göra sådana informerade val.

18.2 Aktörer som berörs av förslagen

De föreslagna bestämmelserna berör en lång rad aktörer. I det följande preciseras de uppgifter som lämnas i promemorian om den krets av företag m.m. som på ett eller annat sätt träffas av de nya reglerna, något som *Kammarrätten i Stockholm* och *Företagarna* efterlyser.

De aktörer som direkt berörs av den nya lagen kan delas in i kategorierna myndigheter, nätinnehavare, bredbandsutbyggare och fastighetsägare. I kategorin nätinnehavare återfinns den som tillhandahåller ett allmänt kommunikationsnät eller en infrastruktur avsedd för tillhandahållandet av en transporttjänst eller en tjänst för produktion, transport eller distribution av gas, el, uppvärmning eller vatten. Uttrycket transporttjänst omfattar tjänster för transport med användning av sådan infrastruktur som järnväg, väg och gata, hamn och flygplats. Med en tjänst för produktion, transport eller distribution av vatten avses även bortskaffande eller behandling av avloppsvatten och dränering, medan dricksvatten är undantaget.

På energiområdet berör de nya reglerna en rad olika aktörer. Energimarknadsinspektionens beslut som fastställer företagens intäktsramar ger en bild av vilka dessa är. Besluten omfattar ca 200 elnätsföretag (perioden 2012–2015) och ca tio gasnätsföretag (perioden 2015–2018). Till energimarknadens aktörer hör även Affärsverket svenska kraftnät som också kommer att beröras av den nya lagen. Även fjärrvärmeföretag berörs och i sammanställningen på inspektionens webbplats finns ca 250 sådana företag upptagna.

Även på vattentjänstområdet berörs många aktörer. Sådan verksamhet bedrivs i Sveriges 290 kommuner, men antalet aktörer är färre eftersom en del kommuner sköter driften av allmänna va-anläggningar även i andra kommuner. Totalt bedöms ca 200 aktörer inom vattentjänstverk-

samheten beröras av de nya bestämmelserna. Som framgår ovan omfattas inte nätelement som används för att tillhandahålla dricksvatten av den nya lagen.

Trafikverket ansvarar för långsiktig planering av transportsystemet för vägtrafik, järnvägstrafik, sjöfart och luftfart och berörs av förslagen.

Företag som tillhandahåller allmänna kommunikationsnät tillhör de aktörer som berörs mest av förslagen. Sådana företag ska vara anmälda hos PTS och i september 2014 var ca 300 företag anmälda hos myndigheten.

Därutöver berörs fastighetsägare, särskilt av de föreslagna reglerna om tillträde till infrastruktur i byggnader och reglerna om krav på infrastruktur i byggnader.

Kommunerna har många olika roller och berörs därigenom av förslagen på flera olika sätt: dels är många nätinnehavare kommunalt ägda bolag eller så ingår de i den kommunala förvaltningen, dels är många kommuner ägare av bostadsbolag och kommer att beröras i egenskap av fastighetsägare.

Vidare berörs en rad myndigheter, som på olika sätt kommer att handlägga ärenden med koppling till utbyggnad av bredband, t.ex. PTS, lantmäterimyndigheter och domstolar. Sådana myndigheter som har sektorsansvar för infrastrukturer som omfattas av förslagen kommer att beröras i den utsträckning som den av regeringen utsedda tvistlösningsmyndigheten önskar höra respektive myndighet i specifika tvistlösningsärenden. Även myndigheter som regeringen bemyndigar att meddela föreskrifter kommer att beröras. Detta kan komma att gälla exempelvis Boverket och PTS.

18.3 Konsekvenser för olika aktörer

18.3.1 Konsekvenser för staten

I avsnitt 8.2, 9.3 och 10.6 föreslås en möjlighet att hänskjuta tvister om tillträde, samordning och information till ett tvistlösningsorgan. Dessa förslag kommer att leda till kostnader dels för den myndighet som utses till tvistlösningsmyndighet, dels för de myndigheter som den utsedda myndigheten ska höra vid vissa typer av tvister eller annars vid behov. Vidare kommer kostnader att uppstå hos de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Hur höga de årliga kostnaderna blir är till stor del avhängigt av antalet tvistlösningsärenden, men även ärendenas komplexitet. Komplexiteten bedöms bli hög i och med att skyldigheterna är relativt ingripande och åläggs aktörer i vitt skilda branscher med olika förutsättningar och villkor.

Som anges i avsnitt 14 ligger det nära till hands att PTS blir den myndighet som regeringen utser till tvistlösningsmyndighet. Det är svårt att förutse i vilken utsträckning som möjligheten till tvistlösning enligt den nya lagen kommer att användas och hur tillströmningen av tvistlösningsärenden kommer att se ut över tid. Det är därmed svårt att på förhand bedöma hur höga kostnader som myndigheten kommer att ha för tvistlösningsärenden enligt den nya lagen. I avsnitt 15 föreslås att tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät som är anmälda enligt 2 kap. 1 §

LEK ska vara skyldiga att betala en avgift som ska täcka myndighetens kostnader för tvistlösning enligt den nya lagen.

Beslut som tvistlösningsmyndigheten fattar ska enligt förslaget i avsnitt 16 kunna överklagas till domstol. Detta innebär konsekvenser för de allmänna förvaltningsdomstolarna som får en ny typ av mål att hantera. Hur höga kostnaderna blir beror på antalet beslut som i praktiken kommer att överklagas. Som framgår ovan anser regeringen att osäkerheten om antalet tvistlösningsärenden som kommer att lämnas in är stor. Det innebär i sin tur att det finns en osäkerhet kring hur höga kostnaderna för domstolarna kommer att bli. *Kammarätten i Stockholm*, *Förvaltningsrätten i Stockholm* och *Domstolsverket* ifrågasätter promemorians kostnadsbedömning. Regeringen gör dock bedömningen att förslagen, vilka i flera avseenden skiljer sig från promemorians, bör innebära en ökad tydlighet vad gäller exempelvis prisvillkor för tillträde till fysisk infrastruktur. Detta bör, enligt regeringens mening, innebära att antalet tvistlösningsärenden kan förväntas bli färre. Regeringen bedömer vidare att det inte kan förväntas bli en måltillströmning till de allmänna förvaltningsdomstolarna under 2016, utan först under 2017. Kostnaderna för överklagade mål till domstol enligt den nya lagen kommer att belasta statsbudgetens utgiftsområde 4, Rättsväsendet.

I avsnitt 14 föreslås bestämmelser om tillsyn. Det ligger nära till hands att PTS blir den myndighet som regeringen utser som tillsynsmyndighet. I avsnitt 15 föreslås att tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät som är anmälda enligt 2 kap. 1 § LEK ska vara skyldiga att betala en avgift som ska täcka kostnaderna för tillsyn enligt den nya lagen.

Kostnader som förslagen föranleder hos andra myndigheter än de kostnader som nämns ovan bedöms kunna tas inom befintlig ram.

I avsnitt 10.1 föreslås att regeringen ska utse en myndighet att ansvara för den informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät som ska finnas och det ligger nära till hands att PTS får ansvar för denna. Regeringen har också gett PTS i uppdrag att utveckla en webbtjänst som motsvarar vissa av de krav som förslaget ställer på informationstjänsten och har även tilldelat myndigheten särskilda medel för detta.

I avsnitt 11 föreslås en tidsgräns för viss tillståndsprövning. När det gäller tillståndsprövning enligt 44 § väglagen tyder remissvaren på att sådana ärenden avgörs inom den föreslagna tidsgränsen redan i dag. Effekterna bedöms därför bli begränsade. Konsekvensen av att införa en sådan tidsgräns bedöms dock för lantmäterimyndigheternas handläggning bli att även mindre viktiga förrättningar enligt ledningsrättslagen kommer att få förtur, enbart av det skälet att ledningarna ingår i ett elektroniskt kommunikationsnät för allmänt ändamål. Eftersom lantmäterimyndigheterna utför många olika typer av samhällsviktiga förrättningar som avstyckningar för bostads- och industriändamål, gemensamhetsanläggningar i exploateringsområden, ledningsrätter för stam- och regionnätet för starkström, servitutsbildningar för att bl.a. trädsäkra järnvägarna kommer de nu aktuella ledningarna och anläggningarna alltså att behandlas med förtur. Det finns därför en risk för att tidsgränsen kan leda till längre handläggningstider för andra förrättningar som lantmäterimyndigheterna har att utföra. Den prioritering av vissa av lantmäterimyndigheternas ärenden som förslaget innebär är dock nödvändig för att svara mot direktivets krav.

Den i avsnitt 13.1 föreslagna bestämmelsen om tillträde till infrastruktur i byggnader kommer att innebära att den myndighet som regeringen utser ges fler uppgifter och ökade befogenheter och att det således kan komma att innebära vissa kostnader för denna myndighet.

I de fall statliga myndigheter kan anses vara nätinnehavare inträffar samma konsekvenser för dessa som för övriga nätinnehavare, se avsnitt 7.3 och 18.3.3. Om staten äger byggnader kommer den att påverkas av de föreslagna bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation och i plan- och bygglagen, se avsnitt 18.3.4.

18.3.2 Konsekvenser för kommuner

Kommunen har flera uppgifter och roller där de föreslagna bestämmelserna får begränsade konsekvenser vad gäller kostnader. Kommunerna kan ha olika roller i form av markägare, planläggare och tillståndsgivare när det gäller bygg- och marklov. Kommuner, eller kommunala bolag, kan vara nätinnehavare, och kan i många fall även vara bredbandsutbyggare. De kommunala stadsnäten bör t.ex. falla in både under definitionen av nätinnehavare och under definitionen av bredbandsutbyggare, då de är tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät.

I de fall som en kommun bedriver verksamhet som gör att den kan anses vara en nätinnehavare eller en bredbandsutbyggare kommer den att påverkas av de föreslagna bestämmelserna i den nya lagen, på samma sätt som övriga som faller in under nämnda definitioner. Den kommer således få samma rättigheter, som rätt till ersättning, och skyldigheter som anges i avsnitt 18.3.3. En kommun är exempelvis ett offentligt organ. Detta innebär att en kommun kan komma att omfattas av den föreslagna skyldigheten att samordna bygg- och anläggningsprojekt samt lämna information om sådana projekt. En sådan skyldighet uppkommer även, som nämns ovan, för privata aktörer vars projekt är helt eller delvis offentligt finansierade.

Om kommunen äger byggnader kommer den att påverkas av de föreslagna bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation och i plan- och bygglagen, se avsnitt 18.3.4.

18.3.3 Konsekvenser för företag

I avsnitt 8 lämnas förslag som innebär att nätinnehavare under vissa förutsättningar ska medge tillträde till befintlig fysisk infrastruktur. Dessa förslag kan medföra visst merarbete för nätinnehavarna. En nätinnehavare har dock rätt till rättvis och rimlig ersättning för lämnat tillträde, vilket i de flesta fall ska motsvara kostnaderna för tillträdet och därtill ett visst påslag. För bredbandsutbyggare kan möjligheten att få tillträde till fysisk infrastruktur innebära att kostnaderna för att bygga ut eller anlägga ett bredbandsnät sänks, vilket bör påverka investeringsviljan positivt.

I avsnitt 9 lämnas förslag som innebär att vissa nätinnehavare under vissa förhållanden ska samordna sina bygg- eller anläggningsprojekt med bredbandsutbyggares projekt. Detta gäller t.ex. en nätinnehavare som har fått ett offentligt bidrag för sitt projekt. Förslagen kan medföra visst merarbete för nätinnehavaren men ska inte medföra förseningar eller mer-

kostnader för nätinnehavarens projekt. För bredbandsutbyggarna bör förslagen medföra möjlighet till att sänka kostnaderna för utbyggnaden, vilket också bör påverka investeringsviljan positivt.

Enligt regeringens förslag i avsnitt 10.2 ska en nätinnehavare endast vara skyldig att på skriftlig förfrågan från en bredbandsutbyggare lämna information om den fysiska infrastrukturen. Jämfört med promemorians förslag, som innebär en skyldighet för nätinnehavare att tillgängliggöra informationen i informationstjänsten utan skriftlig förfrågan, bör regeringens förslag leda till lägre administrativa kostnader och vara mindre betungande för nätinnehavarna.

Enligt förslagen om skyldighet att göra information om planerade och pågående bygg- och anläggningsprojekt tillgänglig, se avsnitt 10.5.1, kan detta ske antingen genom informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät eller genom annan elektronisk tjänst. Detta bör vara mindre betungande och bör innebära lägre administrativa kostnader jämfört med det förslag som lämnas i promemorian.

Trots detta kommer skyldigheterna som föreslås i avsnitt 10 att medföra vissa kostnader. Kostnaderna kan variera beroende på nätinnehavarens storlek och innehav av fysisk infrastruktur respektive antalet bygg- och anläggningsprojekt. För de nätinnehavare som enligt avsnitt 9.1 är skyldiga att samordna bygg- och anläggningsprojekt handlar det dels om en engångskostnad då nätinnehavaren ska ansluta sig till informationstjänsten eller annan elektronisk tjänst och lägga in information initialt, dels om löpande kostnader då informationen ska uppdateras och ärenden ska hanteras. Även att lämna ut information direkt till bredbandsutbyggaren efter begäran kan innebära visst merarbete och vissa mindre kostnader för nätinnehavaren, se avsnitt 10.2. För bredbandsutbyggare bör tillgång till information underlätta utbyggnaden av bredbandsnät.

I avsnitt 12 föreslås att byggnader ska utrustas på visst sätt. Dragning av ledningar, kanalisation eller annan utrustning redan under konstruktionen av en byggnad, eller vid ombyggnation, medför begränsade tilläggskostnader och sker i Sverige redan i stor utsträckning, särskilt vad gäller flerbostadshus. Att i stället utrusta byggnader i efterhand med den utrustning som krävs för bredbandstillgång kan däremot ge upphov till stora kostnader och kan utgöra en betydande del av den samlade kostnaden för utbyggnad av bredbandsnät. Bestämmelsen kan påverka både enskilda och företag. Endast byggnader där det finns slutanvändare, t.ex. bostäder eller arbetsplatser, omfattas av den föreslagna skyldigheten. Det ska även vara möjligt att undanta vissa kategorier av byggnader från skyldigheterna om dessa skulle bli för betungande. Därmed kan merkostnaderna för samtliga som potentiellt omfattas av skyldigheterna minimeras.

I avsnitt 13.1 föreslås en bestämmelse om tillträde till infrastruktur i byggnader. För dem som äger eller förfogar över infrastruktur för elektronisk kommunikation i byggnader, vilket kan vara både företag och enskilda, kan en tillämpning av den föreslagna bestämmelsen innebära vissa ökade kostnader. Den som begär tillträde ska lämna ersättning för dessa kostnader, se vidare avsnitt 13.1. Det bör i sammanhanget betonas att bestämmelsen om tillträde till infrastruktur ska tillämpas proportionellt och avser fall då parallell infrastruktur är olönsam eller tekniskt ogenomförbar. Bestämmelsen ska inte heller gälla om tillträde i stället

ges till ett befintligt bredbandsnät på objektiva, öppet redovisade, proportionella och icke-diskriminerande villkor, under förutsättning att slutanvändarna inte kan anses gynnas av ett tillträde till den fysiska infrastrukturen i byggnaden. Eventuella kostnader och olägenheter bör vanligen vara begränsade i förhållande till det värde som i realiteten tillförs byggnaden genom den investering för vilket tillträde söks. Kostnaderna kan även förväntas uppvägas av den samhällsekonomiskt positiva effekt för konkurrensen, och därmed för slutkundspriser och utbud, som en användning av bestämmelsen skulle få. Inverkan på privat egendom minimeras bl.a. genom att den tillträdande parten säkerställer att de påverkade delarna av byggnaden återställs fullständigt.

I avsnitt 15 föreslås att tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät som är anmälda enligt 2 kap. 1 § LEK ska vara skyldiga att betala en avgift för tvistlösning och tillsyn enligt den nya lagen. Kretsen som enligt förslaget ska åläggas att betala en avgift motsvarar den krets aktörer som direktivet avser att främja och utgör i Sverige ca 300 företag. Respektive företag bör betala en skälig andel av den sammantagna kostnaden. Som anges i avsnitt 15 bedöms tillhandahållarna dra en sådan nytta av bestämmelserna att det är motiverat att de är med och bidrar till finansieringen av tillsyns- och tvistlösningsverksamheten.

18.3.4 Konsekvenser för enskilda

De föreslagna bestämmelserna bör leda till att konsumenter och andra slutanvändare får större tillgång till prisvärda bredbandstjänster med hög hastighet. Detta kan ske indirekt genom att utbyggnaden av bredbandsnät påskyndas och genom att kostnaderna för denna minskar, vilken kan leda till minskade slutkundspriser. Det kan också ske mer direkt genom att tillträde ges till infrastruktur för elektronisk kommunikation i den byggnad där den enskilde t.ex. bor.

Enskilda kan även komma att påverkas av den föreslagna bestämmelsen om utrustning av byggnader, se avsnitt 12, och vad som anges i avsnitt 18.3.3. Påverkan bör vara begränsad mot bakgrund av att många byggnader redan är utrustade på det aktuella sättet. Det kommer även att finnas vissa undantag från kraven som gör att alltför betungande effekter undviks.

En enskild som också är en hyresvärd kan komma att påverkas av den föreslagna bestämmelsen om tillträde till infrastruktur för elektronisk kommunikation i byggnader, se avsnitt 18.3.3.

18.3.5 Konsekvenser för miljön

I avsnitt 8 föreslås bestämmelser som syftar till att befintlig infrastruktur ska kunna användas för utbyggnad av bredbandsnät. Att använda den infrastruktur som redan finns är inte bara till fördel för bredbandsutbyggnaden utan kan även vara till fördel för miljön. Exempelvis kan upprepade grävarbeten innebära stora påfrestningar på miljön men även på omgivningen i övrigt, t.ex. boende i området. Om en fiberkabel kan dras i ett befintligt rör innebär det en avsevärd fördel jämfört med det ingrepp som krävs om nya rör ska grävas ner. Att olika aktörer delar på den fysiska

Prop. 2015/16:73 infrastruktur som redan finns, när det är möjligt, är alltså positivt på flera sätt.

Att olika aktörer arbetar tillsammans, vilket är syftet med de bestämmelser som föreslås i avsnitt 9, kan även det leda till positiva effekter för miljön, t.ex. genom att antalet grävarbeten minskar. I glesbygd kan ett samarbete medföra att endast en arbetsväg behöver anläggas och att eventuella behov av skogsröjning minimieras. I stadsmiljö kan samordning av projekt även underlätta trafiksituationen för väg- och gångtrafikanter. För omgivningen kan flera av varandra oberoende grävprojekt innebära stora påfrestningar.

18.3.6 Övriga konsekvenser

De föreslagna bestämmelserna bedöms inte påverka människors hälsa och bedöms sakna betydelse för jämställdheten mellan könen. Några särskilda informationsinsatser bedöms inte behövas.

18.4 Konsekvenser av tidpunkten för förslagets ikraftträdande

Ikraftträdandet av den föreslagna regleringen, den 1 juli 2016 och när det gäller ändringarna i plan- och bygglagen den 1 januari 2017, kommer att påverka såväl företag som myndigheter.

Enligt avsnitt 10.1 och 14 ligger det nära till hands att regeringen utser PTS till tvistlösningsmyndighet och till tillsynsmyndighet samt att vara ansvarig för informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät. I så fall bedöms tidpunkten för ikraftträdandet inte innebära några problem för myndigheten. PTS bedöms, mot bakgrund av myndighetens erfarenhet av den befintliga webbtjänsten Ledningskollen, kunna utveckla en informationstjänst för utbyggnad av bredbandsnät som uppfyller den nya lagens krav inom ramen för tiden fram till ikraftträdandet. Som nämns ovan har också PTS fått i uppdrag att utveckla en tjänst som motsvarar vissa av de krav som ställs på informationstjänsten. PTS har dessutom, i egenskap av sektorsmyndighet för elektronisk kommunikation, erfarenhet av både reglering, tvistlösning och tillsyn i liknande tillträdesfrågor, inklusive prissättning för tillträde enligt LEK. PTS bör därför kunna organisera sig i tid för att hantera tvistlösning och tillsyn även enligt den nya lagen.

Tidpunkten för ikraftträdandet bedöms ge Boverket, lantmäterimyndigheterna och vägghållningsmyndigheterna tillräcklig tid för att verksamheten ska hinna anpassas till de nya bestämmelserna. Detsamma gäller för nätinnehavare och fastighetsägare.

19.1 Förslaget till lag om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Denna lag syftar till att främja utbyggnad av bredbandsnät. Lagen genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation.

Bestämmelser som genomför direktivet finns även i väglagen (1971:948), ledningsrättslagen (1973:1144), lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och plan- och bygglagen (2010:900).

Paragrafen anger syftet med lagen och har sin motsvarighet i artikel 1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation (direktivet). Paragrafen har justerats enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 7.1.

Det *första stycket* knyter an till artikel 1 i direktivet, i vilken syftet med direktivet anges.

I *andra stycket* lämnas upplysningen att det även i andra författningar finns bestämmelser som genomför direktivet. Vilka dessa bestämmelser är framgår av avsnitt 2.2–2.5.

2 § I denna lag avses med

bredbandsnät: elektroniskt kommunikationsnät som kan leverera tjänster för bredbandstillgång med en hastighet av minst 30 Mbit/s,

bredbandsutbyggare: den som avser att anlägga eller bygga ut ett bredbandsnät,

fysisk infrastruktur: passiva nätdelar som är avsedda att rymma andra nätdelar utan att själva bli aktiva, såsom kanalisationer, master, tillsynsbrunnar, manhål, kopplingskåp, byggnader, ingångar till byggnader, antenninstallationer, torn och stolpar, och

nätinnehavare: den som tillhandahåller ett allmänt kommunikationsnät eller en infrastruktur avsedd för att tillhandahålla

1. en transporttjänst, eller

2. en tjänst för produktion, transport eller distribution av gas, el, uppvärmning eller vatten.

Paragrafen innehåller definitioner av termer som används i lagen och genomför artikel 2 i direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

De i definitionerna använda termerna allmänt kommunikationsnät och elektroniskt kommunikationsnät har samma betydelse som i 1 kap. 7 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK).

Ett *bredbandsnät* är ett elektroniskt kommunikationsnät som kan leverera tjänster för bredbandstillgång med en hastighet av minst 30 Mbit/s. Det som avses är överföringshastighet av data. Elektroniska kommunikationsnät kan vara trådbundna eller trådlösa.

Bredbandsutbyggare är den som har för avsikt att anlägga eller bygga ut ett bredbandsnät. Förutom redan etablerade aktörer omfattar definitionen nya aktörer som har för avsikt att anlägga ett nät.

Fysisk infrastruktur är passiva nätdelar som är avsedda att rymma andra nätdelar utan att själva bli aktiva. Det handlar om t.ex. kanalisationer, master, tillsynsbrunnar, manhål, kopplingskåp, byggnader, ingångar till byggnader, antenninstallationer, torn och stolpar. Exempelvis en väg utgör inte fysisk infrastruktur i denna lags mening. Kablar, inbegripet svart fiber, utgör inte heller fysisk infrastruktur. Svart fiber kallas en fibertråd eller kabel som inte är aktiverad, men är avsedd att bli det. Fibern aktiveras genom att den i båda ändarna ansluts till aktiv utrustning. I en aktiv fibertråd skickas datatrafik med hjälp av ljussignaler. Med antenninstallation avses t.ex. fästen och övriga mekaniska stödsystem och stödkonstruktioner som krävs för att montera antenner mot annan passiv infrastruktur, t.ex. torn, master eller stolpar. Däremot avses inte en antens aktiva del. Nätdelar som används för att tillhandahålla dricksvatten omfattas inte av lagen, se 1 kap. 3 § första stycket.

Nätinnehavare omfattar den som tillhandahåller ett allmänt kommunikationsnät och den som tillhandahåller en infrastruktur avsedd för att tillhandahålla en transporttjänst eller en tjänst för produktion, transport eller distribution av gas, el, uppvärmning eller vatten. Termen transporttjänst omfattar tjänster för transport med användning av sådan infrastruktur som järnväg, väg och gata, hamn och flygplats. Termen el omfattar även offentlig belysning. En tjänst för produktion, transport eller distribution av vatten innefattar även bortscaffande eller behandling av avloppsvatten och dränering. Som framgår av 1 kap. 3 § första stycket omfattas inte infrastruktur för dricksvatten av lagen.

Definitionen omfattar både privata och offentliga aktörer. Beträffande tillhandahållare av infrastruktur gäller att infrastrukturen ska vara avsedd för att tillhandahålla vissa typer av tjänster. Exempelvis utgör inte sådana gemensamhetsanläggningar som används enbart av medlemmarna själva en infrastruktur som är avsedd för att tillhandahålla en tjänst. Den som förvaltar en sådan anläggning faller därför utanför definitionen.

Ytterligare ledning för tolkning av termerna kan hämtas från direktivet och från EU-domstolens praxis kring dessa. Exempelvis kan ledning för vem som är en nätinnehavare hämtas från EU-rättslig praxis rörande termen företag, som används i direktivets definition. Det bör således handla om någon form av ekonomisk verksamhet, utan att verksamheten för den sakens skull måste bedrivas i vinstsyfte, jämför avsnitt 7.3.

3 § Denna lag gäller inte fysisk infrastruktur som används för att tillhandahålla dricksvatten.

Denna lag gäller inte Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Försvarsmakten, Försvarets materielverk och Fortifikationsverket.

Paragrafen innehåller begränsningar av lagens tillämpningsområde i vissa avseenden och har utformats med utgångspunkt i *Lagrådets* förslag. Den genomför delvis artikel 2.2 i direktivet. Övervägandena finns i avsnitten 7.3 och 7.4.

Enligt *första stycket* gäller inte lagen fysisk infrastruktur som används för att tillhandahålla dricksvatten. Med detta avses dricksvatten enligt definitionen i artikel 2.1 i rådets direktiv 98/83/EG av den 3 november 1998 om kvaliteten på dricksvatten.

I *andra stycket* undantas Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Försvarsmakten, Försvarets materielverk och Fortifikationsverket från lagens bestämmelser. I 5 kap. 3 § finns bestämmelser om att tvistlösningsmyndigheten, se 5 §, i vissa fall ska höra Säkerhetspolisen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Försvarsmakten.

4 § Bestämmelserna i denna lag ersätter inte föreskrifter om prövning enligt annan lag.

Paragrafen reglerar lagens förhållande till annan lag i visst avseende. Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

Genom bestämmelsen klargörs att lagen inte ersätter prövning, t.ex. tillståndsprövning, som föreskrivs i annan lag. Lagens bestämmelser om exempelvis skyldighet att ge tillträde till befintlig fysisk infrastruktur ersätter därmed inte föreskriven prövning enligt t.ex. miljöbalken, ledningsrättslagen (1973:1144) eller plan- och bygglagen (2010:900). Bestämmelsen har utformats med 1 kap. 5 § LEK som förebild.

5 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska pröva tvister (*tvistlösningsmyndighet*) enligt denna lag och utöva tillsyn (*tillsynsmyndighet*) över efterlevnaden av lagen och föreskrifter meddelade med stöd av lagen.

I bestämmelsen anges att den myndighet som regeringen bestämmer ska pröva tvister enligt denna lag och utöva tillsyn över efterlevnaden av lagen och föreskrifter meddelade med stöd av lagen. Bestämmelsen genomför delvis artikel 10 i direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14. Författningskommentaren har justerats i enlighet med *Lagrådets* synpunkter.

2 kap. Tillträde till fysisk infrastruktur

1 § En nätinnehavare ska på rättvisa och rimliga villkor medge tillträde till fysisk infrastruktur på begäran av en bredbandsutbyggare. Det åligger nätinnehavaren att söka sådana tillstånd som krävs för att tillträdet ska kunna realiserats och som bredbandsutbyggaren själv inte kan söka. Nätinnehavaren får avslå bredbandsutbyggarens begäran om det begärda tillträdet inte är rimligt med hänsyn till

1. den fysiska infrastrukturens tekniska lämplighet för tillträde,
2. brist på utrymme i den fysiska infrastrukturen,
3. personlig säkerhet och folkhälsa,
4. risk för skada för allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt,
5. driftsäkerhet för befintligt nät,
6. risk för att andra tjänster som infrastrukturen används för störs,
7. att nätinnehavaren erbjuder alternativt tillträde på rättvisa och rimliga villkor, eller
8. andra liknande omständigheter.

Första stycket ska inte tillämpas om bredbandsutbyggaren, enligt beslut som har fattats med stöd av 4 kap. 4 och 8 §§ lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, har rätt att begära tillträde till eller användning av den fysiska infrastrukturen. Första stycket ska inte heller tillämpas om nätinnehavaren enligt 4 kap. 14 § samma lag har förpliktats att tillhandahålla bredbandsutbyggaren samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av den fysiska infrastrukturen.

Paragrafen föreskriver en skyldighet för nätinnehavare att medge tillträde till befintlig fysisk infrastruktur. Paragrafen har utformats enligt *Lagrådets* förslag, vilket även föranlett följdändringar i kapitlet. Den genomför direktivets artiklar 1.4 och delvis 3.2, 3.3 och 3.5. Övervägandena finns i avsnitten 7.2 och 8.1.

Av *första stycket* följer att den som är nätinnehavare är förpliktad att på rättvisa och rimliga villkor medge den bredbandsutbyggare som begär det, tillträde till fysisk infrastruktur. För definitioner av termer, se 1 kap. 2 §. En begäran ska avse tillträde för anläggning eller utbyggnad av bredbandsnät, vilket följer av att den som begär tillträde ska vara bredbandsutbyggare. Bestämmelsen avser befintlig fysisk infrastruktur.

Tillträde ska medges på rättvisa och rimliga villkor, vilket gäller i förhållande till både den som har rätt till tillträde och den som har skyldigheter enligt bestämmelsen. Termerna rättvisa och rimliga villkor har hämtats från direktivet, men det ger endast begränsad ledning för hur termerna ska tolkas. Att villkoren ska vara rättvisa och rimliga innefattar att en avvägning ska göras mellan bredbandsutbyggarens och nätinnehavarens intressen. Ett centralt villkor är den ersättning som ska utgå för tillträdet. Av artikel 3.5 i direktivet framgår att ersättningen ska ha koppling till nätinnehavarens kostnader för tillträdet och att tillträdet inverkan på nätinnehavarens affärsplan ska beaktas. Exempel på andra villkor som kan förekomma är villkor om förebyggande skyddsåtgärder för att trygga driftsäkerheten eller ansvar vid skada. Andra föreskrifter som nätinnehavaren måste följa kan också påverka villkoren för tillträdet, t.ex. bestämmelser som syftar till att skydda miljön eller allmän säkerhet.

Det åligger nätinnehavaren att söka sådana tillstånd som krävs för att tillträdet ska kunna realiserats och som bredbandsutbyggaren inte själv kan söka (jfr prop. 2002/03:110 s. 118). Skyldigheten innebär alltså endast att nätinnehavaren ska söka sådana tillstånd som bredbandsutbyggaren inte själv kan ansöka om. Om bredbandsutbyggaren själv kan söka ett tillstånd åligger det denne att på egen hand göra detta. Ingenting hindrar att bredbandsutbyggaren i praktiken sköter allt arbete med ansökan om t.ex. ledningsrätt, även om den formella sökanden behöver vara nätinnehavaren. Det får anses ingå i skyldigheten att nätinnehavaren ska försöka träffa nödvändiga överenskommelser om det är dennes tidigare överenskommelser med t.ex. en markägare som står i vägen för tillträdet. Bredbandsutbyggaren bör i normalfallet själv förhandla och försöka nå nödvändiga överenskommelser.

Nätinnehavaren får avslå en begäran om det begärda tillträdet inte är rimligt med hänsyn till ett antal grunder. Uppräkningen av grunder är inte uttömmande. Även andra liknande omständigheter kan således föra med sig att tillträdet inte är rimligt, vilket anges i punkten 8. Nätinnehavaren ska så långt möjligt ställa upp villkor som möjliggör ett tillträde, även om det finns omständigheter som talar emot ett sådant. Om t.ex. nätinnehavarens behov av skydd mot driftstörningar kan tillgodoses genom krav på viss teknisk utrustning får begäran inte avslås.

Ett alternativt tillträde, som anges i punkten 7, kan t.ex. vara tillträde till svart fiber. För en förklaring av termen svart fiber, se 1 kap. 2 §. Med alternativt tillträde avses även att tillträdet ska vara lämpligt med beaktande av bredbandsutbyggarens behov. Det alternativa tillträdet ska er-

bjudas på rättvisa och rimliga villkor för att avslagsgrunden ska kunna vara tillämplig.

Genom bestämmelsen i *andra stycket* klargörs att lagens reglering av tillträde till fysisk infrastruktur är subsidiär i förhållande till bestämmelser om förpliktande att tillhandahålla bredbandsutbyggaren motsvarande tillträde enligt LEK. Skyldigheten enligt första stycket gäller inte om bredbandsutbyggaren enligt beslut som fattats med stöd av 4 kap. 4 och 8 §§ LEK, har rätt att begära tillträde till eller användning av den aktuella fysiska infrastrukturen. Med detta avses att bredbandsutbyggaren kan begära tillträde med stöd av ett beslut om en förpliktelse som ålagts en aktör med betydande marknadsinflytande, ett s.k. SMP-beslut. Det saknar betydelse om tillträde faktiskt lämnas vid en tillämpning av beslutet, så länge den fysiska infrastrukturen omfattas av detsamma.

Av bestämmelsen följer vidare att inte heller den som enligt 4 kap. 14 § LEK ålagts att tillhandahålla bredbandsutbyggaren samlokalisering är skyldig att tillhandahålla tillträde enligt första stycket. Eftersom en sådan förpliktelse endast kan åläggas efter ansökan från en operatör, får regleringen till följd att en bredbandsutbyggare, som också är en operatör enligt definitionen i LEK, kan välja att begära tillträde enligt 4 kap. 14 § LEK eller enligt denna lag.

2 § En begäran om tillträde ska vara skriftlig och innehålla en redogörelse och en tidsplan för anläggandet eller utbyggnaden av bredbandsnätet i de delar som är relevanta för tillträdet.

Paragrafen ställer upp krav på en begäran om tillträde och genomför delvis artikel 3.2 i direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

Enligt bestämmelsen ska begäran vara skriftlig, t.ex. sänd med e-post eller via en funktion i informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät, se 4 kap. 1 §. Den som begär tillträde ska i begäran redogöra för sina planer att anlägga eller bygga ut bredbandsnät. Redogörelsen ska omfatta det som är relevant för nättinnehavarens bedömning av om det föreligger en skyldighet att medge tillträde enligt 1 §. I detta ligger att tydligt ange vilken fysisk infrastruktur begäran avser och på vilket sätt tillträde begärs. Kravet på redogörelse för projektet innebär inte att den som begär tillträde behöver avslöja mer än nödvändigt om t.ex. sina affärsplaner. I begäran ska även en tidsplan för de relevanta åtgärderna anges.

3 § Nättinnehavaren ska senast två månader från mottagandet av en fullständig begäran om tillträde skriftligen meddela bredbandsutbyggaren om begäran medges eller avslås. Meddelandet ska innehålla nättinnehavarens villkor för tillträde eller de omständigheter som nättinnehavaren hänvisar till för att avslå begäran.

Paragrafen reglerar en nättinnehavares skyldighet att svara på en begäran om tillträde enligt 1 § och genomför delvis artikel 3.3 i direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 8.1. Författningskommentaren har kompletterats efter synpunkter från *Lagrådet*.

Av bestämmelsen följer att nättinnehavaren inom två månader skriftligen, t.ex. med hjälp av e-post eller via en funktion i informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät, se 4 kap. 1 §, ska meddela den bredbandsutbyggare som har begärt tillträde om begäran medges eller avslås. Om

en begäran medges, ska meddelandet även innehålla nätinnehavarens villkor för tillträdet. När det gäller villkor för tillträde, se 1 §. Om nätinnehavaren inte medger tillträde ska meddelandet i stället innehålla de omständigheter som nätinnehavaren hänvisar till för att avslå begäran, jämför 1 § andra stycket. Bredbandsutbyggaren bör begära mottagningsbevis eller på annat sätt försäkra sig om att nätinnehavaren har tagit emot begäran.

4 § Om nätinnehavaren och bredbandsutbyggaren inte når en överenskommelse om tillträde ska, om någon av dem begär det, tvistlösningsmyndigheten pröva tvisten.

Twistlösningsmyndigheten ska så snart som möjligt avgöra tvisten. Beslutet ska meddelas senast fyra månader från det att begäran kom in till myndigheten, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

Paragrafen innebär en möjlighet att begära tvistlösning i fråga om tillträde till fysisk infrastruktur enligt 1 §. Genom paragrafen genomförs direktivets artiklar 3.4 och delvis 3.5. Övervägandena finns i avsnitt 8.2.

Enligt *första stycket* finns en möjlighet till tvistlösning om nätinnehavaren och bredbandsutbyggaren inte når en överenskommelse om tillträde. Såväl bredbandsutbyggare som nätinnehavare får begära tvistlösning. Med överenskommelse om tillträde avses även att parterna ska vara överens om villkoren för tillträdet. Därmed kan den som i och för sig har medgetts tillträde, men som anser att villkoren som nätinnehavaren har satt upp inte är rättvisa och rimliga, begära tvistlösning.

Av *andra stycket*, som har utformats enligt *Lagrådets* förslag, följer att tvistlösningsmyndigheten ska avgöra tvisten så snart som möjligt och senast fyra månader från det att begäran kom in till myndigheten, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter. Tidpunkten ska räknas från det att begäran om tvistlösning är fullständig och kan läggas till grund för en prövning. Exempel på sådana särskilda omständigheter som kan motivera att myndighetens prövning av tvisten tar längre tid i anspråk är att tvisten är speciellt komplicerad eller att parterna är överens om att prövningen kan ta längre tid. I sådana undantagsfall ger bestämmelsen utrymme för tvistlösningsmyndigheten att avvika från den föreskrivna tidsfristen. Bestämmelsen om förlängd tid bör tillämpas restriktivt.

3 kap. Samordning av bygg- och anläggningsprojekt

1 § En nätinnehavare som är ett offentligt organ och som utför ett bygg- eller anläggningsprojekt ska på rättvisa, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor medge samordning av projektet och en bredbandsutbyggares projekt, om bredbandsutbyggaren begär det. Detsamma gäller för en nätinnehavare som utför ett bygg- eller anläggningsprojekt som finansieras helt eller delvis med offentliga medel. Nätinnehavaren får avslå bredbandsutbyggarens begäran om den begärda samordningen inte är rimlig.

Första stycket gäller inte bygg- och anläggningsprojekt

1. av mindre betydelse,
2. som avser fysisk infrastruktur som stöder samhällsviktig verksamhet om verksamhetens funktion kan påverkas negativt av en samordning, eller
3. om en samordning kan skada allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt.

Paragrafen slår fast en skyldighet i vissa fall för en nätinnehavare som utför ett bygg- eller anläggningsprojekt att medge samordning av projektet och en bredbandsutbyggares projekt. Första stycket har utformats enligt *Lagrådets* förslag, vilket även föranlett följdändringar i kapitlet. Paragrafen genomför delvis artiklarna 5.2 och 5.5 i direktivet. Övervägandena finns i avsnitten 9.1 och 9.2.

Enligt *första stycket* är en nätinnehavare som är ett offentligt organ och som utför ett bygg- eller anläggningsprojekt förpliktad att på rättvisa, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor medge en begäran om samordning från en bredbandsutbyggare. Detsamma gäller för en nätinnehavare som utför ett bygg- eller anläggningsprojekt som finansieras helt eller delvis med offentliga medel. Skyldigheten gäller oavsett om nätinnehavaren själv utför arbetet eller om denne anlitar en underentreprenör för projektet.

Uttrycket offentligt organ motsvarar sådana aktörer som anges i 2 kap. 19 § lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, t.ex. statliga och kommunala myndigheter och kommunala bolag. Ett sådant organ måste dock också falla in under definitionen av nätinnehavare för att omfattas av bestämmelsen, jämför 1 kap. 2 §.

Bestämmelsen träffar, som framgår ovan, även bygg- och anläggningsprojekt som det allmänna finansierar till någon del, men däremot inte helt privat finansierade projekt. Nätinnehavare som har fått olika former av bidrag, stöd eller annan offentlig finansiering för sitt projekt, utan att projektet är ett offentligt projekt i sig, träffas således av skyldigheten att samordna bygg- och anläggningsprojekt.

Att samordna bygg- och anläggningsprojekt behöver inte vara liktydigt med en samförläggning, t.ex. att två rör läggs i samma schakt. En samordning kan resultera i annat samarbete kring arbetet, t.ex. gemensamt utnyttjande av en arbetsväg eller maskiner. Normalt krävs dock att projekt-erna ska utföras geografiskt nära varandra.

Nätinnehavaren får avslå en begäran om den begärda samordningen inte är rimlig. I detta ligger bl.a. att en begäran inte behöver medges om samordningen skulle medföra merkostnader för nätinnehavarens ursprungliga bygg- eller anläggningsprojekt, t.ex. genom att det projektet försenas. Merkostnader ska inte anses föreligga om bredbandsutbyggaren ersätter nätinnehavaren för dessa. Det ska vidare vara möjligt för nätinnehavaren att behålla kontrollen över samordningen. Krav på t.ex. driftsäkerhet kan också medföra att begäran om samordning inte kan anses rimlig. Ytterligare ledning kan hämtas från de omständigheter som anges i 2 kap. 1 § andra stycket.

Termerna rättvisa, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor har hämtats från direktivet, men det ger ingen ledning för hur termerna ska tolkas. Att villkoren ska vara rättvisa innebär att en avvägning ska göras mellan bredbandsutbyggarens och nätinnehavarens intressen. Vidare gäller att nätinnehavare inte får ställa upp villkor som diskriminerar en bredbandsutbyggare i förhållande till andra. Ledning för tolkningen av uttrycket icke-diskriminerande villkor kan hämtas från 4 kap. 6 § LEK. Nätinnehavaren ska även öppet redovisa villkoren för samordningen. Exempel på villkor som kan förekomma är t.ex. villkor som avser säkerhet eller fördelning av kostnader.

Skyldigheten enligt första stycket innebär inte att en nätinnehavare behöver avbryta ett projekt i avvaktan på förhandling eller tvistlösning.

I *andra stycket* görs vissa undantag från samordningsskyldigheten. Någon sådan skyldighet gäller inte beträffande bygg- och anläggningsprojekt av mindre betydelse. Med mindre betydelse avses t.ex. arbeten med mycket begränsad omfattning eller brådskande reparationsarbeten där arbetet endast pågår en kort tid. Vidare avses bygg- och anläggningsprojekt med lågt värde, särskilt om nätinnehavarens omsättning är låg och projektet är av mindre kommersiellt intresse. Från samordningsskyldigheten undantas vidare bygg- och anläggningsprojekt som rör fysisk infrastruktur som stöder samhällsviktig verksamhet om verksamhetens funktion kan påverkas negativt av en samordning. Det kan också handla om en framtida påverkan, t.ex. genom att underhåll skulle försvåras. Samordningsskyldigheten enligt första stycket gäller inte heller om en samordning kan skada allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt.

2 § En begäran om samordning ska vara skriftlig och innehålla en redogörelse för bredbandsutbyggarens bygg- eller anläggningsprojekt i de delar som är relevanta för samordningen. En sådan begäran ska lämnas senast en månad innan nätinnehavaren ansöker om nödvändiga tillstånd hos behöriga myndigheter.

Paragrafen ställer upp krav på hur en begäran om samordning ska vara utformad och genomför delvis artikel 5.2 i direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 9.1.

Enligt bestämmelsen ska begäran vara skriftlig, t.ex. sänd med e-post eller via en funktion i informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät, se 4 kap. 1 §. Den som begär samordning ska i begäran redogöra för sitt planerade bygg- eller anläggningsprojekt avseende bredbandsnät. Redogörelsen ska omfatta det som är relevant för nätinnehavarens bedömning av om det föreligger en skyldighet att medge samordning. I detta ligger att tydligt ange vilket bygg- eller anläggningsprojekt begäran avser och vilken typ av samordning som begärs. Kravet på redogörelse för projektet innebär inte att den som begär samordning behöver avslöja mer än nödvändigt om t.ex. sina affärsplaner.

En begäran om samordning ska lämnas senast en månad innan nätinnehavaren ansöker om nödvändiga tillstånd hos behöriga myndigheter. Med nödvändiga tillstånd avses myndighetstillstånd som krävs för att ett projekt ska få genomföras, t.ex. bygglov och marklov. Om flera tillstånd är nödvändiga bör tiden räknas från det att den sista ansökan om tillstånd lämnas in. Vad som gäller för projekt som inte kräver tillstånd får avgöras i varje enskilt fall. Beträffande bredbandsutbyggarens behov av information, se 4 kap. 4 §. Beträffande mottagningsbevis, se 2 kap. 3 §.

3 § Nätinnehavaren ska senast en månad från mottagandet av en fullständig begäran om samordning skriftligen meddela bredbandsutbyggaren om begäran medges eller avslås. Meddelandet ska innehålla nätinnehavarens villkor för samordning eller de omständigheter som nätinnehavaren hänvisar till för att avslå begäran.

Paragrafen reglerar en nätinnehavares skyldighet att svara på en begäran om samordning enligt 1 §. Övervägandena finns i avsnitt 9.1.

Av bestämmelsen följer att nätinnehavaren senast en månad efter mottagandet av en begäran skriftligen ska meddela den bredbandsutbyggare som har begärt samordning om begäran medges eller inte. Om en begäran medges, ska meddelandet även innehålla nätinnehavarens villkor för samordning. Beträffande villkor för samordning, se 1 §. Om nätinnehavaren inte medger begäran ska meddelandet i stället innehålla de omständigheter som nätinnehavaren hänvisar till för att avslå den. Beträffande mottagningsbevis, se 2 kap. 3 §.

4 § Om nätinnehavaren och bredbandsutbyggaren inte når en överenskommelse om samordning ska, om någon av dem begär det, tvistlösningsmyndigheten pröva tvisten.

Tvistlösningsmyndigheten ska så snart som möjligt avgöra tvisten. Beslutet ska meddelas senast två månader från det att begäran kom in till myndigheten, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

Paragrafen innebär en möjlighet att begära tvistlösning i fråga om samordning av bygg- och anläggningsprojekt enligt 1 §. Den genomför artiklarna 5.3 och 5.4 i direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 9.3.

Enligt *första stycket* finns en möjlighet till tvistlösning om nätinnehavaren och bredbandsutbyggaren inte når en överenskommelse om samordning. Med överenskommelse om samordning avses även att parterna ska vara överens om villkoren för samordningen. Den som i och för sig medgett samordning men som inte är nöjd med villkoren kan alltså begära tvistlösning enligt bestämmelsen.

Av *andra stycket*, som har utformats enligt *Lagrådets* förslag, följer att tvistlösningsmyndigheten ska avgöra tvisten så snart som möjligt och senast två månader från det att begäran kom in till myndigheten, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter. Bestämmelsen om förlängd tid bör tillämpas restriktivt med hänsyn till den brådskande process som ett bygg- eller anläggningsprojekt kan utgöra. Se vidare kommentaren till 2 kap. 4 § andra stycket.

4 kap. Information

1 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska ansvara för en informationstjänst för utbyggnad av bredbandsnät genom vilken information om nätinnehavares befintliga fysiska infrastruktur och planerade och pågående bygg- och anläggningsprojekt kan göras tillgänglig elektroniskt för bredbandsutbyggare. Informationstjänsten ska även innehålla upplysningar om andra liknande tjänster där sådan information finns tillgänglig.

Informationstjänsten ska innehålla information om tillstånd som kan behövas för utbyggnad av bredbandsnät och om hur man ansöker om sådana tillstånd.

Paragrafen slår fast att den myndighet som regeringen bestämmer ska ansvara för en informationstjänst. Termen informationstjänst har införts efter förslag från *Lagrådet* och medför en rad följdändringar. Paragrafen genomför delvis artiklarna 4, 6 och 10.4 i direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 10.1.

Enligt *första stycket* ska den myndighet som regeringen bestämmer ansvara för en informationstjänst för utbyggnad av bredbandsnät. Med det senare avses en tjänst som underlättar för bredbandsutbyggare att hitta sådan information som nämns i lagen. Bestämmelsen anger övergripande den funktion som informationstjänsten ska ha och den myndighet som ansvarar för tjänsten är fri att inom ramen för vad som anges i paragrafen utforma den på det sätt som anses bäst.

Det ska vara möjligt att göra information om nätinnehavares befintliga fysiska infrastruktur och bygg- och anläggningsprojekt tillgänglig genom informationstjänsten, se vidare under 2, 4 och 5 §§. Bredbandsutbyggare ska ha tillgång till uppgifterna. Detta utesluter inte att även andra har sådan tillgång. Informationstjänsten ska vidare innehålla upplysningar om andra liknande tjänster där sådan information kan hittas. Detta kan ske t.ex. genom länkar till webbplatser med sådan information. Med andra liknande tjänster avses större och mer omfattande tjänster, som t.ex. fastighetsregistret, Geodataportalen och tjänster som större kommuner tillhandahåller. Däremot avses inte upplysningar om samtliga webbplatser eller tjänster där viss information kan hittas, jämför möjligheten i 4 kap. 4 och 5 §§ att publicera information på en egen webbplats.

I *andra stycket* anges att informationstjänsten även ska innehålla information om tillstånd som kan behövas för utbyggnad av bredbandsnät och om hur man ansöker om sådana tillstånd. Detta kan ske genom t.ex. länkar till andra myndigheters webbplatser, där mer detaljerad information ges.

2 § En nätinnehavare ska på begäran av en bredbandsutbyggare lämna information om

1. den fysiska infrastrukturens lokalisering och sträckning,
2. typ av infrastruktur och nuvarande användning, och
3. kontaktuppgifter som behövs för att bredbandsutbyggaren ska kunna lämna en begäran om tillträde till nätinnehavaren.

Informationen ska lämnas på proportionella, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor senast två månader från det att begäran togs emot.

Om informationen finns tillgänglig genom informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät, kan skyldigheten enligt första stycket fullgöras genom att bredbandsutbyggaren hänvisas dit.

Paragrafen reglerar vilka uppgifter om fysisk infrastruktur som en nätinnehavare är skyldig att lämna på begäran av en bredbandsutbyggare. Bestämmelserna genomför delvis artiklarna 4.1 och 4.4 i direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 10.2.

Enligt *första stycket* förpliktas nätinnehavare att på begäran lämna information om befintlig fysisk infrastruktur till en bredbandsutbyggare. Den information som avses är den fysiska infrastrukturens lokalisering och sträckning, typ av infrastruktur och nuvarande användning samt kontaktuppgifter som behövs för att bredbandsutbyggaren ska kunna lämna en begäran om tillträde till nätinnehavaren.

Av *andra stycket* följer att information ska lämnas på proportionella, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor senast två månader från det att begäran togs emot. Termerna proportionella, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor har hämtats från direktivet, men det ger ingen ledning för hur termerna ska tolkas. Utrymmet för nätinnehavaren att ställa upp villkor är begränsat men t.ex. villkor som förbjuder röjande av vissa

uppgifter, om uppgifterna är för känsliga för att lämnas ut för större spridning, kan vara proportionella. Detsamma gäller även för mer praktiska detaljer som hur informationen ska lämnas. Om utlämnandet kräver mer omfattande arbete kan också ersättning för detta arbete anses vara ett proportionellt villkor. Beträffande termerna icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor, se kommentaren till 3 kap. 1 §. Beträffande mottagningsbevis, se 2 kap. 3 §.

Om informationen finns tillgänglig genom informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät kan enligt *tredje stycket* skyldigheten fullgöras genom att bredbandsutbyggaren hänvisas dit.

Vissa begränsningar av skyldigheterna enligt denna paragraf följer av 8 §.

3 § En nätinnehavare ska på begäran medge att en bredbandsutbyggare på plats undersöker sådan fysisk infrastruktur som bredbandsutbyggaren kan komma att begära tillträde till enligt 2 kap. 1 §. En sådan undersökning ska medges på proportionella, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor. Nätinnehavaren får avslå bredbandsutbyggarens begäran om den begärda undersökningen inte är rimlig.

Om en begäran enligt första stycket medges, ska undersökningen ske senast en månad från det att begäran togs emot.

Paragrafen, som har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag, syftar till att ge en bredbandsutbyggare underlag för att bedöma om tillträde enligt 2 kap. 1 § ska begäras. Den genomför delvis artikel 4.5 i direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 10.3.

Av *första stycket* följer att en nätinnehavare på begäran ska medge att en bredbandsutbyggare på plats får undersöka sådan fysisk infrastruktur som bredbandsutbyggaren kan komma att begära tillträde till med stöd av lagen. Undersökningen ska således ha ett samband med en möjlig framtida begäran om tillträde. Nätinnehavaren får avslå en begäran om den begärda undersökningen inte är rimlig. I uttrycket rimlig ligger att det inte av något skäl är uteslutet att tillträde kan medges vid en eventuell begäran om tillträde. Det krävs också att platsundersökningen kan ske på ett säkert sätt, både med hänsyn till personlig säkerhet och till driftsäkerhet. En platsundersökning som kräver att en verksamhet stoppas eller hindras mer än marginellt är normalt inte att anse som rimlig, detta gäller särskilt om infrastrukturen är samhällsviktig.

Undersökningen ska medges på proportionella, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor. Termerna proportionella, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor har hämtats från direktivet, men det ger ingen ledning för hur termerna ska tolkas. Proportionella villkor kan vara t.ex. förhållningsregler för undersökningen eller ersättning för eventuella kostnader som nätinnehavaren orsakas. Även villkor som syftar till att upprätthålla säkerhet kan vara proportionella. När det gäller termerna icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor, se kommentaren till 3 kap. 1 §.

Enligt *andra stycket* ska, om begäran enligt första stycket medges, undersökning ske senast en månad från det att begäran togs emot. Beträffande mottagningsbevis, se 2 kap. 3 §.

Vissa begränsningar av skyldigheterna enligt denna paragraf följer av 8 §.

4 § En nätinnehavare som omfattas av 3 kap. 1 § ska göra följande information tillgänglig genom informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät eller någon annan elektronisk tjänst:

1. det planerade eller pågående bygg- eller anläggningsprojektets lokalisering och typ,
2. berörda delar av nätet,
3. beräknat datum för inledning av projektet och den tid projektet kan beräknas pågå, och
4. kontaktuppgifter till nätinnehavaren.

Informationen ska göras tillgänglig i sådan tid att en bredbandsutbyggare kan begära samordning enligt 3 kap. 1 §.

Nätinnehavaren ska uppdatera informationen senast två veckor från det att en förändring har inträffat.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilken information avseende bygg- och anläggningsprojekt som ska finnas tillgänglig genom informations-tjänsten för utbyggnad av bredbandsnät eller någon annan elektronisk tjänst. Övervägandena finns i avsnitt 10.5.1 och i avsnitt 9.1.

I *första stycket* anges den information som en nätinnehavare som omfattas av 3 kap. 1 § ska göra tillgänglig via informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät eller någon annan elektronisk tjänst. De uppgifter som avses är bygg- eller anläggningsprojektets lokalisering och typ, berörda delar av nätet, beräknat datum för inledning av projektet och den tid projektet kan beräknas pågå samt kontaktuppgifter till nätinnehavaren. Med annan elektronisk tjänst avses t.ex. en databas som bredbandsutbyggare kan nå eller en nätinnehavares egen webbplats.

Av *andra stycket* framgår att informationen ska göras tillgänglig i sådan tid att en bredbandsutbyggare kan begära samordning enligt 3 kap. 1 §. Enligt 3 kap. 2 § är en förutsättning för att skyldigheten att samordna ska gälla att, om tillstånd krävs, begäran om samordning lämnas minst en månad innan nätinnehavaren ansöker om sådant tillstånd. Informationen ska således göras tillgänglig mer än en månad innan tillstånd söks för att bredbandsutbyggaren ska kunna dra nytta av nätinnehavarens skyldighet att samordna projekt. Informationen ska lämnas i sådan tid att bredbandsutbyggaren har en rimlig möjlighet att utvärdera om en begäran ska lämnas. Det sistnämnda gäller även för projekt som inte kräver tillstånd, samtidigt som det beroende på omständigheterna i de enskilda fallen kan skifta när i tiden sådan information ska lämnas.

Enligt *tredje stycket* ska nätinnehavaren uppdatera informationen senast två veckor från det att en förändring har inträffat.

Vissa begränsningar av skyldigheterna enligt denna paragraf följer av 8 §.

5 § En nätinnehavare som har fått eller har ansökt om tillstånd till ett bygg- eller anläggningsprojekt ska på begäran ge en bredbandsutbyggare tillgång till sådan information som anges i 4 §. Detsamma gäller en nätinnehavare som avser att ansöka om sådant tillstånd de kommande sex månaderna. Om ett bygg- eller anläggningsprojekt inte kräver något tillstånd, ska nätinnehavaren på begäran lämna information om de bygg- och anläggningsprojekt som nätinnehavaren planerar att påbörja inom det närmaste året.

Nätinnehavaren ska på proportionella, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor göra informationen tillgänglig genom informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät inom två veckor från det att begäran togs emot.

Nätinnehavaren ska uppdatera informationen senast två veckor från det att en förändring har inträffat.

Om nätinnehavaren har gjort informationen tillgänglig genom en annan elektronisk tjänst än informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät, kan skyldigheten enligt första stycket fullgöras genom att bredbandsutbyggaren hänvisas till den tjänsten.

Paragrafen föreskriver informationsskyldighet avseende bygg- och anläggningsprojekt för vilka information inte finns tillgänglig via informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät. Paragrafen genomför delvis artiklarna 6.1 och 6.2. Övervägandena finns i avsnitt 10.5.1.

Enligt *första stycket* ska en nätinnehavare på begäran av en bredbandsutbyggare lämna viss information. Bestämmelsen tar i första hand sikte på nätinnehavare som utför helt privat finansierade projekt. Den kan även få betydelse i förhållande till projekt som är helt eller delvis finansierade med offentliga medel, för det fall en nätinnehavare inte redan har gjort informationen tillgänglig enligt 4 §.

Bestämmelsen träffar bygg- och anläggningsprojekt för vilka tillstånd har beviljats, sökts eller som nätinnehavaren avser att ansöka om tillstånd för inom de kommande sex månaderna. Med tillstånd avses alla typer av offentligrättsliga tillstånd och dispenser. För det fall ett bygg- eller anläggningsprojekt inte kräver tillstånd ska nätinnehavaren på begäran lämna information om sådana projekt som nätinnehavaren planerar att påbörja inom det närmaste året.

Den information som ska lämnas är den som anges i 4 §.

Enligt *andra stycket* ska nätinnehavaren på proportionella, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor göra informationen tillgänglig via informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät inom två veckor från det att begäran togs emot. Termerna proportionella, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor har hämtats från direktivet, men det ger ingen ledning för hur termerna ska tolkas. Jämför kommentaren till 2 § och 3 kap. 1 §.

Enligt *tredje stycket* ska nätinnehavaren uppdatera informationen senast två veckor från det att en förändring har inträffat. Det kan röra t.ex. ändrad tidsplan för projektet.

Av *fjärde stycket* följer att, om nätinnehavaren har gjort informationen tillgänglig genom annan elektronisk tjänst än informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät, kan skyldigheten enligt första stycket fullgöras genom hänvisning dit. När det gäller innebörden av uttrycket annan elektronisk tjänst, se kommentaren till 4 §. Det krävs alltså att informationen har gjorts tillgänglig även för andra bredbandsutbyggare än den som har begärt informationen.

Vissa begränsningar av skyldigheterna enligt denna paragraf följer av 8 §.

6 § En begäran enligt detta kapitel ska vara skriftlig och ange, när det gäller information, vilket geografiskt område eller, när det gäller undersökning, vilken fysisk infrastruktur begäran avser.

I paragrafen ställs vissa krav på en begäran enligt kapitlet. Paragrafen genomför delvis artiklarna 4.4, 4.5 och 6.1 i direktivet. Övervägandena finns i avsnitten 10.2, 10.3 och 10.5.1.

Av bestämmelsen följer att en begäran ska vara skriftlig, t.ex. sänd med e-post eller via en funktion i informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät, se 1 §. Vidare framgår att en begäran om information ska ange vilket geografiskt område som avses och att en begäran om undersökning ska ange vilken fysisk infrastruktur som avses.

7 § Skyldigheterna i 4 och 5 §§ gäller inte för bygg- och anläggningsprojekt av mindre betydelse.

Genom bestämmelsen undantas bygg- och anläggningsprojekt av mindre betydelse från skyldigheterna i 4 och 5 §§. Paragrafen genomför artikel 6.5 i direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 10.5.2.

Med mindre betydelse avses t.ex. arbeten med mycket begränsad omfattning eller brådskande reparationsarbeten där arbetet endast pågår en kort tid. Vidare avses bygg- och anläggningsprojekt med lågt värde, särskilt om nätinnehavarens omsättning är låg och projektet är av mindre kommersiellt intresse.

8 § Nätinnehavaren får begränsa tillgång till information eller undersökning enligt detta kapitel till följd av tystnadsplikt eller, om det är nödvändigt, med hänvisning till

1. nätets driftsäkerhet,
2. allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt,
3. folkhälsan, eller
4. affärs- eller driftsförhållanden.

I det allmänna verksamheten tillämpas offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) i stället för första stycket.

Paragrafen innehåller vissa begränsningar av skyldigheterna att lämna information enligt föregående bestämmelser. Paragrafen genomför delvis artiklarna 4.1 och 6.1 i direktivet. Övervägandena finns i avsnitten 10.2, 10.3 och 10.5.1.

I *första stycket* anges att nätinnehavaren får begränsa tillgången till information om befintlig fysisk infrastruktur och pågående bygg- och anläggningsprojekt samt undersökning på plats under vissa förutsättningar. Härigenom finns det skydd för känsliga uppgifter. Sådant skydd kan t.ex. följa av tystnadsplikt för nätinnehavaren. Sådant tystnadsplikt kan följa av avtal eller annan lag. Vidare kan tillgången till information begränsas om det är nödvändigt med hänvisning till nätets driftsäkerhet, allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt, folkhälsan eller affärs- och driftsförhållanden. Vid bedömningen av om en begränsning är nödvändig bör det beaktas om tillräckligt skydd kan ges genom att ställa upp villkor för hur informationen får användas.

I *andra stycket* anges att offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) tillämpas i det allmänna verksamheten i stället för vad som anges i första stycket.

9 § Om nätinnehavaren och bredbandsutbyggaren inte når en överenskommelse om utlämnande av information eller undersökning enligt detta kapitel ska, om någon av dem begär det, tvistlösningsmyndigheten pröva tvisten.

Tvistlösningsmyndigheten ska så snart som möjligt avgöra tvisten. Beslutet ska meddelas senast två månader från det att begäran kom in till myndigheten, om

inte längre tid är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

Prop. 2015/16:73

Paragrafen innehåller bestämmelser om tvistlösning avseende informationsskyldighet. Paragrafen genomför artiklarna 4.6 och 6.4 i direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 10.6.

Enligt *första stycket* finns en möjlighet till tvistlösning om nätinnehavaren och bredbandsutbyggaren inte kan nå en överenskommelse i fråga om utlämnande av information eller tillgång till undersökning enligt kapitlet. Tvistlösningsmöjligheten gäller endast utlämnande enligt lagen. Utlämnande av information enligt annan författning omfattas inte, t.ex. enligt tryckfrihetsförordningen.

Av *andra stycket*, som har utformats enligt *Lagrådets* förslag, följer att tvistlösningsmyndigheten ska avgöra tvisten så snart som möjligt och senast två månader från det att begäran kom in till myndigheten, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter. Bestämmelsen om förlängd tid bör tillämpas restriktivt med hänsyn till vikten av att bredbandsutbyggaren får tillgång till den information som krävs för att avgöra om t.ex. en begäran om tillträde ska göras. Se vidare kommentaren till 2 kap. 4 § andra stycket.

5 kap. Övriga bestämmelser

1 § Tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät som är anmälda enligt 2 kap. 1 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska betala en årlig avgift för tvistlösning och tillsyn enligt denna lag.

De avgifter som tas ut ska fördelas med skälig andel mellan dem som är skyldiga att betala avgiften.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för tvistlösning och tillsyn enligt denna lag.

Paragrafen innehåller bestämmelser om avgift för tvistlösning och tillsyn enligt lagen. Paragrafen genomför delvis artikel 10.2 i direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 15.

Av *första stycket* följer att tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät som är anmälda enligt 2 kap. 1 § LEK ska betala en årlig avgift för att finansiera tvistlösning och tillsyn enligt lagen.

I *andra stycket* anges att de avgifter som tas ut ska fördelas med skälig andel mellan dem som är skyldiga att betala avgiften. En skälig fördelning kan t.ex. baseras på tillhandahållarnas omsättning.

Av *tredje stycket*, som har utformats efter *Lagrådets* förslag, följer att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för tvistlösning och tillsyn enligt denna lag.

2 § Tvistlösningsmyndigheten får förelägga en part att tillhandahålla myndigheten de uppgifter och handlingar som behövs för att pröva en tvist enligt denna lag.

Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

I bestämmelsen anges att tvistlösningsmyndigheten får förelägga en part att tillhandahålla myndigheten de uppgifter och handlingar som behövs för att pröva en tvist enligt lagen. Ett sådant föreläggande får förenas med

Prop. 2015/16:73 vite. Paragrafen genomför artikel 10.3 i direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.

3 § Tvistlösningsmyndigheten ska höra Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i ärenden som rör totalförsvaret och Säkerhetspolisen i ärenden som rör Sveriges säkerhet i övrigt.

I bestämmelsen anges att tvistlösningsmyndigheten ska höra Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i ärenden som rör totalförsvaret och Säkerhetspolisen i ärenden som rör Sveriges säkerhet i övrigt. Övervägandena finns i avsnitt 14.

4 § Tillsynsmyndigheten får förelägga den som har skyldigheter enligt denna lag att tillhandahålla myndigheten de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.

Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

I bestämmelsen anges att tillsynsmyndigheten får förelägga den som har skyldigheter enligt lagen att tillhandahålla de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen. Ett sådant föreläggande får förenas med vite. Paragrafen genomför delvis artikel 11 i direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.

5 § Tillsynsmyndigheten får besluta de förelägganden som behövs för att denna lag och föreskrifter meddelade med stöd av lagen ska efterlevas.

Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

I bestämmelsen anges att tillsynsmyndigheten får besluta de förelägganden som behövs för att lagen ska efterlevas. Ett sådant föreläggande får förenas med vite. Paragrafen genomför delvis artikel 11 i direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.

6 § En myndighets beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter meddelade med stöd av lagen får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

I bestämmelsen regleras rätten att överklaga beslut enligt lagen. Med myndighets beslut avses beslut fattade av tillsynsmyndigheten eller tvistlösningsmyndigheten. Paragrafen genomför artikel 10.6 i direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.

7 § Mål i förvaltningsrätt och kammarrätt som avser överprövning av beslut som rör samordning enligt 3 kap. 4 § och 4 kap. 9 § ska handläggas skyndsamt.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om skyndsamt handläggning av vissa mål enligt lagen. Övervägandena finns i avsnitt 16.

Mål i förvaltningsrätt och kammarrätt som avser överprövning av beslut som rör samordning enligt 3 kap. 4 § och 4 kap. 9 § ska handläggas skyndsamt med hänsyn till syftet med bestämmelserna. Vad som är en acceptabel handläggningstid kan variera t.ex. om ett mål är ovanligt komplicerat eller ovanligt omfattande i förhållande till andra liknande mål.

I bestämmelsen anges att beslut enligt lagen gäller omedelbart, om inte myndigheten bestämmer något annat. Överklagandeinstansen har enligt allmänna förvaltningsrättsliga regler möjlighet att inhibera ett sådant beslut. Övervägandena finns i avsnitt 16.

Ikraftträdande

Lagen träder i kraft samma dag som utbyggnadsdirektivet senast ska börja tillämpas, dvs. den 1 juli 2016. Bestämmelsen genomför delvis artikel 13 i direktivet och behandlas i avsnitt 17.

19.2 Förslaget till lag om ändring i väglagen (1971:948)

Ordnings- och säkerhetsföreskrifter

44 § Inom ett vägområde får *det* inte utan väghållningsmyndighetens tillstånd

1. dras elektriska ledningar, vattenledningar eller andra ledningar,
2. utförs arbeten på en redan dragen ledning.

Väghållningsmyndigheten får meddela de föreskrifter om arbetet och om rätt till upplag eller annan anordning som behövs med hänsyn till vägens bestånd, drift eller brukande.

Tillstånd enligt första stycket behövs inte när tillstånd har meddelats enligt annan lag eller författning och anmälan om arbetet har gjorts hos väghållningsmyndigheten.

Om det på grund av *en* inträffad skada krävs skyndsam reparation av en ledning som har dragits inom ett vägområde, får arbetet påbörjas utan tillstånd eller anmälan. Ledningens ägare *ska* i så fall snarast underrätta väghållningsmyndigheten om arbetet.

Om tillstånd enligt första stycket begärs för ledningar som ska ingå i ett elektroniskt kommunikationsnät för allmänt ändamål, ska väghållningsmyndigheten avgöra ärendet inom fyra månader från det att ansökan kom in till myndigheten, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till ärendets omfattning eller andra särskilda omständigheter. Överskrids denna tid, ska den som har begärt tillståndet underrättas om orsakerna till detta.

Paragrafen har ändrats, förutom redaktionellt, genom att ett nytt femte stycke införts. På detta sätt genomförs delvis artikel 7.3 i direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 11.

I *femte stycket*, som har utformats enligt *Lagrådets* förslag, anges att om tillstånd enligt första stycket begärs för ledningar som ska ingå i ett elektroniskt kommunikationsnät för allmänt ändamål ska väghållningsmyndigheten avgöra ärendet inom fyra månader från det att ansökan kom in till myndigheten. Med elektroniskt kommunikationsnät för allmänt ändamål avses samma sak som i 2 § 1 ledningsrättslagen (1973:1144), (se prop. 2003/04:136 s. 16).

Fyramånadersfristen ska räknas från det att ansökan om tillstånd är fullständig och kan läggas till grund för en prövning. Om ansökan behöver kompletteras, börjar tiden alltså inte löpa förrän så har skett.

Speciellt omfattande eller komplicerade ärenden kan motivera att prövningen tar längre tid i anspråk. Om tidsfristen överskrids, ska den som begärt tillståndet underrättas om orsakerna till detta.

Ikraftträdande

Lagen träder i kraft samma dag som utbyggnadsdirektivet senast ska börja tillämpas, dvs. den 1 juli 2016. Övervägandena finns i avsnitt 17.

19.3 Förslaget till lag om ändring i ledningsrättslagen (1973:1144)

Andrahandsupplåtelser inom utrymmen som upplåts för ledningar

11 a § Lantmäterimyndigheten får ge ledningsrättshavaren rätt att låta någon annan dra fram och använda ytterligare ledningar inom det upplåtna utrymmet. Om lantmäterimyndigheten har meddelat ett sådant beslut, får ledningsrättshavaren själv dra fram och använda en eller flera av ledningarna i stället för att låta någon annan göra det.

En sådan rätt som avses i första stycket får, i fråga om ledningsrätt för en anordning enligt 2 a §, avse framdragning av en ledning av någon annan även om ledningsrättshavaren inte har dragit fram en egen ledning inom det upplåtta utrymmet.

Ett beslut enligt första stycket får meddelas endast om

- 1. den ledning som någon annan än ledningsrättshavaren ska dra fram och använda är av det slag som anges i 2 § första stycket 1,*
- 2. det med hänsyn till ledningens beskaffenhet finns ett behov av en sådan rätt, och*
- 3. beslutet är förenligt med 6–11 §§.*

Genom tillägg i paragrafen, som också har omarbetats och utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag, blir det möjligt att dra fram en ledning i en tom kanalisation med stöd av en rätt till andrahandsupplåtelse. På detta sätt genomförs delvis artikel 3 i direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 8.3.

Första stycket utgör en redaktionell ändring genom att det tidigare första styckets första mening har lagts samman med det tidigare tredje stycket.

Av *andra stycket* följer att, när det gäller tunnlar, kulvertar, rör och andra liknande anordningar (se 2 a §), en rätt till andrahandsupplåtelse får avse ledningsframdragning av en annan person även om ledningsrättshavaren inte har dragit fram en egen ledning inom det upplåtta utrymmet. Det är alltså i dessa fall inte längre nödvändigt att ledningsrättshavaren först drar fram en egen ledning i ett sådant utrymme.

Även av ordalydelsen i *tredje stycket 1* följer att ett beslut enligt första stycket inte förutsätter att en ledning redan har dragits fram.

Förrättning

23 a § *Ett ledningsbeslut, ett beslut om tillträde eller ett beslut om inställande av förrättning ska, i en förrättning som avser en ledning som ingår i ett elektroniskt kommunikationsnät för allmänt ändamål eller en anordning enligt 2 a § för framdragning av en sådan ledning, meddelas inom fyra månader från det att ansökan kom in till lantmäterimyndigheten, om inte längre tid är nödvändig med*

I paragrafen, som är ny och i huvudsak har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag, sätts en tidsfrist för vissa beslut som avser ledningar som ingår i elektroniska kommunikationsnät. Paragrafen genomför delvis artikel 7.3 i direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 11.

Ledningsbeslut, beslut om tillträde eller beslut om inställande av förrättning ska, i en förrättning som avser en ledning som ingår i ett elektroniskt kommunikationsnät för allmänt ändamål eller en anordning enligt 2 a §, meddelas inom fyra månader från det att ansökan kom in till lantmäterimyndigheten. Bestämmelsen omfattar förrättningar som helt eller delvis avser den nämnda typen av ledning eller anordning. Om en nättinnehavare är i behov av en ledningsrätt för en annan typ av ledning, t.ex. en fjärrvärmeledning, för att också kunna få en rätt till andrahandsupplåtelse på grund av en begäran om tillträde enligt lagen om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät, får förrättningen anses röra en ledning som ingår i ett elektroniskt kommunikationsnät för allmänna ändamål, (se prop. 2003/04:136 s. 16). Bestämmelsen är även tillämplig vid omprövning. Varje sådant beslut som nämns i bestämmelsen ska fattas inom fyramånadersfristen. Både ledningsbeslut och beslut om tillträde ska alltså meddelas inom tidsfristen. Alternativet är att förrättningen ställs in, vilket också ska ske inom tidsfristen. Under vilka omständigheter besluten ska fattas framgår av andra bestämmelser i lagen. Fyramånadersfristen bör räknas från det att ansökan är fullständig och kan läggas till grund för en prövning. Om ansökan behöver kompletteras börjar tiden alltså inte löpa förrän så har skett.

Speciellt omfattande eller komplicerade ärenden kan motivera att prövningen tar längre tid i anspråk. Detsamma gäller om den som ansöker om tillstånd själv anser att saken inte behöver avgöras skyndsamt, t.ex. på grund av att det pågår diskussioner om en frivillig uppgörelse. Om tidsfristen överskrids ska sakägarna underrättas om orsakerna till detta.

Ikraftträdande

Lagen träder i kraft samma dag som utbyggnadsdirektivet senast ska börja tillämpas, dvs. den 1 juli 2016. Övervägandena finns i avsnitt 17.

19.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

4 kap. Samtrafik och andra former av tillträde m.m.

Övriga bestämmelser

13 b § Den som äger eller annars råder över fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation i en byggnad är skyldig att uppfylla rimliga krav på tillträde till infrastrukturen för anläggning av ett elektroniskt kommunikationsnät med hög kapacitet. Tillträdet ska medges på rättvisa och icke-diskriminerande villkor. Skyldigheten gäller endast om anläggning av ytterligare infrastruktur bedöms olönsam eller fysiskt ogenomförbar.

Skyldigheten i första stycket gäller inte om tillträde redan ges till ett i byggnaden befintligt elektroniskt kommunikationsnät med hög kapacitet på objektiva, öppet redovisade, proportionella och icke-diskriminerande villkor och slutanvändarna inte kan anses gynnas av ett tillträde till byggnadens fysiska infrastruktur för elektronisk kommunikation.

Genom paragrafen, som är ny, föreskrivs en skyldighet att ge tillträde till fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation i en byggnad för anläggning av ett elektroniskt kommunikationsnät med hög kapacitet. Bestämmelsen genomför delvis artikel 9.2, 9.3 och 9.4 i direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

Enligt *första stycket* ska den som äger eller annars råder över fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation i en byggnad uppfylla rimliga krav på tillträde till infrastrukturen för anläggning av ett elektroniskt kommunikationsnät med hög kapacitet. Ett typexempel på ett krav som inte är rimligt är tillträde till byggnader som används för totalförsvarets eller polisiära ändamål eller som kan innebära skada för Sveriges säkerhet. Det är inte heller rimligt med krav på tillträde som kan ge upphov till märkbara driftstörningar för befintliga tjänster.

Både fastighetsägare, operatörer enligt LEK och andra kan äga eller råda över fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation i en byggnad. Syftet med skyldigheten är att abonnenter eller slutanvändare i byggnader ska kunna anslutas, jämför 1 kap. 7 § LEK. Bestämmelsen tar därmed sikte på konstruktioner som innehåller bostäder eller lokaler för verksamheter annat än enbart överföring av elektronisk kommunikation. För en allmän diskussion av förutsättningarna för upplåtelse och utnyttjande av infrastruktur för elektronisk kommunikation i byggnader, se prop. 2010/11:115 s. 78 ff.

Accesspunkten, kanalisation i form av t.ex. tomma rör och annan passiv infrastruktur som är avsedd för att möjliggöra bredbandsåtkomst omfattas av uttrycket fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation. Termen elektroniskt kommunikationsnät med hög kapacitet motsvarar bredbandsnät i lagen om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät, se kommentaren till 1 kap. 2 § den lagen. I artikel 2.7 i direktivet finns en definition av fysisk infrastruktur i byggnader. Fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation motsvarar detta uttryck från och med byggnadens accesspunkt till termineringspunkten vid slutanvändarens lokaler, och någon skillnad i förhållande till direktivet är inte avsedd.

Villkoren för tillträdet ska enligt bestämmelsen vara rättvisa och icke-diskriminerande. Termerna är hämtade från direktivet men det ger ingen närmare ledning för hur termerna ska tolkas. Att villkoren ska vara rättvisa innefattar att en avvägning ska göras mellan de intressen som operatören och den som äger infrastrukturen har. Vidare gäller att nätinnehavare inte får ställa upp villkor som diskriminerar en bredbandsutbyggare i förhållande till andra. Ledning för tolkning av uttrycket icke-diskriminering kan hämtas från 4 kap. 6 § LEK. Även villkor om ersättning ska vara rättvisa och icke-diskriminerande. Sådan ersättning kan avse eventuella direkta kostnader och ska inkludera kompensation för ingrepp i förfoganderätten. I bestämmelsen ligger även att inverkan på privat egendom ska minimeras, bl.a. genom att den tillträdande parten säkerställer att de påverkade delarna av byggnaden återställs fullständigt.

Skyldigheten att ge tillträde till fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation i byggnader gäller om anläggning av ytterligare infrastruktur bedöms olönsam eller tekniskt ogenomförbar. Ett exempel på olönsam nyanläggning är om det redan finns rör för elektronisk kommunikation i byggnaden, och det medför kostnader att placera eller bygga in nya sådana rör som inte är obetydliga jämfört med kostnaden för att samför-lägga nät i de existerande rören. Ett exempel på nyanläggning som är fysiskt ogenomförbar är om det i byggnaden i praktiken inte finns plats för de nya rör som skulle krävas för ett ytterligare nät. Uttrycket olönsamhet har, av samma skäl som angavs vid införandet av 4 kap. 13 a §, både en samhällsekonomisk och en företagsekonomisk betydelse (se prop. 2010/11:115 s. 81). Utgångspunkten för tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster är emellertid att dessa ska tillhandahållas på marknadsmässiga grunder. Till det kommer att den ekonomiska effektiviteten i en investering ofta speglas i dess företagsekonomiska lönsamhet.

Enligt *andra stycket* ska skyldigheten inte gälla om tillträde redan ges till ett befintligt elektroniskt kommunikationsnät i byggnaden med hög kapacitet på objektiva, öppet redovisade, proportionella och icke-diskriminerande villkor, under förutsättning att slutanvändarna inte kan anses gynnas av ett tillträde till den fysiska infrastrukturen i byggnaden. Om tillträde till fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation kan antas leda till ett långsiktigt ökat direkt eller indirekt konkurrenstryck med sänkta priser eller ett ökat utbud av tjänster som följd, måste detta anses gynna slutanvändarna. Av betydelse för bedömningen blir också vilken reell valfrihet slutanvändarna har mellan olika tjänster som förmedlas i nätet och hur konkurrenskraftiga priserna för dessa tjänster är, sett till marknaden som helhet. Nätet måste också ge slutanvändarna tillgång till en kapacitet som motsvarar eller överskrider den kapacitet som tillhandahålls på marknaden i allmänhet.

7 kap. Tillsyn m.m.

Prövning av tvister

10 § Uppkommer det en tvist mellan dem som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller tillhörande tjänster, eller mellan en sådan aktör och ett företag som drar nytta av en skyldighet i fråga om samtrafik eller andra former av tillträde, *eller om en överenskommelse om tillträde enligt 4 kap. 13 b § inte har nåtts inom två månader från det att en begäran mottagits*, får en part hänskjuta tvisten för avgörande av tillsynsmyndigheten, om

1. tvisten har samband med skyldigheter som följer av denna lag eller av föreskrifter, tillståndsvillkor eller beslut om förpliktelser som meddelats med stöd av lagen eller som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 531/2012 eller av rättsakter som avses i 1 § andra stycket eller 3 a §, eller

2. tvisten i övrigt rör villkor för samtrafik eller andra former av tillträde.

Myndigheten ska så snart som möjligt besluta i de frågor som tvisten gäller. Beslutet ska meddelas senast fyra månader, *eller om tvisten gäller tillämpningen av 4 kap. 13 b § senast två månader*, från det att begäran kom in till myndigheten, om längre tid inte är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

Paragrafen har ändrats för att även tvister om skyldigheten enligt 4 kap. 13 b § ska kunna hänskjutas till tillsynsmyndigheten för avgörande. Ändringen genomför delvis direktivets artikel 9.3. Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

Enligt tillägget i *första stycket* får en part hänskjuta en tvist till tillsynsmyndigheten om en överenskommelse om tillträde inte har nåtts inom två månader från det att begäran om tillträde togs emot. Det avgörande i denna del är således om en överenskommelse träffats inom två månader.

Enligt tillägget i *andra stycket* ska beslut i en tvist om tillträde enligt 4 kap. 13 b §, till skillnad från övriga tvister enligt LEK, meddelas senast två månader från det att begäran kom in till myndigheten.

Ikraftträdande

Lagen träder i kraft samma dag som utbyggnadsdirektivet senast ska börja tillämpas, dvs. den 1 juli 2016. Övervägandena finns i avsnitt 17.

19.5 Förslaget till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)

8 kap. Krav på byggnadsverk, byggprodukter, tomter och allmänna platser

Byggnadsverks tekniska egenskaper

4 § Ett byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om

1. bärförmåga, stadga och beständighet,
2. säkerhet i händelse av brand,
3. skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljön,
4. säkerhet vid användning,
5. skydd mot buller,
6. energihushållning och värmeisolering,
7. lämplighet för det avsedda ändamålet,
8. tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga,
9. hushållning med vatten och avfall, *och*
10. *bredbandsanslutning*.

Vad som krävs för att ett byggnadsverk ska anses uppfylla första stycket framgår av föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 2 §.

Paragrafen har ändrats genom att de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om bredbandsanslutning lagts till i listan över de tekniska egenskaper som ett byggnadsverk ska ha. Därigenom genomförs artiklarna 8.1 och 8.2 i direktivet delvis. Övervägandena finns i avsnitt 12.

Genom tillägg i bestämmelsen klargörs att ett byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om bredbandsanslutning. Med kravet på bredbandsanslutning avses att ett byggnadsverk ska vara utformat och utrustat för att möjliggöra anslutning till ett elektroniskt kommunikationsnät som kan leverera tjänster för bredbandstillgång med hög kapacitet. Att byggnadsverket ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om bredbandsanslutning innebär att ett byggnadsverk

ska förses med någon form av infrastruktur för bredband, t.ex. kanalisering som kan möjliggöra tillhandahållande av en bredbandstjänst, vid den punkt där en slutanvändare kan anslutas till ett allmänt kommunikationsnät.

Vad som krävs för att ett byggnadsverk ska anses uppfylla kravet framgår enligt *andra stycket* av föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 2 §. Av 16 kap. 2 § framgår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela sådana föreskrifter.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Lagen träder i kraft den 1 januari 2017. Tidigare bestämmelser ska dock fortfarande gälla för åtgärder som kräver bygglov om ansökan om bygglov har gjorts före ikraftträdandet och för åtgärder som kräver anmälan enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 8 § om sådan anmälan har gjorts före denna tidpunkt. Det nya kravet gäller alltså endast för ansökningar och anmälningar från och med den 1 januari 2017. Bestämmelsen genomför delvis artikel 8 och behandlas i avsnitt 17.

I

(Lagstiftningsakter)

DIREKTIV

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2014/61/EU

av den 15 maj 2014

om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 114,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande ⁽²⁾,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽³⁾, och

av följande skäl:

- (1) Den digitala ekonomin håller på att förändra den inre marknaden i grunden. Den kan integrera den inre marknaden på ny nivå, genom att den är innovativ, snabb och när över nationsgränserna. Unionens vision är en vision om en digital ekonomi, baserad på moderna onlinetjänster och snabb internetanslutning, som skapar hållbara ekonomiska och sociala fördelar. En digital infrastruktur av hög kvalitet är grunden för i princip alla sektorer i en modern och innovativ ekonomi och av strategisk betydelse för den sociala och territoriella sammanhållningen. Därför måste alla medborgare såväl som den privata och offentliga sektorn ha möjlighet att delta i den digitala ekonomin.
- (2) Medlemsstaterna har erkänt betydelsen av att bygga ut höghastighetsbroadband och har gett sitt stöd till de ambitiösa målen i kommissionens meddelande med titeln *Den digitala agendan för Europa – Drivkraft för den europeiska digitala tillväxten* (nedan kallad *den digitala agendan*), dvs. att alla européer senast 2013 ska ha grundläggande bredband och att alla européer senast 2020 ska ha tillgång till mycket snabbare internetuppkopplingar på över 30 Mbit/s och att minst 50 % av unionens hushåll ska abonnera på internetanslutningar på över 100 Mbit/s.
- (3) Mot bakgrund av den snabba tekniska utvecklingen, den kraftigt ökande trafiken i bredbandsnäten och den allt större efterfrågan på e-tjänster bör de mål som anges i den digitala agendan betraktas som ett absolut minimum och unionen bör eftersträva ambitiösare bredbandsmål för att uppnå ökad tillväxt, konkurrenskraft och produktivitet. Kommissionen bör därför vid översynen av direktivet bedöma om och hur detta direktiv skulle kunna bidra mer till detta mål.

⁽¹⁾ EUT C 327, 12.11.2013, s. 102.

⁽²⁾ EUT C 280, 27.9.2013, s. 50.

⁽³⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 15 april 2014 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 8 maj 2014.

- (4) I den digitala agendan fastställs också att det behövs strategier för att sänka kostnaderna för bredbandsutbyggnad i unionens hela territorium, bland annat genom fungerande planering och samordning och minskade administrativa bördor. I detta hänseende måste medlemsstaterna göra betydande förhandsinvesteringar för att kunna möjliggöra fysisk infrastrukturdelning. För att beakta den digitala agendans mål och samtidigt ta hänsyn till den betydande minskningen av de finansiella resurserna som avsatts åt bredband genom Fonden för ett sammanlänkat Europa, som inrättades genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1316/2013⁽¹⁾, bör medlemsstaterna för uppnåendet av målen för detta direktiv kunna använda tillgängliga unionsmedel i enlighet med tillämpliga unionsbestämmelser.
- (5) Sänkta kostnader för utbyggnaden av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation skulle också bidra till digitaliseringen av den offentliga sektorn, vilket skulle möjliggöra en digital hävstångseffekt inom alla ekonomiska sektorer, utöver minskade kostnader för offentlig förvaltning och effektivare tjänster för medborgarna.
- (6) Med beaktande av behovet av åtgärder på unionsnivå för att tillhandahålla bättre bredbandstäckning, bland annat genom att sänka kostnaden för bredbandsinfrastruktur med höghastighetsanslutning vilket uttrycks i Europeiska rådets slutsatser av den 13–14 december 2012, betonas det i kommissionens meddelande med titeln *Inre marknadsakt II* att det krävs ytterligare ansträngningar för att snabbt uppnå målen i den digitala agendan genom att bland annat anta den investeringsutmaning som höghastighetsnätet utgör.
- (7) Utbyggnaden av höghastighetsnät för fast och trådlös elektronisk kommunikation i hela unionen förutsätter stora investeringar, varav en stor andel utgörs av kostnaderna för bygg- och anläggningsarbeten. En begränsning av vissa av de mest kostnadsintensiva bygg- och anläggningsarbetena skulle göra bredbandsutbyggnaden effektivare.
- (8) En stor del av dessa kostnader kan hänföras till ineffektiv användning av befintlig passiv infrastruktur (som ledningar, rör, manhål, kopplingskåp, stolpar, master, antenninstallationer, torn och andra stödkonstruktioner) i samband med utbyggnadsprocessen, flaskhalsar i samband med samordningen av bygg- och anläggningsprojekt, betungande tillståndsförfaranden och flaskhalsar i samband med utbyggnaden av nät i byggnader, som orsakar stora finansiella hinder, särskilt i landsbygdsområden.
- (9) De åtgärder som syftar till att effektivisera användningen av befintlig infrastruktur och minska kostnaderna och hindren vid genomförandet av nya bygg- och anläggningsprojekt bör i hög grad bidra till att säkerställa en snabb och omfattande utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation och samtidigt bibehålla en effektiv konkurrens, utan att försämra den befintliga allmänna infrastrukturens säkerhet, skydd och smidiga funktion.
- (10) Några medlemsstater har antagit åtgärder för att sänka kostnaderna för bredbandsutbyggnad. Dessa åtgärder är dock fortfarande ovanliga och fragmenterade. En ökad användning av dessa åtgärder i unionen kan i hög grad bidra till skapandet av en digital inre marknad. Skillnader i lagstiftning står ibland i vägen för samarbete mellan allmännyttiga företag och kan skapa hinder för nya aktörers tillträde till marknaden och för nya affärsmöjligheter, vilket hämmar utvecklingen av en inre marknad för användning och utbyggnad av fysiska infrastrukturer för höghastighetsnät för elektronisk kommunikation. Slutligen verkar initiativen i medlemsstaterna inte alltid vara baserade på en helhetssyn, trots att det är nödvändigt att vidta åtgärder i alla delar av utbyggnadsprocessen och alla sektorer för att uppnå en sammanhållen och betydande verkan.
- (11) Detta direktiv syftar till att fastställa en uppsättning minimirättigheter och minimiskyldigheter som är tillämpliga i hela unionen för att främja utbyggnaden av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation och samordning mellan sektorer. Detta skulle säkerställa lika minimivillkor för alla, men inte påverka befintlig bästa praxis, mer detaljerade bestämmelser och villkor på nationell och lokal nivå eller andra åtgärder som kompletterar dessa rättigheter och skyldigheter, i enlighet med subsidiaritetsprincipen.
- (12) Principen om *lex specialis* innebär att om mer specifika bestämmelser i enlighet med unionsrätten är tillämpliga, bör dessa ha företräde framför den miniminivå av rättigheter och skyldigheter som föreskrivs i detta direktiv.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1316/2013 av den 11 december 2013 om inrättande av Fonden för ett sammanlänkat Europa, om ändring av förordning (EU) nr 913/2010 och om upphävande av förordningarna (EG) nr 680/2007 och (EG) nr 67/2010 (EUT L 348, 20.12.2013, s. 129).

Därför bör detta direktiv inte påverka unionens regelverk för elektronisk kommunikation, som anges i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG ⁽¹⁾, 2002/19/EG ⁽²⁾, 2002/20/EG ⁽³⁾, 2002/22/EG ⁽⁴⁾ och kommissionens direktiv 2002/77/EG ⁽⁵⁾, inbegripet nationella åtgärder som antagits i enlighet med det regelverket, såsom specifika symmetriska eller asymmetriska tillsynsåtgärder.

- (13) Det kan vara betydligt mer effektivt för operatörer av elektroniska kommunikationsnät, i synnerhet nya aktörer, att återanvända befintlig fysisk infrastruktur, även sådan som hör till andra allmännyttiga tjänster, för att bygga ut elektroniska kommunikationsnät, i synnerhet i områden där inga lämpliga elektroniska kommunikationsnät finns tillgängliga eller där det kanske inte är ekonomiskt genomförbart att bygga upp ny fysisk infrastruktur. Synergieffekter mellan olika sektorer kan också avsevärt minska behovet av bygg- och anläggningsarbeten för utbyggnad av elektroniska kommunikationsnät och därmed också de sociala och miljömässiga kostnaderna som dessa medför, till exempel föroreningar, störningar och trafikbelastningar. Därför bör detta direktiv inte endast tillämpas på operatörer av allmänna kommunikationsnät, utan på alla ägare eller innehavare av nyttjanderätter, i det senare fallet utan att det påverkar någon tredje parts äganderätt, avseende stor, samhällsomfattande fysisk infrastruktur som lämpar sig för element av elektroniska kommunikationsnät, t.ex. nät för el, gas, vatten och avlopp samt dräneringssystem, uppvärmning och transporter.
- (14) I syfte att förbättra utbyggnaden av elektroniska höghastighetskommunikationsnät på den inre marknaden bör det i detta direktiv fastställas tillträdesrättigheter för tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät avseende fysisk infrastruktur, oavsett dess lokalisering, på rättvisa och rimliga villkor som är förenliga med ett normalt utövande av äganderätt. Skyldigheten att bevilja tillträde till fysisk infrastruktur bör inte påverka rättigheterna för ägaren till den mark eller byggnad där infrastrukturen finns.
- (15) Med tanke på deras låga differentieringsgrad kan den fysiska infrastrukturen i ett nät ofta samtidigt rymma en stor mängd element av elektroniska kommunikationsnät, inklusive leverans av bredbandsåtkomst i hastigheter på minst 30 Mbit/s i enlighet med principen om teknikneutralitet, utan att det påverkar förmedlingen av den huvudsakliga tjänsten och med ett minimum av anpassningskostnader. Därför kan fysisk infrastruktur som är avsedd att endast fungera som bärande infrastruktur för andra nätelement, utan att själv bli ett aktivt nätelement, som i fallet med svartfiber, i princip användas för kablar, utrustning eller andra element av elektroniska kommunikationsnät, oavsett den fysiska infrastrukturens faktiska användning eller vem som äger den, såvida det inte föreligger några säkerhetsrisker eller framtida affärsintressen för infrastrukturens ägare påverkas. Den fysiska infrastrukturen för allmänna kommunikationsnät kan i princip också användas för att rymma andra nätelement och således kan medlemsstater välja att i tillämpliga fall tillämpa ömsesidighetsprincipen och tillåta tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät att erbjuda tillträde till sina nät för utbyggnaden av andra nät. Utan att det påverkar det mål av allmänintresse som eftersträvas med tillhandahållandet av huvudtjänsten bör synergieffekter mellan nätoperatörer uppmuntras så att man kan bidra till att samtidigt nå målen i den digitala agendan.
- (16) Även om detta direktiv inte bör påverka eventuella särskilda skyddsåtgärder som krävs för att garantera säkerheten och folkhälsan, neta säkerheten och nätens integritet, särskilt vad gäller kritisk infrastruktur, och säkerställa att den huvudtjänst som nätoperatören tillhandahåller inte påverkas, särskilt vad gäller nätelement som används för tillhandahållandet av dricksvatten, kan allmänna bestämmelser i nationell lagstiftning som förbjuder nätoperatörer att förhandla om tillträde till fysisk infrastruktur för tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät hindra uppkomsten av en marknad för tillträde till fysisk infrastruktur. Sådana allmänna bestämmelser bör därför avskaffas. De bestämmelser som anges i detta direktiv bör inte påverka medlemsstaternas möjlighet att göra de allmännyttiga företagens tillhandahållande av infrastruktur tillträde mer attraktivt genom att undanta intäkterna från den tjänsten från underlaget för beräkning av slutanvändarnas avgifter för de allmännyttiga företagens huvudverksamhet(er), i enlighet med tillämplig unionsrätt.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG av den 7 mars 2002 om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (ramdirektiv) (EGT L 108, 24.4.2002, s. 33).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/19/EG av den 7 mars 2002 om tillträde till och samtrafik mellan elektroniska kommunikationsnät och tillhörande faciliteter (tillträdesdirektiv) (EGT L 108, 24.4.2002, s. 7).

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/20/EG av den 7 mars 2002 om auktorisation för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (auktorisationsdirektiv) (EGT L 108, 24.4.2002, s. 21).

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/22/EG av den 7 mars 2002 om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (direktiv om samhällsomfattande tjänster) (EGT L 108, 24.4.2002, s. 51).

⁽⁵⁾ Kommissionens direktiv 2002/77/EG av den 16 september 2002 om konkurrens på marknaderna för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (EGT L 249, 17.9.2002, s. 21).

- (17) En nätoperatör kan vägra tillträde till specifik fysisk infrastruktur av objektiva skäl. I synnerhet kan det tänkas att en fysisk infrastruktur inte är tekniskt lämplig på grund av särskilda omständigheter som avser den berörda infrastrukturen, såsom tillfällig utrymmesbrist eller på grund av framtida behov av utrymme som kunnat påvisas på tillfredsställande sätt, t.ex. för allmänt tillgängliga investeringsplaner. Under särskilda omständigheter kan gemensam användning av infrastruktur äventyra säkerheten eller folkhälsan, nätens integritet och nåtsäkerheten, inbegripet kritisk infrastruktur, eller äventyra tillhandahållandet av de tjänster som främst tillhandahålls via samma infrastruktur. När nätoperatören redan tillhandahåller tillträde i grossistledet till fysisk nätinfrastuktur som skulle tillgodose behovet för den som ansöker om tillträde, kan tillträdet till den underliggande fysiska infrastrukturen ha negativ ekonomisk inverkan på nätoperatörens affärsmodell och investeringsincitament och eventuellt medföra en ineffektiv duplicering av nåtelement. Samtidigt när det gäller skyldigheter avseende tillträde till fysisk infrastruktur som införs enligt unionens regelverk för elektronisk kommunikation, t.ex. skyldigheter för företag som har betydande inflytande på marknaden, omfattas detta redan av särskilda regleringsskyldigheter som inte bör påverkas av detta direktiv.
- (18) Om företag som tillhandahåller eller har tillstånd att tillhandahålla allmänna kommunikationsnät begär tillträde inom ett angivet område bör nätoperatörerna erbjuda gemensam användning av infrastrukturerna enligt rättvisa villkor, inbegripet pris, om inte tillträde vägras av rättvisa och rimliga skäl. Beroende på omständigheterna skulle flera aspekter kunna påverka villkoren för beviljandet av sådant tillträde, t.ex.: merkostnader för underhåll och anpassning, förebyggande skyddsåtgärder som införs för att begränsa den negativa inverkan på nåtsäkerheten och nätens integritet, särskilda bestämmelser om skadeståndsansvar i händelse av skador, användning av offentligt stöd som beviljats för byggandet av infrastrukturen, inklusive särskilda villkor kopplade till stödet eller som föreskrivs i nationell rätt i enlighet med unionsrätt, kapaciteten att tillhandahålla infrastrukturkapacitet som uppfyller kraven på allmännyttiga tjänster, och restriktioner till följd av nationella bestämmelser som syftar till att skydda miljö, folkhälsa eller allmän säkerhet eller för att uppnå samhällsplaneringsmål.
- (19) Vid oenighet under kommersiella förhandlingar om tekniska och kommersiella villkor bör varje part kunna vända sig till ett tvistlösningsorgan på nationell nivå som kan lägga parterna en lösning, för att undvika omotiverade avslag eller oskäliga villkor. Vid fastställandet av priser för tillträde bör tvistlösningsorganet se till att den som tillhandahåller tillträdet har en realistisk möjlighet att täcka sina kostnader för tillhandahållandet av tillträde till sin fysiska infrastruktur, med hänsyn tagen till specifika nationella omständigheter och eventuella avgiftssystem som inrättats för att erbjuda en realistisk möjlighet att täcka kostnader med hänsyn till tidigare åtgärder som nationella regleringsmyndigheter vidtagit. Härvidlag bör tvistlösningsorganet även ta hänsyn till den begärda tillgångens inverkan på tillhandahållarens affärsplan, inbegripet de investeringar som gjorts av den tillhandahållare som begäran om tillträde ställs till, särskilt vad gäller den fysiska infrastruktur som tillträde begärs för. I det särskilda fallet med tillträde till fysisk infrastruktur som tillhör tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät kan de investeringar som gjorts i sådan infrastruktur direkt bidra till målen i den digitala agendan och konkurrensen i senare led kan påverkas av att andra åker snålskjuts. Vid varje skyldighet att ge tillträde bör därför den ekonomiska bärkraften för dessa investeringar beaktas fullt ut baserat på deras riskprofil, eventuella tidsplaner för avkastning på investeringar, tillrådets påverkan på konkurrensen i senare led, och följaktligen på priser och avkastning på investeringar, avskrivningen av nåttillgångarna vid tidpunkten för begäran om tillträde, nyttokalkyler som ligger till grund för investeringar – i synnerhet när det gäller de nybyggda fysiska infrastrukturerna som används för tillhandahållande av elektroniska kommunikationstjänster med hög hastighet – och möjligheter till gemensam utbyggnad som tidigare erbjudits den tillträdessökande.
- (20) För att effektivt kunna planera utbyggnaden av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation och säkerställa effektivast möjliga användning av befintlig infrastruktur som är lämplig för utbyggnad av elektroniska kommunikationsnät bör företag som tillhandahåller eller har tillstånd att tillhandahålla allmänna kommunikationsnät kunna få tillgång till minimiinformation om den fysiska infrastruktur som finns tillgänglig inom deras område. Denna minimiinformation bör göra det möjligt att bedöma möjligheterna för användning av befintlig infrastruktur inom ett visst område samt att begränsa skadorna på befintlig fysisk infrastruktur. Med tanke på antalet parter som berörs och för att underlätta tillgången till denna information, även mellan sektorer och över gränser, bör denna minimiinformation tillhandahållas via en central informationspunkt. Denna centrala informationspunkt bör ge tillgång till den minimiinformation som redan finns tillgänglig i elektronisk form, med förbehåll för begränsningar för att skydda nåtsäkerheten eller nätens integritet, särskilt för kritisk infrastruktur, eller för att skydda berättigade drifts- och affärshemligheter.
- (21) Utan att införa några nya kartläggningsskyldigheter för medlemsstaterna bör detta direktiv föreskriva att den minimiinformation som redan samlats in av offentliga organ och som finns tillgänglig i elektronisk form i

enlighet med nationella initiativ och unionslagstiftning, som Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/2/EG⁽¹⁾ bör göras tillgänglig, till exempel genom länkar, till den centrala informationspunkten. Det skulle möjliggöra en samordnad och säker tillgång till information om fysiska infrastrukturer för tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät och samtidigt garantera säkerheten och integriteten för sådan information, särskilt vad gäller nationell kritisk infrastruktur. Tillgänglighetsförändringen av sådan information bör inte påverka de öppenhetskrav som redan gäller för vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/98/EG⁽²⁾. Om den information som den offentliga sektorn förfogar över inte säkerställer tillräckliga kunskaper om befintlig fysisk infrastruktur inom ett visst område eller av en viss typ, bör nätoperatörerna göra informationen tillgänglig för företag som tillhandahåller eller har tillstånd att tillhandahålla allmänna kommunikationsnät.

- (22) I de fall då minimiinformationen inte finns tillgänglig via den centrala informationspunkten bör företaget som tillhandahåller eller har tillstånd att tillhandahålla allmänna kommunikationsnät ändå ha möjlighet att direkt begära sådan specifik information från varje nätoperatör i det berörda området. Om begäran är rimlig, i synnerhet om så krävs med hänsyn till möjligheten att dela befintlig fysisk infrastruktur eller samordna bygg- och anläggningsprojekt, bör företaget som tillhandahåller eller har tillstånd att tillhandahålla kommunikationsnät också ges möjlighet att göra undersökningar på plats och begära information om planerade bygg- och anläggningsprojekt enligt öppet redovisade, proportionella och icke-diskriminerande villkor och utan att det påverkar de skyddsåtgärder som vidtagits för att garantera nätsäkerheten och nätets integritet eller för att skydda konfidentialitet, driftshemligheter och affärshemligheter. Incitament bör ges för stor öppenhet för planerade bygg- och anläggningsprojekt hos nätoperatörerna själva, eller genom centrala informationspunkter, i synnerhet för områden av största nytta, genom att sådan information vidareförmedlas till godkända operatörer om den finns tillgänglig.
- (23) När tvister uppkommer avseende tillgången till information om fysiska infrastrukturer med tanke på utbyggnaden av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation, bör tvistlösningsorganet kunna avgöra sådana tvister genom ett tvingande beslut. Beslut av ett sådant organ bör i alla händelser inte påverka vardera partens möjlighet att hänskjuta ärendet till domstol.
- (24) Samordningen av bygg- och anläggningsprojekt som rör fysisk infrastruktur kan ge betydande besparingar och minimera olägenheterna för det område som påverkas av utbyggnaden av nya elektroniska kommunikationsnät. Därför bör rättsliga restriktioner vilka som huvudregel hindrar förhandling mellan nätoperatörer om samordning av sådana projekt för att också bygga ut höghastighetsnät för elektronisk kommunikation förbjudas. I de fall då bygg- och anläggningsprojekt inte finansieras med offentliga medel bör detta direktiv inte påverka aktörernas möjligheter att ingå överenskommelser om samordning av bygg- och anläggningsprojekt i enlighet med sina egna investeringsplaner och affärsplaner och vid den tidpunkt de väljer.
- (25) Bygg- och anläggningsprojekt som helt eller delvis finansieras med offentliga medel bör inriktas på att maximera de positiva kollektiva effekterna genom att utnyttja dessa projekts positiva externa effekter över flera sektorer och säkerställa lika möjligheter för gemensam användning av den tillgängliga och planerade fysiska infrastrukturen för utbyggnad av elektroniska kommunikationsnät. Huvudsyftet för de bygg- och anläggningsprojekt som finansieras med offentliga medel bör inte påverkas negativt, men en rimlig begäran som inkommer i tid om samordning av utbyggnaden av element av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation, och som till exempel säkerställer att eventuella merkostnader, även på grund av förseningar, täcks och antalet ändringar av de ursprungliga planerna minimeras, bör tillgodoseas av den nätoperatör som direkt eller indirekt, t.ex. genom en underleverantör, genomför det berörda bygg- och anläggningsprojektet, enligt proportionella, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor. Utan att det påverkar tillämpningen av gällande bestämmelser om statligt stöd bör medlemsstaterna ha möjlighet att föreskriva regler om fördelning av kostnader i samband med samordnad utbyggnad. Särskilda förlikningsförfaranden bör finnas tillgängliga för att säkerställa en snabb lösning på tvister som rör förhandlingarna om dessa samordningsavtal enligt proportionella, rättvisa och icke-diskriminerade villkor. Sådana bestämmelser får inte påverka medlemsstaternas rätt att reservera kapacitet för elektroniska kommunikationsnät även om det inte finns någon särskild begäran, i syfte att klara framtida efterfrågan på fysisk infrastruktur för att maximera värdet på bygg- och anläggningsprojekt, eller att anta åtgärder som medför liknande rättigheter att samordna bygg- och anläggningsprojekt för operatörer av andra typer av nät, t.ex. gas- eller elnät.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/2/EG av den 14 mars 2007 om upprättande av en infrastruktur för rumslig information i Europeiska gemenskapen (Inspire) (EUT L 108, 25.4.2007, s. 1).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/98/EG av den 17 november 2003 om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (EUT L 345, 31.12.2003, s. 90).

- (26) Det kan krävas ett antal olika tillstånd för utbyggnad av elektroniska kommunikationsnät eller nya nätelement, t.ex. stadsplanering, miljötillstånd och andra tillstånd, för att skydda medlemsstatens och unionens allmänna intressen. Antalet tillstånd som krävs för utbyggnaden av olika typer av elektroniska kommunikationsnät och utbyggnadens lokala karaktär kan medföra att en mängd olika förfaranden och villkor tillämpas. Med bevarande av varje behörig myndighets rätt att vara involverad och bibehålla sina beslutsbefogenheter i enlighet med subsidiaritetsprincipen, bör all relevant information om de förfaranden och allmänna villkor som är tillämpliga på bygg- och anläggningsprojekt finnas tillgänglig via den centrala informationspunkten. Detta kan minska komplexiteten och öka effektiviteten och öppenheten, i synnerhet för nya aktörer eller mindre operatörer som inte är verksamma inom det berörda området. Medlemsstaterna bör också kunna tillgodose rätten för företag som tillhandahåller eller har tillstånd att tillhandahålla allmänna kommunikationsnät att lämna in sin tillståndsansökan via en enda kontaktpunkt.
- (27) För att säkerställa att tillståndsförfarandena inte fungerar som hinder för investeringar, och att de inte har en negativ inverkan på den inre marknaden, bör medlemsstaterna se till att ett beslut om att bevilja eller avslå en ansökan om tillstånd som gäller utbyggnad av elektroniska kommunikationsnät eller nya nätelement under alla omständigheter görs tillgängliga inom fyra månader, utan att detta påverkar andra särskilda tidsfrister eller skyldigheter som fastställs för det förfarande som är tillämpligt på beviljandet av tillstånd enligt nationell lag eller unionslagstiftning. Sådana beslut kan vara av underförstådd eller uttrycklig karaktär i enlighet med de tillämpliga rättsliga bestämmelserna. I förekommande fall bör medlemsstaterna ge tillhandahållare som har lidit skada till följd av att en behörig myndighet inte beviljat tillstånd inom den tillämpliga tidsfristen rätt till ersättning.
- (28) För att säkerställa att sådana tillståndsförfaranden slutförs inom rimlig tid får medlemsstaterna överväga att införa flera skyddsmekanismer, t.ex. underförstådd tillståndsgivning, eller vidta åtgärder för att förenkla tillståndsförfarandena genom att bland annat minska antalet tillstånd som behövs för utbyggnad av elektroniska kommunikationsnät eller genom att undanta vissa kategorier av små eller standardiserade bygg- och anläggningsprojekt från tillståndskrav. Myndigheter på nationell, regional eller lokal nivå ska motivera varje avslag på tillståndsansökningar inom sitt behörighetsområde, på grundval av objektiva, öppet redovisade, icke-diskriminerande, och proportionella kriterier och villkor. Detta bör inte påverka tillämpningen av bestämmelser som antas av medlemsstaterna och som undantar vissa element av elektroniska kommunikationsnät, oavsett om de är passiva eller aktiva, från tillståndskrav.
- (29) Uppnåendet av den digitala agendans mål kräver att infrastrukturen byggs ut så att den kommer nära slutanvändarnas lokaler, samtidigt som proportionalitetsprincipen helt följs vad gäller eventuella begränsningar av äganderätten med tanke på det allmänintresse som eftersträvas. Förekomsten av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation ända fram till slutanvändaren bör främjas samtidigt som teknikneutralitet säkerställs, i synnerhet genom höghastighetsfärdig fysisk infrastruktur i byggnader. Eftersom dragning av ledningar redan under konstruktionen av byggnaden endast medför begränsade tilläggskostnader, medan det utgör en betydande del av kostnaderna för utbyggnad av ett höghastighetsnät om man i efterhand utrustar byggnaderna med höghastighetsinfrastruktur, bör alla nya byggnader eller byggnader som genomgår omfattande renovering utrustas med fysisk infrastruktur som gör det möjligt att ansluta slutanvändare till höghastighetsnät. För att bygga ut höghastighetsnät för elektronisk kommunikation bör nya flerfamiljshus och flerfamiljshus som genomgår omfattande renovering, utrustas med en accesspunkt genom vilken tillhandahållaren kan få tillträde till infrastrukturen i byggnaden. Dessutom bör byggföretag se till att tomma kabelrör tillhandahålls från varje bostadsenhet till koncentrationspunkten i eller utanför flerfamiljshuset. Det kan finnas fall, t.ex. nya enfamiljshus eller kategorier av mer omfattande renoveringsprojekt i isolerade områden, där utsikterna för höghastighetsanslutning på objektiva grunder anses för avlägsna för att motivera att en byggnad utrustas med utbyggnaden av höghastighetsfärdig fysisk infrastruktur eller en accesspunkt, eller där en sådan utrustning av byggnaden skulle vara oproportionell betungande av andra skäl, så som ekonomiska skäl, miljöskäl eller för bevarande av kulturarvet exempelvis för specifika kategorier av monument.
- (30) För att hjälpa eventuella köpare och hyresgäster att hitta byggnader som är utrustade med inbyggd höghastighetsfärdig fysisk infrastruktur och därför har betydande potential för kostnadsbesparingar, och för att främja höghastighetsfärdiga byggnader, bör medlemsstaterna ha möjlighet att ta fram en frivillig märkning för byggnader som är utrustade med sådan infrastruktur och med en accesspunkt i enlighet med detta direktiv, som visar att de är "bredbandsklara".
- (31) När tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät bygger höghastighetsnät för elektronisk kommunikation i ett specifikt område finns det stora stordriftsfördelar om de kan terminera sitt nät i en accesspunkt i en byggnad, oavsett om abonnenten uttryckligen har anmält sitt intresse för tjänsten vid den tidpunkten, under förutsättning att inverkan på privat egendom minimeras genom användningen av befintlig fysisk infrastruktur och återställande av det påverkade området. När nätet termineras i accesspunkten är det möjligt att ansluta ytterligare en kund till

avsevärt lägre kostnader, genom tillträde till ett höghastighetsfärdigt vertikalt segment inuti byggnaden, där ett sådant redan existerar. Detta mål uppfylls även när själva byggnaden redan är utrustad med ett höghastighetsnät för elektronisk kommunikation till vilken tillträde tillhandahålls alla tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät med en aktiv abonnent i byggnaden på öppet redovisade, proportionella och icke-diskriminerande villkor. Detta kan vara fallet framför allt i medlemsstater som har vidtagit åtgärder på grundval av artikel 12 i direktiv 2002/21/EG.

- (32) Nya byggnader bör vara utrustade med höghastighetsfärdig inbyggd infrastruktur och, när det gäller flerfamiljshus, en accesspunkt. Medlemsstaterna bör ha en viss mån av flexibilitet vad gäller uppnåendet av detta mål. I detta hänseende försöker detta direktiv inte harmonisera regler för tillhörande utgifter, inte heller för kostnads täckning för att utrusta byggnader med inbyggd höghastighetsfärdig fysisk infrastruktur och en accesspunkt.
- (33) Med tanke på de sociala vinsterna av e-integration och med beaktande av ekonomiska aspekter av utbyggnaden av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation, där det varken finns befintlig passiv eller aktiv höghastighetsfärdig infrastruktur som går fram till slutanvändarnas lokaler eller några alternativ för tillhandahållande av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation till en abonnent, bör tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät ha rätt att terminera sina nät i privata lokaler på egen bekostnad, under förutsättning att inverkan på privat egendom minimeras, t.ex. genom att man om möjligt återanvänder befintlig fysisk infrastruktur som finns tillgänglig i byggnaden eller säkerställer ett fullständigt återställande av de påverkade områdena.
- (34) I linje med subsidiaritetsprincipen bör detta direktiv inte påverka medlemsstaternas möjlighet att fördela regleringsuppgifterna till de myndigheter som är bäst lämpade för att utföra dem i enlighet med det nationella konstitutionella systemet för tilldelning av behörigheter och befogenheter och med de krav som fastställs i detta direktiv.
- (35) Det utsedda nationella tvistlösningsorganet bör säkerställa opartiskhet och oberoende i förhållande till de berörda parterna och ha tillräcklig kapacitet och tillräckliga resurser.
- (36) Medlemsstaterna bör föreskriva ändamålsenliga, effektiva, proportionella och avskräckande påföljder vid överträdelser av de nationella åtgärder som antagits i enlighet med detta direktiv.
- (37) För att säkerställa att den enda informationspunkterna enligt detta direktiv fungerar effektivt bör medlemsstaterna säkerställa att det finns tillräckliga resurser och att den relevanta informationen för ett visst område finns tillgänglig hos de enda informationspunkterna på optimal aggregeringsnivå där värdefulla effektivitetsvinster kan säkras med tanke på de tilldelade uppgifterna, bland annat i det lokala fastighetsregistret. I detta hänseende kan medlemsstaterna ta ställning till eventuella synergieffekter och stordriftsfördelar med de gemensamma kontaktpunkterna enligt artikel 6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG⁽¹⁾, för att bygga vidare på befintliga strukturer och maximera fördelarna för slutanvändarna.
- (38) Eftersom målen för detta direktiv, nämligen att främja utbyggnaden av fysisk infrastruktur som är lämplig för höghastighetsnät för elektronisk kommunikation i hela unionen, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare, på grund av åtgärdens omfattning och verkningar, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.
- (39) Detta direktiv står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns framför allt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, i synnerhet rätten till personlig integritet och skyddet av affärshemligheter, näringsfriheten, äganderätten och rätten till ett effektivt rättsmedel. Medlemsstaterna ska tillämpa detta direktiv i enlighet med dessa rättigheter och principer.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syfte och tillämpningsområde

1. Detta direktiv syftar till att underlätta och skapa incitament för utbyggnaden av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation genom att främja en gemensam användning av befintlig fysisk infrastruktur och genom att möjliggöra en effektivare utbyggnad av ny fysisk infrastruktur så att sådana nät kan byggas till lägre kostnad.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden (EUT L 376, 27.12.2006, s. 36).

2. I detta direktiv fastställs minimikrav för bygg- och anläggningsprojekt och fysisk infrastruktur i syfte att åstadkomma en tillnärmning av vissa aspekter av medlemsstaternas lagar och andra författningar på dessa områden.
3. Medlemsstaterna får behålla eller införa bestämmelser i enlighet med unionsrätten som sträcker sig utöver de minimikrav som fastställs i detta direktiv i syfte att bättre uppnå de mål som avses i punkt 1.
4. Om någon bestämmelse i detta direktiv strider mot en bestämmelse i direktiv 2002/21/EG, direktiv 2002/19/EG, direktiv 2002/20/EG, direktiv 2002/22/EG eller direktiv 2002/77/EG ska den relevanta bestämmelsen i de direktiven ha företräde.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv gäller definitionerna i direktiv 2002/21/EG.

Dessutom gäller följande definitioner:

1. *nätoperatör*: företag som tillhandahåller eller som har tillstånd att tillhandahålla allmänna kommunikationsnät och företag som tillhandahåller en fysisk infrastruktur avsedd för tillhandahållandet av:
 - a) en tjänst för produktion, transport eller distribution av
 - i) gas,
 - ii) el (inklusive offentlig belysning),
 - iii) uppvärmning,
 - iv) vatten (inklusive bortskaffande eller behandling av avloppsvatten), och dräneringssystem.
 - b) transporttjänster (inklusive järnvägar, vägar, hamnar och flygplatser).
2. *fysisk infrastruktur*: nätelement som är avsett att rymma andra nätelement utan att självt bli ett aktivt nätelement, som rör, master, ledningar, tillsynsbrunnar, manhål, kopplingsskåp, byggnader eller ingångar till byggnader, anten-ninstallationer, torn och stolpar. Kablar, inbegripet svartfiber, liksom nätelement som används för tillhandahållandet av dricksvatten enligt definitionen i artikel 2.1 i rådets direktiv 98/83/EG⁽¹⁾ räknas inte som fysisk infrastruktur i det här direktivet.
3. *högastighetsnät för elektronisk kommunikation*: elektroniskt kommunikationsnät som kan leverera tjänster för bred-bandstillgång i hastigheter på minst 30 Mbit/s.
4. *bygg- och anläggningsprojekt*: varje resultat av bygg- och anläggningsverksamhet vilket som helhet räcker för att fylla en ekonomisk eller teknisk funktion och involverar ett eller flera element av fysisk infrastruktur.
5. *offentligt organ*: statlig, regional eller lokal myndighet, ett organ som lyder under offentlig rätt, sammanslutningar av en eller flera sådana myndigheter eller av ett eller flera sådana organ som lyder under offentlig rätt.
6. *organ som lyder under offentlig rätt*: organ med samtliga följande egenskaper:
 - a) De har inrättats särskilt i syfte att tillgodose behov i det allmännas intresse, utan industriell eller kommersiell karaktär.
 - b) De är en juridisk person.
 - c) De finansieras till största delen av statliga, regionala eller lokala myndigheter eller av andra offentligrättsliga organ, eller organ vars verksamhet står under kontroll av de organen, eller i vars förvaltningsorgan, styrelseorgan eller kontrollorgan mer än hälften av ledamöterna utses av statliga, regionala eller lokala myndigheter eller av andra offentligrättsliga organ.
7. *fysisk infrastruktur i byggnader*: fysisk infrastruktur eller installationer i slutanvändarens lokaler, inklusive element under gemensamt ägande, som är avsedda för att rymma fasta och/eller trådlösa nät, när sådana accessnät kan leverera elektroniska kommunikationstjänster och koppla samman byggnadens accesspunkt med nätets termineringspunkt.

⁽¹⁾ Rådets direktiv 98/83/EG av den 3 november 1998 om kvaliteten på dricksvatten (EGTL L 330, 5.12.1998, s. 32).

8. *höghastighetsfärdig fysisk infrastruktur i byggnader*: fysisk infrastruktur i byggnader som är avsedd för att rymma element eller möjliggöra leverans av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation.
9. *omfattande renoveringsprojekt*: bygg- eller anläggningsprojekt i slutanvändarens lokaler som omfattar strukturella ändringar av hela den fysiska infrastrukturen i byggnaden eller en betydande del av den, och som kräver ett byggnadstillstånd.
10. *tillstånd*: ett uttryckligt eller underförstått beslut som fattas av en behörig myndighet efter ett förfarande där ett företag åläggs att vidta åtgärder för att utföra bygg- eller anläggningsprojekt på lagligt sätt.
11. *accesspunkt*: en fysisk punkt belägen inuti eller utanför byggnaden, som är tillgänglig för företag som tillhandahåller eller som har tillstånd att tillhandahålla allmänna kommunikationsnät, där anslutning till höghastighetsfärdig inbyggd fysisk infrastruktur tillhandahålls.

Artikel 3

Tillträde till befintlig fysisk infrastruktur

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att varje nätoperatör har rätt att erbjuda företag som tillhandahåller eller har tillstånd att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät tillträde till sin fysiska infrastruktur i syfte att bygga ut element av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation. Medlemsstaterna får i gengäld föreskriva att operatörer av allmänna kommunikationsnät har rätt att erbjuda tillträde till sin fysiska infrastruktur för utbyggnad av andra nätverk än elektroniska kommunikationsnät.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att varje nätoperatör, på skriftlig begäran från ett företag som tillhandahåller eller har tillstånd att tillhandahålla allmänna kommunikationsnät är skyldig att tillgodose varje rimlig begäran om tillträde till dess fysiska infrastruktur enligt rättvisa och rimliga villkor, inklusive prisvillkor, i syfte att bygga ut element av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation. I en sådan skriftlig begäran ska projektets delar anges med avseende på begäran om tillträde, inbegripet specifika tidsramar.

3. Medlemsstaterna ska kräva att varje avslag på en begäran baseras på objektiva, öppet redovisade och proportionella kriterier som

- a) lämpligheten hos den fysiska infrastrukturen till vilken tillträde har begärts för sådana element av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation som avses i punkt 2,
- b) tillgången till utrymme för de element av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation som avses i punkt 2, inbegripet nätoperatörens framtida behov av utrymme, som ska styrkas i tillräcklig grad,
- c) säkerheten och folkhälsan,
- d) integriteten och säkerheten för befintliga nät, i synnerhet när det gäller kritisk nationell infrastruktur,
- e) risken för att de planerade elektroniska kommunikationstjänsterna ska medföra allvarliga störningar för tillhandahållandet av andra tjänster via samma fysiska infrastruktur,
- f) tillgången till genomförbara alternativa metoder för tillträde till fysisk nätinfrastruktur i grossistledet som tillhandahålls av nätoperatören och som är lämplig för tillhandahållandet av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation, under förutsättning att sådant tillträde erbjuds på rättvisa och rimliga villkor.

Medlemsstaterna ska se till att nätoperatören anger skälen för avslaget inom två månader från mottagandet av den fullständiga begäran om tillträde.

4. När tillträde vägras eller en överenskommelse om de specifika villkoren, inklusive priset, inte har nåtts inom två månader från dagen för mottagandet av begäran om tillträde ska medlemsstaterna säkerställa att vardera parten har rätt att hänskjuta ärendet till behörigt nationellt tvistlösningsorgan.

5. Medlemsstaterna ska kräva att det nationella tvistlösningsorganet som avses i punkt 4 utfärdar, med full hänsyn till proportionalitetsprincipen, ett bindande beslut för att lösa den tvist som inlets enligt punkt 4, och även fastställer rättvisa och rimliga villkor inklusive priser, när så är lämpligt.

Det nationella tvistlösningsorganet ska lösa tvisten inom kortast möjliga tidsram och under alla omständigheter inom fyra månader från den dag då en fullständig begäran mottogs, utom i undantagsfall, utan att det påverkar den möjlighet som varje part har att väcka talan vid domstol.

När tvisten gäller tillträde till infrastruktur för en tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät och det nationella tvistlösningsorganet är den nationella regleringsmyndigheten ska det, om så är lämpligt, ta hänsyn till de mål som anges i artikel 8 i direktiv 2002/21/EG. Det pris som fastställs av tvistlösningsorganet ska säkerställa att den som tillhandahåller tillträdet har en realistisk möjlighet att täcka sina kostnader och ska beakta vilken inverkan det begärda tillträdet har på tillhandahållarens affärsplan, inbegripet de investeringar som gjorts av den nätoperatör till vilken begäran riktas, i synnerhet de fysiska infrastrukturerna som används för att tillhandahålla elektroniska kommunikationstjänster med hög hastighet.

6. Denna artikel ska inte påverka äganderätten för ägaren av den fysiska infrastrukturen i de fall då den inte ägs av nätoperatören samt äganderätten för alla andra tredje parter såsom markägare och ägare av privata egendomar.

Artikel 4

Öppenhet och insyn avseende fysisk infrastruktur

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att varje företag som tillhandahåller eller som har tillstånd att tillhandahålla allmänna kommunikationsnät, för att begära tillträde till fysisk infrastruktur i enlighet med artikel 3.2, har rätt att på begäran få tillgång till följande minimiinformation om nätoperatörers befintliga fysiska infrastruktur:

- a) Lokalisering och rutt.
- b) Infrastrukturens typ och nuvarande användning.
- c) En kontaktpunkt.

Medlemsstaterna ska säkerställa att det företag som begär tillträde anger vilket område som är aktuellt för element av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation.

Medlemsstaterna får tillåta att tillgången till minimiinformationen begränsas endast om det är nödvändigt med tanke på nätets säkerhet och integritet, nationell säkerhet, folkhälsa, allmän säkerhet, konfidentialitet eller drifts- och affärshemligheter.

2. Medlemsstaterna får kräva att varje offentligt organ som på grund av sina uppgifter förfogar över delar av den minimiinformation som avses i punkt 1 i elektroniskt format om en nätoperatörs fysiska infrastruktur, på elektronisk väg gör denna information tillgänglig via den centrala informationspunkten före den 1 januari 2017, och medlemsstaterna ska kräva att sådana offentliga organ på begäran gör informationen tillgänglig för företag som tillhandahåller eller som har tillstånd att tillhandahålla allmänna kommunikationsnät, utan att det påverkar begränsningar enligt punkt 1. Alla uppdateringar av minimiinformationen och alla nya delar av minimiinformation enligt punkt 1 som erhålls av det offentliga organet ska göras tillgängliga för den centrala informationspunkten inom två månader från den dag då de mottas. Perioden kan förlängas med högst en månad, om så krävs för att man ska kunna garantera att den mottagna informationen är tillförlitlig.

3. Den minimiinformation som görs tillgänglig för en central informationspunkt enligt punkt 2 ska utan dröjsmål göras tillgänglig via den centrala informationspunkten i elektronisk form och enligt proportionella, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor. Medlemsstaterna ska säkerställa att den centrala informationspunkten gör tillgången till minimiinformationen enligt denna punkt tillgänglig senast den 1 januari 2017.

4. Om den minimiinformation som avses i punkt 1 inte finns tillgänglig via den centrala informationspunkten ska medlemsstaterna kräva att nätoperatörerna ger tillgång till sådan information på särskild skriftlig begäran från ett företag som tillhandahåller eller som har tillstånd att tillhandahålla allmänna kommunikationsnät. En sådan begäran ska ange vilket område som är aktuellt för utbyggnad av element av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation. Tillgång till informationen ska beviljas inom två månader från dagen för mottagandet av den skriftliga begäran enligt proportionella, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor, utan att det påverkar begränsningarna enligt punkt 1.

5. På särskild skriftlig begäran från ett företag som tillhandahåller eller som har tillstånd att tillhandahålla allmänna kommunikationsnät ska medlemsstaterna kräva att nätoperatörerna tillgodoser varje rimlig begäran om undersökning på plats av specifika element av deras fysiska infrastruktur. En sådan begäran ska ange vilka element av det berörda nätet som är aktuella för utbyggnad av element av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation. Undersökningar på plats ska beviljas inom en månad från dagen för mottagandet av den skriftliga begäran enligt proportionella, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor, utan att det påverkar begränsningarna enligt punkt 1.

6. Medlemsstaterna ska säkerställa att vardera parten, om en eventuell tvist skulle uppstå i samband med rättigheterna och skyldigheterna enligt denna artikel, har rätt att hänskjuta tvisten till ett nationellt tvistlösningsorgan. Det nationella tvistlösningsorganet ska, med fullt beaktande av proportionalitetsprincipen, utfärda ett bindande beslut för att lösa tvisten inom kortast möjliga tidsram och i varje fall inom två månader, utom i undantagsfall, utan att det påverkar varje parts möjlighet att väcka talan vid domstol.

7. Medlemsstater får bevilja undantag från skyldigheterna enligt punkterna 1 till 5 om de befintliga fysiska infrastrukturerna inte anses tekniskt lämpade för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation eller om det gäller kritisk nationell infrastruktur. Sådana undantag ska vara vederbörligen motiverade. De berörda parterna ska ges tillfälle att lämna synpunkter på utkastet till undantag inom rimlig tid. Alla sådana undantag ska anmälas till kommissionen.

8. Medlemsstaterna ska säkerställa att de företag som tillhandahåller eller som har tillstånd att tillhandahålla allmänna kommunikationsnät och som får tillgång till information enligt denna artikel vidtar lämpliga åtgärder för att säkerställa att konfidentialitet upprätthålls och drifts- och affärshemligheter skyddas.

Artikel 5

Samordning av bygg- och anläggningsprojekt

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att varje nätoperatör har rätt att förhandla fram avtal om samordning av bygg- och anläggningsprojekt med företaget som tillhandahåller eller har tillstånd att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät, med sikte på utbyggnad av element av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att varje nätoperatör som direkt eller indirekt genomför bygg- och anläggningsprojekt som finansieras antingen helt eller delvis med offentliga medel tillgodoser varje rimlig begäran om samordning av bygg- och anläggningsprojekt, på öppet redovisade och icke-diskriminerande villkor som gjorts av företag som tillhandahåller eller har tillstånd att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät avseende utbyggnad av element av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation. En sådan begäran ska tillgodoses under förutsättning att

- detta inte kommer att medföra några extrakostnader, däribland på grund av ytterligare förseningar, för det ursprungligen planerade bygg- och anläggningsprojektet,
- inte kommer att påverka kontrollen av samordningen av projektet, och
- att begäran om samordning inkommer så snart som möjligt och i varje fall senast en månad innan det slutliga projektet lämnas till de behöriga myndigheterna för tillståndsförande.

Medlemsstaterna får föreskriva regler om fördelning av kostnader i samband med samordning av bygg- och anläggningsprojekt.

3. Om ingen överenskommelse om samordning av bygg- och anläggningsprojekt enligt punkt 2 uppnås inom en månad från dagen för mottagandet av den formella begäran om förhandling ska medlemsstaterna säkerställa att varje part har rätt att hänskjuta frågan till det berörda nationella tvistlösningsorganet.

4. Medlemsstaterna ska säkerställa att det nationella tvistlösningsorgan som avses i punkt 3, med full hänsyn till proportionalitetsprincipen, utfärdar ett beslut för att lösa den tvist som inlets enligt punkt 3, och även fastställa rättvisa och icke-diskriminerande villkor och avgifter, när så är lämpligt.

Det nationella tvistlösningsorganet ska lösa tvisten inom kortast möjliga tidsram och i vilket fall inom två månader från den dag då en fullständig begäran mottogs, utom i undantagsfall, utan att det påverkar den möjlighet som varje part har att väcka talan vid domstol.

5. Medlemsstaterna får bevilja undantag från skyldigheterna enligt denna artikel för bygg- och anläggningsprojekt av mindre betydelse, vad gäller värde, omfattning eller varaktighet, eller när det gäller kritisk nationell infrastruktur. Sådana undantag ska vara vederbörligen motiverade. De berörda parterna ska ges tillfälle att lämna synpunkter på utkastet till undantag inom rimlig tid. Alla sådana undantag ska anmälas till kommissionen.

Artikel 6

Öppenhet och insyn avseende planerade bygg- och anläggningsprojekt

1. För att förhandla fram avtal om samordning av bygg- och anläggningsprojekt enligt artikel 5 ska medlemsstaterna kräva att varje nätoperatör på särskild skriftlig begäran från ett företag som tillhandahåller eller som har tillstånd att tillhandahålla allmänna kommunikationsnät tillhandahåller följande minimiinformation avseende pågående eller planerade bygg- och anläggningsprojekt relaterade till den fysiska infrastruktur som omfattas av ett utfärdat tillstånd, som är föremål för ett pågående tillståndsförande eller för vilket ett tillstånd väntas lämnas in till de behöriga myndigheterna för tillståndsförande inom de närmaste sex månaderna:

- Lokalisering och typ av projekt.
- Berörda nätelement.
- Beräknat datum för inledningen på projektet och projektets varaktighet.
- En kontaktpunkt.

Begäran från ett företag som tillhandahåller eller som har tillstånd att tillhandahålla allmänna kommunikationsnät ska ange vilket område som är aktuellt för utbyggnad av element av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation. Inom två veckor från dagen för mottagande av den skriftliga begäran ska nätoperatörerna tillhandahålla den begärda informationen enligt proportionella, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor. Medlemsstaterna får tillåta att tillgången till minimiinformationen begränsas endast när det anses vara nödvändigt med tanke på nätens säkerhet och integritet, nationell säkerhet, folkhälsa, allmän säkerhet, konfidentialitet eller drifts- och affärshemligheter.

2. Nätoperatören kan avslå en begäran enligt punkt 1 om
 - a) nätoperatören har gjort den begärda informationen allmänt tillgänglig i elektroniskt format, eller
 - b) tillgången till sådan information säkerställs via en central informationspunkt.
3. Medlemsstaterna ska säkerställa att nätoperatören tillhandahåller den minimiinformation som avses i punkt 1 via den centrala informationspunkten.
4. Medlemsstaterna ska säkerställa att vardera parten, om en eventuell tvist skulle uppstå i samband med rättigheterna och skyldigheterna enligt denna artikel, har rätt att hänskjuta tvisten till ett nationellt tvistlösningsorgan. Det nationella tvistlösningsorganet ska, med fullt beaktande av proportionalitetsprincipen, utfärda ett bindande beslut för att lösa tvisten inom kortast möjliga tidsram och i varje fall inom två månader, utom i undantagsfall, utan att det påverkar varje parts möjlighet att väcka talan vid domstol.
5. Medlemsstaterna får bevilja undantag från skyldigheterna enligt denna artikel för bygg- och anläggningsprojekt av obetydligt värde eller när det gäller kritisk nationell infrastruktur. Sådana undantag ska vara vederbörligen motiverade. De berörda parterna ska ges tillfälle att lämna synpunkter på utkastet till undantag inom rimlig tid. Alla sådana undantag ska anmälas till kommissionen.

Artikel 7

Tillståndsförfarande

1. Medlemsstaterna ska se till att all relevant information om villkoren och förfarandena för beviljande av de tillstånd för bygg- och anläggningsprojekt som behövs för utbyggnaden av element av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation, inklusive information om alla undantag som är tillämpliga på sådana element när det gäller vissa eller alla tillstånd som krävs enligt nationell lag finns tillgänglig via den centrala informationspunkten.
2. Medlemsstaterna får föreskriva att varje företag som tillhandahåller eller som har tillstånd att tillhandahålla allmänna kommunikationsnät har rätt att på elektronisk väg via den centrala informationspunkten lämna in ansökningar om de tillstånd som krävs för bygg- och anläggningsprojekt för utbyggnad av element av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation.
3. Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att de behöriga myndigheterna beviljar eller avslår tillstånd inom fyra månader från den dag då en fullständig tillståndsbeväran mottagits, utan att det påverkar andra särskilda tidsfrister eller skyldigheter som fastställs för ett korrekt genomförande av de förfaranden som är tillämpliga på tillståndsförfarandet i enlighet med nationell rätt, unionsrätt eller ett överklagande. Medlemsstaterna får föreskriva att den tidsfristen, undantagsvis och i väl motiverade fall, får förlängas. Varje förlängning ska vara så kort som möjligt för att bevilja eller avslå tillståndet. Varje avslag ska vara väl motiverat baserat på objektiva, öppet redovisade, icke-diskriminerande och proportionella kriterier.
4. Medlemsstaterna får säkerställa att varje företag som tillhandahåller eller har tillstånd att tillhandahålla allmänna kommunikationsnät och som har lidit skada till följd av att de tillämpliga tidsfristerna enligt punkt 3 inte följs har rätt att få ersättning för den skada som åsamkats, i enlighet med nationell rätt.

Artikel 8

Fysisk infrastruktur i byggnader

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att alla nybyggda byggnader där slutanvändaren har sina lokaler, inklusive element därav under gemensamt ägande, för vilka ansökningar om byggnadstillstånd har lämnats in efter den 31 december 2016, är utrustade med höghastighetsfärdig fysisk infrastruktur i byggnaden fram till nätanslutningspunkterna. Samma skyldighet gäller för omfattande renoveringsprojekt för vilka ansökningar om byggnadstillstånd har lämnats in efter den 31 december 2016.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att alla nybyggda flerfamiljshus, för vilka ansökningar om byggnadstillstånd har lämnats in efter den 31 december 2016 är utrustade med en accesspunkt. Samma skyldighet gäller för omfattande renoveringsprojekt som avser flerfamiljshus och för vilka ansökningar om byggnadstillstånd har lämnats in efter den 31 december 2016.

3. Byggnader som är utrustade i enlighet med denna artikel ska kunna få den frivilliga *bredbandsfärdigmärkningen* i de medlemsstater som har valt att införa en sådan märkning.

4. Medlemsstaterna får bevilja undantag från skyldigheterna enligt punkterna 1 och 2 för kategorier av byggnader, i synnerhet enfamiljshus, eller omfattande renoveringsprojekt, i fall när det är oproportionellt betungande att fullgöra dessa skyldigheter, vad gäller kostnader för enskilda eller gemensamma ägare, eller vad gäller byggnadstypen, såsom särskilda kategorier av monument, historiska byggnader, semesterbostäder, militärbyggnader eller andra byggnader som används för nationella säkerhetsändamål. Sådana undantag ska vederbörligen motiveras. De berörda parterna ska ges tillfälle att lämna synpunkter på utkastet till undantag inom rimlig tid. Alla sådana undantag ska anmälas till kommissionen.

Artikel 9

Tillträde till fysisk infrastruktur i byggnader

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att varje tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät, om inte annat följer av första stycket i punkt 3, har rätt att på egen bekostnad bygga ut sitt nät fram till accesspunkten.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att varje tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät, om inte annat följer av första stycket i punkt 3, har rätt att få tillträde till befintlig fysisk infrastruktur i byggnader för att bygga ut höghastighetsnät för elektronisk kommunikation om duplicering är tekniskt omöjlig eller ekonomiskt ineffektiv.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att varje innehavare av en nyttjanderätt till accesspunkten och den fysiska infrastrukturen i byggnaden tillgodoser alla rimliga krav på tillträde från tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät enligt rättvisa och icke-diskriminerande villkor, inklusive prisvillkor, när så är lämpligt.

När ingen överenskommelse om tillträde enligt punkterna 1 eller 2 nås inom två månader från dagen för mottagandet av den formella begäran om tillträde, ska medlemsstaterna säkerställa att varje part har rätt att hänskjuta frågan till det behöriga nationella tvistlösningsorganet för att bedöma efterlevnaden av kraven enligt dessa två punkter. Det nationella tvistlösningsorganet ska, med fullt beaktande av proportionalitetsprincipen, utfärda ett bindande beslut för att lösa tvisten inom kortast möjliga tidsram och i varje fall inom två månader, utom i undantagsfall, utan att det påverkar varje parts möjlighet att väcka talan vid domstol.

4. Medlemsstaterna får bevilja undantag från punkterna 1–3 för byggnader där tillträde till ett befintligt nät som terminerar vid slutanvändarens lokaler, och som är lämpligt för tillhandahållande av elektroniska kommunikationstjänster med hög hastighet, garanteras på objektiva, öppet redovisade, proportionella och icke-diskriminerande villkor.

5. Om det inte finns någon tillgänglig höghastighetsfärdig infrastruktur i en byggnad ska medlemsstaterna säkerställa att varje tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät har rätt att terminera sitt nät hos abonnenten, under förutsättning att abonnenten ger sitt godkännande, om tillhandahållaren minimerar inverkan på tredje parters privata egendom.

6. Denna artikel ska inte påverka äganderätten för ägaren till accesspunkten eller den fysiska infrastrukturen i byggnaden i de fall när en innehavare av en nyttjanderätt till den infrastrukturen eller accesspunkten inte är ägare till desamma eller äganderätten för tredje parter såsom markägare och byggnaders ägare.

Medlemsstaterna får fastställa bestämmelser om adekvat ekonomisk ersättning till personer som lidit skada till följd av att de rättigheter som föreskrivs i denna artikel utövats.

Artikel 10

Behöriga organ

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att varje uppgift som åligger ett nationellt tvistlösningsorgan utförs av en eller flera behöriga organ.

2. Det nationella tvistlösningsorganet som utses av en medlemsstat enligt punkt 1 ska vara juridiskt och funktionellt fristående från varje nätoperatör. Medlemsstaterna får tillåta att det nationella tvistlösningsorganet tar ut avgifter för att täcka kostnaderna för att utföra de uppgifter som det ålagts.

3. Medlemsstaten ska kräva att alla parter samarbetar fullt ut med det nationella tvistlösningsorganet.
4. Medlemsstaterna ska utse ett eller flera organ på nationell, regional eller lokal nivå för att fylla funktionen som central informationspunkt enligt artiklarna 4, 6 och 7. Medlemsstaterna får tillåta att avgifter tas ut för användning av den centrala informationspunkten i syfte att täcka kostnaderna för den funktionen.
5. Medlemsstaterna ska meddela kommissionen identiteten på varje behörigt organ i enlighet med denna artikel för att utföra en uppgift enligt detta direktiv senast den 1 juli 2016 och alla ändringar avseende det behöriga organet ska meddelas innan en sådan utnämning eller ändring börjar gälla.
6. Beslut som fattas av ett behörigt organ enligt denna artikel ska kunna överklagas i domstol i enlighet med nationell lagstiftning.

Artikel 11

Sanktioner

Medlemsstaterna ska fastställa bestämmelser om sanktioner för överträdelse av nationella åtgärder som antas i enlighet med detta direktiv och vidta alla åtgärder som krävs för att säkerställa att sanktionerna tillämpas. De sanktioner som fastställs ska vara ändamålsenliga, effektiva, proportionella och avskräckande.

Artikel 12

Översyn

Senast den 1 juli 2018 ska kommissionen lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet om genomförandet av detta direktiv. Rapporten ska innehålla en sammanfattning av effekterna av åtgärderna enligt detta direktiv och en bedömning av framstegen med att nå målen, inbegripet huruvida och hur direktivet kan bidra ytterligare till att ambitiösare mål för bredband än de som anges i den digitala agendan för Europa uppnås.

Artikel 13

Införlivande

Medlemsstaterna ska senast den 1 januari 2016 anta och offentliggöra de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De ska informera kommissionen om detta.

De ska tillämpa dessa åtgärder från och med den 1 juli 2016.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

Artikel 14

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 15

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 15 maj 2014.

På Europaparlamentets vägnar
M. SCHULZ
Ordförande

På rådets vägnar
D. KOURKOULAS
Ordförande

Sammanfattning av promemorian Billigare utbyggnad av bredbandsnät

I promemorian Billigare utbyggnad av bredbandsnät lämnas förslag för genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation. En ny lag föreslås, lagen om åtgärder för billigare utbyggnad av bredbandsnät, i vilken de flesta av direktivets artiklar föreslås genomföras. Dessutom föreslås ändringar i väglagen (1971:948), ledningsrättslagen (1973:1144), lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och plan- och bygglagen (2010:900).

Vad gäller den nya lagen föreslås ett flertal bestämmelser. Inledningsvis anges lagens syfte och vissa centrala begrepp definieras. Det föreslås därefter att nätinnehavare, t.ex. tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät eller innehavare av vissa annan infrastruktur, ska vara skyldiga att under vissa förutsättningar ge bredbandsutbyggare tillträde till befintlig fysisk infrastruktur för utbyggnad av bredbandsnät. Fysisk infrastruktur kan t.ex. vara master, kanalisationer och stolpar. Det föreslås vidare att tillträdet ske mot marknadsmässig ersättning och på skäliga villkor i övrigt. Om en överenskommelse om tillträde inte har kunnat nås föreslås nätinnehavaren och bredbandsutbyggaren kunna begära tvistlösning hos en tvistlösningsmyndighet.

En nätinnehavare som utför ett bygg- eller anläggningsprojekt som finansieras helt eller delvis med offentliga medel föreslås få en skyldighet att på skäliga villkor medge samordning av projektet och en bredbandsutbyggares projekt. Skyldigheten ska inte gälla under vissa förutsättningar. Samordning behöver, enligt promemorian, inte vara liktydigt med samförläggning utan kan även utgöra annat samarbete. Om en överenskommelse om samordning inte nåts föreslås att nätinnehavaren och bredbandsutbyggaren kunna begära tvistlösning hos tvistlösningsmyndigheten.

I promemorian föreslås att en informationspunkt ska inrättas. Genom denna ska information om nätinnehavares befintliga fysiska infrastruktur och pågående bygg- och anläggningsprojekt kunna göras tillgänglig elektroniskt för bredbandsutbyggare. Det ska även finnas information om tillstånd som kan behövas för utbyggnad av bredbandsnät och hur man ansöker om dessa. Det föreslås att det införs en skyldighet för nätinnehavare att göra grundläggande information om sin befintliga fysiska infrastruktur tillgänglig genom informationspunkten. Närmre information ska lämnas på begäran. Likaså föreslås att en nätinnehavare som är skyldig att samordna sitt bygg- eller anläggningsprojekt med en bredbandsutbyggares projekt även ska vara skyldig att göra viss information om sitt projekt tillgänglig via informationspunkten. Dessutom föreslås att alla nätinnehavare, som kommit till ett visst skede i sin planering av ett bygg- eller anläggningsprojekt, ska göra information om projektet tillgänglig via informationspunkten på begäran från en bredbandsutbyggare. Bygg- och anläggningsprojekt av mindre betydelse ska inte omfattas av de senare skyldigheterna. En nätinnehavare ska också under vissa förutsätt-

ningar medge att en bredbandsutbyggare undersöker fysisk infrastruktur som det kan bli aktuellt att begära tillträde till. Nätinnehavarna ska enligt promemorian kunna säga nej till att tillgängliggöra informationen, eller till en undersökning om det föreligger tystnadsplikt eller om informationen annars är känslig av vissa angivna anledningar. Om parterna inte kan komma överens ska de kunna ansöka om tvistlösning hos en tvistlösningsmyndighet.

Det föreslås vidare att regeringen ska utse tvistlösningsmyndighet, tillsynsmyndighet och den myndighet som ska ansvara för informationspunkten. Regeringen eller den myndighet som regeringen utser föreslås få rätt att meddela föreskrifter om skyldighet för tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät som är anmälda enligt 2 kap. 1 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation att betala en avgift för informationspunkten, tvistlösning och tillsyn enligt lagen. Avgifterna ska enligt promemorian få disponeras av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Tillsynsmyndigheten föreslås få meddela de förelägganden och förbud, vid vite, som behövs för att skyldigheterna ska följas. Beslut enligt den nya lagen ska få överklagas till allmän förvaltningsdomstol och föreslås gälla omedelbart.

I väglagen och ledningsrättslagen föreslås ändringar som medför att vissa beslut som gäller bredbandsutbyggnad som huvudregel ska meddelas inom fyra månader från det att ansökan kommit in till den myndighet som har att pröva frågan.

Vidare vad gäller ledningsrättslagen föreslås en ändring som medför att en rätt till andrahandsupplåtelse kan utnyttjas även om ledningsrätts-havaren ännu inte själv har lagt ner en ledning i en kanalisation, vilket tidigare inte ansetts möjligt.

Det föreslås att det införs två nya bestämmelser i lagen om elektronisk kommunikation. Den första avser en skyldighet att ge tillträde till fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation i en byggnad, såsom kanalisation, för anläggning av ett elektroniskt kommunikationsnät med hög kapacitet. Skyldigheten ska endast gälla under vissa förutsättningar. Den andra bestämmelsen avser en möjlighet för en myndighet att förpliktiga en byggnads ägare att ge tillträde till en byggnad som saknar fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation för anläggning av ett elektroniskt kommunikationsnät med hög kapacitet. Tvister avseende skyldigheten att ge tillträde ska kunna lösas av en tvistlösningsmyndighet. Därför föreslås även en ändring i 7 kap. 10 § lagen om elektronisk kommunikation.

Det föreslås även att det i plan- och bygglagen införs ett nytt krav avseende tekniska egenskaper för byggnadsverk. Ett byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om bredbandsanslutning. I promemorian anges vidare att det i plan- och byggförordningen bör införas en ny bestämmelse som tydliggör det nya kravet. En byggnad ska vara projekterad på så sätt att lägenheterna, vilket inte är avsett att utsluta enfamiljshus, lätt kan anslutas till ett bredbandsnät. Detta kan göras t.ex. genom rör avsedda för elektronisk kommunikation. Ett flerfamiljshus ska vara utrustat med en accesspunkt i eller utanför byggnaden. Kraven ska gälla nya byggnader eller byggnader som genomgår en ombyggnation. Förslagen avser inte en skyldighet att ansluta sig till ett bredbandsnät.

Prop. 2015/16:73
Bilaga 2

Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2016. Äldre föreskrifter i plan- och bygglagen föreslås dock gälla för ansökningar och anmälningar som har gjorts före den 1 januari 2017.

Förslag till lag om åtgärder för billigare utbyggnad av bredbandsnät

Härigenom föreskrivs¹ följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Bestämmelserna i denna lag syftar till att främja billigare utbyggnad av bredbandsnät. Lagen innehåller bestämmelser till genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation.

Bestämmelser med anledning av direktivets genomförande finns även i väglagen (1971:948), ledningsrättslagen (1973:1144), lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och plan- och bygglagen (2010:900).

2 § I denna lag avses med

bredbandsnät: elektroniskt kommunikationsnät som kan leverera tjänster för bredband med hastighet om minst 30 Mbit/s,

bredbandsutbyggare: den som tillhandahåller ett allmänt kommunikationsnät och som avser att anlägga eller bygga ut ett bredbandsnät,

fysisk infrastruktur: passiva nätdelar som är avsedda att rymma andra nätdelar utan att själva bli aktiva, såsom kanalisationer, master, tillsynsbrunnar, kopplingskåp, byggnader, ingångar till byggnader, antenninstallationer, torn och stolpar,

nätinnehavare: den som tillhandahåller ett allmänt kommunikationsnät eller en infrastruktur avsedd för tillhandahållandet av

1. en transporttjänst eller

2. en tjänst för produktion, transport eller distribution av gas, el, uppvärmning eller vatten.

3 § Utöver vad som följer av 5 kap. 2 § gäller inte denna lag Försvarsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Polismyndigheten och Säkerhetspolisen.

4 § Bestämmelserna i denna lag ersätter inte föreskrifter om prövning enligt annan lag.

5 § Denna lag ska inte tillämpas i fråga om tillträde om en bredbandsutbyggare kan begära tillträde till viss fysisk infrastruktur med stöd av lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation eller beslut fattade med stöd av den lagen.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation, i den ursprungliga lydelsen.

6 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska pröva tvister (*tvistlösningsmyndighet*) och utöva tillsyn (*tillsynsmyndighet*) enligt denna lag eller enligt föreskrifter meddelade med stöd av lagen.

7 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska ansvara för informationspunkten enligt 4 kap. 1 §.

2 kap. Tillträde till fysisk infrastruktur

1 § En nätinnehavare ska mot marknadsmässig ersättning och på skäliga villkor i övrigt medge tillträde till fysisk infrastruktur på begäran av en bredbandsutbyggare.

Nätinnehavaren får neka sådant tillträde om det inte är rimligt att begäran medges med hänvisning till omständigheter såsom

1. den fysiska infrastrukturens tekniska lämplighet för tillträde,
2. brist på utrymme i den fysiska infrastrukturen,
3. personlig säkerhet och folkhälsa,
4. risk för skada för allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt,
5. driftsäkerhet för befintligt nät,
6. risk för att andra tjänster som infrastrukturen används för störs, eller
7. tillgång till alternativt tillträde som nätinnehavaren erbjuder på skäliga villkor.

2 § En begäran om tillträde ska lämnas till nätinnehavaren, vara skriftlig och innehålla en redogörelse och en tidsplan för anläggandet eller utbyggnaden av bredbandsnätet i de delar som är relevanta för tillträdet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om innehållet i begäran enligt första stycket.

3 § Nätinnehavaren ska senast två månader från mottagandet av en fullständig begäran enligt 2 § skriftligen meddela bredbandsutbyggaren om tillträde medges eller nekas. Meddelandet ska innehålla nätinnehavarens villkor för tillträde eller skälen för att tillträde nekas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheten enligt första stycket ska fullgöras.

4 § Om en överenskommelse om tillträde inte har nåtts får en part hänskjuta frågan till tvistlösningsmyndigheten för avgörande.

Twistlösningsmyndigheten ska så snart som möjligt besluta i tvisten. Beslutet ska meddelas senast fyra månader från det att begäran kom in till myndigheten, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

3 kap. Samordning av bygg- och anläggningsprojekt

1 § En nätinnehavare som utför ett bygg- eller anläggningsprojekt som finansieras helt eller delvis med offentliga medel ska på skäligena villkor medge samordning av projektet och en bredbandsutbyggares projekt, om bredbandsutbyggaren begär det. Nätinnehavaren får neka samordning om det inte är rimligt att begäran medges.

Skyldigheten enligt första stycket gäller inte bygg- och anläggningsprojekt

1. av mindre betydelse,
2. som avser fysisk infrastruktur som stöder samhällsviktig verksamhet och verksamhetens funktion kan påverkas negativt av en samordning, eller
3. om en samordning kan skada allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt.

2 § En begäran om samordning ska lämnas till nätinnehavaren, vara skriftlig och innehålla en redogörelse för bredbandsutbyggarens bygg- eller anläggningsprojekt i de delar som är relevanta för samordningen. En sådan begäran ska lämnas senast en månad innan nätinnehavaren ansöker om nödvändiga tillstånd hos behöriga myndigheter.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om innehållet i begäran enligt första stycket.

3 § Nätinnehavaren ska senast en månad från mottagandet av en fullständig begäran enligt 2 § skriftligen meddela bredbandsutbyggaren om samordning medges eller nekas. Meddelandet ska innehålla nätinnehavarens villkor för samordning eller skälen för att samordning nekas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheten enligt första stycket ska fullgöras.

4 § Om en överenskommelse om samordning inte har nåtts får en part hänskjuta frågan till tvistlösningsmyndigheten.

Tvistlösningsmyndigheten ska så snart som möjligt besluta i tvisten. Beslutet ska meddelas senast två månader från det att en begäran kom in till myndigheten, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

4 kap. Information

1 § Det ska finnas en informationspunkt genom vilken information om nätinnehavarens befintliga fysiska infrastruktur samt planerade och pågående bygg- och anläggningsprojekt kan göras tillgänglig elektroniskt för bredbandsutbyggare.

Informationspunkten ska innehålla information om tillstånd som kan behövas för utbyggnad av bredbandsnät och om hur man söker dessa tillstånd.

2 § En nätinnehavare ska göra följande grundläggande information om fysisk infrastruktur tillgänglig via informationspunkten:

1. infrastrukturens lokalisering,
2. typ av infrastruktur och nuvarande användning, och
3. kontaktuppgifter till nätinnehavaren.

Nätinnehavaren ska uppdatera informationen inom två månader från det att en förändring inträffat.

Nätinnehavaren ska på begäran av en bredbandsutbyggare lämna den närmare information som behövs för att bredbandsutbyggaren ska kunna utforma en begäran om tillträde enligt 2 kap. 1 §. Informationen ska lämnas på skäligena villkor och utan onödigt dröjsmål.

Av begäran enligt tredje stycket ska det framgå vilket geografiskt område som begäran avser och som är aktuellt för utbyggnad av bredbandsnät.

3 § En nätinnehavare ska på begäran medge att en bredbandsutbyggare på plats undersöker sådan fysisk infrastruktur som bredbandsutbyggaren kan komma att begära tillträde till enligt 2 kap. 1 §. En sådan undersökning ska ske på skäligena villkor. Nätinnehavaren får neka undersökning om det inte är rimligt att begäran medges.

En begäran om undersökning ska vara skriftlig och innehålla en redogörelse för vilken fysisk infrastruktur som begäran avser.

Om en begäran enligt första stycket medges ska undersökningen ske inom en månad från det att begäran togs emot.

4 § En nätinnehavare som har en skyldighet enligt 3 kap. 1 § ska göra följande information om ett planerat eller pågående bygg- eller anläggningsprojekt tillgänglig via informationspunkten:

1. lokalisering och typ av projekt,
2. berörda delar av nätet,
3. beräknat datum för inledning av projektet och den tid projektet kan beräknas pågå, och
4. kontaktuppgifter till nätinnehavaren.

Informationen ska göras tillgänglig sex månader innan tillstånd söks hos behöriga myndigheter. Om det finns särskilda skäl får informationen lämnas vid en senare tidpunkt, dock senast en månad innan tillstånd söks.

Nätinnehavaren ska uppdatera informationen senast två veckor från det att en förändring har inträffat.

5 § En nätinnehavare som har fått eller sökt tillstånd till ett bygg- eller anläggningsprojekt, eller som förväntas söka ett sådant tillstånd de kommande sex månaderna, ska på begäran ge en bredbandsutbyggare tillgång till sådan information som anges i 4 §.

En sådan begäran ska vara skriftlig och ange vilket geografiskt område som begäran avser och som är aktuellt för utbyggnad av bredbandsnät.

Nätinnehavaren ska på skäligena villkor göra informationen tillgänglig via informationspunkten inom två veckor från det att begäran togs emot.

Nätinnehavaren ska uppdatera informationen senast två veckor från det att en förändring har inträffat.

Skyldigheten enligt första stycket gäller inte om nätinnehavaren gjort den begärda informationen tillgänglig elektroniskt på annat sätt.

6 § Skyldigheterna i 4 och 5 §§ gäller inte för bygg- och anläggningsprojekt av mindre betydelse.

7 § Nätinnehavaren får begränsa tillgång till information eller undersökning enligt detta kapitel till följd av tystnadsplikt eller, om det är nödvändigt, med hänvisning till

1. nätets driftsäkerhet,
2. allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt,
3. folkhälsan, eller
4. affärs- eller driftsförhållanden.

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

8 § Om parterna inte kan komma överens i fråga om utlämnande av information eller undersökning enligt detta kapitel får en part hänskjuta frågan till tvistlösningsmyndigheten.

Tvistlösningsmyndigheten ska så snart som möjligt besluta i tvisten. Beslutet ska meddelas senast två månader från det att begäran kom in till myndigheten, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheterna att lämna information enligt 2, 4 och 5 §§ ska fullgöras.

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät som är anmälda enligt 2 kap. 1 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation att betala avgift för informationspunkten. Avgifterna disponeras av regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer.

5 kap. Övriga bestämmelser

1 § Tvistlösningsmyndigheten får förelägga en part att tillhandahålla myndigheten de uppgifter och handlingar som behövs för att pröva en tvist enligt denna lag.

Föreläggandet får förenas med vite.

2 § Tvistlösningsmyndigheten ska samråda med Försvarmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i ärenden som rör totalförsvaret och med Säkerhetspolisen i ärenden som rör Sveriges säkerhet i övrigt.

3 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät som är anmälda enligt 2 kap. 1 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation att betala avgift för tvistlösning enligt

denna lag. Avgifterna disponeras av regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer.

4 § Tillsynsmyndigheten får förelägga den som har skyldigheter enligt denna lag att tillhandahålla myndigheten de upplysningar och handlingar som behövs för kontroll av efterlevnaden av lagen.

Föreläggandet får förenas med vite.

5 § Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att skyldigheterna i denna lag eller föreskrifter meddelade med stöd av lagen ska följas.

Förelägganden och förbud får förenas med vite.

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät som är anmälda enligt 2 kap. 1 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation att betala avgift för tillsyn enligt denna lag. Avgifterna disponeras av regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer.

7 § En myndighets beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

8 § Ett beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen ska gälla omedelbart, om inte annat har bestämts.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om väglagen (1971:948) att 44 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

44 §²

Inom ett vägområde får inte utan väghållningsmyndighetens tillstånd

1. dras elektriska ledningar, vattenledningar eller andra ledningar,
2. utföras arbeten på en redan dragen ledning.

Väghållningsmyndigheten får meddela de föreskrifter om arbetet och om rätt till upplag eller annan anordning som behövs med hänsyn till vägens bestånd, drift eller brukande.

Tillstånd enligt första stycket behövs inte när tillstånd har meddelats enligt annan lag eller författning och anmälan om arbetet har gjorts hos väghållningsmyndigheten.

Om det på grund av inträffad skada krävs skyndsam reparation av en ledning som har dragits inom ett vägområde får arbetet påbörjas utan tillstånd eller anmälan. Ledningens ägare *skall* i så fall snarast underrätta väghållningsmyndigheten om arbetet.

Om det på grund av inträffad skada krävs skyndsam reparation av en ledning som har dragits inom ett vägområde får arbetet påbörjas utan tillstånd eller anmälan. Ledningens ägare *ska* i så fall snarast underrätta väghållningsmyndigheten om arbetet.

Om tillstånd enligt första stycket begärs för ledningar som ingår eller kommer att ingå i ett allmänt kommunikationsnät ska väghållningsmyndigheten meddela beslut inom fyra månader från det att ansökan kom in till myndigheten, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till ärendets omfattning eller andra särskilda omständigheter. Överskrids denna tid, ska parterna underrättas om orsakerna till detta.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse 1987:459.

Förslag till lag om ändring i ledningsrättslagen (1973:1144)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om ledningsrättslagen (1973:1144) dels att 11 a § ska ha följande lydelse, dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 23 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 a §²

Lantmäterimyndigheten får förordna att ledningsrättshavaren har rätt att låta någon annan dra fram och använda ytterligare ledningar inom det upplåtta utrymmet. Ett sådant förordnande får meddelas endast om

1. den ytterligare ledningen är av det slag som anges i 2 § första stycket 1, och

2. det med hänsyn till ledningens beskaffenhet finns ett behov av en sådan rätt.

Lantmäterimyndigheten får ge ledningsrättshavaren rätt att låta någon annan dra fram och använda ytterligare ledningar inom det upplåtta utrymmet. En sådan rätt får, i fråga om ledningsrätt för en anordning som anges i 2 a §, avse ledningsframdragning av annan även om ledningsrättshavaren inte har dragit fram en egen ledning inom det upplåtta utrymmet.

Ett beslut enligt första stycket får meddelas endast om

1. den ledning som någon annan än ledningsrättshavaren ska dra fram och använda är av det slag som anges i 2 § första stycket 1,

2. det med hänsyn till ledningens beskaffenhet finns ett behov av en sådan rätt, och

3. beslutet är förenligt med 6–11 §§.

Vid prövningen av en fråga enligt första stycket skall bestämmelserna i 6–11 §§ tillämpas.

Om lantmäterimyndigheten har meddelat ett sådant förordnande som avses i första stycket, får ledningsrättshavaren själv dra fram och använda en sådan ledning som avses i förordnandet i stället för att

Om lantmäterimyndigheten har meddelat ett sådant beslut som avses i första stycket, får ledningsrättshavaren själv dra fram och använda en sådan ledning som

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse 2006:43

låta någon annan göra det.

avses i *beslutet* i stället för att låta någon annan göra det.

Prop. 2015/16:73
Bilaga 3

23 a §

Beslut i en förrättning som avser en ledning som ingår i ett elektroniskt kommunikationsnät för allmänt ändamål eller en anordning enligt 2 a § för framdragningsledning av det slag som nu nämnts ska meddelas inom fyra månader från det att ansökan kom in till lantmäterimyndigheten, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till ärendets omfattning eller andra särskilda omständigheter. Överskrids denna tid, ska parterna underrättas om orsakerna till detta.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

Förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

dels att 7 kap. 10 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas två nya paragrafer, 4 kap. 13 b och 13 c §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

13 b §

Den som äger eller annars råder över fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation i en byggnad är skyldig att, mot marknads-mässig ersättning och på skäliga villkor i övrigt, uppfylla rimliga krav på tillträde till infrastrukturen för anläggning av ett elektroniskt kommunikationsnät med hög kapacitet. Skyldigheten gäller endast om anläggning av ytterligare infrastruktur bedöms olönsam eller fysiskt ogenomförbar.

Skyldigheten i första stycket gäller inte om tillträde redan ges till ett befintligt elektroniskt kommunikationsnät i byggnaden med hög kapacitet på skäliga villkor och slutanvändarna inte kan anses gynnas av ett tillträde till byggnadens fysiska infrastruktur för elektronisk kommunikation.

13 c §

Om en byggnad saknar sådan infrastruktur som avses i 13 b § får den som äger byggnaden, efter ansökan av en operatör, förpliktas att ge operatören tillträde till byggnaden för att anlägga ett elektroniskt kommunikationsnät med hög kapacitet fram till en abonnent

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation, i den ursprungliga lydelsen.

som har gett sitt godkännande.
*Tillträde ska ske mot marknads-
mässig ersättning och på villkor
att operatören begränsar inverkan
på byggnaden.*

Prop. 2015/16:73
Bilaga 3

7 kap.

10 §²

Uppkommer det en tvist mellan dem som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller tillhörande tjänster, eller mellan en sådan aktör och ett företag som drar nytta av en skyldighet i fråga om samtrafik eller andra former av tillträde, får en part hänskjuta tvisten för avgörande av tillsynsmyndigheten, om

Uppkommer det en tvist mellan dem som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller tillhörande tjänster, eller mellan en sådan aktör och ett företag som drar nytta av en skyldighet i fråga om samtrafik eller andra former av tillträde, *eller om en överenskommelse om tillträde enligt 4 kap. 13 b § inte nåtts inom två månader från det att en begäran mottagits*, får en part hänskjuta tvisten för avgörande av tillsynsmyndigheten, om

1. tvisten har samband med skyldigheter som följer av denna lag eller av föreskrifter, tillståndsvillkor eller beslut om förpliktelser som meddelats med stöd av lagen eller som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 531/2012 eller av rättsakter som avses i 1 § andra stycket eller 3 a §, eller

2. tvisten i övrigt rör villkor för samtrafik eller andra former av tillträde.

Myndigheten ska så snart som möjligt besluta i de frågor som tvisten gäller. Beslutet ska meddelas senast fyra månader från det att begäran kom in till myndigheten, om längre tid inte är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

Myndigheten ska så snart som möjligt besluta i de frågor som tvisten gäller. Beslutet ska meddelas senast fyra månader, *eller om tvisten gäller tillämpningen av 4 kap. 13 b § senast två månader*, från det att begäran kom in till myndigheten, om längre tid inte är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

² Senaste lydelse 2014:211.

Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)

Härigenom föreskrivs¹ att 8 kap. 4 § plan- och bygglagen (2010:900) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

4 §

Ett byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om

1. bärförmåga, stadga och beständighet,	
2. säkerhet i händelse av brand,	
3. skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljön,	
4. säkerhet vid användning,	
5. skydd mot buller,	
6. energihushållning och värmeisolering,	
7. lämplighet för det avsedda ändamålet,	
8. tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga,	8. tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga,
<i>och</i>	
9. hushållning med vatten och avfall.	9. hushållning med vatten och avfall, <i>och</i>

10. bredbandsanslutning.

Vad som krävs för att ett byggnadsverk ska anses uppfylla första stycket framgår av föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 2 §.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.
 2. Äldre föreskrifter ska fortfarande gälla för ansökningar och anmälningar som har gjorts före den 1 januari 2017.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation, i den ursprungliga lydelsen.

Förslag till förordning om ändring i plan- och byggförordningen (2011:338)

Prop. 2015/16:73
Bilaga 3

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om plan- och byggförordningen dels att 10 kap. 3 § ska ha följande lydelse, dels att det i förordningen ska införas en ny paragraf, 3 kap. 20 a § av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

20 a §

För att uppfylla det krav på bredbandsanslutning som anges i 8 kap. 4 § första stycket 10 plan- och bygglagen (2010:900) ska

1. en byggnad vara projekterad och utförd på ett sådant sätt att lägenheterna lätt kan anslutas till ett bredbandsnät, och

2. ett flerfamiljshus vara utrustat med en accesspunkt i eller utanför byggnaden.

Första stycket gäller inte byggnader som används för totalförsvarets ändamål eller som annars är av vikt för Sveriges säkerhet. Första stycket 1 gäller inte heller fritidshus, komplementbyggnader eller komplementbostadshus.

10 kap.

3 §

Boverket får meddela de föreskrifter som behövs för tillämpningen av bestämmelserna om

1. egenskapskrav avseende bärförmåga, stadga och beständighet i 3 kap. 7 §,

2. egenskapskrav avseende säkerhet i händelse av brand i 3 kap. 8 §,

3. egenskapskrav avseende skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljö i 3 kap. 9 §,

4. egenskapskrav avseende säkerhet vid användning i 3 kap. 10 §,

5. särskilda säkerhetskrav avseende redan uppförda byggnader i 3 kap. 11 och 12 §§,

6. egenskapskrav avseende skydd mot buller i 3 kap. 13 §,

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation, i den ursprungliga lydelsen.

7. egenskapskrav avseende energihushållning och värmeisolering i 3 kap. 14 och 15 §§,

8. egenskapskrav avseende lämplighet för det avsedda ändamålet i 3 kap. 17 §§,

9. egenskapskrav avseende tillgänglighet och användbarhet i 8 kap. 4 § första stycket 8 plan- och bygglagen (2010:900) och 3 kap. 18 och 19 §§,

10. egenskapskrav avseende hushållning med vatten i 3 kap. 20 §,

11. egenskapskrav avseende hushållning med avfall i 8 kap. 4 § första stycket 9 plan- och bygglagen, *och*

8. egenskapskrav avseende lämplighet för det avsedda ändamålet i 3 kap. 17 §,

11. egenskapskrav avseende hushållning med avfall i 8 kap. 4 § första stycket 9 plan- och bygglagen,

12. egenskapskrav avseende bredbandsanslutning i 3 kap. 20 a §, och

12. genomförande av egenskapskraven vid senare tidpunkt i 3 kap. 21 §.

13. genomförande av egenskapskraven vid senare tidpunkt i 3 kap. 21 §.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

Följande remissinstanser har inkommit med svar: Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Stockholm, Justitiekanslern, Domstolsverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt, Totalförsvarets forskningsinstitut, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Länsstyrelsen i Uppsala län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Länsstyrelsen i Örebro län, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Statskontoret, Boverket, Lantmäteriet, Statens Jordbruksverk, Naturvårdsverket, Post- och telestyrelsen, Trafikverket, Sjöfartsverket, Luftfartsverket, Transportstyrelsen, Konkurrensverket, Af-färsverket svenska kraftnät, Elsäkerhetsverket, Statens energimyndighet, Energimarknadsinspektionen, Tillväxtverket, Sveriges kommuner och landsting, SmåKom, Stockholms kommun, Malmö stad, Göteborgs stad, Staffanörps kommun, Linköpings kommun, Sunne kommun, Västra Götalandsregionen, Svenska stadsnätets förening, IT & Telekomföretagen, IT Norrbotten AB, AB Stokab, Com Hem AB, E.ON Sverige AB, Tele 2 i Sverige AB, Telenor AB, TeliaSonera AB, Hi3G Access AB, IP-Only AB, Vattenfall AB, Lantbrukarnas Riksförbund, SABO AB Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag, Fastighetsägarna, Svensk Energi, Svenskt Vatten, Svensk Fjärrvärme, Energigas Sverige, Riksorganisationen Hela Sverige ska leva, Skärgårdarnas riksförbund, Företagarna och Sveriges advokatsamfund.

AC-Net har valt att inte lämna eget remissvar utan hänvisar till Svenska Stadsnätets föreningens remissvar.

Regelrådet har, gemensamt med Tillväxtverket, beretts tillfälle att yttra sig men har inte inkommit med yttrande.

Utöver remissinstanserna som beretts tillfälle att yttra sig har synpunkter inkommit från: Fortifikationsverket, Colt Technology Services AB, Swedegas AB och Krafttringen Nät AB.

Justitieombudsmannen, Västerbottens läns landsting, NTK, Nätverket för telekom användare, Stockholms Hamn AB, Lantbrukarnas Riksförbund och Villaägarnas Riksförbund har avstått från att yttra sig.

Därutöver har följande remissinstanser beretts tillfälle att yttra sig, men inte hörts av: Kungliga Tekniska Högskolan, Upplands Väsby kommun, Lilla Edets kommun, Eskilstuna kommun, Luleå kommun, Forshaga kommun, Bjuvs kommun, Söderköpings kommun, Vingåkers kommun, Storfors kommun, Strömstads kommun, Dorotea kommun, Båstads kommun, Finspångs kommun, Vara kommun, Malå kommun, Ragunda kommun, Överkalix kommun, Vansbro kommun, Ronneby kommun, Katrineholms kommun, Falköpings kommun, Piteå kommun, Kiruna kommun, SkåNet AB, AllTele Sverige AB, Fortum AB, Eltel Networks, AINMT AB, TDC Song AB, EQT Partners, Triangelbolaget, Göteborgs Hamn AB, Bostadsrätterna, Sveaskog AB, Swedavia AB och Sveriges Jordägarförbund.

Lagrådsremissens lagförslag

Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

Förslag till lag om åtgärder för billigare utbyggnad av bredbandsnät

Härigenom föreskrivs¹ följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Bestämmelserna i denna lag syftar till att främja billigare utbyggnad av bredbandsnät. Lagen genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation.

Bestämmelser som genomför direktivet finns även i väglagen (1971:948), ledningsrättslagen (1973:1144), lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och plan- och bygglagen (2010:900).

2 § I denna lag avses med

bredbandsnät: elektroniskt kommunikationsnät som kan leverera tjänster för bredbandstillgång med en hastighet av minst 30 Mbit/s,

bredbandsutbyggare: den som avser att anlägga eller bygga ut ett bredbandsnät,

fysisk infrastruktur: passiva nätdelar som är avsedda att rymma andra nätdelar utan att själva bli aktiva, såsom kanalisationer, master, tillsynsbrunnar, manhål, kopplingsskåp, byggnader, ingångar till byggnader, antenninstallationer, torn och stolpar, och

nätinnehavare: den som tillhandahåller ett allmänt kommunikationsnät eller en infrastruktur avsedd för tillhandahållandet av

1. en transporttjänst, eller

2. en tjänst för produktion, transport eller distribution av gas, el, uppvärmning eller vatten.

3 § Utöver vad som följer av 5 kap. 3 § gäller denna lag inte Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Försvarmakten, Försvarets materielverk och Fortifikationsverket.

Denna lag gäller inte fysisk infrastruktur som används för tillhandahållande av dricksvatten.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation, i den ursprungliga lydelsen.

4 § Bestämmelserna i denna lag ersätter inte föreskrifter om prövning enligt annan lag.

Prop. 2015/16:73
Bilaga 5

5 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska pröva tvister (*tvistlösningsmyndighet*) enligt denna lag och utöva tillsyn (*tillsynsmyndighet*) över efterlevnaden av lagen.

2 kap. Tillträde till fysisk infrastruktur

1 § En nätinnehavare ska på rättvisa och rimliga villkor medge tillträde till fysisk infrastruktur på begäran av en bredbandsutbyggare.

Nätinnehavaren får neka sådant tillträde om begäran inte är rimlig med hänsyn till

1. den fysiska infrastrukturens tekniska lämplighet för tillträde,
2. brist på utrymme i den fysiska infrastrukturen,
3. personlig säkerhet och folkhälsa,
4. risk för skada för allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt,
5. driftsäkerhet för befintligt nät,
6. risk för att andra tjänster som infrastrukturen används för störs,
7. att nätinnehavaren erbjuder alternativt tillträde på rättvisa och rimliga villkor, eller
8. andra liknande omständigheter.

Första stycket ska inte tillämpas om bredbandsutbyggaren, enligt beslut som har fattats med stöd av 4 kap. 4 och 8 §§ lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, har rätt att begära tillträde till eller användning av den fysiska infrastrukturen. Första stycket ska inte heller tillämpas om nätinnehavaren enligt 4 kap. 14 § samma lag har förpliktats att tillhandahålla bredbandsutbyggaren samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av den fysiska infrastrukturen.

2 § En begäran om tillträde ska vara skriftlig och innehålla en redogörelse och en tidsplan för anläggandet eller utbyggnaden av bredbandsnätet i de delar som är relevanta för tillträdet.

3 § Nätinnehavaren ska senast två månader från mottagandet av en fullständig begäran om tillträde skriftligen meddela bredbandsutbyggaren om tillträde medges eller nekas. Meddelandet ska innehålla nätinnehavarens villkor för tillträde eller de omständigheter som nätinnehavaren hänvisar till för att neka tillträde.

4 § Om nätinnehavaren och bredbandsutbyggaren inte når en överenskommelse om tillträde ska, om någon av dem begär det, tvistlösningsmyndigheten pröva tvisten.

Tvistlösningsmyndigheten ska så snart som möjligt besluta i tvisten. Beslutet ska meddelas senast fyra månader från det att begäran kom in till myndigheten, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

3 kap. Samordning av bygg- och anläggningsprojekt

1 § En nätinnehavare som är ett offentligt organ och som utför ett bygg- eller anläggningsprojekt ska på rättvisa, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor medge samordning av projektet och en bredbandsutbyggares projekt, om bredbandsutbyggaren begär det. Detsamma gäller för en nätinnehavare som utför ett bygg- eller anläggningsprojekt som finansieras helt eller delvis med offentliga medel. Nätinnehavaren får neka sådan samordning om begäran inte är rimlig.

Första stycket gäller inte bygg- och anläggningsprojekt

1. av mindre betydelse,
2. som avser fysisk infrastruktur som stöder samhällsviktig verksamhet om verksamhetens funktion kan påverkas negativt av en samordning, eller
3. om en samordning kan skada allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt.

2 § En begäran om samordning ska vara skriftlig och innehålla en redogörelse för bredbandsutbyggarens bygg- eller anläggningsprojekt i de delar som är relevanta för samordningen. En sådan begäran ska lämnas senast en månad innan nätinnehavaren ansöker om nödvändiga tillstånd hos behöriga myndigheter.

3 § Nätinnehavaren ska senast en månad från mottagandet av en fullständig begäran om samordning skriftligen meddela bredbandsutbyggaren om samordning medges eller nekas. Meddelandet ska innehålla nätinnehavarens villkor för samordning eller de omständigheter som nätinnehavaren hänvisar till för att neka samordning.

4 § Om nätinnehavaren och bredbandsutbyggaren inte når en överenskommelse om samordning ska, om någon av dem begär det, tvistlösningsmyndigheten pröva tvisten.

Tvistlösningsmyndigheten ska så snart som möjligt besluta i tvisten. Beslutet ska meddelas senast två månader från det att begäran kom in till myndigheten, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

4 kap. Information

1 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska ansvara för en informationspunkt genom vilken information om nätinnehavares befintliga fysiska infrastruktur och planerade och pågående bygg- och anläggningsprojekt kan göras tillgänglig elektroniskt för bredbandsutbyggare. Informationspunkten ska även innehålla upplysningar om andra liknande tjänster där sådan information finns tillgänglig.

Informationspunkten ska innehålla information om tillstånd som kan behövas för utbyggnad av bredbandsnät och om hur man ansöker om sådana tillstånd.

2 § En nätinnehavare ska på begäran av en bredbandsutbyggare lämna information om

1. den fysiska infrastrukturens lokalisering och sträckning,
2. typ av infrastruktur och nuvarande användning, och
3. kontaktuppgifter som behövs för att bredbandsutbyggaren ska kunna lämna en begäran om tillträde till nätinnehavaren.

Informationen ska lämnas på proportionella, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor senast två månader från det att begäran togs emot.

Om informationen finns tillgänglig genom informationspunkten, kan skyldigheten enligt första stycket fullgöras genom att bredbandsutbyggaren hänvisas dit.

3 § En nätinnehavare ska på begäran medge att en bredbandsutbyggare på plats undersöker sådan fysisk infrastruktur som bredbandsutbyggaren kan komma att begära tillträde till enligt 2 kap. 1 §. En sådan undersökning ska medges på proportionella, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor. Nätinnehavaren får neka undersökning om begäran inte är rimlig.

Om en begäran enligt första stycket medges, ska undersökningen ske senast en månad från det att begäran togs emot.

4 § En nätinnehavare som omfattas av 3 kap. 1 § ska göra följande information tillgänglig genom informationspunkten eller någon annan elektronisk informationstjänst:

1. det planerade eller pågående bygg- eller anläggningsprojektets lokalisering och typ,
2. berörda delar av nätet,
3. beräknat datum för inledning av projektet och den tid projektet kan beräknas pågå, och
4. kontaktuppgifter till nätinnehavaren.

Informationen ska göras tillgänglig i sådan tid att en bredbandsutbyggare kan begära samordning enligt 3 kap. 1 §.

Nätinnehavaren ska uppdatera informationen senast två veckor från det att en förändring har inträffat.

5 § En nätinnehavare som har fått eller har ansökt om tillstånd till ett bygg- eller anläggningsprojekt ska på begäran ge en bredbandsutbyggare tillgång till sådan information som anges i 4 §. Detsamma gäller en nätinnehavare som avser att ansöka om sådant tillstånd de kommande sex månaderna. Om ett bygg- eller anläggningsprojekt inte kräver något tillstånd, ska nätinnehavaren på begäran lämna information om de bygg- och anläggningsprojekt som nätinnehavaren planerar att påbörja inom det närmaste året.

Nätinnehavaren ska på proportionella, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor göra informationen tillgänglig genom informationspunkten inom två veckor från det att begäran togs emot.

Nätinnehavaren ska uppdatera informationen senast två veckor från det att en förändring har inträffat.

Om nätinnehavaren har gjort informationen tillgänglig genom en annan elektronisk informationstjänst än informationspunkten, kan skyldigheten

enligt första stycket fullgöras genom att bredbandsutbyggaren hänvisas till den tjänsten.

6 § En begäran enligt detta kapitel ska vara skriftlig och ange, när det gäller information, vilket geografiskt område eller, när det gäller undersökning, vilken fysisk infrastruktur begäran avser.

7 § Skyldigheterna i 4 och 5 §§ gäller inte för bygg- och anläggningsprojekt av mindre betydelse.

8 § Nätinnehavaren får begränsa tillgång till information eller undersökning enligt detta kapitel till följd av tystnadsplikt eller, om det är nödvändigt, med hänvisning till

1. nätets driftsäkerhet,
2. allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt,
3. folkhälsan, eller
4. affärs- eller driftsförhållanden.

I det allmännas verksamhet tillämpas offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) i stället för första stycket.

9 § Om nätinnehavaren och bredbandsutbyggaren inte når en överenskommelse om utlämnande av information eller undersökning enligt detta kapitel ska, om någon av dem begär det, tvistlösningsmyndigheten pröva tvisten.

Tvistlösningsmyndigheten ska så snart som möjligt besluta i tvisten. Beslutet ska meddelas senast två månader från det att begäran kom in till myndigheten, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

5 kap. Övriga bestämmelser

1 § Tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät som är anmälda enligt 2 kap. 1 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska betala en årlig avgift för tvistlösning och tillsyn enligt denna lag.

De avgifter som tas ut ska fördelas med skälig andel mellan dem som är skyldiga att betala avgiften.

Avgifterna disponeras av regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer.

2 § Tvistlösningsmyndigheten får förelägga en part att tillhandahålla myndigheten de uppgifter och handlingar som behövs för att pröva en tvist enligt denna lag.

Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

3 § Tvistlösningsmyndigheten ska höra Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i ärenden som rör totalförsvaret och Säkerhetspolisen i ärenden som rör Sveriges säkerhet i övrigt.

4 § Tillsynsmyndigheten får förelägga den som har skyldigheter enligt denna lag att tillhandahålla myndigheten de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen. Prop. 2015/16:73
Bilaga 5

Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

5 § Tillsynsmyndigheten får besluta de förelägganden som behövs för att bestämmelserna i denna lag ska efterlevas.

Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

6 § En myndighets beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

7 § Mål i förvaltningsrätt och kammarrätt som avser överprövning av beslut som rör samordning enligt 3 kap. 4 § och 4 kap. 9 § ska handläggas skyndsamt.

8 § En myndighets beslut enligt denna lag gäller omedelbart, om inte myndigheten bestämmer något annat.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

Förslag till lag om ändring i väglagen (1971:948)

Härigenom föreskrivs¹ att 44 § väglagen (1971:948) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

44 §²

Inom ett vägområde får inte utan väghållningsmyndighetens tillstånd

Inom ett vägområde får *det* inte utan väghållningsmyndighetens tillstånd

1. dras elektriska ledningar, vattenledningar eller andra ledningar,
2. utförs arbeten på en redan dragen ledning.

Väghållningsmyndigheten får meddela de föreskrifter om arbetet och om rätt till upplag eller annan anordning som behövs med hänsyn till vägens bestånd, drift eller brukande.

Tillstånd enligt första stycket behövs inte när tillstånd har meddelats enligt annan lag eller författning och anmälan om arbetet har gjorts hos väghållningsmyndigheten.

Om det på grund av inträffad skada krävs skyndsam reparation av en ledning som har dragits inom ett vägområde får arbetet påbörjas utan tillstånd eller anmälan. Ledningens ägare *skall* i så fall snarast underrätta väghållningsmyndigheten om arbetet.

Om det på grund av *en* inträffad skada krävs skyndsam reparation av en ledning som har dragits inom ett vägområde, får arbetet påbörjas utan tillstånd eller anmälan. Ledningens ägare *ska* i så fall snarast underrätta väghållningsmyndigheten om arbetet.

Om tillstånd enligt första stycket begärs för ledningar som kommer att ingå i ett elektroniskt kommunikationsnät för allmänt ändamål, ska väghållningsmyndigheten meddela beslut inom fyra månader från det att ansökan kom in till myndigheten, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till ärendets omfattning eller andra särskilda omständigheter. Överskrids denna tid, ska den som har begärt tillståndet underrättas om orsakerna till detta.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse 1987:459.

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om ledningsrättslagen (1973:1144)
dels att 11 a § ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 23 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 a §²

Lantmäterimyndigheten får *förordna* att ledningsrättshavaren har rätt att låta någon annan dra fram och använda ytterligare ledningar inom det upplåtna utrymmet. *Ett sådant förordnande får meddelas endast om*

1. *den ytterligare ledningen är av det slag som anges i 2 § första stycket 1, och*

2. *det med hänsyn till ledningens beskaffenhet finns ett behov av en sådan rätt.*

Lantmäterimyndigheten får *ge* ledningsrättshavaren rätt att låta någon annan dra fram och använda ytterligare ledningar inom det upplåtta utrymmet. *En sådan rätt får, i fråga om ledningsrätt för en anordning enligt 2 a §, avse framdragning av en ledning av någon annan även om ledningsrättshavaren inte har dragit fram en egen ledning inom det upplåtta utrymmet.*

Ett beslut enligt första stycket får meddelas endast om

1. *den ledning som någon annan än ledningsrättshavaren ska dra fram och använda är av det slag som anges i 2 § första stycket 1,*

2. *det med hänsyn till ledningens beskaffenhet finns ett behov av en sådan rätt, och*

3. *beslutet är förenligt med 6–11 §§.*

Vid prövningen av en fråga enligt första stycket skall bestämmelserna i 6–11 §§ tillämpas.

Om lantmäterimyndigheten har meddelat ett sådant *förordnande* som avses i första stycket, får ledningsrättshavaren själv dra fram och använda en sådan ledning som avses i *förordnandet* i stället för att låta någon annan göra det.

Om lantmäterimyndigheten har meddelat ett sådant *beslut* som avses i första stycket, får ledningsrättshavaren själv dra fram och använda en sådan ledning som avses i *beslutet* i stället för att låta någon annan göra det.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse 2006:43.

23 a §

Ett ledningsbeslut eller ett beslut om förhandstillträde enligt 25 § i en förrättning som avser en ledning som ingår i ett elektroniskt kommunikationsnät för allmänt ändamål eller en anordning enligt 2 a § för framdraging av en sådan ledning, ska meddelas inom fyra månader från det att ansökan kom in till lantmäterimyndigheten, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till ärendets omfattning eller andra särskilda omständigheter. Om denna tid överskrids, ska sakägarna underrättas om orsaken till detta.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

dels att 7 kap. 10 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 4 kap. 13 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

13 b §

Den som äger eller annars råder över fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation i en byggnad är skyldig att uppfylla rimliga krav på tillträde till infrastrukturen för anläggning av ett elektroniskt kommunikationsnät med hög kapacitet. Tillträdet ska medges på rättvisa och icke-diskriminerande villkor. Skyldigheten gäller endast om anläggning av ytterligare infrastruktur bedöms olönsam eller fysiskt ogenomförbar.

Skyldigheten i första stycket gäller inte om tillträde redan ges till ett i byggnaden befintligt elektroniskt kommunikationsnät med hög kapacitet på objektiva, öppet redovisade, proportionella och icke-diskriminerande villkor och slutanvändarna inte kan anses gynnas av ett tillträde till byggnadens fysiska infrastruktur för elektronisk kommunikation.

7 kap.

10 §²

Uppkommer det en tvist mellan dem som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller till-

Uppkommer det en tvist mellan dem som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller till-

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse 2014:211.

hörande tjänster, eller mellan en sådan aktör och ett företag som drar nytta av en skyldighet i fråga om samtrafik eller andra former av tillträde, får en part hänskjuta tvisten för avgörande av tillsynsmyndigheten, om

hörande tjänster, eller mellan en sådan aktör och ett företag som drar nytta av en skyldighet i fråga om samtrafik eller andra former av tillträde, *eller om en överenskommelse om tillträde enligt 4 kap. 13 b § inte nåtts inom två månader från det att en begäran mottagits*, får en part hänskjuta tvisten för avgörande av tillsynsmyndigheten, om

1. tvisten har samband med skyldigheter som följer av denna lag eller av föreskrifter, tillståndsvillkor eller beslut om förpliktelser som meddelats med stöd av lagen eller som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 531/2012 eller av rättsakter som avses i 1 § andra stycket eller 3 a §, eller

2. tvisten i övrigt rör villkor för samtrafik eller andra former av tillträde.

Myndigheten ska så snart som möjligt besluta i de frågor som tvisten gäller. Beslutet ska meddelas senast fyra månader från det att begäran kom in till myndigheten, om längre tid inte är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

Myndigheten ska så snart som möjligt besluta i de frågor som tvisten gäller. Beslutet ska meddelas senast fyra månader, *eller om tvisten gäller tillämpningen av 4 kap. 13 b § senast två månader*, från det att begäran kom in till myndigheten, om längre tid inte är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

Härigenom föreskrivs¹ att 8 kap. 4 § plan- och bygglagen (2010:900) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

4 §

Ett byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om

1. bärförmåga, stadga och beständighet,
2. säkerhet i händelse av brand,
3. skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljön,
4. säkerhet vid användning,
5. skydd mot buller,
6. energihushållning och värmeisolering,
7. lämplighet för det avsedda ändamålet,
8. tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga, och

och

9. hushållning med vatten och avfall.

8. tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga, och

9. hushållning med vatten och avfall, och

10. bredbandsanslutning.

Vad som krävs för att ett byggnadsverk ska anses uppfylla första stycket framgår av föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 2 §.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2. Äldre föreskrifter ska fortfarande gälla för åtgärder som kräver bygglov om ansökan om bygglov har gjorts före den 1 januari 2017 och för åtgärder som kräver anmälan enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 8 § om sådan anmälan har gjorts före denna tidpunkt.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation, i den ursprungliga lydelsen.

Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2015-12-03

Närvarande: F.d. justitieråden Bo Svensson och Olle Stenman samt justitierådet Anita Saldén Enérus.

Billigare utbyggnad av bredbandsnät

Enligt en lagrådsremiss den 19 november 2015 (Näringsdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om åtgärder för billigare utbyggnad av bredbandsnät,
2. lag om ändring i väglagen (1971:948),
3. lag om ändring i ledningsrättslagen (1973:1144),
4. lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation,
5. lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av ämnessakkunniga Katarina Holmqvist.

Förslagen föranleder följande yttrande av *Lagrådet*:

I lagrådsremissen föreslås att Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation genomförs i svensk rätt. Direktivet syftar till att sänka kostnaderna för utbyggnad av nät för såväl fast som trådlöst bredband genom att dels befintliga installationer används för utbyggnad, dels bygg- och anläggningsprojekt samordnas och dels byggnader förses med utrustning som underlättar installation av bredband.

Lagen om åtgärder för en billigare utbyggnad av bredbandsnät

Lagrådet föreslår att ordet ”billigare” utgår ur författningsrubriken.

1 kap.

1 §

Lagrådet föreslår att ordet ”billigare” utgår ur första stycket.

3 §

Lagrådet föreslår att paragrafen förtydligas genom att ges följande lydelse:

Denna lag gäller inte fysisk infrastruktur som används för att tillhandahålla dricksvatten.

I 5 kap. 3 § finns bestämmelser om att Tvistlösningsmyndigheten ska höra Försvarmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i vissa fall. I övrigt gäller denna lag inte Polismyndig-

5 §

Som paragrafen är utformad ska det finnas en enda myndighet som är på en gång tvistlösningsmyndighet och tillsynsmyndighet. I författningskommentaren sägs emellertid att det inte behöver vara en och samma myndighet som utför uppgifterna. Saken bör klarläggas i den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet. I det sammanhanget bör också behandlas frågan till vilken förvaltningsdomstol ett överklagande av ett beslut av en eventuell regional arbetsenhet ska riktas, jfr Lagrådets yttrande den 31 januari 2014 om En ny organisation för polisen.

2 kap.

1 §

Lagrådet finner att hänvisningen i andra stycket till ”sådant tillträde” (=tillträde som avses i första stycket) är svårläst och föreslår att första och andra styckena förs samman till ett stycke. Dessutom bör inledningen till första styckets sista mening anpassas i linje med Lagrådets förslag rörande 3 kap. 1 § enligt följande:

Nätinnehavaren får avslå bredbandsutbyggarens begäran om det begärda tillträdet inte är rimligt med hänsyn till...

I författningskommentaren anförs att det av skyldigheten att medge tillträde följer att det åligger nätinnehavaren att söka nödvändiga tillstånd eller efter bästa förmåga söka sluta avtal som kan krävas för att tillträdet ska kunna realiseras (jfr prop. 2002/03:110 s. 118). Skyldigheten innebär endast att nätinnehavaren ska söka sådana tillstånd som bredbandsutbyggaren inte själv kan ansöka om. *Om bredbandsutbyggaren själv kan söka ett tillstånd åligger det denne att på egen hand göra detta (Lagrådets kursivering).* Det sistnämnda bör enligt Lagrådets mening framgå av lagtexten. I enlighet härmed föreslår Lagrådet att första stycket kompletteras med en ny andra mening av följande lydelse:

Det åligger nätinnehavaren att söka sådana tillstånd som krävs för att tillträdet ska kunna realiseras och som bredbandsutbyggaren själv inte kan söka.

4 §

Lagrådet föreslår att i andra stycket ordet ”besluta” ersätts med ”avgöra”.

1 §

I första meningen behandlas samordning av en nätinnehavares bygg- eller anläggningsprojekt med en bredbandsutbyggares projekt. Nätinnehavaren får enligt den föreslagna lydelsen neka sådan samordning om begäran inte är rimlig. Lagrådet föreslår att lagtexten justeras så att nätinnehavaren får avslå bredbandsutbyggarens begäran om den ifrågavarande samordningen inte är rimlig enligt följande:

Nätinnehavaren får avslå bredbandsutbyggarens begäran om den begärda samordningen inte är rimlig.

2 §

I 4 kap. 4 § förskrivs att en nätinnehavare som omfattas av 3 kap. 1 § ska göra viss information tillgänglig i sådan tid att en bredbandsutbyggare kan begära samordning enligt 3 kap. 1 §. Denna bestämmelse är inte sanktionerad med straff eller på annat sätt och nätinnehavaren kan därför riskfritt försumma sin informationsplikt. Då blir det svårt för en bredbandsutbyggare att veta när en nätinnehavare avser att söka nödvändiga tillstånd.

En begäran om samordning ska enligt förevarande paragraf lämnas senast en månad innan nätinnehavaren ansöker om nödvändiga tillstånd hos behöriga myndigheter. Vad händer om en bredbandsutbyggare ansöker om samordning och nätinnehavaren, som förutsätts ha åsidosatt sin informationsplikt enligt 4 kap. 4 §, omedelbart svarar med att hos behörig myndighet ansöka om tillstånd för sitt bygg- eller anläggningsprojekt och påstår att bredbandsutbyggarens begäran om samordning har inkommit för sent? Saken bör kommenteras i den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet.

4 §

Lagrådet föreslår att i andra stycket ordet ”besluta” ersätts med ”avgöra”.

4 kap.

1 §

Lagrådet föreslår att ordet ”informationspunkt” i olika böjningsformer ersätts med ”informationscentral” eller ”informationstjänst” i motsvarande böjningsform.

2 §

Enligt andra stycket ska viss information lämnas senast två månader *från det att begäran togs emot (Lagrådets kursivering)*. Innebär det att bredbandsutbyggaren bör kräva mottagningsbevis när han lämnar sin begäran

om information? Vem har bevisbördan för när en begäran har tagits emot av nättinnehavaren? Saken bör kommenteras i den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet.

Prop. 2015/16:73

Bilaga 6

3 §

Lagrådet hänvisar till framställningen ovan under 3 kap.1 § beträffande frågan om det är begäran eller undersökningen som ska vara rimlig och till 4 kap. 2 § beträffande uttrycket ”togs emot”.

4 §

Lagrådet hänvisar till framställningen ovan under 4 kap. 1 § beträffande ”informationspunkten”.

9 §

Lagrådet föreslår att i andra stycket ordet ”besluta” ersätts med ”avgöra”.

5 kap.

1 §

Enligt tredje tycket ska avgifterna för tvistlösning och tillsyn disponeras av regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer. Vid föredragningen har upplysts att motsvarande bestämmelse finns i 4 § andra stycket andra meningen lagen (1992:1514) om måttenheter, mätningar och mätton. Denna bestämmelse är inte granskad av Lagrådet. Lagrådet menar att formuleringen – att avgifterna ska disponeras av regeringen – kan missförstås. Lagrådet föreslår att stycket, efter modell av 33 § lagen (2005:295) om arbetstid vid visst vägtransportarbete, ges följande lydelse:

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för tillsyn och tvistlösning enligt denna lag.

Lagen om ändring i väglagen

44 §

Lagrådet föreslår att i fjärde stycket orden ”kommer att ” byts mot ”ska” och orden ”meddela beslut” mot ”avgöra ärendet”.

Lagrådet föreslår att sista stycket förs samman med första meningen i första stycket och att paragrafen ges följande lydelse:

Lantmäterimyndigheten får ge ledningsrättshavaren rätt att låta någon annan dra fram och använda ytterligare ledningar inom det upplåtna utrymmet. Om lantmäterimyndigheten har meddelat ett sådant beslut, får ledningsrättshavaren själv dra fram och använda en eller flera av ledningarna i stället för att låta någon annan göra det.

En sådan rätt som avses i första stycket får, i fråga om ledningsrätt för en anordning enligt 2 a §, avse framdragning av en ledning av någon annan även om ledningsrättshavaren inte har dragit fram en egen ledning inom det upplåtna utrymmet.

Ett beslut enligt första stycket får meddelas endast om

1. den ledning som någon annan än ledningsrättshavaren ska dra fram och använda är av det slag som anges i 2 § första stycket 1,
2. det med hänsyn till ledningens beskaffenhet finns ett behov av en sådan rätt, och
3. beslutet är förenligt med 6–11 §§.

23 a §

Lagrådet föreslår att paragrafen förtydligas genom att första meningen justeras i enlighet med 16 § ledningsrättslagen och 4 kap. 31 § fastighetsbildningslagen (1970:988) på följande sätt:

Ett ledningsbeslut, ett beslut om inställande av förrättning, eller ett beslut om förhandstillträde enligt 25 § ska, i en förrättning som avser en ledning som ingår i ett elektroniskt kommunikationsnät för allmänt ändamål eller en anordning enligt 2 a § för framdragning av en sådan ledning, meddelas inom fyra månader från det att ansökan kom in till lantmäterimyndigheten, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till ärendets omfattning eller andra särskilda omständigheter.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 17 december 2015

Närvarande: statsrådet M Wallström, ordförande, och statsråden
Å Romson, Y Johansson, M Johansson, I Baylan, K Persson, S-E Bucht,
P Hultqvist, H Hellmark Knutsson, I Lövin, Å Regnér, M Andersson,
A Ygeman, A Johansson, P Bolund, M Damberg, A Bah Kuhnke,
A Strandhäll, A Shekarabi, G Fridolin, G Wikström

Föredragande: statsrådet A Johansson

Regeringen beslutar proposition 2015/16:73 Billigare utbyggnad av
bredbandsnät

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EU-regler
Lag om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät	1 kap. 5 §, 4 kap. 1 §, 5 kap. 1 §	32014L0061
Lag om ändring i väglagen (1971:948)		32014L0061
Lag om ändring i ledningsrättslagen (1973:1144)		32014L0061
Lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation		32014L0061
Lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)		32014L0061
